

Magistri Guilhelmi de oclram
sup potestate summi p̄tificis
octo questionum decisiones.

UNIVERSITATIS
SALAMANCAE

Auctoris prefatio

Odeo questionis sup' potestate ac dignitate papali opusculi argutissimi quod ad. Guillermo de oculam auctorat. francipr. ipsius aut' olio prefatio in qua intentum ac intentum suum explanat.

Jodocus Badins Ascensius. f. Alarcos Alexandro de Benevento: celestinoz ordinis diuini benedicti obseruantissimo: artiumq; bonarum professori inter eos quos nominales vocant peritissimo: salutem dicit.

Recte mediussidius atq; prudenter suauissime ac longe venerande pater Alarcos: vitam tuas instituisse mibi comprobans: qui tuis sacris lucubrationibus omnis artium bonaruz professores longe lateq; demeristi. Enimvero nibil istac etate tua dignius efficere posses: q; ut optimo eius viro facile ebarissimus euadas: et etati adhuc imbecilliori ad virtutem incumbenti: ex editione quodam loco dexteram nostratus porrigitas. Quas res abundantissime depleuisti: non solu' quia optimos autores aut hominu' negligentia aut temporum seuitia pene laceros et situ' vicos: integratos nitidosq; ac omni ex parte caligatos in lucem effere: verum etiam atq; eo quidem candi' dus q; coadiutores tuos pro merita laude vnde cunq; extollere conaris. Inter quos. Ad. Joannes Lrecbsel artis impressori studiofissimus non minimam sibi partem agnoscit: quem tuis classicis bonisq; cohortationibus vlgadeo incensum reddidisti: ut non sit fere terrarum angulus quo pro competendis professionis illius operibus non transmiscerit. Beneficentia autem tua qua labore' ne studiorum tuorum amplissimam gloriam in expositione veteris artis Magistri Guilbelmi de ockam nomini ipsius dedicasti: sane rubicundum atq; antium dedisti. Rubicundum quidesq; se tali' nequaq; dignetur bono: antium vero: quia dignas satis gratias paternitati rite referre non possit. Novit enim vir ille prudentissimus: que in amicitia scravande sint leges: quippe qui maceracum agro' longe plus q; accepit reddidisse velit. Quocirca patienter ferre non potest: q; hactenus saltem paria ac emendem rectulisse datum non sit. Eleretur enim pessime ne forte ingratitudinis vitium: quod non modo barbaratum gentium: sed etiam ferarum plurime devitatur: incurritur censetur. Eternum tametq; plurima tue beneficentie simpliciter paret cudasq; munus scula: uno tamen atq; eo quidem eriguo: led non contemendo opusculo Alarcum suum interea donatum voluit. Impatiens etenim more retinque' suarum preceps semper ingenuus consuetitur omor. Atq; adeo ne te suspen'sum teneam: cum bisce diebus Summ. i de eccllesia domini Joannis de Lurecremata cardinalis sancti Sireci: cum. lxxij. questiunculis ex sancto Thoma per eundem collectis: teritus pro veteri more compressis: in qua quidem summa multa de romani pontificis concilio: vniuersalium potestate atq; dignitate fideliter disquiritur: n' mentem venuit opusculi octo questionis sup' apostolica atq; imperiali maiestatibus a supradicto magistro Guilbelmo de ockam nominalium. Ut aiunt Inceptore atq; principe et docte et vatre composti. In quo caliditate atq; acumine ingenii sui tretrus: nonnullis imperitoris turbe hominibus labiuntibus se re ambages struxisse vltus est: vi nesciant C' quid enim imperiti sciant? Unde ingressi redditu' pertant. Nam et auctor ipse in quam sententiam cat. vti in dyalogo: ita in hoc quoq; opusculo latere voluit: verum ne quis errore istoc deteritus pedem referat: Lrecbsel noster dedalea et arte et pie' tate predictus filius quo ceca regant vestigia ingressuris predictus: atq; ne ipse quoq; labiuntibus facere videat argumentationibus suas quibusq; solutiones consignatas dedit. Et quantam manum portuit diligentiam adhibuit ut castigatus emitteret. Quod quidem opusculuz tametsi nō sit Alarcos suo q; charissimum fore: ne tam ab impiis abusus qui molem non salem libio' emittit propter exilitatem vilipendatur: admonitos facere iussit: vt compluria optimi matrum rerum artificis dei nostri ornamenti: maiorem sepe gratiam maiusq; precium in oculis hominum obtinet: ant q; paruo et exili sunt co:pore. Nam et vnyones exiguos longe plenis baberi conspiciunt: ac sepe ingentes solidi de marmore ianos. Aut etiam excilos paria de rupe colossos: sed hec missa fascio. Te vero doctissime Alarcos ero' arum velit ut hoc tenue domini humani fronte suscipias longe maiora sub nominis tui dexteritate ab ipso propedi' imprimenda opitulatur. Nam C' si modo vita comes Jefficere pretendit. ut Alarcos suis qui non modo bononiensi gymnasio sed vel roto italicie multo est ornamento: amplissimis germanie galliarum bispianarumq; regionibus: olim iam notissimus: suis preconijs quo ad eius fieri potest. Multo reddatur notio. Quod quia effectum q; dictum malit finem facio. Vale. Ex Lugduno ad calendas octobras Anno salutis nostre. Mccccxvi.

Questio prima Ca. I

Kio igitur que

titur. Utru' ptas spiritualis su' pma: et laycalis su' pma ex naturae int' et opposito distinguuntur q; no' possint formaliter s' cadere in eundem boies. Circa hanc questionem sunt vel ce' possunt diversae opiniones. quarum una est q; duc potestates pdicte simul in eundem boiem cadere minime possunt. pro qua pot' taliter allegari: q; et opposito dividuntur int' distinguuntur et natura rei q; simul in codice non possunt. sed ptas spiritualis su' pma: et laycalis su' pma: et op' posito dividuntur. pras enim humana coactiva primo diu' dicit in praet' spual' et laycalem. g' spualis ptas su' pma et laycalis ptas su' pma in tm distinguuntur et natura rei q; simul in codice esse no' possunt. Amplius potestares ille que duo capita diversorū corporū possunt: simul in codice non possunt: sicut nec idē homo pot' simul esse duo capita diversorū corporū. Ptas aut' spualis su' pma et laycalis su' pma constituunt duo capita diversorū corporū sc' imperatorē et summi potestice que sunt duo capita diversorum corporū sc' clericorū et laycorū qui distin'cti debet esse sicut et nobis bieronimi q; ponuntur. q. i. c. duo. et alijs sacris canonib' colligi pot'. g' non possunt cadere in eundem boiem. Tertia Pars usq; ptas laycalis su' pma et natura rei in cludit dñationē. unde et impator est dñs mūdi: et ure impatorū ac rega vniuersitatis possidet qd possider. viij. di. c. quo ure. Sz su' pma ptas spualis dñationē excludit: sicut et omis prelatio ecclastica restante petro: qui in ep'la sua pria. ca. v. vniuersis platis ecclie ait. Pas'cite q; in vobis ē gregē dei. et post. Neq; v' do'minantes in clero: sed forma facti gregis et aio. ergo iste due ptates in eundem cadere non possunt. Preterea idē ex natura respectu eiusdem no' pot' esse pater et filius. fungens autē laycalis ptate su' pma est filius ecclie si est fides lis ve di. xvi. Si impator. Si autē est infidelis neq; filius est ecclie neq; pater: summ' aut' pontifex pater est vniuersalis ecclie ergo iste due ptates no' possunt cadere in eundem. Item idē homo no' est sibi p'p' subiec' nec ec' beat plenitudinē p'p' rā in spualib' q; in temporalib' et hoc rationib' non ad quas r'f' def' iusta ea. viij. et se quēibus ut ad singulas annotabuntur.

B' vir quidā venerabi
lis octo tradidit mibi questiones quarū a me solutōne dignatus est bumilis flagitare. Ego aut' sc̄itie n'c' penitram nō ignorans nō soluz solu'cidi sed etiā sarcinā discutiēdi easde: ad p'f' s' querē dec̄lare: si nō seruire cui' perem depe'canti. In illo ergo habens fiduciā qui nōnumq; revelat parvulis que a sapienti' bus et prudentibus abscondunt: ipsas breuis ter conferendo tractare curabo: vel salte'z occ'asionaliter alijs fructificans quedam eorum excitabo ingenia.

Capitulum primum probat q; sup' p'f' spualis et p'f' laycalis su' pma et natura rei non possunt cadere in eundem hominem et probat quinq; rationibus ad quas respondet infra capitulo quinto et decimo octavo.

Capitulum secundū ponit opinionē tenetē q; pop' ba' beat plenitudinē p'p' rā in spualib' q; in temporalib' et hoc rationib' non ad quas r'f' def' iusta ea. viij. et se quēibus ut ad singulas annotabuntur.

Questio prima

Lia opinio est

Cap. II
recitatio et probatio
op. secundā

¶ de facto p̄tā sp̄ualis sup̄ma et p̄tā laycalis sup̄ma cadit in cundē boic̄. s. in sup̄mā pontificē nō q̄ idem homo sic summū p̄tifice sc̄s papa et laicus; sed q̄ idem homo poss̄ fui ḡ p̄tā sp̄uali sup̄ma et tāta p̄tā vel maiori respectu seculariū tam rēti q̄ p̄sonā q̄tā impato; vel q̄cūḡ laycus b̄z et habere potest respectu carudē. Hoc v̄de b̄nt dicere illi qui ponat q̄ papa in sp̄ualibus et sp̄alibus b̄z talez plenitudinē p̄tāis ut omnia possit; que nō sunt erp̄sē cōtra legē diuinā nec cōtra ius naturale l̄z s̄nt p̄tra ius gentiū: cuius: et canonicum: int̄m q̄l̄z interdū ip̄a faciēdo vel iubē do quēcūḡ et natura rei iudicā sunt et nō s̄nt ex natura rei q̄ legē dei ad quā tenēt xp̄iani i noua lege; nec q̄ legē nature peccare, vel ppter intentionē corruptā; vel ppter ignorātiā affectatā; vel crassam: et supinā; vel et q̄ cūḡ alia causa: m̄ ista que de facto faceret et serent; et ista que iuberet essent ab alijs adm̄ plenda. nāz multa fieri nō obēt immo absq̄ peccato fieri nequaq̄ possunt. et tamen facta tenēt; ut testant canonice sanctiones. etra d̄re. et tran. ad reli. c. ad apl̄icas. Qui em̄ in temporalibus habet talem plenitudinē potestatis habet tantā p̄tātem sup̄ sp̄aliam; q̄tām habet quīcūḡ laycus sup̄ quīcūḡ p̄sonā vel rem sp̄alē. Si ḡ papa habeat b̄mō plenitudinem p̄tāis; p̄tā laycalis sup̄ma cadit i p̄pam q̄uis nō sit laycus. ut vere rem potestas sp̄ualis possidat q̄uis sibi nomē b̄mō non assūnit. In papa aut̄ cadit p̄tā sp̄ualis sup̄ma. ergo q̄tū ad rem cadit in cundē due p̄tātes p̄dācte. Restat q̄ ostendere quo ad op̄tione istam q̄ papa b̄z in sp̄alibus b̄mō ple nitudinē potestatis. q̄d v̄det posse p̄bar in tētis mōis. Xps em̄ nō b̄nīl recipiēdo nec quo ad sp̄aliam nec quo ad sp̄ualiam dedit vel p̄misit beato petro. et p̄s successoribus suis plenitudines p̄tāis; ut habet. Ad ierb. XVI. Quē p̄trus te. Et post. quodcūḡ ligaueris sup̄ terrā erit ligatū et in celis. ergo nec nos ab cuius potestate debemus aliquād excipe. papa ergo non solū b̄z in sp̄ualibus sed etiā in sp̄alibus plenitudinē p̄tāis. Hoc v̄det erp̄sē sententia Iano. in. qui ut legis extra de maio. et obe. ca. solite ait: dixit dñs ad petrū et dixit in petro ad successores ipsius. quodcūḡ ligaueris sup̄ terrā erit ligatū et in celis. Rursum ille qui ordinatē diuina nō b̄nīl recipiēdo p̄stitut sup̄ omnes ḡtes et regna in temporalibus habet plenitudinē potestatis. vel saltem tantā q̄tā

Prima rō q̄ sol
ut. ca. vi.

O. p̄p̄a b̄nt
M̄o plen. et p̄tā
m̄. cōdī.

Cōfumatio cui
t̄ndet. c. c.

Seconda rō que
solvet. ca. x.

Capitulū II

babet quīcūḡ laycus. Sed ordinatione diuinā nō b̄nīl recipiēdo constituit papa super om̄s gentes et regna. Nam si sacerdoti in veteri legē fuit dictum immediate a deo. Ecce constituit te super gentes et regna. Vicēni p̄mo. nō distinguēdo inter h̄as ḡtes et alias; nec int̄b̄ regna et alia multitudinē credendum est hoc esse dictum supremo sacerdoti noue legis. Iḡi tur papa habet in temporalibus talē plenitudinem potestatis: ut absq̄ om̄ni exceptiōe om̄nia possit que nō sunt contra legē diuinā nec contra ius naturale: cum sic sibi dictū ē. Ecce constituit te super gentes et regna et eucl̄as: et dissipēs: et dispersas: et edifices: et plan̄tes. Quidam verbis cum eis nulla addit̄ estceptio: q̄tū ad agenda et non agenda. plenitudo potestatis sibi videt a domino cōcessa. Cōfirmatio

Hoc erp̄sē v̄det velle. Junocētio. tertius extra de maio. et obediētia. et solite. In q̄ quidem sua decretali ait. Non minoris quidē sed longe maioris auctoritatis est. ad credendum eternū sp̄i pontificium in fundatissima petri sede sub gratia revelatum: q̄ inueteratū illud quod antiquis legib⁹ temporalib⁹ seruiebat. et ramē dicitur est a deo illius tempis pontificatu fungenti. Ecce constituit te super te.

Amplius qui absq̄ om̄ni exceptiōe habet secularia iudicare habet in secularibus et temporalibus plenitudinē potestatis. papa autē absq̄ om̄ni exceptiōe habet secularia iudicāre. Apostolus em̄ p̄me Lorineb. vi. nō distinguendo nec recipiēdo p̄ platis sp̄ualibus: et precipie p̄ sup̄mo pontifice ait. Nescitis q̄m angelos iudicabimus: q̄tō magis secularia. ḡ papa habet in secularibus plenitudinē potestatis. In hoc etiā se fundare v̄det. Innocentius. in. verbis superius allegatis. Sed doctor gentiū hāc plenitudinē nō restringēdā oñdit dicens. An nescitis q̄ angelos iudicabimus: q̄tō magis secularia: innūs ad repālia q̄ po testatem daram cōdē qui i. angelos haberet p̄tātem ut bis intelligant minora subesse quibus subditā sunt maiora. Item q̄ papa quo ad temporalia sit sup̄ior: impatore et ratione cōsimili quolibet alio fungente potestare laycalis: et per p̄sequēs quo ad rem potestas sup̄ma laycalis cadit in p̄pam quod multipliciter conantur probare. Nam tam in veteri testamento apud iudeos q̄ etiam apud iudeos pontificalis auctoritas p̄ferebatur dignitati regali: et reges honorem pontificibus deputantur: quibus etiam subiecti fuerint. Unde Samuel Saulē v̄nit in regem: sibi omnē quam habuit intulit potestatem: qui etiā dāuid postea reprobatō sause regem constitutē.

E p̄p̄a s̄r. h̄er. m̄p̄to. p̄tā.
E p̄p̄a cōdī.

Questio prima

Joiada etiā sacerdos occiso otrolia Joas regem constituit. Alterāder etiā magnū reverētiam Joiade pontifici iudeorū exhibuit. Toti la rex gothorū ob reverētiam Leonis papa de Italia quā ceperat deuastare recessit. Impatorē etiā deuoti sup̄ alios Constantinus Iusustinianus et Carolus magnus ecclesie deuoti et subiecti fuerunt. ergo papa est sup̄ior et impator: inferior quo ad p̄tātem temporalē. Pie terea xp̄s nō solum fuit sacerdos sed etiā rex sup̄mus babens in temporalibus plenitudinē potestatis. tota aut̄ iurisdictio xp̄i cōcessa est vicario eius: ergo papa habet talē in temporalibus plenitudinē potestatis q̄ne et aliq̄s ini perato: habet aliquā iurisdictionem in temporalibus nisi ab ip̄o. ergo potestas laycalis sup̄ma q̄tū ad rez cadit in papā. sicut dicit. In nocte tertius vbi p̄p̄: q̄ cum impator: coronam recipit a summo pontifice recipit enim in vagina quē impator: crimēs tvib⁹ inuit se habere oēm potestatē a papa. Am plus sicut anima se habet ad corpus: sic sp̄ula se habet ad temporalia: sed anima utr̄ corpore sicut instrumento: ergo fungēs sup̄ma potestare sp̄uali utr̄ sup̄ma potestate laycalitā q̄ instrumento solūmodo. et p̄ consequēs quātū ad rem sup̄ma potestas laycalis cadit in cundē in quē cadit sup̄ma potestas spiritualis.

Rursum in co q̄ in omnibus legib⁹ secularibus est solitus et cuius leges nō dedignant quēcūḡ leges laycorū seu seculariū imitari codit quo ad rez potestas sup̄ma laycalis papa autē legib⁹ q̄buscūḡ positivis est solut⁹ et eius sacros canones leges imitari nō me de dignant: q̄ leges impiales que sup̄me sunt iter leges seculariū nō dedignant sacros canones imitari. de iudi. c. clericī. ergo potestas sup̄ma laycalis cadit in papā. Adbuc iste cui oportet vniuersitate fidelium sp̄ualium et temporalium vel seculariū absq̄ om̄ni exceptiōne in omnibus obedire fungēs sup̄ma potestate laycali quo ad rez. papa aut̄ oportet vniuersitatē fidelium sp̄ualium et seculariū obedire in omnibus absq̄ om̄ni exceptiōne p̄tēt colligis evidēter v̄det et facias canonib⁹ et legibus ciuilibus: et habet de ierb. c. p̄ceptis apostolici. et distin. xii. in memorā. et cōmim uero. et c. ita dominis et alijs multis locis in numeris. ergo tc. Item in illis cadit potestas laycalis sup̄ma de cuius quōcūḡ iudicio nemini licet est iudicare: et cuo euus sententia et iudicio aut facto nulli penitus est licitum appellare: quare in omni causa ab illo qui sup̄ma non fungēs potestate sed habet superiorē si male iudicauerit licet appellare. i. q. vi. ca.

Placuit. i. de iudicio aut̄ pape nemini est licitū indicare v̄ appellare. i. q. vii. c. p̄tā. et c. ipsi sūt. et c. cōcta. xvij. q. viij. q̄ aut̄. et c. nemini aut̄ s̄ in papā cadit p̄tā laycalis sup̄ma et c.

Capitulū III

Capitulū. iii. p̄bat q̄ potestas secularis sup̄ma et sp̄ualis sup̄ma possunt cadere in cundē boīem q̄m est ex natura rei.

Lia est opinio

Capitulū. iii. recitatio op̄. trias

quodāmodo media via in p̄dictas opiniones incedens in quibusdā cōcordās in nōnullis discrepās abvtrac̄. Tener em̄ p̄tētē p̄me q̄ de sc̄o p̄tā sp̄ualis sup̄ma et laycalis sup̄ma nō cadunt nec cadere possunt simul in cundē boīem: sed recedit ab eadē dicēs q̄ iste due potestates nō int̄m ex natura rei distinguunt quin formaliter simul cadere possint in endēz et in hoc concordat cum opinione secunda a q̄ tamen discordat affirmās q̄ iste due potestates nō cadunt in cundē boīem sc̄s in sup̄mū pontificis seu papam. p̄mo ergo probare conantur q̄ iste due potestates q̄tū et natura rei cadere possunt in cundē simul. Nam omnis potestas sp̄ualis que competit fungēti potestare sp̄uali: aut competit sibi ratione ordinis: aut rōne administrationis: sed p̄tā laycalis: nec ordinis nec administrationi repugnat. ergo q̄tū et natura rei simul cadere possunt in cundē: pura in illum in quez cadit potestas sp̄ualis sup̄ma. Ut enim ipsa ordinis potestates laicis sup̄ma quātū est ex parte rei maiorem repugnat nō v̄det habere ad ordinē sacerdotalem vel quēcūḡ alium q̄ non sup̄ma: sed potestas laycalis non sup̄ma q̄tū est ex natura rei nullā repugnantia habet ad quēcūḡ q̄ ordinem. alioq̄ si aliquis rei vel aliq̄s laycus fieret sacerdos ep̄pus vel papa ipso facto amitteret omnē potestatē temporalē quātū habuisset super quēcūḡ rem vel personam: quod v̄detur absurdum. Item matrimonī Secunda rō ut ipsi non repugnat. Unde et in primis ea ecclēsia sacerdotes et episcopi licite habuerunt uxores: quātū est ergo ex natura rei potestas laycalis etiam sup̄ma quātū ad rez potestatē sp̄ualis non repugnat: cum matrimonium ad actum carnalem magis distante a sp̄ualib⁹ q̄ potestas laycalis in temporalibus ordinet. Item ordo et p̄tā laycalis nō magis repugnant q̄ spiritus et corpus: que reperiunt in eodem boīme. ergo non est ratio quare ordo et potestas laycalis sicut in temporalibus etiam sup̄ma non possunt quantum est ex natura rei cadere in cundē. Item Quarta rō

Probat q̄ nō rō
ne ordinis
Prima rō

Tertia ratio

Quarta rō

aa ii

Questio prima

actus ordinis qui videt esse potestas quedas et actus potestatis laycalis etiam superme non habet repugnatiā. Quum et parte rei qm possint cadere in eundem dominicē ergo multo magis potestates quārum est ex natura rei possunt cadere in eundem. Assumptū probatur. qd nullus est actus potestatis superme laycalis: qui actuū consecrati corpus xp̄i. clericos ordinādi. Nō ḡnes consecrati ligandi vel soluendi vel alij cui cuncti repugnat ex naturare. Judicare enim se cularibus criminibus irretitos marime vide tur ordinī repugnare: et tamen non repugnat cuj actus homī etiā de facto et de iure ppter negligētiā iudicis secularis: debet iudici ecclesiastico conuenire. Iudex enim ecclesiastis eius supplet negligētiā iudicis secularis. extra de fo. comp. c. l. et sequēti. Vide ergo q̄ potestas laycalis non repugnet fungenti spirituali. ppter ordinem quāz haberet. Nec sibi repugnat ppter administrationē. Tūz quia potestas laycalis min⁹ distat ab administratiōne q̄ ab ordine. Tūm q̄ maior spūalitas est in ordine q̄ in administratione. Tūm q̄ nullus actus potestatis superme laycalis repugnat cuiuscq̄ actuī administrationis quāz habeat fungens potestas spūalitatem supra. Tu dicare eiū criminolos marime videt repugnare eiū cum m̄ non repugnat cum sicut dicitur est ecclesiastico debet suppler negligētiā iudicis secularis. Ex predictis cocluditur q̄ potestas laycalis superme et potestas superme spūalitatem est ex natura rei possit cadere cū oīa in eundem virum.

Capitulus. iii. probat secundū partē op̄tionis in pree di capitulo recitat. q̄ ille potestates non cadant nec cadere debet in eundem homī. ppter m̄bus rōnd⁹ que solutus. c. xii. p. rotum.

Cap. III

Ecundo tenet

Ista opinio q̄ iste due potestates non cadut nec cadere debet in eundem homī: qd quidez non accidit ex natura rei sed ex ordinatioē deli ture diuino quo caueat ne ordinariet regulam inter idem homī presit omnibus secularibus et etiam diuina. licet casualiter fungens potestate spūalitatem: ea q̄ sunt potestatis laycalis superme valeat exercere: ita tamē q̄ potestas superma ordinata in ip̄m non cadat: de potestate autē predicto modo ordinaria et regulari nō casualiter predicas negantur: nec cadere debent in eundem multis modis institutur ostendere. Primo. Inq̄ s̄m potestate laycali superme ordinaria debet se sequi:

Ratio p. m̄

Capitulū III

Iaribus negotiis implicare. d. t. c. imperium d. xvi. c. Si impator. t. q. i. Sicut. ffāgēs et potestate spūalitati debet minime sc̄i: t. ibus negotiis implicare: cum etiā alij inferiores se talibus implicare nō debeant: teste b̄to p̄m lo. q. i. ad. lbi. i. c. a. it. Nemo militās deo implicare debet se secularib⁹ negotiis ve ei plascat cui se pbauit. Hoc idem petrus in ep̄sto la elemētis put legit. x. q. i. c. t. e. q. d. patenter videt afficerē dicens. Te quidē oportet irrep̄bēnsib⁹ liter viueret summo studio miti: ut om̄a occupatōes busus vite abūcias: ne fides iussor: et ias: ne aduocatus litium flagite vel aliqua occupatione pro: ut inueniaria mūda ni negoti occasionē pp̄ler: s: neq; em̄ iudicē: neq; cognitōē seculariū iudicior̄ bodie te ordinare vult. x. q. i. sicut em̄: ait. Impietas er: m̄ tibi est o elemēt: neglectis verbis dei studiis: sollicitationes secularēs suscipere. Hoc etiā canon ab apostolis editus iubet in bec̄ ba. vt leḡ d. lxxviii. c. c̄ps. Ep̄s āt sacerdos vel dyaconus nequā p̄ secularēs curas assūmit. finaliter dechīaf. bis concilii Cartag. iii. vt leḡ āt eadē v. c. c̄ps. videtur alludere dicens. Ep̄s nullā rei familiaris curam ad se reuocet. sed lectioñi et ofoni et verbo p̄dicationis tñmodo vacet. hoc etiā in alijs sacris canōnibus et decretalibus cōtinet exp̄esse. vt. tri. q. i. iij. c. vltimo. et erra ne clericis: vel mona. secularibus negotiis s: immisceat. c. p̄mo. t. c. s: nec. t. c. clericis. ergo iste due potestates fini iura diuina et humana fundata iure diuino in eundem homīnē cadere minime debet. Amplius potestates iste quās deus voluit ēc̄ distingitas: et distinctis p̄sonis competere: nō debent cadere in eundem. Ep̄s autē voluit potestatem laycalē supermā et spūalem supermez esse distinctas: et distinctis p̄sonis competere quod Lyphanus vt leḡ d. x. c. qm̄ et nichola⁹ papa: vt leḡ distin. xvi. c. c̄ ad verum. fere sub eisdē v̄bis selfat. Vide autē huius ratōes quare hoc voluit assignare. sic em̄ scribit. Nis cholaus. Tūm ad verum ventū est vitra sibi ueq; impator iura pontificat̄ arripuit nec p̄tifer nomen impatorū sibi usurpat̄: quoniam idem mediator dei et homīnū homo xp̄i iesus acribus. pp̄nis et dignitaribus distinctis officiis pr̄teriusq; discrevit p̄p̄a volvens homines medicinali būilitate sursum asseri: nō humana surgia rursus in inferno de mergive et xp̄ianū impatorē p̄petua vita p̄tificib⁹ indigerent et pontifices p̄ cursu temporalium tñmodo rerum: imperialibus legibus vrerētur: quatinus spūalitatem aetio a carnalibus distat et incuribus sicut deo milisans se negotiis se-

Questio prima

cularibus minime implicaret: ut nec vicissim homo ille rebus diuinis presidere videtur qui esset negotiis secularibus implicatus. Et q̄bus v̄bis videt patenter baberi q̄ sicut imperator: sibi nō debet usurpare p̄tatem spūalez Itā papa nō debet sibi usurpare potestatem laycalem supermā. Et hoc ordinavit xp̄us eius ordinationē nemini transgredi l. z: ne sibi damnationē acquirat iuxta iurā apostoli ad Roma. xiiij. Triplicē autē inuenit ratio quore xp̄s ordinavit illas duas potestates supermā distinctis debere competere p̄sonis. p̄ma est ne si impator vel p̄tifer haberet vtrāq; sup̄biret. et bic glo. ait. Namus homo p̄ sup̄iam cecidit: vnde in infernū omnes demergebantur. sed xp̄s būilitate sua sursum erexit: si si haberent omnes eadē officia sup̄birent: ita q̄ iterum demergerent in infernū. Secunda ratio est ut distincte persone distinctas potestates supermā habētēs. l. impator et pontifex sciuncē debetē indigere. Tertia q̄ in scriptura sacra sicut et allegatio p̄cedentis fundari videt est ut militans deo secularib⁹ negotiis se nō implicet secularibus intētūs negotiis supermā in spiritualibus nō habeat p̄tatem. Et quibus concludit q̄ s̄m ordinationēz p̄p̄ile due potestates superme nō debent cadere in eundem. Ruris ad potestatē laycalem supermā spectat armis intendere: et iudicium sanguinis exercere. teste apostolo ad Roma. xiiij. Non frustra gladiū portat. dei em̄ mister est vindicta in iram ei qui malū facit. Hinc Ep̄ianus et babef. tri. q. v. c. rer. ait. rex debet furta cobibere: adulteria p̄uire. impios de terra pdere: homicidas et p̄iuros nō sinere vivere. hinc Aug. contra manicheos: vt babef. tri. q. p̄ma. quid culpaf. vult q̄ bellū suscipiendo aueritas penes p̄ncipes sit. et p̄p̄is p̄mo ēp̄nes p̄ncipem secularē supermū. q̄ em̄ ibi loquit de p̄ncipe seculari. p̄p̄ illud qd subiungit dicens. Et iustus si forte etiā sub rege homine sacrilego mīlitet: recte potest illo iubente belare. Hinc Salomon Proverb. et. c. ait. Rex qui feder in solio iudicij dissipat omne malū furtuitu suo. Et iterū Ep̄ianos dissipat rex sapiens et incuruat sup̄ eos formicē. armis autē intendere et sanguinis iudicia exercere chilis verbo et exemplo vicario suo et alijs p̄claris spūalibus interdirit. dicit em̄ Petru et leḡ Job. xviii. mitte gladium tuum in vaginā. et Idattib. xxvi. conuerte gladiū tuum in locus suum: omnis qui accepterit gladium: gladio peribit. nō solum autē perrū: sed alijs apostolos ab v̄su gladiū p̄būuisse videt: teste Luca xiiij. Evidentes autē qui circa ipsi erant qd fūtu

Capitulū III

num erat. Dicit ei petrus. Dñe si peccatum in gladio: et peccatum v̄nus et illis seruō principis sacerdotū et amputauit auriculā eius detras Respondēs autē iesus dicit. Simile v̄sc̄ bu: Et quibus verbis colligit q̄ xp̄s petro et alijs p̄claris p̄tētē gladiū interdit. et p̄sequēs voluit ut ab effusione saugumnis abstinerent: qd etiā eis inhibuit eis dicit eisdem ut leḡ Job. x. Et scitis q̄ gentiū p̄ncipes domi nantur eorum: et qui maiores sunt potestatē exercent in eos. nō ita erit inter vos. sed q̄cunq; voluerit inter vos fieri maior erit vester mi nister et qui voluerit inter vos p̄mus esse erit vester fr̄us. Sicut filius homis nō venit mi nistrari sed ministrare. Et quibus verbis duo colligunt. Primū est q̄ xp̄s apostolis supermā potestatē secularē inhibuit. aliquā em̄ potestatē eis inhibuit nō omnē. Tūm q: voluit q̄ inter alios maiores essent et p̄mi quia ip̄is p̄cepit ut p̄tētē aliquā super alios exerceant cum dixit petro. p̄fice oues meas. et cum dixit v̄niuersis apostolis. Job. x. Sicut misericordia p̄tētē p̄fice remittunt eis et quōd retinuerūt remēta sunt. ergo supermā potestatē secularē xp̄s apostolis interdit s̄ nō oīm. Secundū colligit ex verbis p̄dictionis q̄ xp̄s voluit q̄ apostoli imitarentē ip̄m in abdicatōne exercēde p̄tētē p̄p̄ alios: cū seipm. pponat eis in exemplum dicendo. sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare. q. d. facit sicut facere me vidistis: vt nō maiorem potestatē exercēcēti in alijs: q̄ me exercēcēti distis. xp̄s autē in q̄ntū homī mortalī suo vicario exempli p̄bēt̄ quomodo gubernare debetē sibi subiectos. nunq; iudicium sanguinis aut secularē p̄tētē exercēt: sed oīm p̄tētē etiā occasione sibi datam ab alijs de clinavit. Itaz sicut leḡ Job. viii. adduxerūt scribe et pharisei mulierē adulterē et statuerūt eam in medio et dixerūt. magister hec mulier modo dep̄bēnsa est in adulterio: in lege autē moyses mandauit homī lapidari tu igitur qd dicit: ip̄e se intrōmittere de causa sanguinis in tantū renuit ut nec interrogatib⁹ veller: q̄ s̄m legē a se vel ab alio iudice esset in ip̄am sc̄ienda sanctiā respondere. Etia cū discipuli eius Jacobus et Johannes et babef. Luce. ix. cuperent pena mortis p̄temptū samaritanos quem in ielum fecerant nō recipiendo eum vindicari: q̄d incep̄t̄ illos dicit. nesciatis cuius spūs est: filius hominis non venit aīas pdere sed saluare. q. d. nō dico qn p̄tētē samaritanos est dignus more. non tamē in feram eam: quare: non veni inquantus homo

93 liij

Questio prima

mortalis p quocq̄ criminis vitam corporalem auferre sed cōserre. Tres em̄ mortuos suscitavit. sed nullū p̄tūcūq̄ scelerat̄ morte aut mēbris tricarione punivit. Iñ nōnumq̄ in quosdāz aliquā alia pena inferrat corporalē. nam sicut scribit Job. h. If acto flagello de funiculis vēdentes oues t boues deiecit de templo; t nūmulariorū effudit mensas. Ipse etiā cū trabes retur ad mortē fe defendere fecerunt. vñ dīc petro vt legis illib. et vi. putas q̄a mō nō possim rogare patrē meum; t exhibebit mībi plusq̄ duodecim legiones angelorū; t ramen hoc facere nullo modo volebat. licet itaq̄ r̄ps exemplo docuerit q̄ plati ecclie spūiales pena leui corporali corrigerē valeant sceleratos: facero tamē oñdit q̄ nō debet armis v̄t. nec mortem nec truncationē mēbroꝝ inferte. qđ sacri canones xp̄i sequētes vestigia p̄cipere t detestari vident̄ sicut. t̄m. q. viii. c. Bis a quibus. t. c. Si q̄s t ettra ne clerici vel monachib⁹ se negoijā se t̄c. c. clericis. t. c. Iniam sanguis. t et tra de excessibus platorū. c. et litteris. t. t̄m. q. v. c. t. c. pena. t. c. vñi. t. c. incestuosi. et. c. sunt quid. 13. Et q̄bus t alijs p̄plurimi colligitur q̄ armis int̄redere et caui in sanguinis agitare: ad solos laycos nō ad platos p̄met spūiales: q̄re excludit q̄ p̄tās laycalis sup̄mat p̄tās spūialis sup̄ma in codē cadere mīme debent ut paruit.

Capitulū. v. solvit rōnes opinionis prime capitulo lo primo recitat.

Bia aut̄ in hoc

opusculo censu solūmodo recitando t allegādo p̄cederet narrandum est quomodo s̄m p̄cidi etas opinione ad allegatiōes eis cōtrarias potest respōden: t quomodo fini tertia opinione ea que p̄ma adducit opinio dissoluant. Ad quoꝝ primū dī: q̄ p̄uis ea que ex opposito distingunt̄ tanq̄ cōtraria ex natura rei nō possunt idem subiectū sup̄mū habere licet possint cadere in diuersis plonas eiusdē subiecti. tamen sepe ista que distingunt̄ ex opposito tanq̄ diuersi sp̄s: aut aliquo modo ex opposito inter se distincta t iō l̄z nō s̄m idem tamen possunt cadere in eandē plonā: immo nōnumq̄ in idem subiectū. p̄mū patet. Nam ordo sacer t oido nō sacer quodāmodo ex opposito diuidunt̄: t ramen in eundē hominē cadunt. immo in candē animam que est subiectū virtutis. Sic etiā virtus intellec̄tuālīs alio modo ex opposito diuidunt̄: t ramen cadūt in eundē hominē: t sic de alijs: quare ex hoc q̄ potestas p̄mo di-

Cap. V

Ad p̄tūm

Capitulū V

nīdūt in potestate spūalem t laycalē nō possunt concludi q̄ non possunt cadere in eundē hominē: licet et hoc possit convinci q̄ nō sunt eadem potestas. Et ita videt̄ eē dīcendum de potestate spūali sup̄ma: t de potestate laycali sup̄ma: quia licet eo q̄ aliquo modo ex opposito diuidunt̄ possit ostendī q̄ nō sunt nec esse possunt eadē potestas: nō tñ q̄ nō possint cadere in eundē hominē simul: q̄rum est ex natura rei. Ad secūdūm dicitur q̄ potestas spūalis sup̄ma t potestas laycalis sup̄ma ex natura rei nō cōstituit̄ duo capita corporū diuersorū clericorū t laycorū: tamen q̄a clerci et layci sunt vnum corpus. iuxta illud apostoli ad Roma. vii. Omnes vnum corpus sumus in xp̄o. tum quia licet debet esse disti cti clerci t layci sunt tñ vnum corpus ppter multitudinē xpianorū que nunc est t fuit tem porē beatī. Hieronymi: tamē putant quidam q̄ nō est possibile clericos t laycos auerti a si de: t q̄ solum remaneret vñi genus ipsoꝝ respectu quoꝝ posset q̄rum est ex natura rei idē bō b̄t̄ tam p̄tām sup̄maz spūale q̄ lapealē.

Ad tertium respondeat uno modo q̄ l̄z pa patuat quelibet p̄ielario ecclieastica a se et cludit dominationē que est respectu non libe roū ita vt nullina platus ecclie et vi platio nis sue potestatis spūalis sit tali dominationē dñs xpianorū quocq̄ q̄ grece vocat despo tecūm Arispolētē in politiis ex ordinatiōne xp̄i non est despoticus sed magis assimilatur p̄ncipatiū regali. iuxta illud prime Petri. h. Elos aut̄ genus electū regale sacerdotiū. et illud Apocal. i. If ecclē nos regnū sacerdotiale tamē platio ecclieastica dominationē que ē respectu liberorū quēadmodū rex est dño sibi subditorū a se nō excludit. Huius aut̄ Petris in verbis pallegaris excludit a pastore dñna tōne p̄mū nō lecundā cum dicit. nō domi nares in clericis. t si dicat q̄ hoc repugnet saceris canonibus s̄m quos plati ecclie sunt dñi respectu aliorū tanq̄ respectu seruorū: q̄ ecclia suos habet. Andē s̄m quosdam q̄ nullus est suis ecclie et vi p̄elatiōis ecclieastice insitute a xp̄o. sed quicq̄ est suis ecclie est seruus ex ordinatione humana. vnde t nōnulli sunt serui ecclie q̄a dominis suis dari sūt sponte ecclie. Alter respondeat ad tertiuꝝ motiuū pro prima opinione q̄ licet p̄elatio t clericatura iuxta auctoritatē petri: imo iuxta verba xp̄i qui voluit q̄ p̄elari ecclie essent serui t ministri aliorum dominationēz talem qualē habet potestas laycalis sup̄rie ma a se excludit. quare potestas sup̄ma nec ē b̄mō dñatio nec habet ē necessario q̄unq̄

El quartam
El secūdūm

El quīntam

Ad tēcūm
Rollo p̄ma

Cap. VI

Prīmū motiuū

Secunda rōla

Questio prima

tñ nō excludit eazā p̄sona in qua est. t ideo l̄z s̄m dñm Petrum talē dñatōem nō debeat habere qui iungit potestate spūali. tamē sibi talis dñario no repugnat. t ideo possit cadere i eandē plonā cum potestate spūali sup̄ma si aliud nō obstarat. Ad quartā respondetur q̄ quia impato: nō debet esse summus platus spūalis. ideo si est fidelis est filius ecclie sed hoc nō est ex natura potestatis spūali quam habet. t ideo q̄rum est ex natura rei illius potestatis sup̄me possit esse pater t nō filius ecclie decretū aut loquit̄ l̄z modū q̄ seruan d̄ber circa impato: nō qui puenit ex natura rei. Ad vñtūm dī: q̄ impato: bñs sup̄mas potestatē laycorū nō est subditus pape ex natura illius potestatis: sed qui illam potestatē sup̄mā laycalē haberer deberet carere p̄tē spūali sup̄ma quā bñ summ̄ p̄tifer: t ideo de facto minor est sup̄mo p̄tifice: non autem ex natura potestatis tēcū.

Capitulū. vi. arguit cōtra opinionē adductas supra capitulo secundo t hoc. viii. motiuū probano illā op̄ionem esse hereticā.

Estat nūc secū.

dī op̄ionē terrā respondere ad motiuā op̄ionis secunde quorum nōnulla fundantur in hoc q̄ papa habet plenitidinem potestatis tam in spiritus libro t̄ in temporalibus quod intellectus ut nonnulli intelligunt: quidam reputant hereticū. Dicere em̄ q̄ papa talem habet sine in spiritualibus sicut in temporalibus plenitidinem potestatis: vt vniuersa ab his omniē cōceptione possit que non sunt contra ius diuinū quod christiani de necessitate salutis seruare tenentur: nec contra ius naturale indispensabile et immutabile scripture diuine iuri humano canonico et ciuilī ac evidenti ratiōi res pugnat: vt illi multis modis probare nitunt̄ aliqua mortua breuiter tangendo absq̄ p̄lo ga discussione dīt̄ presentibus inferenda.

Primum autem q̄ aliqui fortius arbitrantur tale est s̄m litteras sacras iec. euangelica est iec. libertatis respectu moysiace legis. qđ saltem debet necessario intelligi: vt nō sit tāte fuituris neq̄ in temporalibus neq̄ in spūalib⁹ quo ad ceremonias obseruantias exteriores q̄re fuit iec. moylayce: ita q̄ p̄uis xpianū qđā vel om̄s p̄ se aut per alios ex cā de nouo emergete seruitur possit subiugari tante vel maiori: tamen cōmunitas fidelium per legē euāgelicā nequaq̄ tanta seruitute tenere: nec aliquis mortalīs virtute euangelice legis p̄serit fine culpa et cā manifesta ac rōnabili

Et p̄p̄a nō habet p̄tē p̄tē t̄ p̄p̄a
t̄ p̄p̄a.

Capitulū VI

p̄tē ēā rāte subdere seruitur: et si quicq̄ ip̄b̄ tentare presumperit qđ facit ip̄lo factō et iure diuino nullum est. Sed si papa habet talē plenitidinē p̄tatis a xp̄o t euāgeliē ca lege: t̄r̄ euāgeliē esset into. erabiliſ seruitur: t multo maioris q̄ let moylayce em̄ essent per ipsam serui pape: ita q̄ papa habet tantā p̄tatem sup̄ xpianos q̄tām vñp̄ b̄uit vel hīc potuit q̄cunq̄ dñs sup̄sernos: et papa possit quoscunq̄ reges dare t vendere t̄ quoq̄cūq̄ subdere seruitib⁹. posset etiam papa ceremonias t obseruantias exteriores ē pōtere cōmunitati fidelium q̄ fuerūt stature ī ve teri lege. Et ita let euāgeliē ēēt in cōparabilit̄ maioris seruitutis q̄ lex moylayce: qđ nō nullis apparet hereticū. relinquit ergo q̄ papa non habet talē plenitidinē p̄tatis. *Uer. dīt̄ p̄p̄a*

Secūdū motiuū
Ex p̄p̄a
Ex p̄p̄a
Ex p̄p̄a

UNIVERSITATIS
DE SALAMANCA

Questio prima

... p̄p̄m cōdictum de crīmī ac dignū morte
p̄d̄ in fecisset si r̄pus cōdictus fuisset vel cōfes-
sus se temporale regnū b̄c: sive ab homib⁹: si-
ne a deo: sive si iudeaybi cesar noluit c̄ aliquē
c̄ḡ nisi qui eēt cōstitut⁹ ab eo. pilatus vero
cōdictus mira iprobitate petentū & incutētiā
imorē: ne fall̄s accusaret apud cesarē a iudeis
q̄p̄ faueret alicui in iudea dicenti se regē in
palib⁹ q̄ non eēt a cesare constitut⁹ p̄sertim
c̄tra cū clamarent et dicerent illud iobis
pecimono. si būc dimittis non es amic⁹ ce-
aris. ois em̄ q̄ se regem facit contradicet cesa-
ri. cōtra p̄scientiā & etiā iusticiā tradidit ibm̄
petētibus ut crucifigere: sciens q̄ l̄z r̄pus di-
cerit sibi rex ego sum: tamē intellect⁹ alī regē
p̄ illo modo quo itelleterūt iudei q̄n accusa-
uerit cū q̄faceret se regē: vñ stupent nōnulli
q̄ istū sensū aduertit pilatus homo mūdanus
sine fide ex r̄bis r̄pi de regno su o. t̄ m̄ ipsuz
q̄o pendūr r̄piani qđam q̄ etiā volunt ee legl̄
doctores: cui vt ipsiſ videt non est alia cāni:
q̄ sunt mala affectione cecari: papa aut̄ ex
ordinatione dīna p̄cise nō b̄z maiore p̄tātē in
ēp̄oralib⁹ q̄ babuit r̄ps inq̄tū erat mortas
is cui⁹ est vi cariū: ergo papa non babet i tē
p̄p̄m h̄c se cōsiderat ex ordinatione p̄tātē. *Respon-*

Zemī motīvumi

Quantum

Quantum

Scribner

Capitulū vi

Imperium non habet talis plenitudo potestatis. Septima
Quod etiam ratione ut quibusdam videtur. Evidenter.
potestatur, nam principatus apostolicus sive spiritus ritualis non minus respicit fideliū utilitatem subditorum quam principatus secularis. Sed si in Christo in politicis principatus secularis temporatus rectus et iustus est institutus principale propter bonum commune subditorum, ergo multo magis principatus apostolicus est institutus principale propter bonum coemeterium omnium fidelium. sed si papa haberet talis plenitudo potestatis principatus ipsius non esset propter bonum commune sed propter bonum proprium pape.

Tunc ergo talis principatus magis esset, prout papa quam subditis: et esset magis dicendum mercenarius qui querit proprium lucrum quam pastor. Tunc ergo talis principatus est periculosus subditus: quia si papa haberet talis plenitudo potestatis quoniam ipse omnes christianos extra casum necessitatis extremo universo libertatibus spoliaret et laborebus frumentibus et oneribus et penitus illos immensis subiiceret tamen non licet eis pape resistere: sed tenerentur de necessitate parere quod eis periculosem existenter. Restat igitur quod papa non habet talis plenitudo potestatis. Amplius plementum non potestatis, scilicet totalis que est in omnibus supremis pontificibus est illa secundum quam bene a Christo ratione papatus: sed aliqui fuerunt supremi pontifices et adhuc possunt esse qui non erant capaces pacem predicere plenitudinis potestatis, pura modestia et alijs religiosi de religionibus perfecti assumpti quare religiosi homines non sunt capaces praeteritis et domini negotiis episcopaliu[m] rerum propriarum principali cu[m] votu paupertatis a quo absoluimus prius extra de statu monachorum, et ceterum ad monasterium tales, praeterite abdicaverit: quod tamen in predicta plenitudo potestatis non includit. Nam nullus papa ex parte sibi successa a Christo hominem plenitudo potestatis. Sed forte diceret aliquis quod monachus vel alius religiosus ad papatum assumptus est simpliciter absolutus a voto paupertatis, quod probatur quod ita necesse esset reliquias potestatis votum obediencie sicut votum paupertatis religiosus ad papatum assump[er]t est tamen absolutus a voto obediencie quod non potest tenere plater religiosus sic propter votum abdicatio[n]is quam pro voto obediencie sic non teneat paupertatis. Autem quod religiosus assumpsit ad papatum non est tamen absolutus a voto obediencie nec est ita liber sicut si fuisset secularis et id licet propter patrem suum non teneat obediencie plater ordinis sui teneat tamen obediencie regule quam voleat quod ad aliquid illa quod non impedire possim ad quod est assump[er]t. Tunc quod est propter votum obediencie non respiciat propter illa quod principiatur sicut in modo aut principiatur a plater in religiosus factus papa non est ita liber sicut si fuisset secularis quod si talis papa efficaciter hereticus vel aliquo

*Ambragius ad papam etiam fit sum
elstionis auctor iudicium exprimitur,*

Questio prima

Crimes diffamatus in quo appareret incorrigibilis et scandalizaret ecclesiam et deponeretur per sententiam vel sponte renunciarer papatur: ipso facto et iure efficaciter de obedientia platonum ordinis suis: et ita quod papa talis potest effici: ideo papa non est ita liber ab obedientia platonum ordinis sui sicut si nunquam fuisse religiosus et ideo non est simpliciter a voto obedientie absolutus: quod absque novo voto potest et tenetur ad obedientiam prelatorum reverenter: nec mirum quod unaquam res de faciliter natura sua reverenter: cum igitur votum paupertatis sit de substantia perfecte regule et exercitium pontificalis officii nequaquam impedit tenendum videtur quod religiosus ad papam assumptus proprieta tem habere non potest presertim extra casum necessitatis. Unde: esto quod aliquis casus possit accidere in quo necesse erit papam religiosum alicuius rei temporalis proprietatem in speciali assumere: tamen extra easum hinc non potest habeatur.

Cap. vii. R̄det p̄ime r̄d̄ sup̄ cap̄o sc̄do adducere.
Ilo quomodo
quādā tenentes opinionē tertia
p̄bare conant q̄ papa istam nō
bab̄ plenitudinē p̄tatis que ex
posita est superius: vidēndū est quo ad rōnes in
terrā r̄ndere nititur. Ad q̄rum p̄missi di
cī q̄ xp̄s per illa v̄bera quodcūq; ligaueris
sup̄ terrā tē. non dedit nec p̄misit petro talē
plenitudinē p̄tatis: t̄ ideo talē etiā non dedit
nec p̄missit pape in beato petro: talis cī p̄tatis
nec pape nec subditis expediret: sed periculō-
sa eēt v̄trisq;. Eset ei periculosa pape q; ip̄z in
sup̄bia nimis efficeret t̄ eset sibi occasio mala
nimia p̄terrandi. Eset etiā p̄iculosa subditis
q; cū inter fideles multi sunt sp̄ualiter debiles
et infirmi: pluresq; sunt q̄ onera q̄ eis absq; cul-
pa sua t̄ sine causa papa posset imponere abs-
q; matima difficultate fuisse no possēt q; eas
le iugum nimis p̄iculolum existaret: t̄ timēdū
eēt ne potius iugū obediētie oīno abijerent
q̄ tam grāma sustinerēt. Eū iugif xp̄s nō dedit
pape aliquā p̄tatem sibi periculō et alio: si
bi talē non p̄tulit plenitudinē p̄tatis. aliam
ergo sibi dedit plenitudinē p̄tatis. dicunt em̄
q̄dam q̄ xp̄s per verba p̄missa nō dedit bes-
ato petro vel p̄missit aliquā p̄tatem: nisi respe-
ctu petrō respectu quoq; solūmō dedit p̄tate
p̄frendi penitētie sacramētū: t̄ p̄tatem ligā-
di atq; solūedi boſes a petis: nō q̄dem expel-
lendo culpā: vel grāma p̄frendo ac remittēdo
debitū dānatiōis eternie: q̄d hoc solū dens opa-
tur: sed solūmō ostēdēdo boſes cē solutos vel
ligatos in facie ecclie: t̄ aliquā satiſfactionē i
hoc seculo iponēdo: puta oīonem vel ieiuniūz
vel aīqd aliud p̄sile: ac petrōes cōmunioni fi-

Quicq; p[ro]p[ri]etate x[er]c[er]t p[ro]missio[n]e p[ro]p[ri]o e[st]at[us] p[ro]p[ri]etatis
sorbi p[er] illa s[e]c[u]la. q[uod] p[ro]p[ri]o h[ab]entia s[e]c[u]la.

Capitulū vii

delium reconciliādo; et etiā interdum p̄misit
gando peccatores esse excommunicatiū sub-
dendos nō coactuum iudicij exercēdo. Alij
putātes nō vacuum esse restituere potest
temporāle. Dicūt q̄ r̄p̄s p̄verba ista aut salte
per illa pasce oves meas dedit vel p̄misit be-
ato petro & in ipso pape omnē potestatem ne-
cessariam regimini fidelium p̄ adipiscēdo vitā
eternā: salutis iuribus & libertatibus rōnabili-
bus honestis vel etiā licitis alioꝝ quoꝝ nō
non delinquentiū manifeste nec p̄petrantiū
scelus p̄ quo deberēt iuribus aut libertatib⁹
suis iuste p̄uari. Dicunt em̄ potestatē necessa-
riam regimini fidelium nō concessam esse pape
ad excludendū potestatē nō solum p̄niciolaz
aut p̄iculosam sc̄d etiā in calu utile nō ramen
necessariam in codē casu, p̄pter qđ papa ex so-
la ordinatiōne r̄pi nō baber potestatē super
fideles respectu illoꝝ que inter opera iuperes
rogatiōis sunt extra casum necessitatibus & vti-
litatis que panificari debet at necessitati. di-
cunt aut̄ p̄ adipiscēdo vita eterna: ad exclus-
endum p̄tātem spālem respectu illoꝝ que
advitā etiā nō disponit. t̄. pp̄ h̄ r̄ps dirit pe-
tro: Tibi dabo claves tc. q. d. ois p̄rās quā t̄i-
bi dabo est tibi v̄l̄ alijs fideliib⁹ n̄c̄tria ad adi-
piscēdū regnū celoꝝ; pp̄ qđ sup̄ sp̄olia nullā
bz p̄tāte spāle sibi datā a r̄po nisi i cāu in quo
aliquomo p̄t̄ dici n̄c̄tria respicere regnū ces-
loꝝ: pura i cāu in quo n̄c̄tria cēt q̄ papa d̄ alijs
qđ r̄galib⁹ d̄spōetꝝ, p̄ petrō at p̄iclo n̄c̄cio cui
tādov̄l̄ aliquo ope de n̄c̄itate agēdo. Dicunt
aut̄ qđē salutis iurib⁹ liber. tc. vn̄ notandū ē
q̄ papa p̄ nullā p̄tātem sibi datā a r̄po potest
collere iuraz libertates reguꝝ aut imperatorꝝ
aut alioꝝ quoꝝ nō clericoꝝ aut laycoꝝ ipis
inuitis sine culpa. t̄ absq̄ causa extra casū ne-
cessitatibus & vtilitatis que valeat panificari ne-
cessitatibus: dummodo libertates & iura bmoi nō
sint contra legē diuinā. ad quā r̄piani tenent
quia q̄uis cēnt p̄tra illa que in veteri lege ad
que r̄piani minime tenent vel obligant ipſis
gaudere deberēt nec contra ius nature p̄fici
si sint cōsone iuri diuino nature vel gentium
vel ciuili: quia si cōsent cōtra ius gentium vel
ciuili ipſis vti nō deberēt. Dicunt aut̄ nō delin-
quentiū manifeste nec p̄petrantiū scel⁹ tc.
Ad hoc est notandum q̄ papa a r̄po babs potes-
statem infligendi pena debitā r̄pianis p̄ om̄i
scelere quādo necessariū est bono cōmuni fi-
delium tales penam infligi saluo iure iudi-
cum aliorum suam non negligenter nec damna-
nabiliter exercentium potestatē: quia si alij
iudicess ad quos spectat punire reos: parati
fuerint facere iustitie complementum: papa

Opni 25

Questio prima

beoꝝ subditis pundiendis in preindictum eo runderem se intromittere nullaten? potest per p̄tētē sibi collatā a xp̄o. Si etiā subdītē vel q̄cūq̄ in sublimitate constitutī: nequaꝝ suō iuribus aut libertatibus abdūntur: papa extra casū necessitatī ip̄os p̄uare nō d̄s. sic ḡm istos habet papa plenitūdīnē p̄tētē ita q̄ ista p̄tētē nec bono cōmūnī: nec p̄prio cuius cūq̄ nō delinquentis p̄iudicet. Si autē in vidē etiam malefactoꝝ bono cōi ḡp̄m p̄sult̄: et p̄ p̄sq̄ paꝝ q̄ ceteros hoīes meritis: et sapiētia debet p̄cillere: si talis poterit regiri vidēt̄ merito tribuēndū: q̄ ista p̄tētē videf̄ cē ad cōdificationē: nō ad destructionē boni: quā ap̄l̄ sc̄de ad corintb̄. vltio loq̄ns in p̄sonā oīm p̄latōꝝ ecclie dicit sibi cē p̄cessā: q̄ plenitudo nō exēdo fīnes ip̄sī vigere debet in papa: tū q̄ debet velle p̄dēle non pessē fm̄ Aug. tr. de ciuit. dci. et habetur. viij. q. i. qui ep̄pati. Et tali p̄tētē d̄ esse cōtent̄ ut sc̄y'maiorē ei in iuris si delibūs nō surpet: līc̄ capar sit maioris: etiā si in ip̄m alii amplioꝝ eō voluerint spōte trāsserē p̄scertim si maiorē p̄ votū abdicauerit. Iste iuḡ respōdentes ad allegationē p̄scripta dicūt q̄līz verba xp̄i. q̄d cūq̄ ligaueris alii p̄fērānt: nō tñ debet generalitē sicut qđā volunt ab oī penitus exceptione intelligi cū ip̄sime dicant q̄ aliq̄s exceptionē debet b̄c. Illa ei q̄ sunt p̄tra legē diuinā et cū. igelicā et p̄tra legē naturae recipiunt̄ ut illa papa nō possit vñ pcedūt q̄ p̄dīcta sint et cōp̄eda a p̄tētē pape. Sic etiā quīs xp̄s q̄n p̄culit̄ ista p̄ba vocalit̄ nichil except̄ in oīa ista sunt recipiēda q̄ xp̄s p̄bo et et cōp̄eda docuit: et ap̄l̄ sc̄ptū canonīcīs: quoz p̄bave p̄ba xp̄i recipiēda sūt: q̄a sp̄sētō inspirati locuti sunt: et per eos de b̄re recipi meruerat. xp̄us aut̄ et apostoli esse recipiēda p̄dīcta oīa innuebant. p̄tētē enīz non necessariā regim̄: ni fideliū cē recipiēda insinuat xp̄s cū dnatūnī modum regēdi a p̄tētē tibūs sc̄li obseruādū apl̄s interdicit: et ad bu militatē induxit sicut et matb. tr. et mārci. et et luce. tr. collig. Qd̄ etiā petr̄ securus tpm fecit cū dīxit: nō dñantes in clex. Si cūm aliq̄s p̄cepit aliq̄s cui nō tenet̄: om̄i duratiōis mu nere careret: q̄ em̄ de re aliq̄ vel p̄sonā facit q̄d vult se aliquo mō cē dñm ipsius ostendit: p̄tētē etiā iura et libertates aliquor̄ sine culpa et absq̄ causa cē recipienda a p̄tētē petri: sumuanit xp̄s p̄bo p̄ter et et cōp̄eda: p̄bo q̄dē cum dīcit ut b̄etur matb. tr. reddite q̄ sunt cesari cesari: que p̄ba non tm̄ de illis que debent̄ cesari debent̄ intelligi. sed de oībus quibusq̄ debent̄: q̄d apl̄s sequens doctrinā xp̄i ad romanos. xij. manifestat: cū loq̄ns de p̄tētē?

Capitulū VIII

infidelium dīcit: reddite om̄ibus debita cui tributum tributū cui vectigal vectigal: cui ti moē timoē: cui honoē honoē. Si autē debita sunt reddēda et iura et libertates sine culpa et absq̄ causa tolli nō debent̄: quod etiā ostendit xp̄s et cōp̄eda: cū tributū soluit: ad quod mi nime tenebas ut p̄. Ad h̄artib. xvij. c. quo facto dedit exemplū Petru et alijs volentibus se qui p̄fectionē vite ipsius ut ad scandalū cūtandum cedant iuri suo: quare multo magis stravit exemplo. ne Petrus tolleret iura aliorū et libertates ipsis inuitis: quia hoc absq̄ scandalō quod petrū oportet: ruit vitare minime fieri potuissit. Quis cūm nō scandalizat cui in iuto sue libertates et iura tollit. Et p̄dictio et alijs quasi innumeris que quidā ad idem adducit concludit q̄ xp̄s voluit p̄dīcta esse exerci p̄iedā a p̄tētē quā sub ḡnaliū verbis indulxit petro. Ex quo, infert̄ q̄ nec petrus nec alijs successor eius habuit a xp̄o p̄scertim in temporalibus illā plenitūdīnē p̄tētē que exposita est supra sc̄do ca. cū p̄būs insinuauerit atq̄ fact̄ q̄ viciariū eius talē plenitūdīnē p̄tētē non debuit exercere nōtēt̄ alicui p̄tētē ab ip̄o sibi cōesse extra casū necessitatī: cū cūm ip̄e dīxit petro et oīb̄ alijs apl̄s. ut leḡit. Ad h̄artib. xvij nō est discipulus sup̄ magīm: neq̄ fuus super dñm suū. et Jo. xij. Non est fuus maior: eo qui misit cūt̄ ip̄o facto tales p̄tētē recusauerit exercere: quia leḡit. Jo. vi. cū cognouisset q̄ venturi erant ut ragent cūt̄: et faceret cūt̄ regē: fugit in montē qui etiā cūdā potenti vñ iudi cūm in temporalibus faceret inter se et fratres suū mō: et pur leḡit. Lu. xij. homo quis me con stituit iudicē aut dñz sup̄ vos. q. d. nul l̄: restā te glosa ibidē. nō dignabat iudicē esse lītūm nō arbiter facultati: manifestevit apparent cōvincitur q̄ vicarius eius talē p̄tētē in temporalibus nō potest regulariter exercere: līc̄ ea fūaliter possit fm̄ q̄ Innocēti. iij. insinuare videf̄. ut habet extra qui filii sunt legitimi. p̄ venerabilem.

Capitulū. viij. dae dīa p̄scripta cōtra rīfīlōne tam sup̄a ca. p̄cedēt̄ que etiā solūnūf̄.

After p̄scripta

I sunt duo que p̄cipue posse im pugnari vident̄: quoz primus est q̄ talis plenitudo p̄tētē cēt̄ p̄cūlosa subiect̄: q̄d nō vñ verū. q̄ obediēt̄ Enīz p̄tētē p̄fecta etiā cūvoto nō est p̄cūlosa: s̄ ad obe diētā p̄fectā spectat: q̄ plātu s̄bēat talem plenitūdīnē p̄tētē. ergo talis plenitudo p̄tētē in papa nō est p̄cūlo s̄a fidelibus Secundū

Questio prima

temporalibus casualit̄ exercere. Voe cūm sup̄ orbūs obviare videf̄: nā si ut allegatū cē: nō ē discipulus sup̄ magistrū nec seruus sup̄ dñm suū et nec xp̄us etiā temporalibus etiā alijs p̄būs ipsius p̄teraria vident̄. Cum cūm dīcit etiā q̄ filii sunt legitimi. c. p̄ venerabile. cē deuterū mīl̄ lex secunda interpret̄: cēt̄i vocabuli cōprobaat ut q̄d ibi decernit̄ in nouo testamēto de bear obfūari te. q̄d p̄būs si intelligit̄ q̄ s̄nt obseruāda in nouo testamēto quo ad sufficiēt̄ s̄e quō obseruāda erāt̄ in veteri testō quo ad mīla est erroneū reputandū. q̄ ibidē sunt multa ceremonialia. sicut p̄tētē. c. tr. et in multis alijs q̄ nō obfūant̄ in noua lege nec illo mō suāda sūt illa q̄ deuterū. decernunt̄ plusq̄ illa q̄ decernunt̄ in alijs libris moyſi: ut intelligit̄ q̄ obseruāda sunt h̄z intelligēt̄i mīsticā vel mōrālē. et sīc nō solū suāri debet illa q̄ in deuterū. sed etiā om̄ia alia q̄ in alijs libris moyſi decernunt̄ ut leḡit in decre. dist. vi. c. His itaq̄ te. cūt̄ ḡt̄ in his p̄missis p̄būs innuit̄ Innocēti q̄ magis obfūari debet illa q̄ decernunt̄ i deuterūnomio q̄ decernunt̄ in alijs libris leḡ p̄scertim cū p̄būa p̄scripta oīno imprimēt̄ cent ad p̄tētē quā p̄bare interdicit̄. sequit̄ q̄ p̄būa nī si sām̄ interpret̄ beretica sunt cōfēndā. Cum terra de elec. dīcit. c. p̄ venerabile. Idē cē cōtra p̄pīi iuramētū sup̄ quo nec consiliū de sede op̄lica req̄uit̄: abitois vītio regim̄ sibi vītūpare p̄sūp̄it̄ cū sup̄ illo iuramētū p̄us romanā ecclias. fulere debuissit̄: nec vñ ad plēnū et cōfēdationē ip̄i: si iuramētū illō dīcaf̄ illicitū cūni bilomin̄ sup̄ eo nos p̄. p̄fūlere debuissit̄. Que oīa nī p̄tra interdēt̄ quā p̄būa sonare vident̄: eropanit̄ absurdit̄ates bereticāles vident̄ i cludere: cū p̄būa ista p̄cēdāt̄ q̄ nō dēat̄ venire p̄tra iuramētū suū illicitū: et aliō mōq̄ cōfūlat̄ suū p̄tētē et quo absurdit̄ates innērē p̄ bonos moies se q̄ vident̄. Sequit̄ cūm q̄ si alijs q̄ iuraret̄ illicite se nolle abstīre s̄ formicāt̄e furto: homicidio: vñ aliquo alio quoq̄q̄ petō ab bmōi petō neq̄q̄ abstīret̄ anq̄ papā p̄fūleret̄. Sc̄q̄ etiā si alijs iuraret̄ se nō laudare dēnūl̄ p̄mū dilectūt̄ aut nō redditūt̄ alies na vñ alia rē q̄ bmōi nec laudare dēnū nec dīlīgēre p̄mū nec reddere alīca deberet̄: anteq̄ p̄fūlere romanā ecclias q̄ vident̄ heresis sape manifestāt̄ et somēt̄ petis et mīqt̄ati mīstrare. 2. In p̄būa iuramētū allegata p̄ p̄dīcta plenitūdīnē p̄tētē papalis alijs p̄būs cē nī sām̄ eropanit̄ repugnēt̄ vñ: cum ut leḡit extra q̄ filii sunt legitimi. c. cām dīcat̄ nos attēdet̄ q̄ ad regē p̄tētē ad ecclias de talib̄ possēt̄ nīb̄ iudicare te. Et q̄b̄ p̄būs colligit̄ q̄ ad p̄p̄ q̄ est ecclia vel caput ecclie non pertinet̄

Capitulū IX

147 et dīctū ad p̄bū

in dīctū ad p̄bū

Capitulū. IX

v. sp̄sēt̄ ad cōfēdationē p̄p̄ seundo p̄p̄ma rationē addactam.

Estat iuḡit̄ rē

spondere ad verba innocētē ter tū que p̄tra p̄dīcta vident̄ exp̄s

110 q̄d respondat̄ dīctū ad p̄bū
moſt̄t̄ cū ſolū ſolū. et dīctū
cōfēdationē

UNIVERSITATIS
DE SALAMANCA

Questio prima

de possessionibus indicare. et quod non habet
in temporalibus talis plenitudinem praetatis quod etiam
ex pluribus decretalibus eiusdem Innocentii
patenter potest colligi. unde dicit quod sane exponere
sunt contra Inno. cui dicit quod tempore nibil exceptum
cum dixit petrus. quodcunq; ligaueris tecum. et ne de
prebendat in heresi manifesta duplum ad sensu
catholicum exponuntur. uno modo ut intelligatur
quod tempore tunc cum dixit petrus. quodcunq; ligaueris
tecum. nibil exceptum vocaliter et expresse: alibi tam et
alioquinque et ex eiuspli ostendit exceptio edat et plura:
et ita illa exceptio edat sunt a nobis. Alio modo
dicit quod tempore nibil exceptum de his quod sunt necessaria
regimini fidelium et non prouidicatur iuriis et libertatibus
aliorum: et ideo ista contra Inno. quodcunq; ligaueris tecum.
tempore nullam praetatem perire: si petrus non ne
cessaria regimini fidelium: nec prouidiciale alios
presertim noranter seu notabiliter non abutetur
iuriis et libertatibus suis. nec dampnabilitate neglige
gentibus ius suum vincitur exhibere tecum.

Cap. X
r̄ndēs ad scōam
sa-sequāi

D secūdā rōem

Riso prima

Secunda fūca recipiēda. Primo q: sumo sacerdoti nul-
latenus fuit dictū. ecce ɔſtitui te sup̄ oēs gen-
tes ⁊ regna. Dictū c̄m fuit Biere. q: nō erat sū
mus sacerdos. Scđo q: h̄ biere. fuit sacerdos
en̄ nō sibi inq̄tum sacerdos erat sed inq̄tum
pp̄b̄eta dicta fuerūt verba p̄dicta. vnde ibi
dem p̄misit dñs. pp̄b̄eta ī gentibus dedi te.
Tertia. Tertio bieremias nequaq̄ talē exerceuit p̄tā
tem: nec dicit populis se recepisse p̄tāte tales
a deo. Quo vultḡ ɔcludere p̄ istān̄ba p̄ papa
bz talē p̄tāte a deo ⁊ q: q̄liber sacerdos ⁊ oīs
pp̄b̄eta bz a deo talē plenitudinē p̄tā: quas
en̄ nō videt ɔcludere allegatio sup̄adicta: q:
bz ea q̄ ad sp̄n̄alia ⁊ ad celestia spectat: plen̄
debēt refulgere in sup̄mo p̄tifice noue legis
en̄ nō aggrūter m̄simonio vteref. ⁊ sicut in ve-
teri lege summus sacerdos armie: bellis: neci-
bus: boīm trūcationib⁹s membror⁹ vindicet
sanguis immiscuit se decentē: ita etiā deceret
vt summ⁹ sacerdos noue legis se hm̄oi impli-
ca ret: que tñ oīa ⁊ alia absurdā sunt cēsenda:
Sp̄obi ex p̄tāte ⁊ dñio q̄d habuit in tp̄alibus
summ⁹ sacerdos veteris legis ɔcludi nō p̄t:
q: papa in tp̄alibus aliquā h̄eat p̄tātem: que
nec sibi nec alijs nec tñ est credēd: ⁊ ideo nō
ɔcludit: q: bz in illis n̄bis nō addat exceptio:

Capitulū x

et alioz m̄ nobis scripturee colligi pōt: q̄ alia ē
exceptio addēda. Ad Innocētiū dūversi di
uerse m̄dēt: qdā em̄ vt videſ eiſ ſōba eiſ ſane
intelligē dicētes eū intendere q̄ ecclēm̄ r̄pi
pontificum lōge maioris p̄tatis est etiam in
temporibus casualiter: q̄uis non regulariter
q̄ pontificiū veteris legis: t̄ ideo ſi dictuſ est
pontifici veteris legis. Ecce p̄ſtitui te ſup gen
ter zc. vt euelleret. hoc eſt ut casualiter etiāz
in temporalibus ſup gētēs t̄ regna iurisdictiones
exerceret vt ſit enī iurisdictionē assignās non
in p̄iudicium regū ac etiā p̄incipū ſua legitime
veneriū p̄tate. Nec fuerit int̄rictio ſua: collig
iſ ex nobis ſuis que ſequuntur cū ait. Relinqui
tur igiſ romanū pontificē etiā casualiter exercere
re p̄ofificale iudiciū: in quēlibz r̄pianū cuius
enī p̄ditionis etiā ſtar: matic rone p̄t: vt pec
catoie quēcumq; poſtq; in p̄fundū vitiōꝝ enī
nenit: p̄ remptū tanq; publicanū t̄ etibz nūc
baberi p̄ſtitut a fideli corpe alieni: q̄b; nobis
innuit q̄ nō niſi casualiter p̄ofifer romanus ſup
om̄ r̄pianos temporalē exercet iudiciū: et quo co
cludit q̄ papa nō b̄ ſregulariter p̄dictā pleni
tudinē p̄tatis. Alij no corāt p̄dictū Inno
centiū excusare p̄ſertim cū videſ ip̄is in eadē
decretrali ſuā heretim manifeſtā inexcusabili
aſſerere t̄ affirmare di. q̄ extra eccliam nulla
eſt a deo ordinata p̄tā aut iurisdictione: t̄ q̄ nō
eſt neceſſa ſed p̄missa r̄mmodo: t̄ q̄ nulla p̄tā
r̄palis regiminiſ extra eccliam poteſt reperi
ri: que om̄ia veſti dicunt: ſunt heretica repu
tāda: q̄dūt in alijs allegatiſ opib; q̄plurimis
numero nitunt oſtēdere. de q̄bus pauca p̄ſtri
gam. Ad evidentiā m̄ allegationū ip̄oūz eſt
pm̄o ſeruandum q̄ fm̄ ip̄os ante aduētū r̄pi
t̄ poſt ap̄d iſideles ſuit verū dñiū temporali
q̄vera ac legitimaꝝ ordiata p̄tā: t̄ glādiū ma
terialiſ vera iurisdictione r̄palis nō m̄ pm̄issa
a deo q̄liſ de' pm̄iſt tyānos p̄donēs: t̄ inuaſo
res alienariū rerū: etiā iuri ſibi p̄tātē t̄ dñiū
vſurpare: ſe p̄ceſſo q̄ q̄uis talē p̄tātē babētēs
ap̄d iſideles illegitimiſ t̄ inoſciatiſ ſuerit
ſemp aut frequētē: ſe abuſuſ utentis t̄ legit
ma p̄tātē eā babētē in nullo ſibi obuiāt t̄ repu
gnāt: ſed ſimil in eodē t̄per in eadē homineſ
cadere p̄nt. teste Aug. q̄ vt legif. tuū. q. v. ca.
neq; em̄ ait. Negiſ tyānicc factiois puerſitas
laudabilis crit ſi regia clemētia tyānicc ſub
ditos trac̄et: neq; virtuſet ordo regie p̄tatis
ſi rex crudelitate tyānicc ſeuiaſ: aliud nāq; ē
ſiuſta p̄tātē velle iuſte vti t̄ iuſta p̄tātē iuſte
velle vti. Et q̄busd̄ b̄is p̄z q̄ iuſta p̄tātē abu
ſus eiusdeſ potestatis iuſte compatiunt ſe in
codē q̄ esto q̄ om̄es edificarent extra ecclē
ſiam ad gebennam: et q̄ iſideles penitus

3 confirmatio
esponſio pū

Questio prima

Sicut etiam omni præte non possostendi quod nullam haberet veram et legitimam præterem. **O** ergo etiam ante aduentus Christi et post apud infideles fuit vera præter gladii materialis et verum dominum rerum temporalium modo probat. Dominum reum determinatis hominibus sic datum a deo: quod ab eis auctoritate alio etiam minime licet verum dominum non solum pmissum sed etiam concessum ab illo qui verum et legitimum dominum procedere et dare potest dominus autem ut habeat in Deutero. dedit filiis eius et filiis Abrahæ et filiis Amon qui erant infideles: terras et regionesque ab eis auctoritate fidelibus non licet. quod ipsi qui essent infideles babuerunt verum et legitimum dominum temporalium. **S**econdo rerum quantum aburerent codex. Amplius quod precepto spiritu domino in regno virginis non solum ad hoc habet præter gladii materialis pmissum sed etiam concessum quod vincit regalis legitima non est sine præter: deus autem precepit helye propter hoc ut legit. in Regno tuum. ut vngaret Asabel regem super syrias qui in infidelis erat quod Asabel legitimam babuit prætem: de quo ibidem subiungit. Et erit: quando fugerit gladius Asabel occideret eum iebu. Rursus ille verum habet dominum temporalium rerum et non solum pmissum: cui fideles illa que dicit sua reddere obligantur: quod premia que tyrannus autem perdidit videtur vel iniurias non tenet alius sibi dare: sed tempore voluit et precepit fidelibus ut redderent cesari illa quod sua esse dicebat dominus reddite quod sunt cesarialis cesari et quod sunt dei deo. quod cesar ille tyberius erit in infidelis babuit verum et legitimum dominum apostoli rerum. **A**d hunc ille cui fideles non solum propter periculum erit adsumendum: sed etiam propter gloriam debent esse subiecti: habent veram et legitimam prætem: præteribus autem infidelibus debuerunt propter apostoli Christi esse subiecti non solum propter periculum curandum sed propter gloriam teste apostoli ad Romanos viii. cu[m] dicit. id est quod necessitate subditi estote non solum propter periculum sed propter gloriam. ergo infideles veram et legitimam prætem habuerunt. Et quod apostoli sub præteribus sublimioribus copræcepit infideles. per illud quod scripsit in Thessalonici vi. dicens. Quoniam sunt sub iugo sum domino suos omni bono dignos arbitratur ne nomen domini et doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos non contemnant quia fratres sunt sed magis seruant quia sunt fideles. ubi ergo infidelis quare etiam cum dicit Romani viii. Unum anima potestatibus sublimioribus subdita sit: volvit fideles esse subiectos etiam potestatibus infidelibus: quod dicit non est potestas nisi a deo: que autem sunt a deo ordinata sunt. intellectus ergo quod potestas que

Capitulū XI

erat apud infideles erat ordinata a deo: et non
solū pmissa: qd dicit. Qui autē resistit prætiti dei
ordinationi resistit t: qd de præte pmissa nō co-
cessa nō habet intelligi. Non cū p̄s in veteri
testō qui sepe in fidelibus habebitibus super
eos prætem pmissam a deo resistiterūt: dei ordi-
nationi resistiterūt: qd resistendo illis nequaq̄
sibi dāmationē acciderūt: f laudabilest d̄ gni
premio extiterūt. Sic etiā xpiani qui infidelib-
us opprimētib⁹ eos et prætem pmissam bñti
bus resistere tēraverūt nullaten⁹ ordinationi
dei resistiterūt. Et eccliam igit̄ apud infideles
pōt̄ ptas legitima et cōcessa et nō pmissa solit⁹
modo rep̄i: qd infideles ut frequenter illa ptas
te legitima abutūtur quēadmodum nōnulli fi-
deles p̄t̄ores bñtes m̄ ptat̄em legitimā sepi-
ea abutūtur. Hanc sententiā de præte data aut
cōcessa a deo tam infidelibus qd fidelibus ma-
lis tenere videtur et asserit Augu. rit. de ciuit.
dei. Illi ergo putant innocentium predictum
super p̄dicto errore excusari nō posse nec vers-
ba ipsius prescripta ad alium intellectuz qd so-
niant reputant intelligenda: quinimo dicunt
ipsa irrationalibilia esse: ut euidenter ostendat̄
inuentorem eorum pariter in scripturis sacris
fuisse ignarum ac incepertum: quare nō sequi-
tur qd pontificium summū sub gratia ordina-
tum: fuit lōge maioris potestatis in tempo-
ralibus qd sacerdotium Baron: immo regula-
ritet est minoris potestatis in temporalibus
nam et temporalia plura et maiora ex ordinati-
one diuina assignata fuerunt sacerdotio vē-
le. qd sacerdotio noue legis. Tū quia p̄t̄ificiū
petri nō fuit equalis potestatis cū pontifici io-
xp̄i: xps enim auctoritate sui p̄t̄ificiū noua po-
tuit instituere sacramenta: qd nequaq̄ potuit
petrus: potuit cū tpa in multis dispensare in
quibus petrus disp̄sandi nō habuit potesta-
tem. Tum qd pontificio fungēti nō erat dictū
a deo: ecce constitui te superēt̄: qd Hieremias
non erat pontifex: sed de sacerdotibus infe-
rioribus t̄c.

*Epi. xi. respōdet ad allegatōem tertiam capitulo. iij.
additam.*

D^{icitur} tertia; ratio

3 nem adductam superius respon-
detur; q[uod] apostolo dicente: nesci-
tis qm[us] angelos iudicabimus q[uod]
to magis secularia: no loquebatur in psona g-
pria: aut summi potestis: vel etiā clericorū: si
in psona omnī fidelium clericorū: et laicorū: q[uod] de-
cetū fidelium p[ro]sternēdi sūt iudices: q[uod] debet sel-
ria iudicare saluo iure iudicū infidelium no ne-
gligetur iusticiā facē in bijs q[uod] spectat ad eos

Questio prima

anteq*uis* iuste sua iurisdictione pr*esent*ur. Non
q*uod* de necessitate in aliquo casu ep*iscop*o vel sacer-
dos: s*ed* magis aliq*s* laic*us* p*ro*d*one*? p*ro*st*itut*i*us* d*icitu*s vel
cleric*us* p*ro*d*one*? qui n*ecessitate* vig*et* et valeat secula-
ria iudicare. null*us* t*em* debet p*ro*st*itut*i*us* q*ui* in o*mnis* ca-
su fine o*misericordia* exceptione habeat secularia talis ius-
dicare: ut sup*er* ea habeat tal*e* plenitudin*e* p*rae*-
ris: q*uod* qu*e*c*um* mortal*e* tal*e* p*rat*e*re* b*ea*t*e* sup*er* o*mnis*
fideles e*st* p*ec*culosum c*on*t*rac*ti*us* fidelit*us*. Un*us* tal*e*
p*rat*e*re* nec papa nec ip*so*: b*ea*t*e* debet sup*er* co*nt*are*re*
fidelit*us*: q*uod* null*us* e*st* valer tollere iura et
libertates inferio*r*o*s* fine cl*eric*o*s* et abs*olu*c*ta* nisi in
casu n*ecessitate*: cu*m* i*g*if*us* d*icitu*s q*ui* p*apa* abs*olu*c*ta* o*mis* excep-
tione b*ea*t*e* secularia iudicare. hoc negat: i*u*c*z*
p*ro*b*at* q*ui* ap*osto*lo*n*ō distingu*ed* nec recip*ed* p*ro*
p*ri*elatis sp*iritu*alibus: t*em* p*ec*ip*ne* p*ro* supremo p*ot*est
fice*re*: air. Ne*cessit*is q*ui* angelos iudicab*im*? q*uo*d
magis secularia? R*es* q*ui* ap*osto*lo*n*ō dicit ista verba
pro*p*rielatis sp*iritu*alibus t*em*modo: nec p*ec*ile*re* p*ro*
p*ontifice* sup*er*modi*us* casualiter: s*ed* dicit ista in p*ersona*
c*on*t*rac*ti*us* fidelit*us*: modo quo dicit*ur* est: q*uod* p*ec*
ile*re* n*on* distingu*er*it: nec exceper*it*: t*em* voluit ex*cep*
pro*ces* q*ui* alibi posuit sub*iect*e*re* intellig*ed*as ne si
bi*us* i*nc*u*ni*c*er*et*re* h*ab*as*us*: im*o* et*iam* r*es*: qui consti-
tuit pet*rus* sup*er*em*us* pontificem cunctor*um* fide-
lium: n*on* ad dominand*u*s: sed ad p*ascend*u*m* fide-
les*mo*, pp*re* v*irt*ut*em* et*exaltatione* ve*re* bono
tem pet*ri*: s*ed* p*ri*ncipal*er*, pp*re* v*irt*ut*em* fideliu*s*
et*ideo* nullam p*ro*st*itut*i*us* sibi porestatem: nisi ad
edification*e* n*on* ad destruction*e* nec voluit p*ro*
pter multa pericula cur*ia*nd*u*a esse fideles sub-
ditos successor*ib*us*u* pet*ri* nisi in necessari*is* sal-
uis libertatibus*u* et*ius* iuribus*u* n*on* sol*u* fidelit*us* sed
et*iam* infidelit*us* nisi ex causa r*on*ab*ili* et*manifesta*
pp*ter* culpa*u* aliqu*am* sp*ale*zi*re* a p*rin*cipe layco*re*
cleric*o* cat*hol*ico vel*in* casu*eccl*astic*o* iuste*re*
suis*ius* iuribus*u* et*ius* libertatibus*u* p*u*arentur*u*, pp*ter*
q*uod* ap*osto*lo*n* in plur*ib* loc*is* p*re*cep*it* fidelib*us*? ve*re*
porestatibus*u* et*infidelibus* obed*et* et*reue*
ret*iam* ac sub*iect*ion*e* impender*et*: manifeste*re*
i*ns*inu*at* q*ui* dicit p*ri*me*Co*rin*t*h. vi. q*ui* fideles
deb*et* secularia iudicare n*on* intellig*it* q*ui* ab*lu*c*ta*
omni*u* exceptione deber*et* fideles*u* a fidelib*us**u* iu-
dicari*u* et*q* u*od* e*st* p*rae* fideles*u*. Dic*it* g*o*
q*ui* ap*osto*lus int*end*it bo*tor*ari cor*in*thios*u* vt faciant
qu*e*admod*u* ordin*at* f*mi* canonicas*u* sanct*o*reas*u*
Naz*ar* semp*er* ut hab*et*. v. q*ui* n*on* p*ri*mate*re*. dist*in* t*er*
stud*ed* d*icitu*s. Et*ra* de*sym*onia*u*. querel*at*. tri*h*. q*ui* i*ss*h.
Si*illie*. Iud*ic*er*et* pres*er* p*ro*cordare*u* q*ui* ad*iu*
dici*us* ven*iat* si por*tu* q*ui* admod*u* mel*ius* fac*it*
immediate*u* sub*iect*i alic*u* iudici*re* vel*eccl*astic*o*
vel*eccl*astic*o* inter*se* caus*as* hab*et*eros*u*
que p*ro*nt*er* p*ar*bitros*u* exped*iri* ab*lu*c*ta* iudicio*u*
superior*is*: si ante*q* uod venir*et* ad*iu*dic*er* superior*is*
negoc*ia* sua*u* inter*se* p*ar*bitros*u* vel*eccl*astic*o* e*cc*

Capitulū xi

etiam a partibus diffiniros negotiis suis
is studuerint debitum finem imponere. sicut ipsi
corinti et eadē rōne fideles alij habētes ne
gocia etiam secularia iuter se si non tenerent
inūtiā sufficeret eadē parti et vellēt ius suū si
nō possunt aliter pīudicium optinere si consili
tuissent inter se iudices fideles inter quos vñ
apud iudices infideles ius suum acquirant
absq; pīudicio illicito iudicium infidelium quib;
fuerit subiecti. et ideo in tribus casibus poter
ant fideles Corinti apud infideliū licite ius
dicium infidelium pīrabebāt. Sed si reus fidelis
coactus ab actore fidei licet iniquo in hoc ius
dicium infidelium trahebat. Tertius si actore
nebas acquirere ius suū quod nō potest nisi per
iudices infideles solūmodo obtinere. In alijs
casibus voluit apls qm inūtiā vterq; accipit
et patetēt fraudēt vel qm iudicarent apud fide
les iudices a fidelibus pīstitutis: et vt inqūtus
licite possunt vitare apud infideles cū scandalo
iudicari: ne infideles scirent fraudes et
inūtiās quas xpianis mali et iniqui non vere
banū facere xpianis: et sic occasiō habērente
nō solū xpianos sed etiā doctrinā dei blasphem
andi. Ad verba Innocentiū terrī adducta
in fine allegationis pīscripte. Dicunt quidaq; qm
exponēda sunt ad bonū sensū ut sc̄ pīas pa
pe sit restringēda pītum ad ea que reglāritē
necessaria sunt regimini fidelium salutis pīpo
sito modo in tribus et libertatis bus aliorū: vel
etiā casualiter sit minime restringēda pītum
ad necessaria agēda qm nō est alius qui velit
et possit et debeat quod necesse est fieri expedi
re. Quidā aliter exponēt dictus Innocentius qm
et alijs verbis cius patēter habet qm fin ipm
xps i apostolica sede regalē pīstituit monarchatū
ppter qd nulla est pīas regularē extra ecclesi
am qd hereticū arbitranſ: qm cōtra scripturā
ve putant supius esse pībarū. Dicunt igit̄ qm In
nocentius sepe dicitur errauit aperte pīmo in
hoc qm dicit apostolum ostendere huiusmodi
plenitudinē nō restringendā cum apostolus
ipsam in pluribus locis voluerit esse restri
ngendam ve prius putatur esse probatum. Se
cundo dicunt cum errare cum dicit qm intelli
guntur minoria subesse quibus subiecta sunt
maioria: quia hoc non est universaliter et absq;
omni exceptione verum: licet sic vetuz in mul
tis. Nam episcopī regulariter subiecti sunt
archiepiscopo suo: et ramen subditi episcopo
rum non sunt illi subiecti nisi in casibus. Ses
pe etiā maiora decent aliquos quos minoria
non decēt. teste Gregorio. xix. moralū qui tra

etās ista verba apli. Secularia iudicia si bar
ueritis contēptib' es qui sunt in ecclia illos
constituite ad iudicandū: dicit sic. Contēptibi
les illi qui sunt in ecclia: et nullis magnorum
donorū virtutibus predistī: ipsi de terrenis ne
gochis iudicēt. et post. Qui autē spūalibus des
putati sunt pfecto nō debent secularib' nego
chis implicari: ut dū nō cogitur inferiora bos
na iudicare valcent bonis superiorib' deferui
re. Et qd' verbis pelud' qd' nequaq' reglant
quibus subdita sit maiora eisdez subdita sint
minora. Und aplo innuit euidenter cū dicit Ne
mo militans deo iplicet se secularib' negotiis
Et petrus hoc etiā dicit apte: ut babef. x. q. i.
ca. te quidē. t. c. sicut em' ut allegatū est supra.
Nequaq' g' ex hoc qd' papa est iudex i spūal b'
inferri por qd'bz regulariter seclaria iudicare.
Et hoc m̄ cocludi potest qd' in casu si nō cēt ali
us inferio: gradus qui nō et officio possit rve
lit iuste secularia iudicare pōt papa se bmoi i
miscre iudicio. quē admodū vñ mēbz copis
natur. his officiū alterius mēbz ipso deficiēte
vel nō val. nre actū suū habere si pōt assumit
Qui em' nō pōt pedib' ambulare manub' co
naf: et qui nō potest manu cadente peutere. bē
gibus mordere conatur.

Dicitur. In responsione ratione quarte causa secunda posse.
ca. XII
gatione inducitur causa quæcumque
specialiter probare conatur quod papa
auctoritate aut prece temporali
permisit aliis cuiuscumque patribus sive diuinationis
multipliciter respondere. Uno modo esto quod in ve-
teri lege pontificali auctoritate sive plena fuisse etiam
in apostolico dignitatem regalium non in esse proba-
renda in nova legi; quod auctoritas pontificalis
in nova legi spiritualior est et magis a terrenis ne-
gochis elongata quod fuerit auctoritas pontifica-
lis in veteri lege: quemadmodum letet noua magis
est spiritualis quod letet veterem. Sed predicti videtur banc
ratione velle improbare dicentes: quod scripture
veteris testamenti actus et quæcumque opera: euangeli-
cæ imitari: quod quæcumque in ea scripta sunt ad
noscram doctrinam scripta sunt ad Romam. xv.
Vnde sequitur quod qualiter se habuit in veteri te-
stamento rex ad pontificem: sic se debeat habere
re rex in novo testamento ad papam. Sed non
detur quod ista allegatio hereticalis est: quod sequi-
tur ex ipsa quod circuncisionem discretionem ciborum
et alia ceremonialia et alia iudicialia vele
deberet etiam imitari. Quia tunc sicut sacerdos
veteris legis intendebat armis: si iudicium san-
guinis excecerat. Ita deberet papa in tali
bus occupari que hereticalia sunt. Nequaquam

Capitulum XII

ergo actus et opera que fecerunt patres in veteri lege imitari tenentur: nisi quo ad moralia ad que oes boies indifferenter obligari noscuntur. cu[m] autem allegat ap[osto]l[u]s. R[ec]u[m]. q[uod] quecumque scripta sunt ad nostram tecum non ut illa oia ad litteram facias mus: sed ut per patientiam et consolationem scribis prurant spem habeamus: et illa f[ac]tum spiritualiter non carnaliter intelligentia impleamur. Sed respondeatur ad allegationem predictarum quod in veteri testamento sacerdotalis gradus non preserbat dignitati regali in temporalibus regulariter disponendis et iurisdictione tempora in regulariter exercenda: sicut platus fuerit primus ad sacrificia deo offerenda et ea que ad cultum diuinum spectabat: per quos modos sunt in noua lege auctoritas pontificalis dignitati regali preservatur: non quo ad iurisdictionem et regimen temporalium. H[ab]et enim nequaquam regiam praetatem pontificalis esse preservandam omni seculari praetate: sed dicunt ipsam non esse preservandam in temporalibus extra articulum necessitatis quam laici praetatem sibi commissam rite et legitime ministrarent. Et vero accepimus allegantes predicti quod samuel cum esset summus sacerdos et pontifex in israel: saul de eis genere regem instituit et ipsum propter delictum a regno deposuit et deus dauid assumpsit in regem. multipli ceteri etiam errant per scripturas: et eius si sic allegerant oes videtur ignari. Primo quod samuel non erat summus pontifex nec sacerdos in israel: si fuderet tamen modo: primo etiam non fuit de genere aaron et per prophetas nec sacerdos nec summus pontifex nec minor ut colligitur ex primi capituli. c. vi. Secundo quod samuel non presulit et saul regem tanquam potest gradus et dignitate eminentior: presertim in temporalibus quod sit dignitas regalis: sed tanquam diuino precepto obediens: cui parere debere etiam si esset infimus nulla potestate puta ecclesiastica vel seculari prefulges. quemadmodum ut habetur. iij. rega. ix. quidam de filiis prophetarum ad mandatum belisei vnitur Iesu in regnum israel: et tamen nec iste nec ille secundum belisei propheta maiori presertrit in temporalibus dignitate eminuit quod sit dignitas regalis. Et quod euidenter concluditur quod perunctionem barberi non potest quod imperator: vel quicunque re in novo testamento sit inferior: illo qui unigenitus similiter ex hoc quod samuel solummodo vnitur fuerit in ducatu: quod est inferior dignitate regalis: nec etiam esto quod samuel depositus de mandato dei saulcum propter delictum fuisset eo quantum ad publicam potestatem et iurisdictionem temporalium superiorum: quod non depositus est cum tantum superius quo ad regnum temporale: sed quo in hoc exercens et regens mandatum quod precepit dei qualiter rusticus de potestate dei possit.

Scāðar espōn

2. Le sum
dere sum
more

Questio prima

peratorē imo papā deponere: quis nulla alia
potestas: neq; in temporalibus neq; in spiritualib;
daretur eis a deo. Errant tertio allegates p
dicti cū dicunt q; samuel saulē pppter delictus
a regno depositus: nā in libro regu non legit q;
samuel dpositus saulē: s q; de cū depositus: t q;
hoc samuel exercitus fuit: nunc auit sauli. q;
uis legit. Q; cōstituerit eis regem cū dicit dñs
samuel: vt legit. i. Regū. viii. Audi vocem eo
rū: p̄stitue sup eos regē: t ipz vnrūt in regē de
de positione em legitur hec vba. i. re. xv. qd ca
p̄lm isti allegat q; dicit samuel ad saul. Pro co
q; abieciisti sermones dñi abiecit te dñs ne re
gnes. Et post. samuel ad saul: t nō revertar te
cū q; pieciisti sermonē dñm: t pieciit te dñs ne
fis rex sup israel et post. Scidit dñs regnum is
rael a te bodie. Et ea. xvi. sic scribit dñs dñ
ad samuel. Uſq; tu luges saul: cū ego pie
cerim cū ne regnet sup israel. Et quib; verbis
nō habet q; samuel deposituerit saul: sed q; nā
ciator: fuit depōnis a deo. Et id de ista depo
sitione a deo excludi nō pot q; papa de pleniru
dine p̄tatis pot iperatore vel quēcūq; aliū res
gem ad libitū suis deponere nisi in casu: t hoc
qn ppria officia debite exercere nolle v'l non
posset: t pp̄terea ex iniqtatibus suis regnōv
regali seu imperiali p̄tati iurilis esset. pp̄ter qd
zacharias papa (de quo legit. xv. q. vi. c. xl.)
depofuisse dñ regē frācor. q; deponētib; p̄fessi
vt dicit glosa. Mō aut adducunt de ioiada sa
cerdote qui vt legit. iii. Regū. xi. fecit vntit
joab regē nō excludit q; ioiada fuerit superior
rege p̄sertim quo ad iurisdictionē tpalez: q; se
pe vnde in scripturis diuinis t alij q; aliqui
fecerit t p̄stituerit reges: qui en regib; supi
res nō fuerūt: imo erant subiecti eis p̄stitutio
ab eis. Nam filii israel p̄stituerūt yeroobam
regem. iii. Regū. xvi. vbi dicit fecit sibi regem
omnis israel. Et post. media ps pp̄li sequeba
thebni filii ginetb; v; p̄stitueret eū regē tē.
iii. Regū. ca. xxi. sic scribit. Percussit aut po
pulus ille oēs q; cōiurauerat regem amon et
p̄stituerūt sibi regem isiam filium ei⁹ p̄ eo hi
ro. Et ad euandy. t hēf dis. xcij. c. legitimus: di
q; imperatore exercitus facit. Et quib; t alij
innomeris colligit q; inferiores p̄stituit t fa
ciunt regē cui sunt subiecti: q; et h; q; ioiada
vnrūt t fecit joas regem inferri nō potest q;
ioiada fuit: quo ad iurisdictionem temporalē
um eo superior. nam t alij q; ioiada fecerit t con
stituerunt omnes regem de quibus dicitur. fa
cerintq; regem t vnterunt t plaudentes ma
nu direxerunt: viuat ret. Nec valet si dicitur q;
ioiada ostenditur esse ex hoc superior: q; occi
dit Athalam que sibi usurpauerat regnum.

Capitulū xi

Nam hoc nō fecit inquantū superior: rege: sed
inquantū tuto: recto: et institutor cōsiliarius
vel vicarius regis qui tunc eo q̄ non esset nisi
septem annos per seipsum regere nō valebat
Quod vero dicit de Alessandro qui fecit reue-
rentiā iōiade sacerdoti nullaz apparentiā bīe
videt q: nō fecit sibi reverentiam tanq̄ supio-
ri in temporalibus sed quia sacerdos erat sus
premus quemadmodū imperatores et reges ac
principes etiā spiritualibus sacerdotibus res-
ligiosis et secularibus reverentiā in missis ex-
hibent genuflexendo et osculando manus co-
rūz: quos tñ superiores in temporalibus mīni-
me recognoscunt. sic etiam Totila nō recessit
ab italia ob precēs leonis pape: quia ipsi: do-
minus suū in temporalibus reputabat: sed q:
ipsum virum sanctū habebat: et ideo ipm time-
bat offendere. vnde nōnulli mirātur q̄ quicā
q̄ fideles litterati per gentiles et etiūnicoꝝ pro-
bare nīetur papam etiā in temporalibus su-
periorēm imperatore: cum apud oēs etiūnicoꝝ
et gentiles imperatores et reges qui nō erāt sa-
cerdotes gentiliū semper sacerdotes re-
putauerūt: presertim quo ad ea disponenda q̄
ad cultūz deoz suoz mīnime pertinebāt et bo-
norem: et tamen multi eoz modicā reverentiā
sacerdotibus exhibebant. Nā quidā conuin-
terdum in bono auerunt sacerdotes et templā
et ritus eoz sacerdotiū: sicut legitur de pōpeio
qui reverentiam debitā templo dei et sacerdo-
ti nō exhibuit: et ideo nō immērito prosperita-
tē etiū nō habuit cōsuerā. Quod vero pdicti
Cōstantīnū: Iustinianū et Carolū magnū in
exemplū adducunt: cōtra eos militare vide-
tur. Nam licet isti imperatores deuoti extite-
runt nō solum summis pontificib⁹ sed etiā
sacerdotibus et clericis vniuersis nequaq̄ ta-
men se subiectos in temporalibus clero cuta-
bant: sed pro superiorib⁹ et s̄ se gestabant. et
de cōstantino quidem hoc expresse videtur p
istō sumptū et gestis filiūstri pape qd̄ pōit in
decreto di. xcvi. c. Cōstantin⁹. Et quovidēt ha-
beri patenter q̄ nequaq̄ ut dicit: imo impa-
tor cōstantinus nūnq̄ potestarem qua prius
vtribat ecclie resignauit: nec aliquā potestatē
secularem aut temporalē: siue iura siue res a
filiūstro recepit: sed aliquam potestatē et pre-
dia sibi tribuit et cōcessit: cum vocabulum re-
stringendum seu recipiendū aut equipollens
sbi nō valeat reperiri: sed verbū tribuendū et
equivalens quo ad significationē ibidez sepi-
us inferat. Elbi sic legitur. Cōstantinus im-
perator: quarto die sui baptismi p̄mislegiū ro-
mane ecclesie pontifici contulit: ut in toto or-
be romano pōtifices vel sacerdotes als secu-

III De Constante

DebtSmart

Quæstio prima

lares Ita hunc alias bāc caput habeant sicut iudices regem et ita tribuentes ei prātem benignitatem et vigorē et bonoſificiā impiā alēm alias temporalē atq; determinate ali as decemtēas lāscim⁹ ut principatū teneat tā sup q̄t̄m fedes alexādrinā anthiochenā bīerosolimitanā constantinopolitanā q̄ etiā sup om̄s in vniuerso orbe terrarū dei ecclias. Et infra. Ecclias beatorū apolorū petri et pauli p continuatione lūi arisoriū poffeſſionū pedia contulim⁹ et rebus diuersis eas dītauiim⁹. Et infra. Ecce tam palatiū nostrū q̄ romanū vident: et om̄s italie siue occidentalium regionum pānicias: loca: ciuitates: beatissimo pontifiſi et pape ſiluestro pcedimus atq; relinquit⁹: et ab eo era ſuccēſſor⁹ eius per pragmatiūz constitutū decreuim⁹ disponenda: atq; iuri ſācere romane ecclie concedim⁹ peragēda (alſ pmanenda). Et infra. Vec oia vero que per bāc impiale iuſſionē ſacrā: et p alia diuina decretā ſtatuum⁹ et conſirmatum⁹ pſig in fine mādi illibata et icōuiffa manere decreuim⁹. Quibus verbis ut videt pparent babetur q̄ cōſtantin⁹ non intēdebat quecūq; rēporalia ſuimo pōtifici tanq; que ab eo p̄ius poffeſſa ſeu pſurpata fuerāt quōlibet resignare: aut tanq; ad ſummi pōtificē ſpectarent de iure reſtiuere ſeu reddere: ſed intēdebat ſibi illa de q̄ bus mentionē fecit de nouo conſerte cōcēdere donare et tribuere. Ex quo inferē q̄ constātinus papa et clericis quidbus illa temporalia pſerebat ſe ſupiorē in talib⁹ reputauit. Quare ſi ita verba eiusdē cōſtantini legantur videantur inuere q̄ cōſtantin⁹ ſe iſteriorem papa reputauit: de iſterioritate in ſpūnib⁹ deb̄ ſteli ligi ne ſibi p̄iſi p̄trariuſ reputet. quod ipſe iſi nuare videt cum dī vbi p̄ius. Et pōtifer qui p̄tēpora ipſius ſacrosancte ecclie romane erit celsior: et princeps cunctis ſacerdotibus et totius mundi erit: et eius iudicio que ad cultū dei et fidē xpianorū vel vnitatē et ſtabilitatē p̄curanda fuerint disponant. Quibus verbis: per argumentū a p̄trario ſenſu: videtur inuere q̄ papa pure rēporalia omnia regulariter dispelare nō debebat. Ex quo habet q̄ nō babebat in rēporaliib⁹ plenitūdine p̄atis. De iuſtiniano aut̄ nonnulli mirant̄: q̄ adducit ab illis in exemplis q̄bus videt q̄ iſi allegatores leges ipſius iuſtiniani nō legerunt cu nullus impator fuerit xpianus nec a te iuſtinianū nec post q̄ ita expreſſe tā magnā ſupioritatē et iuris dictionem et prātem ſup res et personas pape clericorū etiam ſuper illa que papavēdīcat et collatione ſiue resignatione constantini magis ſibi attribuat q̄ iuſtinianus in lecibug

Capitulum XII

ab eo editis & per vniuersum orbem tanquam seruatis recipiendis ab oib⁹. Multigatis. Ad supradictum remanunt spectat alios statuere legem quod tempore subiecti res alienas possicolas ab eis possint prescribere & subiectis mandare ut candelegem obseruent. hoc autem facit iustiniianus circa papam & alios & clericos & res romane ecclesie vel etiam ecclesiastici aliarum. ut habeat in autenti. ut ecclesia romana centum annorum gaudet prescriptione. colla. iij. sigilum Iustinianus reputauit se superiorē in temporalibus. etiā pars quo ad res romane ecclesie depuratas. Item superioris est scire que regule vim legis debet ant obtinere: hoc autem fecit Iustinianus de res gulis generalibus qui in quatuor conciliis generalibus quo ad condendū legem pro supradictis gessit. Item ad superiorē & super clericos potestatē habentem spectat statuere ordinaria recipere & subdere: quid iuris debet esse clericorum in ecclesiis: a quibus etiam libere esse non debet ne res quecumque ecclesie alienentur. quantas licet vniuersalibus donationes conferre ecclesiis in quibus locis clerici debeant ordinari: qui puniri debeant clericos delinquentes. quas misericordia valeat clerici secundū retinere & quas non rint sibi interdictas: que res clericorum decederunt non codicis testamento debeant ecclesiis assignari: & que alijs. quod clerici non proficiunt sine litteris ad urbem alienam. ubi sciam crucem & reliquias martyrum debeat obseruari: quando episcop⁹ & quā alius facultates habeat erigendi ea que pro redēptione captiuorum a restatoribus sunt relata: qua pena debeat puniri qui ambitione & pecunie interuentu fuerit episcopalem sedēm adeptus: coram quibus iudicibus debeat clerici litigare. qui episcopi habere debeant imunitatem tutelae sive testamentarie siue legitime sive dative: qualiter puniri debet clericus qui ante diffinitū sententiā frustatorie dilatōnī causa ad appellationis auxilium conuolat: quod nec cogat iniurias coram iudice litigare. quis de his punire antisistet. iterat̄ sacramentū baptismi. hec autem & plura alia que ad habentē iurisdictionē spectant: Iustinianus in suis legibus ordinavit: iussit & precepit peccatum habetur. C. de sacrosanctis ecclesiis. & rebus & priuilegiis eorum. l. non plures. Secundum in. l. placet. co. ti. Tertium. c. ti. in legge ad instructiones. et. l. iubemus: t. l. neminem. Quartum. c. ti. l. iubemus. Quintum. c. ti. L. iudicium. Sextum habetur. C. de episcopo & clericis. l. in ecclesiis. Septimum eo. tit. l. quicunque Nonū. c. ti. l. si qua per calumniam. Octavū & dicensimū. c. ti. l. decernimus. Undecimū & duodecimū. bb. n.

110 prolegos cedid
Institutum in eate

Questio prima

cimum.e.ti.l.nulli.Decimumtertiū.co.tit.l.si quēq. Decimōquartum.e.titū.l. omnes. Decimūquintum.co.ti.l.generaliter. Decimūsexxtum.C.de episco.aud.l.si clericus. Decimūseptimū.e.ti.l. decernim⁹. Decimūnonoctauū habetur. C.nec sacrū.baptis.iteref.l.i. Justinian⁹ igit̄ leges condendo priuatas et alias multas de clericis et rebus eoz ac eis libertatem et iuris munitates et priuilegia indulgedo indicauit aperte q̄ se supiorē papa et clericis reputauit.

De Carolo magno

etiam non legis q̄ se repauit in temporalibus inferiorē supremo pontifice: cuius signum est q̄ reges francie qui dicunt se successores ipsius supiorē in temporalibus minime recognoscunt. etra qui filii sūt legimi. c. per venerabilem. Nec obstat capitulo eiusdem Caroli quod ponit in decretis. dis. xix. in memoria. vbi dicit: q̄ licet vitē ferendū ab illa sancta sede imponat iugum: tamē ferendum est. Et quibus verbis videt haberi q̄ idem Carolus inferiorē se supremo pontifice reputauit: sed nō arbitrat̄ Carolus q̄ apostolica sedes poterat sibi indicere vel aliquid magni in iure in temporalibus imponere: sed in spiritualibus. quod in eodem. capit. insinuare videt cum premittit. In memoria beati petri bonoremus sanctā Romanā ecclesiā et apostolicam sedem: ut que nobis sacerdotalis iuris est dignitatis esse debeat et magistra rationis. Quidam verbis videt q̄ in spiritualibus apostolica sedes est iudea et magistra. ergo si argumētum a contrario sensu tenet: in temporalib⁹ nō est iudea et magistra.

Cap. xiii. responderet quinta ratione secundū capitulo.

ca. XIII

D⁹ quinta alle:

a gatione adductā supra.ca. ii. q̄ maioriē tractatus requireret q̄ breuitas pmittat istius opusculi ppter hoc q̄ plures allegatores vt quibusdā apparet affirment errorem. Breuiter responderet q̄ deficet primo eo q̄ christus inquantū erat homo mortalē non erat rex in temporalibus nec habebat regaliter talem plenitudinē potestatis: licet inquantū deus habuit plenissimā potestas. et in quantum homo: putat inquantū erat iustificator: noue legis in spiritualibus habuit plenitudinem potestatis. Secdo deficet allegatio supra scripta: quia nō petro nec alicui supremo pontifici cocessit xps oīm quā habuit potestates. Nam etiam inquantā homo et prelatus cū corum sacramenta noue legis instituit: quā potestatem nulli cocessit. potest etiam cōtra statuta a seipso edita dispensare: quod tamen non potest papa quicq̄. Potest etiam absq̄ culpa il-

Capitulū XIII ⁊ XIV

la que supererogationis sunt sibi subiectis iponere q̄ papa nō potest regulariter. et ita xps multa potest que non potest papa. q̄ sicut etiā in q̄tū homo fuit dñs ve. le. qd̄ insinuare videt etiā dicit marbei. q̄ dñs est filius homis etiā habati. Itē. etiā fuit dñs noue legis cui? tñ dominus nō est papa. falso ergo accipit allegatio memorata eius dicit q̄ tota iurisdictio xp̄i cōcessa est vicario ei⁹. Raro enim aut numq̄ dñs totā iurisdictionē pmittit vicario suo: sūmo nō nulla et necessitate sit q̄ vicari⁹? et minor potestate q̄ ille enīus est vicari⁹. Et si dicat q̄ xps facie do pētrū vicariū suū et comitēdo sibi potestate suā nichil exceptit: q̄ totā iurisdictionē sibi cōcessit. videt qbusdā q̄ hoc patēt etclusum ē per predicta verba cu ostensum sit q̄ xps verbis et cōplis multa exceptit. cū igit̄ papa non habet in temporalibus reb⁹ potest sequit⁹ q̄ in ipsum prās laycalis extrema minime cadit. Ad minores respōdet q̄ cum imperator coronetur a supremo pontifice nō ideo recipiens ensim in vagina extim⁹ et vibrat cu ut ostendat se in temporalibus inferiorē papa: cu non teneat nisi sponte voluerit ensim in vagina a papa recipere sicut nec ab ipso nisi voluerit coronari teneatur. nā et multi fuerunt veri imperatores q̄ a summo pontifice minime coronari fuerunt: sūmo supremo pontifice omni honore reputantur indigni: sūmū impator q̄ placuit coronari a papa etiā placuit vagina et gladiū suscipere et ipsum extimere et vibrare ut monstraret se paratus q̄ oportet mediatis materiali gladio facere iusticie cōplētū et alios p̄cipue xp̄ianos in iusticia defendere.

Capitulū. xiiii. responderet sexta ratione secundū capitulo.

ca. XIII

D⁹ sextam alle:

a gationem scđi ca. Responderetur q̄ q̄tū ad multa sicut aia se habet ad corporis ita spiritualia se habent ad temporalia: sed non q̄tū ad oīa. q̄ sicut aia ē nobilio: corpore ita spiritualia temporalibus sunt digniora. Et sicut aia q̄tū ad multa regit corpus: ita temporalia in multis sūt fīi etiā spiritualiū disponenda. Et sicut aia rōnalis non habet plenitudinē potestem sup corpus q̄ cōplures operationes habet corpus q̄ nō sunt in potestate aīc rōnalis: ita habēt potestem in spiritualibus non haber plenissimā potestem in temporalibus et ideo in papam q̄ haber plenissimā potestem in spiritualib⁹ non cadit nec cadere debet supma potestatio laycalio. licet in multis layci a potestate regi debeat ab habēte supmam in spiritualibus potestem.

Capitulū. xv. responderet septima ratione secundū capitulo.

Questaio prima

D⁹ septimā re:

spōdet q̄ papa nō est absolu⁹ absq̄ oī exceptōe qbuscunḡ legib⁹ positiūs: līz sit absolu⁹ tūs qbuscunḡ mere positiūs a supremis pontificibus institutis: q̄ nulla illarū ligare potest ipm: cu nō sit impīu paris in pare. Solvit est etiā legib⁹ qbuscunḡ generaliū cōcilioꝝ ac iperatoꝝ regn⁹ quomcū illoꝝ q̄ adīte erat supbis q̄ ad eius p̄tinēt p̄tātē et no sup bis q̄ ad p̄pria iura et libertates p̄tinēt alioꝝ. Hucunḡ em̄ statuta essent a conciliis generalibus et alijs qbuscunḡ supbis q̄ in spiritualibus d̄ necessitate facienda sunt p̄ regēdō congregatōe fideliūs papa d̄: solutus bmoi legib⁹ positiūs: q̄ non tenet eos seruare et possit abrogare: annulla re casdez et alias statueret: tū bmoi papa maior est generaliū cōcilio: imo toto residuo cōgregatōis fideliū. Legib⁹ autē institutis supbis q̄ iura et libertates et res respiciunt alioꝝ nō ē papa p̄dicto mō duplicit solut⁹. nā cu de se nō fuerit inique papa nō potest abrogare eas: et ipsas nōnumq̄ salte conditionaliter servare tenet. Si etiā impator vel rex aut p̄nceps aut alioꝝ iuria vel res p̄prias pape tribuerit certas leges et pacta roabilia imponēdo: easdē leges si p̄pares illas aut iura voluerit recipere p̄tare et tenere astringet: eo q̄ q̄libet in introductōe rei sue legē quāvult potest iponere: et tñ tradit re ecclie. xviii. q. h. eleuterio. c. d. p̄di. appo. c. verū ē aut dī in allegatōe p̄dicta q̄ leges p̄pales no dēsignant sacros canones imitari. Nā. q̄ b̄nō est de necessitate verū nisi cu statueret leges supbis q̄ ad pontificalē p̄tinēt p̄tātē. supbis etiā q̄d̄ fuerit p̄stitutū ab impatore vel alioꝝ etiā q̄d̄ pape vel clericorū vel alioꝝ quoniam q̄ respiciat comodū et fauorē nullā p̄tinēt firmitatē nisi a summo pontifice fuerit approbatū. Alio autē leges ab aliis canonib⁹ stabile b̄n̄t firmitatē: nec op̄s q̄ sacros canones imitent: dū modo rōabiles sint et iuste. si nō essent inique p̄nt q̄ iustos canones abrogari: et ideo līz papa casualiter habeat de legib⁹ iudicare: reguli tñ leges abrogare nō potest: et ideo supma prās lat calis nō cadit in papā nec cadere debet: līz cadere possit si p̄ legē dei tā nō ēt̄. tñ ordinatū.

Cap. xv. responderet octava ratione capitulo.

D⁹ octauā alle:

gationē adductā supra. c. ii. Responderet q̄ nō est necesse vniuersitatē fideliū sine oī exceptōe in oībus obedire pape: sed necesse est sine omnī exceptōe obedire sibi in bis q̄ necessaria sūt congregatiōni fideliū salutis iūmb⁹ et libertati

M. p̄tātē. V. q̄d̄. f. f. m. m. oī
p̄pae obediē.

Cap. xv. XVI ⁊ XVII

D⁹ septimā re:

bus alioꝝ. Et si querat q̄s habet iudicare que sūt illa iuris congregatiōni fideliū: nōdef p̄ hoc iudicare p̄ simplicē noticiā vel doctrinā spectat ad sapiētes in lege divina p̄tēs: et in bmoi sciētis et rōis iudicio eminentiā b̄ntes. q̄cunḡ sūt sūe subditi: sūe plati: sūe seculares: sūe religiosi: sūe magistri: sūe pauperes: sūe diuites et potētes. Hoc autē auctoritatē. Cōvidet iudicare p̄cipaliū spectat ad supnum pontificē de p̄filo sapiētū: q̄ si in iudicio errauerit sapiētes imo q̄cū errare cognouerint resistere obligant p̄ loco et tpe et alioꝝ circonstātib⁹: et q̄tū licet vnicuiḡ p̄ gradu suo et statu suo: q̄ alio debent ei resistere cruditi: alio plati: alio reges: alio p̄ncipes: et alio simplices et tpe potēcia destituti.

Esp. xvii. respondet q̄tū rōni secundi capitulo ostē de quib⁹ modis papa habeat superiorē.

D⁹ aliam allega:

tionē ibidē inducēt rōdef p̄ in calu est licitū etiā de iudicio sui mi pontificis et p̄tātē iudiciale p̄ sententiā iudicare: et ab eo etiā appellare. Et em̄ de iudicio summī pontificis līz in casu iudicare q̄dam rōne iuris p̄bare. Licet in casu iudicare de p̄ona pape: et de iudicio eius. Tū p̄ decretu bonificiū martyris q̄d̄ ponitur dī. et. c. si pape. Tū trib⁹ casib⁹ tenet pape būnū subire iudicium q̄m quodsdā: p̄mo in casu bēfēsis sicut dī p̄ allegatū capitulo: sed refert in re iurite an sit heretic⁹: q̄ tū ipso fact⁹ et iure licet tam dīno q̄ būnū est papatu p̄natū et omni dignitate ecclastica destitut⁹. Et em̄ sit dīno iure p̄uat p̄patu q̄dam multis rōnib⁹ demōstratūis. Ut eis videat ostendat. Pro q̄bus oībus vīas autēt rōne sufficiat nō tangere. Tū apls in ep̄la ad rōbi. ii. testari videt cu dicit hereticā boicem post p̄maz et secūdam correptionē deuita: sciens q̄ subuersus ē q̄bmoi est et delinq̄t cu sit p̄prio iudicio p̄dēnat. Itē ille q̄ nō ē de corpore ecclie nō ēverū. caput ecclie līz putare ab oībus oīs etiā et rarent. vniuersalis em̄ ecclia līz in bīs q̄ iuris sunt plerti dīni errare nō possit: et errare potest in bīs q̄ facti sūt. sicut errat q̄ papa in re iurite et p̄tātē et in sanctis ab oīb⁹ reputat⁹. papa iugis ver⁹ si postea efficiat heretic⁹ dīno in re his q̄d̄ fideliū ē absclūs et refert de corpore ecclie p̄patu p̄uat q̄ etiam iure canonico oī dignitate ecclastica ē p̄uat. nā oīs heretic⁹ qbuscunḡ noīb⁹ censeant sūt a generaliū cōcilio quod etiā supra papa bereticū habet iūb⁹ iudicari potestate. Dīmātī. et de hereticis. c. exēcūm⁹. Et igit̄ papa heretic⁹ nō excipiāt a canone supradicto: nec nos ipsi debem⁹

bīū

Buestio prima

ericepe si autem papa est de heresi prior solitum diffidat? pp̄ceano est ipo fecit aliquis dignitatem p̄ua-
rus. Si tamen fecerit quinque et in eum fert sua si non
appellat iudicatur trahire videtur. Si queret,
aliquis coet, quo iudice possit vel obsecrare papa ab
heresi quinque vel accusari. h̄ in dicitur quod dicentes
quod papa coram dioecesano suo in cuius dioecesi mora-
tur potest ob heresi accusari; cu pape heretico nul-
lū pugilium spāle ultra alios epis legat in iure
processus; et aliquis sortitus rex dicit sic alii ep̄i qui
inueniuntur heretici in dioecesi alicuius ep̄i iudica-
ri possent ab ep̄o quis non soleniter degreditur; ita et
papa si officia hereticorum presertim notori si moratur in
roane dioecesi potest ab eo iudicari. quod si ep̄s in cuius
dioecesi manet aut non vult aut non potest audi-
re accusatores pape hereticorum; tunc alii ep̄i fideli
zelo accusati ipsos audire debet quod ex exemplo quod a p̄-
bare conatur. nam cum beatus marcellus et papa ydola-
triā notorie cōmisiſſus; et iō merito non cōuictus fuit
suspectus de heresi hereticorum; puerus enim ep̄i ut br̄di.
xxi. nūc autem ad inq̄rēdū d̄ ipo: quod non sueneat
hereticus solummodo ydolatria; et correctum ipso iudi-
care nolebat. nequeq; aut in q̄stioꝝ fecisset h̄mōi
nisi sup̄iores ipo se purasset si coram ipso suicit?
fuit h̄mō de heresi: quod in h̄ casu ep̄i super papā bere-
ticū obtinet praeceptum. Si autem ep̄i vel noluerit vel
nequerit papā hereticum iudicare alii catholici
ei: marie ipatos si catholicus fuerit ipsum iudica
revalebit. nam non. glo. di. xvii. sup. c. de peccatis.
Vbiq; deficit ecclesiastica praecepta super recurretur
ad brachium sclavis: quod h̄cne canonēs qui inferioris
sunt iure naturali et dino sonantes quod papa eo quod
elegit vel ep̄s nequerit coram sclavi iudice suenti
ri. exponebat sicut per epibatas h̄ casu: ut quod siē br̄.
ff. d̄ legi. l. nō p̄nit. Legi latores non possunt oēs
articulos prudenter: et per omnes oēs casus non p̄nit co-
phēdi signillati in legibus, videlicet in iure naturalē
et iure romano fultrā et iuris sacris: quod nequeq; de bēti in-
telligi de papa heretico quoniam ipso sit malitiaꝝ
vel negligētia dānabilis. Statutum cu ecclasiasticam
v̄surpare praecepit. in h̄ em̄ casu non debet se defēdere
p̄ ea. vñ sic br̄ in gl. xi. q. iii. c. psul. non reç̄runtur
tot testes sibi papā quot reç̄runt sibi ep̄os et cardinales
roane ecclesie: immo duo sufficiunt: et in h̄ ē d̄
fiori p̄dictis: quod ipse magnus sine comparatione aliorum
creat: et iō sine specie venie cōdemnatus est ut
diabolus: ut dicitur de pe. di. ii. circa p̄nci. Hgl. sic in
casu heresis p̄p̄ magnitudine pieuli quod eminet
vel ecclie si papa efficit hereticus: ut potest quod p̄p
autem et praecepta spiritualia quod tpalet quod alios pu-
tak excellere: plurimos ad suā heresim et neque
am trahere valeret. rōnis significat ut papa in h̄
potest posterioris quod melioris p̄dictis existat: ut
spālissime d̄ illo epiothes canonēs dirigēdo di-
cat: quod de ipo canonēs in h̄ casu non debet intel-
ligi: quod canonū cōditors si de h̄ casu cogitatis

Capitulū xviii

sent et ipsi timuisset vetus eccl. ipm exceptissene oino. Nec mir qd quae ad modum ut bec ee de elect. c. l. In romana ecclesia aliquod status qd i multis casib? non posse ad superiorum recursus bri; sic circa papam hereticum qd ultra oem nocere pte toti congregatiom fidelium non irrationabiliter statuerunt aliquod spale cum aliq papali dignitate pditus i prauitatem hereticam labefact. qvnt bec extra elect. c. vbi. l. vi. vbi piculum intendit ibi peccatum dubio cauti? est pseleidum sicut et in magnis reb? est diligenter iustitio et p dnos pmissio facienda. viii. q. ii. c. nup. Sed tenet papa buanum subire iudicium quicunq crimed ei? est notoriu? et inde scadaz lizaret ecclesia et ipso sit icorrigibilis ut dic glo. di. el. sup. c. si papa. Si quereret aliq coram quo iudice possit papa accusari in h casu. rindet qd ap? pp? reverentia officij quo fungit se ipo facto exhortat? pmo ex templo leonis pape dc quo bec. ii. q. i. nos. ut alicui viro sapienti et puidi neqz alius neqz sibi suspecto se submitterat. Si aut noluerit ex quo ei? crimed notoriu? non opz adhibere testem sed dicendum est ecclie; et pao qd e videat dicendum ecclie. i. aggregationi romanorum quoz est quodammodo pp? ipsi epo ut arceas. coram ipsi qd possit faciliter venire ad iudicandum. Si aut romani noluerit aut nequerit iudicare ipsi tunc p?as iudicadi devoluunt ad quicunq carbo licu? qd tata sit p?dit? p?ate vel p?pal? potestiam ipsi valent coercere p?strem si pape crimed vicit in piculum aggregationis fidelium qd multis romib? fundatis in legib? r? d?nis qd buanum p?bare conant. qd duri ad p?lens abbreviationis gratia supp?mendas. Tertio ut dicunt qd am te, ne subire buanum iudicium si res aut iura aliena inuidit aut detinet mm? bni. Et si qra? ab epis coram quo i h casu rindere tenet. rindet dicendo qd aut remittit iuriam in cu? qd superiorum non habet in p?alib? sicut impotentes: aut in cu? qd habet superiorum. Si pmo mo tenet se submittere alicui ius iudicio neutri pti suspecti aut eligere arbitros de voluntate alteri? pris qm? eos p?atem habeat iudicandi. Si aut neutri facere voluerit ipato? pp? culp? pape p? vel ipm iudicare vel delegare alteri qd super ipsi in hoc casu habet et p?ate. Si vero inuidit aut detinet re vel ius superiorum britis: veniri pot coram superiori ipo. Nec et plura alia qd tangunt illa materia nonnulli in multis modis n?i unf ostendere qoia gfa brevi et p?r?seco. Ex h p? qd papa in casib? superioris dictis tenet buanum subire iudicium quod molitur unf ostendere qd in casu h appellare a papa et a gente sua p? papa: et extra iudicium provocare ipm ad causam ne aliquod faciat i p?nudicium appellare vel provocari qd ab o? illo qd buanum tenet subi re iudicium h appellare tam a sententi? si male iudicauerit qd a guamis et p?terito et futuro sicut

Baetis prima

appellās siue p̄uocās r̄: putet ip̄m iudicē siue
reputet ip̄m nō iudicē. Nā ois opp̄ssus vel p̄
babiliꝝ opp̄m̄ metuēs ab illo appellare p̄t in
oī casu ī quo accusari p̄t c̄ appellariorū sit op̄p̄
soꝝ relevamē. ē de app. cuꝝ sp̄ali. cū ḡ in trib⁹
casib⁹ sup̄: a script⁹ papavaleat accusari: sequit̄
ḡ in ip̄is ē l̄icitū appellare ab ip̄o. dicit̄ ḡ isti
q̄ si papa fact⁹ beretic⁹ gerat se p̄ papa ab oī
sua quā tulerit ī oī cāt a quoct̄ ḡuonic q̄d
tulerit v̄l̄ p̄miat̄ fuerit: ly oī boī appellare e⁹
infest tāq̄ a nō iudice⁹ nullā bñte ecclasiasticā
peāt̄ oī: q̄ oīs bñtic⁹ p̄tūcūḡ occul̄t̄ iure dī
nō oī peāt̄ eccl̄e p̄uat̄: ly nō eēt̄ iure codē h̄
uat̄ dignitate scl̄ari s̄ quā bñter: q̄ ecclasiasticā
digni. nō p̄ bñ: nī salte sit d̄ mero ḡrega
onis fideliū scl̄arē tñ dignitate sup̄mā p̄ infi
del̄ bñc̄ sicut de sc̄o ille v̄e bñnt̄ tpe th̄i v̄l̄ aplo
rū. 2 bñc̄ ē p̄ iure dīno p̄t q̄l̄ib⁹ c̄ infest in oī eā
appellare a papa si efficiat̄ bñtic⁹: s̄ nō oī p̄ bñ
iure dīno appellat̄ si imp̄z aur̄ rex efficiat̄ bñter
e⁹ ab ip̄o tāq̄ a nō iudice scl̄ari ly fīm quodā
bñ fiat iure bñano canōico. nō eī bñtic⁹ ip̄o sc̄o
p̄uat̄ tñ dīno reb̄t̄p̄alib⁹ cōb⁹ q̄ data sit̄ cōt̄
cati fideliū: vt sit̄ oīs bñas iura p̄palis q̄ eccl̄a
stica ab eccl̄ia. nō q̄ ē a pa. appellat̄. dñno ian̄k
em̄ ecclasiasticā ab eccl̄ia nō q̄ ē papa aur̄ agre
gatio cl̄icor̄: s̄ ab eccl̄ia q̄ ē agregatio fideliū
q̄ cl̄icos ⁊ laicos ⁊ viros ⁊ milites. cōphēdit.
Illa em̄ eccl̄ia post dñu p̄mo ⁊ p̄ncipalib⁹ ē dñā
ois bonor̄ ⁊ iuriū p̄palū ecclasiasticor̄: nī aliqui
pcedētes bñas sua ⁊ iuratae ex p̄slerit: v̄l̄ veri
tate sit̄ eos voluisse bñas illa ⁊ iura alicui p̄sonae
v̄l̄ collegio ecclasiastico appropriari debere. nā
in pcessiō reti suāt̄ ⁊ iuriū p̄m̄ laicū volue
rint pactat̄ p̄dictes ip̄oēre q̄ p̄sonis recipiēt̄
bñ cogniāt̄: er nō sit̄ innib⁹ ad q̄ suāda tenen
dātes ⁊ recipiētes app̄iobāra. In cā aut̄ f̄ de
ly cui lib̄ cat̄holicō ⁊ papa bñtic⁹ appellare
q̄ c̄ infest: q̄: cā fidei oēs tāgit̄ ⁊ ad oēs oīno
prinet̄ p̄pianos. dī. xcvi. ca. vbi. nā ly in bñ calu
nō sit̄ simpl̄r necessē appellare a papa bñtic⁹
ēt̄ si ḥ dignitatē ecclasiasticā ⁊ dissimilituā vita
ēt̄ pferat̄ sua: q̄ oīs sua talis eo q̄ eēt̄ ḥ ius
dīniū nulla esset ip̄o fctō: ly nō eēt̄ appellatō
suspeſta: iō in bñ cā sufficeret papā bñtic⁹ accu
flare. ino si nō rep̄iret̄ iudic̄: marie q̄ volēt̄ ac
cusare velle v̄l̄ auderet audire: sufficeret cora
quoct̄ nō bō vel sc̄pt̄ papā ēēt̄ bñtic⁹ purare
cām v̄l̄cās q̄re eff̄ beretic⁹ allegādo: ḥ quē tū
opari deberet bñm̄i publicatio v̄l̄ iure dīno c
nali: ad q̄d obliq̄at̄ oēs cat̄holicī p̄t̄ in q̄t̄cū
alia cā ḥ quēcūq̄ ⁊ a quoct̄ iudice appellat̄
bñm̄i eī publicatoz̄ in fauore fidei xp̄iane ⁊ c
tholice oēs cat̄holicī in tm̄ q̄t̄n appellatoz̄ d
ferre dberēt̄ publice nisi bñ fla publicatoz̄ c
viceref̄ l̄t̄c̄ ḥ gerēt̄ le ſēvel ſl̄e p̄ papa ⁊ oē
publicatoz̄ v̄l̄ splices eī defēdere teneren

Capitulum xvii

Iso quo op*i.iiij*

+ ELEM. XVIII.

Ed p:imū p:imū
caput.

Quesitio secunda

tes ipm nullā sibi tribuit potestatē: si celebata electiōē et electo pleniente deo immedia te p̄fere sibi oēs p̄tate quā b̄z: ita celebrata elec̄tione ipatoris eligentes nihil sibi sibz ipo cōsentiente oēs p̄tate q̄ pp̄ia ē ipatoris dignitatis sibi solus deo cōfert. Hec videt op̄io gloso di. xvi. sup. c. si ipator: q̄ sup vbo dimititus ait. Non ē a papa imp̄iū sed a solo deo ē vt. xxii. q. iii. c. q̄ sitū. Nā a celesti numine abs maiestate b̄z gladiū p̄tate. C. de ve. iiii. enu. li. i. In principio qd̄ cōcedo de vero ipator. Pro ista op̄ione p̄tate talis allegari. Impator: nō b̄z ab hoc p̄tate et pp̄ietate pp̄ia p̄tatis laycalis sup̄me: ḡ b̄z a solo deo. cōsequitur vide tur manifesta. Ancedēs pbaf: q̄ si b̄z eā ab boie aut ab electore aut a coronatore aut a confirmatore. Nō ab electoribz q̄ gnalif electores qn̄ sunt p̄cise electores nō dant electo dignitatē ad quā eligis qn̄ electio nō indiget ab bo mine cōfirmari. si nec p̄tate immediatā sed solūm capacitatē recipiēdī dignitatē ad quā eligit a deo sicut qn̄ electo sup̄mo p̄tifice non indiget ab boie cōfirmari. electores nō dātū b̄z p̄tatem papalē sed solūm capacitatē imediatā recipiēdī a deo. h̄mō dignitatē: q̄ fīm ordinationē dei se solo nō ē caput b̄z dignitatē ipator. ḡ ab electoribz neq̄ p̄tate neq̄ pp̄ietate recipit. Nec b̄z eā a coronatore: nō non dat coronator: pp̄ietatē alieū rei tp̄alis sicut nec consecrator: dat consecrato aliquā pp̄ietatē vel etiā administrationē alieū rei sp̄ ritualis. ḡ ipator a coronatore b̄z nō ē cōfirmator: nullā recipit pp̄ietatem. Nec b̄z eā a confirmatore q̄ cōfirmator: nō idiget sicut isti sup ponit. Hic pp̄tōnes adductas. vi. c. q̄ p̄pa pa in tp̄alibus b̄mō plenitudinē p̄tatis dicendū ē q̄ imp̄iū est ab ipo. Et quo infert p̄tate q̄ p̄tāo laycalis sup̄ma sc̄z imp̄ialis b̄z pp̄ietatē sibi pp̄ia a papa et nō immediatā a deo s̄z b̄z ab eo p̄tate a quo ē. Restat ḡ p̄bare q̄ imp̄iū ē a papa qd̄ m̄ltis modis ostendit: p̄mo sic ab illo ē ipiū cui date sunt celestis et terrenis p̄tēt claves: sed petro et successoribz suis sunt date claves celestis et freni sp̄em di. trh. c. i. ḡ ipiū erit a papa. Ampli? Imp̄iū ē ab illo et in ei? p̄tate p̄fectissime ē imp̄iū q̄ et ordinatione dei cōfert caput p̄mū et iudex sup̄mū cōfector mortaliū: papa aut et nō ipator et ordinatione dei ē caput p̄mū et iudex sup̄mū cōfector mortaliū: ergo ipiū ē a papa. Rursus ab illo ē ipiū q̄ p̄tate ipatorē deponere: papa aut p̄tate ipatorē deponere. xv. q. vi. c. alio? ḡ ipiū ē a papa. Hec ab eo ē ipiū q̄ p̄tate ipiū de vna ḡte ad alia b̄ aut p̄tate ipator. Extra de electo. c. venerabilis. ergo ipiū ē a papa. Hec ab illo ē imp̄iū a quo ipator: postq̄ elect? etiam minat: inūgat: p̄fērat: et coronat ergo ipiū

Qd̄ imp̄iū sibi
popa.

Qd̄ prima cui re
spōdeatur ca. vi.

Qd̄ sc̄a tui r̄
detur. ca. vii.

Qd̄ tertia cui re
spōdeatur. ca. viii.

Ratio. iii. cui re
spōdeatur. c. ix.

Ratio. vi. cui re
spōdeatur. ca. x.

Capitulum iii

est a papa. Hec ab illo ē iperū cui ipator: sibi tāq̄ vassallū: sed ipator: tanq̄ vassallū p̄fērat pape iuramētū fidelitatis et subiectionis b̄z. trh. tibi dno. ergo ipiū ē a papa. Hec ab illo q̄ b̄z vtrūq̄ gladiū martialē et sp̄uale et ipiū papa aut b̄z vtrūq̄ gladiū. ḡ iperū ē a papa. Hec videt sententia inoccē q̄tū q̄ in qdā decretali afferit q̄ in gremio fidelis ecclie ambo gladiū administratioē virtusq̄ babēt̄ repositi. vñ q̄s ibidē nō fuerit neutrū b̄z vterq̄ credit̄ iure petri cū de maritali eidē nō dixerit a mitte: si queret gla. tu. ut iperū videt p̄ teip̄s nō exerceas: in vaginā tuā. signanter vbi et p̄ mis b̄z p̄tāo gladiū martialis apud eccliam ē implicita: sed p̄ ipator: et qui cam recipit explicat. Hec ab illo ē ipiū ad que se b̄z ipator sic filiū ad p̄tēt: sic discipulū ad magis: sic plōbū ad aurū: sic luma ad solē: si has p̄pārōes b̄z ipator: ad papā. di. xvi. si ipator: et c. òn dubitet: et c. duo sūt. c. de ma. et obe. c. solite. ḡ ipiū ē a papa. Hec ab illo ē ipiū cui ipator: remē caput submittere. pape aut b̄z remē. di. trh. valētian? di. xvi. nūq̄. ḡ ipiū ē a papa. Hec ab illo ē impiū a quo ex aucte pp̄ia et nō ex ordinate ipator: vñ alī? bōis regi b̄z ipiū ipo vacātē. H̄ aut fac papa vacātē impio. ergo imp̄iū ē a papa. Cap. iii. recitat tres opinōnes diversimode opinōnum de modo quo imp̄erium sibi a papa.

B. Qd̄ quidā di

p̄ cāt̄ p̄cordit̄ imp̄iū ē a papa: nō m̄o in m̄o ponēdī p̄cordat̄ nec ex ea de z̄rōe mouent. vna ē op̄i. q̄ pp̄i b̄z q̄ tp̄a papa b̄z tā in sp̄ualibz q̄ tp̄alibz plenitudinē p̄tatis de q̄dictū et supra. q. i. c. i. ponit et cōcedit ipē riū et oia alia regna t̄lē ē a papa q̄ de plenit die p̄tatis q̄n̄q̄ voluerit possit absq̄ cā et si ne culpa ad suū libitū desistere instituit et eiē alii subrogaret sibi p̄fēti imp̄iū retinere: q̄lē et p̄tate. vñ dicunt. Iup̄ oia alia b̄z regna. alit̄ em nō b̄z et plenitudinē p̄tatis. Et b̄z p̄tate p̄ alia iura q̄ p̄ dina et p̄ naturalia limitati. Aliū aut̄ q̄uis putēt opinionē p̄dictā sapē berefum māfessat: tñ dicū ipiū esse a papa: pp̄i b̄z q̄m̄ eos papa b̄z quādā alia plenitudinē p̄tatis q̄. Ic̄ vñ dicū. Imp̄iū ē a papa: in papa nō possit oia sine exceptōe q̄ nō sunt p̄biderit: neq̄ p̄ suo diuinū neq̄ p̄ ius naturale: q̄ illa q̄ superero gātōis sibi nō p̄tēt p̄cige nec aliq̄e p̄uare iure suo sine culpa: et nisi subſit causa non potest il la que ad regendum mortales minime dino sc̄m̄ necessaria. licet per seip̄sus vel sibi insitūtos officiales ab ipso: etiam sine exceptōne potest que cōstat̄ esse necessaria regimini subditorum. Unde licet reges et p̄incipes iam iuste regentes et p̄incipatus habentes: absq̄ culpa: nisi subſit causa nequaq̄ potest regis

Ratio. vi. cui re
spōdeatur. c. x.

Ratio. vii. cui re
spōdeatur. c. xi.

Confirmaūs

Ratio. viii. cui re
spōdeatur. c. xii.

Ratio. ix. cui re
spōdeatur. c. xiii.

Ratio. x. cui re
spōdeatur. c. xiv.

Quesitio secunda

suis et p̄cipitatis p̄iuare de plenitudi s̄ne potestatis sue: tamen si esset aliquis papa qui regem p̄ncipem aut caput in tp̄atalibz nō haberet. licet nō solū expedit sed etiā necessariū sit culibet pape esse in tp̄alibz caput a quo de necessitate regat. Itūc h̄c possit papa d̄ plenitudinē p̄tatis ab ip̄ electō noitatiē et sine p̄fētu cox ip̄fēt p̄fēre maiore vel mio: et dignitatē vñ p̄tate tribuēdo eidē in s̄lū circa p̄tate s̄lē dicēdū. Et ista plenitudine p̄tatis vñ dīc̄ ista opinō b̄z papa p̄tate sup̄ imp̄orē et imp̄iū nō q̄ possit imp̄orē nisi sit cā necessaria p̄iuare sine culpa impio: nec q̄ possit imp̄iū ad libitū transſferre de gente in gentem: sed q̄ p̄ culpa et cā necessaria p̄t imp̄orē q̄busq̄ alios minē req̄siti deponere: si hoc sit necessariū utilitati cōi et non solū tanq̄ expediens de plenitudinē p̄tatis et nō req̄siti alios qui buscūgde gente in gentē vel de dno in dñm: vel de p̄sona in p̄sonam trāſferre imp̄ium: sed etiā et aliqua cā euidenti si necessariū fuerit bono cōi ut nullū ad regnū vel imp̄iū eligat: p̄t ordinare et p̄cipere q̄dū necessariū fuerit q̄bū et electio differat. et isto mō imp̄iū est a papa: nō q̄ papa in ipso habeat plenitudinē p̄tatis. de qua dictū est. q. i. c. h̄ quā etiā habet supra oia regna et sup̄ q̄n̄q̄ tē poralit. nec differt ista opinō a sc̄da q̄ recitat̄ ea est supra. q. i. c. h̄. q̄m̄ ista opinō papa p̄t corrigerē imp̄orē q̄m̄ corrīgēdū est et oia facere circa tp̄alis q̄n̄q̄ necessaria sunt bono cōi: licet nō possit aliquē p̄iuare iure suo sine culpa nisi subſit cā. illa p̄na tenet: quia papa in tp̄alibz p̄ter q̄ iure exigente nullā b̄z p̄tā tem a tp̄om̄ salua nō solū iuribus sed etiā libertatibus aliorū: ideo papa illa que etiā nō necessaria sunt reipub. etiā in tp̄alibus minime p̄t q̄dū sunt alii qui ipsa p̄nt et volūt utiliter expedire. Et ideo si esset alioq̄ populus qui rectores in tp̄alibus nō haberet papa nō debet nec posset sup̄ eos rectores constitutiſi si ipsi metuēt sibi p̄fēti rectores constitutiſi sine p̄fēti cere p̄donēt̄ eligēdō: sic etiā q̄m̄ corrīgēdō etiā imp̄orē vel rex aut princeps alius aut etiā deponēdō pp̄i defectū aut erimē q̄ vñ qd̄ ad sp̄ualia minē p̄m̄ers: papa autēt̄ eī siue p̄tate p̄cessa a xp̄o se intromittere nō deberet nisi pp̄i negl̄: q̄tāt̄ et maliciā latēt̄. vñ vñ def̄ vñ. Cōdūt̄ isti. q̄p̄t̄ et papa sp̄ualibz totāt̄ rāct̄ atq̄ et ne aliquo mō ad b̄se insuff̄: cētē inciat̄ se tp̄alibz q̄busq̄ nō debet ip̄licare nego etiā q̄dū inueniunt̄ latēt̄ q̄ca velint̄ et possint̄ t̄rūc̄ t̄rūc̄ expedire. b̄z. xi. q. i. te q̄de. Etia ē opinō q̄ iperū nō ē a papa de iure dno: sed iure buiano ex voluntaria. s. successōe evl̄ p̄cessio ne rōan̄. q̄ oēm̄ p̄tate quā b̄uerūt sup̄ imp̄iū

Capitulum V

sup̄mo p̄tifici p̄cesserūt vñ p̄scriptiōe buiana q̄sum̄ p̄tōtēr ws et p̄tate sui imp̄iū acq̄sūt̄: et bñc ē q̄ l̄ture dno papa in nullo maiore p̄tātē b̄z sup̄ imp̄iū q̄ sup̄ regna q̄cūg: m̄ iure buiano maiore sup̄ ipo obtiner p̄tate: q̄ nec pos p̄p̄aliquo regnō p̄tate suā dedit pape nec ip̄e h̄alia regnō p̄scriptiōt̄ itē. Licet ergo opinōnes p̄dicte discordāt̄ in m̄o ponēdi: tñ in b̄cōcordāt̄ q̄ ponit imp̄iū esse a papa: vñ iure buiano vñ iure dno et iō p̄cedit q̄ p̄tās laical̄ vñ sup̄ma imp̄ial̄ sibi pp̄ia b̄z pp̄ietatē a papa et nō immediatē a deo: q̄ ab illo b̄z pp̄ietatē pp̄iam sibi a quo ē imp̄erium: sed illud est a papa ut patuit: ergo tc.

C. v. recitat quartam opinōnē: c. ea dictū modus eius op̄i. duo mēdia seu p̄tēt̄ sc̄rū probat.

Cap. V
Opinō quarta

Iia est opinio

tenēs q̄ nec p̄mo mō nec sedo b̄z p̄tās laical̄ sup̄ma p̄tatem

aliquā sibi pp̄ia a deo bis modis: bñ triō mō solūt̄: q̄ l̄t̄ habēat eā a dōa: tōc pape et nō et sola dōatōe dei. papa em̄ nō solūm̄ de imp̄io ordīnat̄: q̄ eēt̄ vñ sup̄ma p̄tās laical̄ nec pp̄is eligit imp̄orē q̄o carinalēs eligit solūm̄ papa nullā sibi de bōis pp̄is tp̄alis tribuēdo h̄ ordīauerit et statuerit p̄tate sup̄m̄ laical̄ certa ei tp̄alis de suis pp̄is largiēdo q̄ dignitatē nō p̄fēne dedēt̄ tōc imp̄orē nisi in casibz alienare illa nō p̄t̄ si ad restōt̄ si alīcāuerit obligat̄: successor ip̄i us p̄t̄ ip̄sa t̄ dīc̄t̄ euēt̄ data fuerit revocare.

Ista itaq̄ p̄siderat̄ duo dīc̄t̄ p̄mū ē q̄ p̄tās sup̄m̄ bñ pp̄ia nō b̄z pp̄ietatē a deo p̄mo mō vñ sc̄da et q̄bū cā immediatē a deo triō mō. Pro p̄mo p̄t̄ tal̄ allegari. nō est dicēdū q̄ alīq̄ dignitas vñ p̄sona b̄z p̄t̄ pp̄ietatē sibi pp̄ia a deo immediatē a deo p̄mo mō vel sc̄da: nisi de b̄z indubitanter reuelatōz dñm̄ p̄t̄t̄ent̄: eo q̄ p̄ rōem̄ na tūralē vel etiā p̄t̄t̄i p̄t̄t̄are nō p̄t̄. Et si em̄ p̄ sc̄ptūrā diuinit̄ reuelatā: vñ b̄z Gen. i. p̄t̄t̄ q̄ dñs dē dedit buiano generi dñm̄ tp̄alis rerūz et nō est necesse q̄ app̄ropriatio q̄rūcūg rerūz sp̄al̄t̄ fiat a solo deo absq̄ assēnsu et volūtate il̄lor̄ q̄bū dñm̄ ē cōc dñm̄. Et se q̄fēt̄ q̄ nō ē tenēdū alīq̄ app̄o p̄t̄t̄ et alīq̄ facēt̄ et a solo deo absq̄ volūtate il̄lor̄ q̄bū erat dñm̄ i cōi: nisi de b̄z p̄t̄t̄t̄ p̄t̄t̄at̄ dñm̄ p̄t̄t̄ q̄m̄ modū p̄t̄t̄at̄ q̄ deus p̄uavit cananeos tra p̄missionis et ipsa sp̄al̄t̄ p̄t̄t̄at̄ filiis isti: p̄t̄t̄ q̄ ē modū sc̄im̄ q̄ deus alīs terras dedit sp̄al̄t̄er filiis israel clau aaron et moab: sicut p̄t̄t̄ deut. i. Et p̄t̄t̄ nullā reuelationē diuina p̄t̄t̄at̄ nobis q̄ deus sp̄al̄t̄ alīq̄ bona dedit seu app̄ropriavit imp̄io seu sup̄eme p̄t̄t̄t̄ laical̄: nec etiā q̄ iusterit̄ q̄ specialiter aliquod sibi app̄rop̄iari debet:

Probatio p̄t̄m̄
membrū.

2. imp̄io nō sibi
tūcēt̄ deo.

Questio secunda

nee p̄ haberet imperiū aliquā pprietary a so^{lo} deo plusq̄ alia regna q̄ ante imp̄iū extitit: q̄ de hoc in scripturis diuinis in q̄bus dōario nes diuine scribunt nibil babem? ḡ tenēdū ē q̄ imp̄iū nō b̄z aliquā pprietary a deo immedia te p̄mo mō t̄ scđo mō. Sed forte diceret alijs q̄ imp̄iū b̄z pprietary rali mo a deo immedia te in euāgeliō inueniē dictū a xp̄o. Mat. xxiij. Reddite q̄ sunt cesaris cesari t̄c. Et q̄b̄ nōbis colligit q̄ xp̄s q̄ est ver̄ deus alijs sp̄alr iussit dare cesari; ergo illa habuit cesarim immediate a deo q̄ a xp̄o. hic r̄m q̄ p̄ illa v̄ba xp̄s nibil de dit sp̄alr cesari b̄ iussit illa q̄ p̄us fuerūt dona ta p̄būanā ordinationē cesari sibi reddi: t̄ id no dicit. date cesari sed reddite illi q̄ sua sūt: q̄ s. sibi ab hoib⁹ collata fuerūt. Illi em q̄ p̄st̄ tuerunt ip̄m imperiō vel p̄decessorē suū ordi nauerūt vel iure naturali vel iure huāno q̄rōs ne p̄tāris laicalis sup̄me vēdicare debebar: et xp̄s approbanit: q̄ aut̄ approbat nibil nouū p̄stituit: sīc q̄ cōfirmat nullū nouū suo tribuit. ex de si. instru. inter dilectos. terra de p̄firma. vti. c. cū dilecta. t̄. c. et amara. Sed q̄d tenet ista opinio est q̄ p̄t̄s laicalis sup̄ma b̄z p̄t̄s sibi ppriā immedia a deo fr̄to mō: q̄ l̄i i p̄ncipio institutōis p̄t̄s laicalis sup̄me de immedia nec p̄t̄s nec p̄t̄s nec p̄t̄s mādarū sp̄ale mi raculose reuelatū q̄buscūnq̄ hoib⁹ sed p̄ hoib⁹ egratē naturalē sc̄antes p̄siderat̄s reip. expe dire vñ p̄n ip̄e in sp̄ualib⁹ alis p̄siderat̄s p̄t̄s ti laicalis sup̄me determinata tēp̄alia tribuit: q̄ bus tradicū sibi officiū exercere valeat: ita q̄ tūc nō a solo deo sed etiā ab hoib⁹ pprietary recepit: ex t̄m post traditionē illā a solo deo tenuit ea: t̄ q̄t̄ ad illa solū deum habuit reconoscere sup̄iorē assignās oēm pprietary illā t̄ omē us positiū q̄d babebat in ipsis in p̄tem sup̄iemā institutā a deo p̄ ipsos transferre bat. Pro ista opinōe taliter p̄t̄ allegari. Si sup̄ma p̄t̄s laicalis nō esset illo modo im media a deo haberet aliquē hoib⁹ vel cōmu nitatē in temporalib⁹ superiorib⁹ a quo vel a qua sp̄alia sua teneret: sed sup̄ma p̄t̄s laicalis: nec ab hominē nec a cōmunicate tenet temporalia sua. Non ob hominē poterit: q̄ si ab hominē teneret t̄ nō posset alijs assignari q̄ papā: ergo teneret ea a papā. Nō ostendit esse falsum etiā de imperatore fidelis t̄ xp̄iano: quia successor gaudet eodem iure quo p̄decessor. extra de regu. iuris. qui in ius. lib. vi. nō em esset vera successō: si v̄erus successor minus q̄ predecessor haberet. Imperator aut̄ fidelis succedit imperator infidelis: ergo illo iure quo v̄ebat infidelis t̄ fidelis vti debet: sed imperator infidelis nō tenebat tēp̄alia sua a pa pa: cum ante fuerat imperator q̄ papā. Tum

Probatio secundū
di membri.

Capitulum VI

q̄ imperator infidelis tempore xp̄i non tenes bat temporalia a xp̄o: quia xp̄s no venit tollere dominū regū seu imperatorū beato Aug. teste qui sup̄ Job. ait loquens regibus mundi in persona xp̄i. Regnum meum nō est de hoc mundo. i. nō impedio dominatōne vestram in mundo et vane sc̄iatis t̄ timeatis. Lui consordat Leo papa. dicens. Dns mundi tempora le nō querit regnū qui p̄ficit eternū. q̄d eccl̄ia testari videt cum canit de xp̄o. Nō arripit mortalia qui regna dæ celestia. Tum quia res ligio xp̄iana nulli infideli tollit ius suū teste beato Ambro. qui supra ep̄istolam ad Z. ait. Admone illos principibus t̄ potestatib⁹ subditos esse di. q. d. Si habes imperiū spiritua le tamen admone illos subditos esse principibus ducibus t̄ potestatibus minoribus: quia xp̄iana religio neminē p̄mitit suo iure. Tuz q̄ ante xp̄m t̄ religionē xp̄ianam fuit imperator quo tempore nullum superiore habuit in tēp̄alib⁹ ergo nec aliquis successor eius habet alii quem hominē superiorem in temporalib⁹ et per cōsequens non est vasallus papa. Unde si aliquis imperator subiiceret se pape recognoscendo tanq̄ vasallus papā superiorē in tēp̄alib⁹ coip̄o renunciaret imperio t̄ potestati supreme laicali. nec posset dici successor primi imperatoris nec augustus vocari debet: quia nō angeret imp̄ium: sed quantū in eo esset destrueret. Ut aut̄ imperator pprietary p̄p̄iam supreme potestati laicali non teneat ab alii potestate posse hic apparentiam alii qualib⁹ habere: quia nō videat eam posse tene re de alia cōitate q̄ de cōmunitate romanorum: de qua nō potest veritatē habere: quia id est re spectu eiusdem nō potest esse vasallus t̄ dñs: p̄t̄t̄m eadem rōne vel causa: romani aut̄ inferiores t̄ vasalli imperatorū sunt quoq̄ ip̄e est dñs: ergo nulla temporalia tenet ab eis im media. ergo a deo terrio modo habet pprietary t̄ ppriā potestati sup̄ieme laicali.

Isis rōnibus

Capit. VI

v in supradictio cap. p̄missio vis dendū est ad illa q̄ in h̄riū alle ganf. t̄ p̄mo ad illa q̄ supra. ca. iii. p̄istā opinionē ultimā sūr adducta ad q̄d: q̄ imp̄iū nō est a papā: q̄ ab eodē fuit imp̄ium post adūētū xp̄i et ah: sed ante nō fuit imp̄ia a papā sic allecatū est supra. ḡ nec vñq̄ postea fuit a papā. Sed ad p̄missū argumētū cū d: q̄ xp̄s dedit p̄t̄t̄ sūr cōmissit b̄o petro iura. tēp̄a t̄ celestis imp̄iū. Ad q̄d fm Antberini papā Respondef q̄ verba Nicholai pape aliter q̄ p̄ma facie sonare vident̄ exponēda sunt ne be

Q̄uo sit m̄m p̄ nicholay p̄p̄a p̄p̄a vñq̄ p̄p̄a
lēs p̄t̄t̄t̄ sūr m̄m Cōdīct̄ m̄m.

Questio secunda

resim sapere videant̄: q̄eadmodū q̄dāz alia eiudē in. e. c. cū. s. ait illam sc̄i romanā eccl̄ias sol̄ ip̄e instituit̄ fundauit̄ et supra petras fū dei mor nascētis erexit. Et cū dicit. Omnes sūc patriarche cuiuslibz ap̄icez sūc metropo lēon primarius aut̄ ep̄arum cathedralas v̄les eccl̄ias cuiuslibz ordinis dignitatē p̄stituit̄ Ro mani a eccl̄i. illā nō solus ip̄e fundauit̄ et supra petram fidei mor nascētis erexit t̄c. q̄ne p̄ba nī sānius intelligant̄ scripturis diuinis t̄ sc̄iōp̄ patrū obuiare vident̄: q̄ xp̄s nō fūda uit romanā eccl̄iam supra petram fidei mor nascētis: q̄ romanā eccl̄ia no fūda in p̄cipio fidei nec ip̄a alias fūda uit eccl̄ias. ante em romanā eccl̄ias fundate fuerūt p̄les eccl̄ie ante etiā plures fuerūt ad eccl̄asticas dignitates assumpti. Nā ante romanā eccl̄ia fuit b̄tūs matbias ad apl̄atus dignitatē electus. ac̄. i. etiam dyaconi. ante romanā eccl̄iam ab apl̄is electi fuerūt. ibi ca. vi. ante romanā eccl̄ia b̄tūs paulus t̄ barnabas de p̄cepto dei ad dignitatē apl̄atus fuerūt sublimati. acruū p̄i. ante q̄ romanā eccl̄ia p̄t̄t̄ haberet elige di platos paul⁹ t̄ barnabas p̄ singulas eccl̄ias p̄stituerūt p̄b̄ios ac̄. riij. romanā eccl̄ia. ante q̄ aliquā aut̄em haberet apl̄ t̄ seniores cōstituerūt cōcilii. ac̄. xv. Ante q̄ romanā eccl̄ia p̄t̄t̄ instituēdi platos haberet dicit b̄tūs p̄. ulius vr̄t̄ habet ac̄. rr. maiorib⁹ natu quos vocauerat de ep̄b̄eo. Attēdite vobis t̄ vñuerso gregi in quo vos sp̄us setis posuit ep̄os regere eccl̄ia dei. anq̄ romanā eccl̄ia p̄ma t̄ haberet m̄lt̄ p̄t̄t̄ fūderūt eccl̄ie atb̄iochis discipli: ita ut p̄t̄o xp̄ianū vocarent̄. ibidē ac̄. xi. Unū t̄ b̄tūs petr⁹ ibidē habuit sedē atq̄ ro me. xxiij. q. i. c. rogam⁹. t̄ ita eccl̄ia atb̄iochis p̄bus instaurat̄ eccl̄ias t̄ dignitates eccl̄asticas p̄ romanā. Interpretationē itaq̄ sanam op̄z adhibere v̄b̄is p̄scriptē nicholai v̄apevt nō p̄dicant̄ apt̄e scripturis diuinis. Et cōsimilit̄ alia eius v̄ba q̄ sequunt̄ de iurib⁹ terreni simili t̄ celestis imp̄iū cōmissis petro sanc etponēda sunt ne videant̄ sapere beretim manifestā. Si p̄o intelligant̄ ut p̄ma facie sonat̄ ex ip̄is duo sequunt̄ errores. unū est q̄ celeste imp̄iū est a papā: q̄a dicit Nicholai q̄ xp̄s iura celestis t̄ terreni ip̄erū cōmissit petro. S̄z p̄stat q̄ dici re celeste imp̄ium esse a papā: marime illo mō quo q̄dā dicit̄ p̄pter aut̄em Nicholai pape: aut̄ terrenū imp̄iū esse a papā sic. s. q̄ b̄s terrenū imp̄iū tenet ip̄s a papā in feudiū est erroneum: q̄ beretim eff̄ dicere q̄ aliq̄s t̄ celeste i p̄terū a papā sicut a dño: sicut isti dicit̄: q̄ terrenū dñiū est a papā sicut a dño cū papā sic solūmodo claviger celestis imp̄iū t̄ nullaten⁹

Capitulum VII

b̄s. scđo erro: q̄ se q̄t̄t̄ et nōbis Nicholai ē sicut ipsa intelligat̄ q̄ omia regna sunt a papa quod in p̄indicū oīum regūnō facientū b̄s magiū pape multipl̄ redundare dinoscit̄. vide ref̄ em̄ rex frācie piculose errare in fide: cuz in tēp̄alib⁹ minime recognoscit̄ lugio: c. c. q̄ si sunt le. c. q̄ venerabile. Dicunt itaq̄ isti q̄ p̄s q̄ sonat̄ intelligēda sunt v̄ba Nicholai p̄scripta v̄n dicūt q̄ fm Greg. in homelia cōi de virgi nib⁹ q̄ regnū celoz nōnum eccl̄ia militās dō intelligi sic ēt p̄ celeste imp̄iū sp̄alr boni in eccl̄ia militāte p̄t̄ intelligi. q̄re etiā p̄ terrenū imp̄iū designant̄ sp̄alr mali in eccl̄ia: t̄ sic vt dicūt intelligi debet v̄ba p̄dīcta: vt. l. xp̄s cōmiserit b̄tō petro p̄t̄t̄ aliquā sup̄ bonos t̄ sup̄ malos in eccl̄ia. Aliē dicit q̄dā q̄ Nicholai us papa p̄ celeste imp̄iū intelligit sp̄ales: quo rū cōversatio est in celis: et p̄ terrenū imp̄ium terrenos sc̄larib⁹ negoçios i p̄licitos t̄ super v̄rrosp̄ b̄s papa p̄t̄t̄. Aliē d: q̄ p̄s cōmiserit petro iura celestis imp̄iū: in q̄tū b̄s in sp̄ualib⁹ p̄t̄t̄ sup̄ viatores p̄destinaros. s. ad celeste imp̄iū. cōmiserit iura freni imp̄iū in q̄tū p̄stituit̄ eū sup̄io: ē in sp̄ualib⁹ imp̄arōe tēno q̄ etiā casuālē coercere p̄t̄. Sed sicut celeste imp̄iū nullū teneret a papa in feudiū: ita etiā nullū teneret q̄b̄ ip̄o terrenū imp̄erū in feudiū. Capitulū. vii. responder se dō rōnitem capitulo

Secundaz alle

Cap. VII

gationē q̄ in hoc p̄sistit: q̄ papa ex ordinationē xp̄i t̄ nō imp̄atorē caput primū sup̄mus iuder cū etiā mortalium. Respondet q̄ hoc nō cont̄inet veritatē. Tum q̄ contradicit scripture sa cōdīct̄ ac̄. i. Et q̄dā dicit̄ vobis t̄ vñuerso gregi in quo vos sp̄us setis posuit ep̄os regere eccl̄ia dei. anq̄ romanā eccl̄ia p̄ma t̄ haberet m̄lt̄ p̄t̄t̄ fūderūt eccl̄ie atb̄iochis discipli: ita ut p̄t̄o xp̄ianū vocarent̄. ibidē ac̄. xi. Unū t̄ b̄tūs petr⁹ ibidē habuit sedē atq̄ ro me. xxiij. q. i. c. rogam⁹. t̄ ita eccl̄ia atb̄iochis p̄bus instaurat̄ eccl̄ias t̄ dignitates eccl̄asticas p̄ romanā. Interpretationē itaq̄ sanam op̄z adhibere v̄b̄is p̄scriptē nicholai v̄apevt nō p̄dicant̄ apt̄e scripturis diuinis. Et cōsimilit̄ alia eius v̄ba q̄ sequunt̄ de iurib⁹ terreni simili t̄ celestis imp̄iū cōmissis petro sanc etponēda sunt ne videant̄ sapere beretim manifestā. Si p̄o intelligant̄ ut p̄ma facie sonat̄ ex ip̄is duo sequunt̄ errores. unū est q̄ celeste imp̄iū est a papā: q̄a dicit Nicholai q̄ xp̄s iura celestis t̄ terreni ip̄erū cōmissit petro. S̄z p̄stat q̄ dici re celeste imp̄ium esse a papā: marime illo mō quo q̄dā dicit̄ p̄pter aut̄em Nicholai pape: aut̄ terrenū imp̄iū esse a papā sic. s. q̄ b̄s terrenū imp̄iū tenet ip̄s a papā in feudiū est erroneum: q̄ beretim eff̄ dicere q̄ aliq̄s t̄ celeste i p̄terū a papā sicut a dño: sicut isti dicit̄: q̄ terrenū dñiū est a papā sicut a dño cū papā sic solūmodo claviger celestis imp̄iū t̄ nullaten⁹

Ob. 5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

5

Questio secunda

est iudex: quia enim religio christiana neminem priuat iure suorum dicit Ambro. sed q[uod] allegatum est supra: et fundatur in dicto apostoli qui primo ad Cor. viii. ait: unusquisque in qua vocatione vocatus est in ea permaneat. seruus vocatus es non sit tibi cura. Et quibus verbis colligitur q[uod] religio christiana suos fideliū a fuitute non liberat: ne nomine domini et doctrina blasphemet ve dicit apostolus. I. Thes. vi. Ad hunc foris religio christiana non liberat assumptum ad papatum a subiectio qui fidelis domino tenebat: quia sicut dicit apostolus. I. Thes. vi. qui fideles habent dominos non contemnant quia sunt fratres sed magis seruant quia fideles sunt et dilecti sunt. Imperator ergo romanus est iudex pape sicut et fuit ante papatum ipsum. Nec enim papa neq[ue] clerci alii eximpi sunt a iurisdictione imperatoris: et ita iure divino remanent subiecti imperatori sicut prius in his que christiane religionis obseruantur et exercitatione officiorum ad que assumuntur non impeditur. In hinc enim quia magis oportet obedire deo quam hominibus sicut in potestatibus societatis humanae maior potestas minoris ad obediendum posse habita deus hominibus. dist. viii. c. vii. Nec conuersi domino infideli: nec papa aut clericus imperatori vel alii infideli domino sunt subiecti. In aliis autem quatuor est de iure divino subiecti sunt: et ideo libertatem maiorem quia gaudet habent ex iure humano solummodo. Sed forte dicere aliquis q[uod] ista responsio contradictionem implicit q[uod] s. in casu necessitatis papa est iudex imperatoris et imperator est iudex pape que si hi quis sunt contraria: quia sequitur q[uod] id est respetu eiusdem sit superior: et inferior: eo q[uod] nemo potest iudicari nisi a superiori. dist. xii. c. inferius. et c. submittitur. Hic respondet q[uod] inconveniens est eundem eadem ratione respectu eiusdem rei esse pariter superiorum et inferiorum: sed eundem eorum regularis esse inferiorum: et eas sicut superiores non deberent inconveniens repudari. Rex enim superior est toto regno: et tam in casu eius est inferior regno: q[uod] in casu necessitat potest regem deponere in castro detinere. hoc eis habetur ex iure naturali sicut ex iure naturali habetur q[uod] vim vi repellere licet: sicut etiam in multis religiis prelati supremi sunt superiores cunctis fratribus ordinis sui et tam in aliis casibus generalia concilia sunt superiora plaris summis: ita q[uod] ipsos p[ro]m[un]t[er] absolve: et ideo sicut in iure reperi expelle q[uod] in multis casibus minori sunt negligenter maiores: ita non est inconveniens q[uod] idem sit eodem regulariter inferior: et sicut superiores: sicut delegatus sepe ordinatio inferior est ep[iscop]o suo q[uod] ta

Capitulum VIII

men in casu delegato a papa potest esse superior. Et taliter responderet ad illud quod circa principium illius capituli assumit q[uod] s. papa est iudex cunctorum fidelium. Dicit enim q[uod] in triplicibus nemo est iudex cunctorum fidelium nemine excepto propter quis enim iperato: sit supremus iudex multitudinis fidelium: non tamen est iudex summus personae pape in triplicibus propter reverentiam officium quo fungitur papa. propter quod papa in spiritualibus est superior: imparatore et modicu[m] detrimentu est sifsona pape non sit ei subiecta: eo q[uod] modicum quod non nocet, non modica res non inducit somnium extra symonia. et si questiones iuris enim divino congruit et naturali ut imperator: non sit iudex ordinarius pape et papa non est iudex ordinarius in triplicibus imperatoris: ideo in hoc nemo est iudex summus sine supremus cunctorum fidelium nomine excepto.

Capitulum octauum responderet tertia ratione certum.

D[icitu]r tertia alle:

Cap. viii

gatione adducatur supra. c. iii. cu[m] accipit q[uod] papa potest imperatores deponere. R[esponde]t q[uod] sicut papa regularis deponere alios reges non potest a potestate concessa sibi a christo: ita non potest reguli deponere imperatores q[uod] cum sit dignus deponi propter defectum quicunque vel criminis quod non est inter spiritualia divina copiatur ad. Et ideo si imperator committat crimen blasphematis vel desuetudinis imperii aut danabilis negligenter in piculis iperis: tyrannidis vel quodcumque aliquid deponeat dignissimum romanum vel illi in quos suam partem romanum dederit debet ipsi deponere et non papa nisi illi ad quos spectat sibi sua potest tribuerit vniuersali illi ad quos spectat nullum vel non possente facere iusticie complementum: et talis imineret casus in quo necesse esset talis circa imperatores iusticia exerceri. illud autem decretum. xv. q. vi. c. aliud non facit ad p[ro]positum: ut videtur: quia non loquitur de imperatore: sed de rege francie qui in superioritate in talibus minime recognoscit: q[uod] non solum rex sed regnicole coiter tenet q[uod] papa auctoritate propria non possit regem eorum extra casus necessitatis alios non negligenteribus deponere: et ideo papaveret p[ro]prie non depositus regem francorum: sed ut dicit glo. d[icitu]r depositus: quia depositus cōsentibus laudando eorum factum et p[ro]positum: et consulendo ut non timerent in hoc potestate sua contra regem per communivitatem omnino exercere. Illi igit[ur] franci dubij forsan de propria parte papa tangi sapienterem q[uod] ipsi essent seu haberent. Nonnullum enim erat studiu[m] parvus. cōsulebant et interrogabant an eis sicut deum liceret suum regem deponere

Questio secunda

Nostris autem temporibus quida de potestate sua nullatenus dubitantes regem suum deposuerit papa nullatenus req[ui]so. Et enim dicunt illi nec iste iure nec destruere regem spectat ad papam: quando ipsis circa institutionem delstitutione regum suorum non internenatur pericula: nec sunt danabiliter negligentes sed forte dicentes alios q[uod] Innocentius. iii. ottonem quartum et anno. iii. depositus Fredericum imperatorem. Hic tripliciter responderet: quida enim dicunt q[uod] anno. iii. et anno. iii. illas depositores fecerunt auctoritate Romanorum ad quos spectat coram eiusdem imperatoris. Idcirco q[uod] principes alemanie quibus datum est ius eligendi Imperatores a romani circa imperatores correctionem fuerunt danabiles negligentes. Alij dicunt q[uod] simpliciter anno. iii. au[tem] cociliis generalibus depositus Fredericum q[uod] in casu heresis sim. sed hoc potestate super omnes christianos. Alij dicunt q[uod] vter male processus usurpando sibi praetem quod non habuit: sicut sepe faciunt romani pontifices ut dicit glo. de foro scopo. super. c. si clericus. dicens in hec verba. papa siue sunt negligentes laici siue non quo tidie coedidit litteras clericis contra laicos sua quacumque questione: et ita usurpat iurisdictionem aliorum: illud quod dicit supra. ca. primo. nouit. in principio. propter quod usurpatione dicunt ordinem christianitatis esse confusum: q[uod] omnis ordo confunditur si uniuscumque sua iurisdictione non seruatur et testantur canonice sanctiones. xi. q. i. peruenit. Et ista enim usurpatione dicunt potest strages: vastationes regiones: ciuitates: terrae: et alias desolatrices auctoritate predicti. Innocentius. iii. in italia accidisse. de quo quicquid fuerit de frederico. sive hereticus siue laicus fuerit: dicunt q[uod] contra Fredericum ederit decretum vel scriptura copularibus contra fidei et robis inexcusabilibus firmata. Et autem dicunt quidam a. c. annis et circa in regionib[us] galicie siue hispanie et in maiori britannia propter suum pontificis a gente in gentem dominia esse translata. apertissimum est mendacium. non enim in maiori britannia nec quo ad ipsas nec quo ad scotiam eidem subiectum: facta est per ipsum quicunque translationem: nec etiam illi de maiori britannia in aliqua translatione vel destitutione: nec institutione supremum pontificem requirere voluerunt: et multa alia quoq[ue] quidam eccliesie libertatibus et clericorum derogare vident que contra expressas diffinitiōes ordinatio[n]es et statuta summo pontificum in maiori britannia sunt et nonnullis appetunt. Quid autem in hispania de translatione regni arogante per supremum pontificem extitit attentatus iniquus fuisse puratur a multis: et nullatenus

Capitulum IX

potuit ad effectum produci.
Capitulum responderet quarto ratione. cap. tertius.

D[icitu]r quartā alle

gatione inducatur cum dicatur q[uod] papa potest transferre imperium de una gente in aliam: diversimode responderet. Uno modo q[uod] papa potest hoc casualiter quia non est alius. Alter dicitur q[uod] distinguendū est: quia aut imperium transferendū est a gente in gentem: propter alii quod crimen speciale gentis a qua est imperium trahendum: puta si gens illa inficiatur peccatum hereticum vel ad legem iudeorum ad ritum vel sectam genti itatis vel sectam aliam cōuerteret. aut propter aliud simile: vel populi q[uod] crimen secularium aut negligentiam vel defectum alium: propter quod etiam iudicio sapientis generalium non christiani gens illa non esset digna alios gubernare. Si transferendū sit impius propter crimen aliud speciale: dicunt quidam q[uod] papa potest ex iure divino trahere impium cu[m] ipse in spiritualibus et non in ecclesiis eis his plenitudinem potestatis quantum ad ea que sunt de necessitate facienda. Alij dicunt q[uod] papa in hoc casu non potest transferre imperium nisi laici fuerint danabiles negligentes vel fauentes gentis a quod necesse est transferre imperium: sed in hoc casu ad papam spectat de criminis speciali cognoscere vel denunciare eis ad quos spectat ut ipsum deponat nisi ipsi voluerint committere pape potestatem suam in hac parte. Si autem illi noluerint vel non potuerint transferre imperium in hoc casu iure divino devoluta est potestatis transferendi imperium ad summum pontificem ex hoc ipse plenitudinem habet potestatis quantum ad omnia que de necessitate sunt facienda salutis iuribus et libertatibus aliorum non negligenter ea que ad ipsos spe erant in dispensatione boni communis. papa autem iuxta canonem illum. xi. questione. i. te quod id est qui specialiter loquitur de papa et plures alii qui in scriptura dei sunt fundati: et exemplis christi et apostolorum: in roborati de secularibus negotiis: nisi propter defectum laicorum se intromittere nullatenus deberet: et hinc est ut quedam assertio dicit si a romanis esset imperium transferendum et causa manifesta ista translatione facienda esset per laicos: non papam: nisi laici essent danabiles negligentes: quod tamquam ammonere deberet: quia amonitio simplex: non multum eum a spiritu lib[er]tatis distraheret. Si vero impium transferendum esset a gente in gentes: propter crimen aliquod speciale vel danabile negligentiam vel p[ro]p

Quesitio secunda

pter defecrū quēcunḡ seculare papa auctoritate, ppter talem translationē non pot̄ facere in sūtū manū oēs essent dānabili negligen̄tes. Qualiter aut̄ fuit processus p̄ papā cū imperium fuit translatū a romanis de grecis: in ger manos an iuste an iniuste pcesserit possit per certitudinē iste solus scire qui acta tpi illius haberet: tunc per processum q̄tpum ad omnia que cōcernebat translationē cognosceret: is p̄ facto pape presumendū sit q̄ no posse, pba ri cōtrariū: quēadmodū p̄ quoq̄ iudice p̄sū mendus sit donec p̄betur contrariū: extra de tenū. in p̄fentia, ppter hoc dicunt quidā q̄ dīctam decretalē nō viderit q̄ papa absq; iusta cā vel auctoritatē: cū nō et commissione neg. ppter negligentiāz translationē facere potuit: nec ex iusta causa cā facere attētavit falcē suā p̄sumpsit dānabili in messem mittecre alienā. Si aut̄ cā manifesta erigens eam fecerit et cōmissione vel assensuvel auctoritate romanorū vel ipsi romani in faciēdo eam fuerū dānabili negligen̄tes iuste processit: q̄ in tanta necessitate poterat supplere negligentiā eorum dem. t̄ ita solūmodo casualis t̄ nō regulariter p̄t̄ trāsferre imperiū licet sit imperium transferndū. M̄ aut̄ dīctū quidā tenētes papā regulariter posse trāsferre nō soluz imperiū: sed etiā omnia alia regna. R̄ndet q̄ in gallia nō videc talis translatio fuisse facta a.d. annis t̄ circa 7c.

Cap. x. respōder quīntē rōni capitulo tēmī.

Cap. x.

D̄quintā alle

gationē. iij. c. cum dīcī ab illo est imperiū a quo imperator post q̄ electus ē examinat̄ t̄ inungi tur cōsecrat̄ t̄ coronat̄: dīcī hic q̄ hoc nō cōtinet ut ritat̄: q̄ nec per examinationē nec p̄ cōsecratōne potest ostendi q̄ imperiū sit a pa pa: nec q̄ in temporalibus imperator sit inferior papa nec q̄ ppter confirmari a papa sit dicen dus inferior in temporalibus. Sed an cristi mandus sit indigere confirmari a papa diuer simode dīcī a diuersis. Dicunt em quidam q̄ electio psonae electe in regē romanorū ad eccliam p̄t̄nēt: nō ad hunc finē ut approbēt vel reprobēt electio v̄l electi psona: vel ēt ad hunc finē ut possit approbatōne ab eadē ecclia habita administrare: cū et electōne concordi. vel a maiori parte principiū electōne sibi facta illud sibi cōperat sed ad finē ut corrīgar eū de criminibus norōis: p̄ferrim graibus a se cōmissis de quibus penitentiā nō egit: t̄ si cor rectionē cōtempserit nolēdo agere penitentiā de peccatis seu criminibus eius ad requestas

In imperiū
vēt̄ infirmam
mōya.

Capitulū X & XI

ecclie tūc denegare p̄t̄vnerionē t̄ coronatiō nē imperialē vel aliter cōtra ipsum p̄cedere: sed q̄ quis electus est a minorē parte p̄ncipū tunc papa possit reprobare talem electionē t̄ ipsum electū: hoc est declarare ipsum non bas bēt̄ ius. alii dīcūt̄ q̄ etiam ratio illa nō sit a pa pa ad hūc finē: pura p̄fēca ut papa corrīgar electū de cribus q̄buscunḡ nisi forte per accēdens t̄ et p̄sequēti: sed ut sciat an debeat ip sum p̄ ipatōre h̄c: t̄ ut sciat alii si necesse fuerit p̄t̄ certitu dīnē indicare q̄ ei sicut vero impator obediētē teneant̄: nō ut ei aliquā tri buat potestatē sed coronā impiale in modo selectus cam voluerit ab ipso recipere. quēs admodū illi ad quos mittit̄ legat̄ examinat̄ litteras eius: t̄ m̄ legato nullā cōserit p̄t̄ates nec de aliquo criminē corrīgat cum: sed ut sci ant solūmodo an debeat ei obediētē ut colligi p̄t̄ et cano. xvij. dist. nobilissimus. vbi dicit glo. legati sine periculo non recipiunt̄. vñ ma tor: in eis est faciēda et minatio sic etiā ut ba befi ext̄ de criminē falsi ad falsariou. qui lites papales recipiunt̄ illas examinare debet nō tanq̄ ut superiorē approbēt vel reprobēt eas: vel aliqd̄ tribuat̄ eis p̄t̄atis vel vigoris ut ut sciant̄ isti an sint vere: ne in periculū suum litteris falsis utātur. Sicut q̄ electio sup̄mī p̄t̄is: cōt̄p̄sentabāt̄ examinanda impatorū frustra em̄ esset reprobēt̄ illa: nisi ut exami narēt̄ impatorū electionē summi p̄t̄ificis: non ut eā tanq̄ superior̄ in hoc approbaret̄: nec ut aliquā tribueret̄ p̄t̄atem q̄tpum ad illa que cōmisit̄ t̄p̄s brō petro sed ut sciret̄ an esset vere t̄ rite electus: t̄ an ipm̄ tanq̄ verū papā debet̄ ab hereticis t̄ scismaticis et aliis malis uol̄ defensare teste Gratiano q̄ dist. liij. ait. p̄m̄ cipibus vero aut̄ impatoribus electionēs romanorū pontificū atq̄ aliquo p̄p̄o referens das vius et constitutio in ecclia tradidit̄: p̄ scismaticorū atq̄ bereticorū dissensionib⁹ q̄ bus nōnumq̄ ecclia dei cōmissa periclitabāt̄ cōtra quos legibus fidelissimorū imperatorū ecclia munita legif. sic ergo videb̄ q̄bus dam q̄alii reges inungūt̄ consecrant̄ t̄ coro nāt̄ ab ep̄is vel archiepis̄ a quibus tamē regna sua tenēt̄ minime 7c.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xvii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xviii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xix. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xx. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xi. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiii. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xiv. respōder ad sciam rōnes. c. lij.

Cap. xv. resp

Questio secunda Ca. xv

uiniis rebus ut quis cedat suo iuri et potestati
Sed forte aliquis dicere quod fin Inno. in. ut
babebat extra de fo. cope. 13. vacante impio recur-
nenda. quod ad ipsum spectat de impio se intronizare
terre quicunque vacat. Rendetur quod Inno. intelligit ad
papam babere recursum vacante impio quod non
est aliquis vicarius imperii qui in temporalibus
facit iusticiam his qui opprimunt iniuste quod
insinuare videat cum dicit appellandum ad pa-
pam quando vacante imperio ad indicem secu-
larem recurrere nequeunt qui a superioribus
opprimuntur ac.

Capitulū. xv. ponit solutiones alterius et opinionis ad ea que in ſequenti adducuntur. c. v. circa finē eius ad p̄phationem secundi membrī.

Ictum est quo

Capítulo XV

modo sibi opinionem tenentem
superiori peccatum laycalez tenere
tempalia sibi appropriata a so-
lo deo ad illa que sunt adducta in contrarius
respondeat. Nunc dicendum est qualiter sibi opinio-
nem dicentem peccatum laycale superius tenere
tempalia appropriata sibi a superiori pontifice. Unde
ad illa que circa finem quatuor capitulo in contrarius
adducta sunt. Unde ad primum cum dicitur: quod imperato-
r: infidelis non tenebat tempalia sua a papa.
Respondeat quod imperatores infideles tenebant
reconoscere papam suum superiorum in temporalibus:
Illi de sacro non faciebant. Et cum dicitur: quod ante fuit
imperator: quod papa. Respondeat duplex. Uno mo-
do quod ante regnum qui fuit primus papa et sumimus
pontifices non fuit imperator: quod nullus imperator annis ipsius
babuit verum dominum temporalem rerum sed solum
modo fuit possessio: bone fidei eius ipse per bona
fidem tempore durante licuit uti rebus propria. Sed ista ratio videtur sage heresim manifestare
eo quod apud infideles fuit verum dominum temporalem:
Illi plures illud tenerent ex intentione corrupta:
sed intentione corrupta in accipiendo verum dominum
non excludit. Emes enim ex intentione corrupta
rem alienam a vero domino: verum dominum acquirit.
Aliiter respondeat quod verum imperium fuit ante pa-
pam et etiam ante Christum quo tempore imperator: a nullo
lo nomine tenebat imperium sed postquam tempore ve-
nit cui deus dedit dominum temporale rerum imperia-
tor tenebat ab ipso recognoscere imperium et cum
abesset a generali vicario eius. Superiori pontificis
sicut hoc forte diceret aliquis imperator: quod fuit tempore
ipsius successoris imperator: quod fuit ante Christum. Et isto
iure quo ille plus est debuit uti et iste quod fuit tempore
Christi: sicut iste non tenebat recognoscere ab homine
tempore iusta ira nec ille qui fuit tempore Christi. Unde quod est
in iure alii successit eo iure uti deinde quo et ali-

Questio tertia Ca. i

nisi propter superiorecon alter ordine*f*. Deus aute qui esuperimpodom imperator*z* ordinavit dominus repport dominus repalium rerum ut imperator succeedes imperator qui fuit ante xristm*u* subiectus esis nostro tu vicario eius. Et cui domine quod repps non venit tollere nec etiaz impedit*re* imperium regum seu imperatorum. An detur ad argumentum quod repps non impedit*re* dominationem regum qui libere sicut prius iuste dominationem precedentem exercuerunt iz dominationem ipsom voluit dependere ab ipso. Et ad avectez Leonis pape responde*f* quod repps non querebat tpale regnu ut ipm a tpalibus regnis auferret. sed vouluit quod omni regnu tpale sibi esset subiectum. Sic etiaz responde*f* ad illud quod canit ecclia. non eripit mortalia te. quod repps non veniret*re* alicui mortalia iz voluerit oia mortalia sibi esse subiecta et a se recognosci. Per idem ad Ambrosium responde*f* quod religio repia na nemini prouat suo iure absque culp*a* sine ea iura enti que prius erant aliena dimittendo ea eis quover erant sibi subiect*re* ut recognosceret ab ipso. Et propter domina responde*f* ad illud quod dicitur quod ante xristm*u* a religione xristiana fuit ipsator; qui tunc nullus sup*er*ior; habuit in tpalibus: quod illo tupe imperator nulli homini fuit subiect*re* in tpalibus: quod tunc nullus erat homo cui deus in cuius sinu oia sunt dedit principalitu dominus tpalium rem postea fuit repps inquit hoc fac*re* dominus principalis eorum.

**Primi capi. tertie qonis, ppent ipsam qonem circa
eam primam opinionem que teneret opus iurisdictio omnis au-
toritas dependet a papa. quiaquidem multis rationibus
stabilitate conatur.**

Eritio queritur

t
vnu papa & romana ecclia ex
institutioe xp̄i habet q̄ comit
tant imperatori & aliis principi

b^osecularib^o iurisdictioes r^opales: nec vt ipsi alter nō babeat exercere. E^rc^o isti q^onō sūt opiniones h^oec quatu^r vna est q^o ecclia romana et papa ex ordinatōe r^opⁱ b^y impator et alijs principib^o iurisdictioes r^opales comitteret sine commissione eius iurisdictioes illas debere temere nullatenus exerceri. Hanc opinionē vt videtur debent tenere isti qui asserint q^o papa habet tam in spūalibus q^o in tēgalibus illā plenitudinē p^ortatis q^o dicta est supra. q. i. c. ij. vt ex ordinatōe r^opⁱ possit oīa q^o nō sume contra ius naturale aut spūale aut contraria ius diuinum de necessitate salutis tempore gracie obbliganda. O^rvero si alios papa possit committere impator et alijs principib^o iurisdictioes r^opales vide apte posse pbari si papa tales habeat p^ortatem seu plenitudinem s. p. talcum posse iurisdictioes r^opales comitteret

ນັ້ນເລືອດກາ

bioRxiv preprint doi: <https://doi.org/10.1101/2023.09.11.570000>; this version posted September 11, 2023. The copyright holder for this preprint (which was not certified by peer review) is the author/funder, who has granted bioRxiv a license to display the preprint in perpetuity. It is made available under a [CC-BY-ND 4.0 International license](https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/).

lis plenitudo peatis includat: eo quod hoc potest iuri obuiat naturali nec legi divine respectu. **M**etia tales iurisdictionse cuiusdam ipsorum non valeat exercere committere teneat ostendit: quod aliter et opus dei sibi a deo commissum facere negligenter: nec imitaretur eum dicere Job. xviiij. **O**pus summa cuiusdam quod dedisti sibi ut faceret. Si autem ex ordinatione diuinam omnia possit oportet quod omnia exequatur ut faciat ut que nequit et quod per se ipsum palios studia adimplere. **M**erito vero sum illos imperatores et alii principes secularares huiusmodi iurisdictiones porales nisi ut sic committantur a papa non debent exercere videbantur possesse probari. Nam qui alii officium et administrationes dignitas et honoris etiam secularis absque principiis ad quae spectat: huiusmodi officia ordinare de ambitione motu est noradus. Ambitione autem etiam respectu ecclesiasticalium dignitarum sunt iurisdictionum a legibus etiam humanis improbat. **S**i ergo ad papam ex institutione episcopat spectat de huiusmodi officiis ordinare non licite sine papa exerceretur eadem. **V**isus habebat extra regulam iuris. Non enim existit, non est sine culpa qui rei que ad se non pertinet se immisceret. sed si ad papas per institutionem huiusmodi iurisdictiones impator et alii committuntur ad nullum eorum spectat sine papa. et propter quod illicite se immisceret, quare nullus sine papa de huiusmodi iurisdictione exercet. **A**utem sum apostolum ad Hebreos. vi. nemo sumat sibi honores quod non timido de spirituali vel etiam ecclesiastico sed etiam de seculari deberet intelligi. quod etiam et ratione quamlibet tangit apostolus videtur probare. Nam nemo potest magis sibi assumere honorem secularis quam spiritualis seu ecclesiastici cum nemis sit dignior honore seculari quam est spirituali. quod apostolus videtur apostolus non semetipsum clarificauit ut pontifex fieret sed qui locutus est ad eum: si tu meus es tu ego hodie genui te. ergo non potest sibi assumere honorem secularis absque papa: nec ad ipsatos spectat huiusmodi honores cum voluerit committere. aliter enim postquam i.e. in institutione legitimam non intrabit qui fuerit et latro et non impator: aut precepit sed tyrannus inuasor. **I**stam opinionem habet tenere illi qui dicunt quod si papa non habeat illam plenitudinem potestatis de qua dictum est: quod i.e. in legibus et papianis maioris seruitutis quam sit lex mosaica in habet plenitudinem peatis quantum ad omnia que necessaria sunt per communitate fidelium gubernanda et si non possit que sunt superrogatoris: tamen potest omnia sine quibus vivi existas fideli regi non potest. Et ita si papa habeat plenitudinem talis potestatis et in institutione episcopat ad ipsum spectabit huiusmodi iurisdictiones.

Questio tertia

Capitulū

Ecce tempales cōmittere: quare qui absq[ue] ipso fibi sumeret bmoi iurisdictionē illicite sibi sumere ipam & illicite candē exerceret. Pro ista opinionē potest sic argui. Eōtās volentium cōmittērē habere adiūcū in eis cōsiderātū.

**Ellegatio p[ro]m
eti Miser. c[on]j.
viii.**

Confirmation

Digitized by srujanika@gmail.com

- Confirmation

Rōfō ūcū

UNIVERSITY
OF SANTA CLARA

Questio tertia

ac per hoc an sit verus an falsus magis appearat h[oc] uerit[er] est dicendū s[ic] istā opinione[rum] q[uod] ad optimū p[ri]ncipatū: rectorū seu regimē requirunt que sibi repugniāt[ur] que sibi cōpossibilit[er] possent repurari. Dicif itaq[ue] q[uod] ad optimū p[ri]ncipatū et q[uod] sit p[ro]pter bonū cōmune subdī tōmū: nō p[ro]pter p[ri]ncipatū p[ro]pter institutus. per hoc em optimū p[ri]ncipatū tam generalis oīz mortalium q[uod] specialis qui est respectu quo: rūndā nō solū differt a p[ri]ncipatu illicito disco: lo: et iniustō verū etiā a p[ri]ncipatu despoticō. i. dominatione p[ro]pter bonū p[ro]ptūm p[ri]ncipatū et ab omni alio etiā illicito qui nō ordinat ad cōmune bonū. talis autē p[ri]ncipatus est papal[us] et ep[iscop]alis q[uod] est ex ordinatione xp̄i: q[uod] xp̄us insinuasse videf quādo b[ea]tū petrū ordinavit sū papā d[omi]nō ei. p[as]ce oues meas quasi dice: ret sup oues meas p[ri]ncipē te cōstituo ut non tollas ab eis lac et lanā nisi p[er] necessitatib[us] tuis iurta illū p[ro]me ad Corintb. Et quis pascit gregē et de lacte gregis nō manducat: sed ad p[as]cendū nō ad exbauriendū easdem. Eādez etiā p[re]tātem videf xp̄us cōmisissē petro quādo dicit ei d[omi]nū ut habeat. Marth. vi. Tu es petr[us] et sup hanc petrā edificabo eccliam meā nō ad dominādi ei ut ipemē. Petrus in sua canonica p[ri]ma. c. v. innuit dicens. Neg[ra] vt dñantes in clero. vt in trudcas eas ad regnū celoz ceteriste. p[ro]posas et preferā. et ideo p[er] verba xp̄i que sequuntur. Quocunq[ue] ligaueris sup terrā erit ligata in celis. intelligit Petru fuisse p[ro]missa p[er]t[er] sup sibi subiectos nō sup alios que esset ad edificationem et nō ad destructionē ipsoz: qualem p[ri]tates apostolus. i. ad Corintb. vltimo super sibi subiectos dicit sibi dñs nō a papa. Et iā beatus Petrus nullā p[re]tātem recepit a xp̄o nīsi p[ro]pter bonū sibi subiectoz ad obtinē dum regnū celoz. vt nibil eis valerer impone: re per p[re]ceptum nīsi quod esset eis necessariū ad cōlequendū regnū celoz. et ideo iura et libertates fideliū sunt a deo et natura concessa: vt nibil eis nīsi auctoritate xp̄i valeat iniungere: q[uod] ad edificationē nō ad destructionem iurum et libertatū a deo et natura fidelibus concessarū recepit p[re]tātem a xp̄o ne ipsoz nō solūmodo pastoz seruus: sed et dñs videretur contra illam doctrinā qua ipse et alios ep[iscop]os in formauit dicens. Pascite qui est in vobis gregem dei: p[ri]udentes nō coacte sed spontanee sū deum: neg[ra] turpis lucri gratia sed voluntarie neq[ue] vt dñantes in clero. Et forma facti gregis ex animo. p[ro]pter quod si beatus petrus q[uod]

L. Petri. v.

Capitulū III

iura et libertates fideliū extra casum necessitatis et utilitatis que necessitati cōparari vaslet aliqd in cōmuni vel in sp[irit]u iussisse b[ea]tū iussio nemine obligasset. Et iā si in dīcentes sū fam aliquam peulisser tanq[ue] a nō suo iudice lata ipo iure nulla fuisse. iurta regulā extra de regulis iuris. li. vi. ea que sūt a iudice si ad eius nō spectat officiū viribus nō subsistunt. Si cm q[uod] a plato exigif a sibi subiecto est lib[er]tum denegare. Extra de excessibus platorum ad quorūdam in glosa expressa quod accipi videtur et tertū. Multo magis q[uod] petrus erogisset a sibi subiecto p[er]t[er] libertatem sibi a deo et natura concessam liberū extitisset eidē subiecto denegare: et finia petri p[er]ta p[ro]ulgatiū dei sic etiā nulla fuisse tanq[ue] a nō suo iudice lata. Nam q[uod] ad libertates fidelibus a deo et a natura concessas omnes a iurisdictione p[ri]etri exempti fuerunt. q[uod] cum p[ro]iustitia et tem[per]tū que concedunt a deo et natura magis debeat vnicuiq[ue] servire q[uod] que indulgentia p[er] pa[pa] vel a beato petro. sequi videf q[uod] omnis sancta petri p[er]ta libertate b[ea]tū tanq[ue] a nō suo iudice lata ipo iure nulla fuisse. I[ust]is b[ea]tū p[ri]cipatum que bonū solūmodo respicit subditoz: rum nō p[ro]ptūm p[ri]ncipatū nīsi iniquātūm in bono cōmuni cōcludit alioz xp̄us apostolis minime interdixit: sed eis p[re]ceptio[n]e vel consiliorū impositū ut ab omni p[ri]ncipatu p[ro]p[ter] boni et cōmodiū p[ro]p[ter] abstinerē: dicens ad eos. vt habeat. Marth. xx. Scitis q[uod] p[ri]ncipes gentiū dominant eorum et qui maiores sunt potestatē exercēt in eos: nō ita est iter vos sed quicunq[ue] voluerit inter vos maior fieri sicut minister: et qui voluerit inter vos primus esse erit vester seruus. sicut filius homis nō venit ministrari sed ministrare. Quib[us] verbi p[ro]p[ter] apostolus nō omnē potestatē interdicit: sed magis aliqd apparet. q[uod] ab eis ostēdit cum dicit. quicunq[ue] voluerit inter vos maior fieri: et quicunq[ue] voluerit inter vos primus esse nam maioria et primaria in p[ri]ncipatu b[ea]tū noscunt: q[uod] etiā nō ignorās docto: gentiū in iuriū manifeste. prime ad Thimoth. xiiij. dicens. si quis ep[iscop]us desiderat bonū op[er]ū desiderat. Quale autē p[ri]ncipatū xp̄us voluit ab apostolis appeti p[re]fecit dum subdit. Sicut filius hominis nō venit ministrari: boni et muneris tributa et fructua p[re]sertim nō necessaria. p[re]ceptis penit[er] vel timoribus exigendo qualia perunt p[ri]ncipes seculi. q[uod] obtinetes ius p[er]cipandi: modū nullatenus amplectunt. nam a subiectis talia etiā et extorquent. sep[er]ū et violēt[er]: sed ministrare venit nō tantūmodo corporal[us] etiā pedes discipulorū suorū humilit[er]

Questio tertia

abluēdo: sed etiā sp[irit]ualiter credētes in ipsum p[ro]pter eoz utilitatis nō suā et nimia charitate docendo monēdo ac p[re]ceptis et p[ro]hibitionib[us] que ad p[ri]ncipatū spectare noscuntur saluberrime. irigendo. teste eu[er]gēlio Mar. decimū vbi dicitur. Hos duodeci misit iesus precipiens eis et dicens. In via gentium ne obieritis: et in cūritates samaritanas ne intraveritis: sed porius ire ad oves que pierū dom[ini]s s[ic] te. Et post. nolite possidere auriculae. Quod et ē in compluribus alijs locis eu[er]gēlie doctrine explicite inuenitur cōfusus p[re]cepisse. ergo nō obstat q[uod] dicit se venisse non ministrari sed ministrare: nec quāq[ue] cm omnes p[re]lationē in seu p[ri]ncipatū a se remouer sed solūmodo p[ro]pter utilitatem propriam gliam vel bonorem: sicut ipse sepe testatus est: q[uod] obrem cum ipse voluerit q[uod] ipsi essent imitatores sui fidelium utilitatem procurando nullatenus ipsoz ab omni p[ri]ncipatu prob[us]t: sed ipsoz p[re]cepto vel consilio in oratione ut p[re]cipiendo fidelibus non domini propter p[ro]p[ter]am utilitatem gloriam et bonorem appetenter: qualiter p[ri]ncipes seculi semper vel frequenter querere dimicent. Huiusmodi autem p[ri]ncipatus puritate p[ro]pter bonum aliquorum facti sunt apostoli: sed sūt quosdam ad puritatem b[ea]tū modi p[ri]ncipatus abiq[ue] omni promotione cōfusib[us] alterius principatus us qui p[ro]pter bonum proprium gloriam et bonorem assumuntur: p[ri]ncipatus successor[um] apostolorum de necessitate salutis minime astrinxuntur nisi aliqui qui per votum vel iuramentum a se omnem p[ri]ncipatum b[ea]tū modi abdicant. I[ust]is quoniam assertio afferat q[uod] ad tales puritate p[ri]ncipatū illū q[uod] in p[ri]ncipatu succedit apostolus obligat.

Capitulū quintū te t[em]p[or]e questionis ostendit alio medio q[uod] ad optimū p[ri]ncipatum requiri: ut ostendat p[ri]mū vno argumentū q[uod] p[ri]ncipatus monar[ich]us p[er]petuus ceteros et hoc circa p[ri]ncipatu capi. Deinde circa mediū invenitum. p[ro]batur.

Ecundo ad op[er]ū

I

timum p[ri]ncipatum tam gen[er]alem respectu cunctorum moraliū q[uod] speciale respectu quo rūndam sūt opinionem prescriptam requirent q[uod] p[ri]ncipatus sit una persona sicut p[ri]ncipatus est unus: quapropter sūt p[ro]blosophos p[ri]ncipatus regalis quo una persona refulget et p[ri]ncipatum aristocraticuz q[uod] politicum quo sumi viri p[re]sidet plures: superat et p[re]cessit. Pro quo posset tripli: citer all[eg]ari: s. d.

Capitulū V

ad presens vnam sufficiat allegationē adducere que talis est. Ille p[ri]ncipatus est optimus et ceteris prestantior reputandus quo inter subditos charitas amicitia patet et concordia potissimum procura: multiplicat crescit et seruat: et quo sedatio seu discordia que est cu[m] us: bet cōmunionis corruptio p[re]cipue de uitatur, prop[ter] hoc em omnis p[ri]ncipatus bone cōmunioni expediens p[ri]ncipaliter est insti: tutus: et ita summo conatu p[er] antare debet p[ro]p[ter] pacis xp̄ia: sup cuius humerum factū est optimus p[ri]ncipat[us] corporal[us] ab aplis et ceteris fide libus recessurus ipsius dilectionē et amicitiam singulariter iponebat dicens. hoc est p[re]ceptū meū ut diligatis inuidē. Qui etiā ipsi pacē q[uod] est caritatis et amicitie cōlectus: optauit scip[er]t et p[re]cepit illis inter se seruare et alijs dare docebatur. Dicit em eis ut bētū iobie. iij. pacem reliquo vobis: pacē meā do vobis. et rvi. ait. In me pacē habecatis. Mar. x. pacē habere. inter vos. et iobis. xx. sic legitur. venit ibus et ille in medio discipulo: ut dixit. pat vobis. Et marbel. x. dicit apostolis. intrantes domū saturate eam dicentes. Pat huic domui. Et autem ex discordia corruptio et destruētio cōfusib[us] communis pertinet. et per consequētis ex concordia constructio communis optimā: oīs communis bone auctor et error p[ro]p[ter] declarat dicens ut habetur matthei. xij. Omne regnū diuisum contra se defolabatur. bis sola ratio: cōcordia p[er]t[er] aristoteles qui. v. libro politicorum sit. amicitia p[er]t[er] maximū esse bonum ciuitatis: sic enim viri sibi minime seditiones faciunt. et viij. libro ethicorum dicit. videtur autem et ei[us] uitates contrarie amicitia. et legio positores magis circa ipsam student q[uod] cōtra iusticiam. Concordia enim simile aliquid amicitie videatur esse: banc autem marime appetunt. Et q[uod] bus probatur q[uod] p[ri]ncipatus ad seruandam amicitiam pacem et concordiam et ad tollendum discordiam inter subdilos p[ri]ncipi potissimum ostenditur. Hoc autem magis sit si p[ro]p[ter] ceptus fuerit una persona q[uod] si plures existant. quemadmodum existit in aristocratis. Nam si unus solus fuit suū nūs p[ri]ncipata nūla poterit omnino a capite di[sc]ordia prouincere: nemo enim dissentit a seipso. Si vero fuerint plures supremi p[ri]ncipantes sive d[omi]n[es] si sint viri aristocratici et politici p[re]sidentes: inter rectiores totius communis poterit amicitia et pat dissolui: et discordia et fessit: o subditi: que omnib[us] discordia inter subditos et minus potentes gnos: et p[ec]cato: ecce iiiij.

Questio tertia

dinoscitur. Dis em discordia inter minus potentes et subditos per principantes vel principates sedari potest et sanari. Sed si inter principantes supremos fuerit subdita discordia: etiam ad oes alios faciliter se diffundet: quod ut testatur aristoteles politicoe ca. ix. Totaliter insignis assumerem faciat dissensiones tota ciuitate: propter quod subditos opere vereri talia et dissolvi non possunt: sed et poterint sicut dissidentes eum qui est optimus principatus. Sed contra illud forte aliquis obiceret: dicens quod optimo principatu non repugnat psebra obedientia in subditis. tunc enim optimus principatus non posset in religione perfectissima que obedientia perfectissima permittet reperiri: sed perfectissima est seruorum obedientia quod perfectissimam ocedentiam permittit et vobis: permittit in omnibus obedire: ad quod tenet seruus ergo principatus seruorum principatu optimo non repugnat. Hic respondeat quod religio perfectissima non permittit simili in oibus obedire: sicut tenent seruus in omnibus obedire. tunc ei possit placitus religiosum hominem cogere vitas ducere seculariter. perfectissima autem religio permittit obedire in oibus quod non sunt contra deum et regulam suam plerumque in his que ad deum et ad mores et vitam pertinent regulariter.

*Aggregatum sunt
Incentiu auctor:*

Rō prima

Rō secunda

Rō tercera

Capitulum VI

Et melius est principatus liberorum cum quod seruum: quod melius est principatus qui est melius subditorum. sicut melius est principatus hominum quod bestiarum. liberi autem sunt meliores quod sunt: quare principatus seruum non est optimus iudicandus. Sed contra illud forte aliquis obiceret: dicens quod optimo principatu non repugnat psebra obedientia in subditis. tunc enim optimus principatus non posset in religione perfectissima que obedientia perfectissima permittet reperiri: sed perfectissima est seruorum obedientia quod perfectissimam ocedentiam permittit et vobis: permittit in omnibus obedire: ad quod tenet seruus ergo principatus seruorum principatu optimo non repugnat. Hic respondeat quod religio perfectissima non permittit simili in oibus obedire: sicut tenent seruus in omnibus obedire. tunc ei possit placitus religiosum hominem cogere vitas ducere seculariter. perfectissima autem religio permittit obedire in oibus quod non sunt contra deum et regulam suam plerumque in his que ad deum et ad mores et vitam pertinent regulariter.

Ex isto secundum opini

one probatur videlicet principatu optimo repugnare quod principans illam habeat plenitudinem potestatis quod descripsa est supra. q. i. c. vi. ut scilicet si voluerit oia possit praecepere et imponere subditis que nec iuri naturali inducensibili nec iuri divino ad quod omnes catholici obligantur obuiant vel repugnare. nam omnes subditri habentem hominem plenitudinem praeceps super eos sunt fui ipsius sum strictissima significacionem vocabuli seruum. nam bac praeceps nullus dominus super fuos potest habere maiorem de iure. quod optimo principatu repugnat quod omnes subiecti sint serui. ergo etiam repugnat quod habeat huiusmodi plenitudinem potestatis.

Cap. vi. ostendit quod optimo principatu debet esse possibilis reputari. Et inservit quedam corollaria nota tu dignissima.

Onsequenter re

stat inquirere quod est opinionem predictam optimo principatu debentem copossibilita reputari: id est essentias eius nequaquam continent sed sibi adesse valent et decesse. Ad cuius evidentiem ante omnia est sciendum quod licet ad principatum de quo est sermo multa pertinent videlicet unius cuius sua iura tribuere et seruare leges conde-re necessarias atque iustas: indices inferiores et alios officiales constitutere: quales artes et a quibus in communitate sibi subiecta debent exerceri: omniumque virtutum actus precepere: et alia multa: tamen ad hoc videtur

Questio tertia

esse principissime constitutum ut corrigit et puniat delinquentes. Si enim in aliqua civitate nullus pro delicto seu culpa puniri deberet monitor ad bonum et doctor sufficeret: et principans superfluo videlicet quod ex scripturis colligatur. Ad illud enim lex et principans principissime videlicet institutum. lex quidem quod non propter bonos sed malos corripiebat et puniendo istiusmodi teste apostolo quod timor et amarum. Et iusto non est posita sed iustitia et non subditus. Et ad gal. v. ait si spiritus et ratione ducimini nihil contra rationem et bonos mores agendo non eritis sub lege. t. h. ad corinths. i. h. ait. ubi spiritus domini ibi libertas: ut scilicet lex alterius principia ligare non valeat. unde habet caritatem et facit quod visum est per concilium nullam lege tenebris si caritate quod non agit perpetua fueris munus. di. iii. c. facte sunt leges ut coereat humana audacia. et augl. xxii. q. v. c. ad fidem. ait legibus benefacere non cogimini: sed malefacere prohibemini: quod similis principatus principali non propter bonos sed propter malos coegeret pessimum. quod aplius ad romam. xiiij. et pessimum videlicet asserere. di. principes non sunt timor boni opus sed malum. et post. si enim malefaceris time. non enim sine causa gladii portas. Dei enim misericordia est. vindicta in ira cuius qui male agit. quod etiam sapientia ecclesia. viii. videlicet iniuste dices. noli querere fieri iudicium nisi valcas virtute disrupte iniuriantes.

Ihs visus dicitur

optimo principatu non repugnat sed est copos-sibile nonnullum iurisdictionem seu praeceptum aliquod et istius de civitate illa a supremo principiis eiusdem civitatis minime depedere seu non institutum ab eodem domino per hoc nullus delinquens in illa civitate iusta debitas debeat et fugere ultionem obuiat. Nam illud quod non derogat bono coi iustis de bono principatus vel praeceps dirimat non videlicet optimo principatu repugnare. cu ille qui optimo fungitur principatu non praeceps proprium vel bonorum sed bonum coe et aliorum querere teneat. ut videat apli-um imitari quod pme. ad corinths. x. sic ait. non quod est quod utile mihi: sed quod multis qui ad philip. ii. ait. Non que sumus sua singuli considerantes: sed que aliorum. Nec mirum quoniam caritas que vigere debet in principe ad subditos non querit quod sua sunt. t. ad corinths. xiiij. quod imperator insinuat de se ipso dicens voluntarios labores appetimus: ut quiete alio preparamus in autentis ut diuine iussiones subscriptio habeant gloriosissimi questionis in principio coll. viii. Et noctes duces insones ut subiecti sub omni quiete subsistant. in autentis. ut indices sine quoquo suffragio in principio coll. h. aliquam igitur iuris

Capitulum VI

ditionem presentem a superiori vel potestate vel officium esse in aliqua civitate vel instituti et non dependere a supremo principiis communis eiusdem dummodo per hoc nullus delinquens debitam evadat ultionem bono communis non obviat nec repugnat. Nam cuius talis iurisdictionis vel potestis bono communis debet expedire non refert a quo institutum dummodo iuste exercet et rite et nullatenus negligenter: que cuncta implentur si nullus delinquens in eadem civitate punitionem supremi iudicis vel alterius subducatur queat. Non enim refert ad commune bonum a quo legitimate institutum exercitus seu principes militie dummodo pro salute res publice prudenter et strenue bella gerat. Nec ad bonum communis distat a quo legitimate iudex institutum inferior dummodo legitimate quod iustum est et equatur bene. et hoc in omni communitate seruari videatur. Nam cum quis super aliquam communitatem supremam accipit praetorem seu principatum neque omnino qui in eadem communitate iurisdictionem potest vel officio sicut functuri de novo institutus: sed quos a predecessore suo inuenit institutus sua dimittit officia exercere et non nullus si est consuetudo vel letabatur ab aliis de novo institutus. Et sicut dictum est bono coi non derogat a quo quis legitimam habeat potestatem: dummodo que bono coi expediri pro potestatem accepta exercet diligenter quare potestatem aliquam vel iurisdictionem in aliqua civitate a suo proprio principiis non dependere non repugnat: dummodo pro hoc bonum communis nullatenus malo expouit quod acciderit si fungitur hominem praeceps delinqutre et valeat correctionem necessariam evitare. Et cetera multa ut patet.

Ex predictis inferit vi

quod optimo principatu non repugnat aliquem in aliqua civitate a praeceps coactum principatum super regulariter esse exceptum dum causaliter non delinqutre valeat ex parte principati subiecti principiis subiecti quia talis exceptio bono communis non derogat: et quo sic exceptus si deliquerit necessariaz bono communis punitionem non valeret evadere.

Et hoc excludit uteriusque principatus optimo non repugnat correctionem seu punitionem taliter ex parte supremi principatus ad alios vel alios quod principatus supremum spectare. dummodo difficultate et convenienter sive per malitiam sive per ipotestiam sive negligenter dampnabile saltem causaliter per superius puniri valeat principatus quod hoc bono communis non derogat. Nihil enim refert bono coi a quo delinquentes legitime puniatur. cu enim principes maioribus quod doctor et monitor praeceps sit principissime institutus ad corrigendum et puniendum

Concl. secundum

Concl. tertium

Questio tertia

legitime delinquentes ut humanae coereat
audacia: et rati sunt inter ipatos innovates
is har talis excepio: infert qd proprio principatu
non repugnat cu ppter ea delinquentes in prin
cipante ipumitate piculos bono communis nul
latius valcat optimere.

Cap. vii. ostendit quod ea que de optimo principatu
dicta sunt no: semp loci habent qd dubius est causa
quo ex rati principatu malis sequatur non autem da
dubius esse dura cum pfectio.

Cap. viii.

Mine licet prescri

pta opinio pdicta oia teneat de
optimo principatu et generali re
spectu diuersorum mortali qd ipes
ciali respectu quorundam. dicit enim qd bmo opti
mus principatus non est semp instituendus
neq; in rata coitate cunctorum mortalium neg in
speciali: qd sicut lepe sunt aliqua simili bona
et in multis sunt aliquam mala ppter indispositio
nem ilorum. Dibere ei vnu et comedere carnes
sunt bona: et in suis mala egrotio. Ita optimus
principatus non est simili oibus optimis: immo
aliquibus est nocuus et non inductus corrup
tions et periclitatio boni eis. Non accide
re pot tam et malitia subiecto qd ex malitia
et insufficiencia bmo assumetur. Quod em sub
iecti ex ambitio cupientes indebet principari
vel aliqua alia malitia incitari principatu op
timum nullatenus sustinerent: sed an seditiones
et diuersas corrumptes re publica exirent
Non in etiis persona sufficiens in bonitate et
discretione iuueniri non posset: et nunc aliquis ali
us principatus pura aristocracie vel politicus
quo iungatur simul plures deberer ad tempus
istud. qd illud est pro tempore statuendum quod p
tempore magis proficit ad coe boni de voluntate
dei: qui sibi congruentia regimini obuiare: qd aut pessime
cidet aut diversis quoq; verius esse inconveniens
videt. Rendetur qd si totus modus optimo pri
cipatu regere quis non esset neesse quoniam. s.
supimus sit a quo psum ad institutionem et co
missionem aliorum ois iurisdictio depedet. oport
eret in qd est supimus principatus cui in princi
pianti supimo ois alius casualiter rone alicui
delicti esset subiectus quis non rone cuiuslibet
et non in omni casu. etiam non essent plures super
iorum non habentes si vnu esset simili primi
respectu oim pfectio diversi pot diuersimo
de esse sibi subiecti: qd vnu illo pot esse in
multis excepis ab eo periculo boni eis et alii
tali exemptione carere valerent. Ille etiam
vnu excepis posset absq; prejudicio boni
communis magnam pratem bre etiam coactuas a
simili supimo principate reglaris nullatenus

Cap. viii. responder iuxta op. ultime possum ad
allegationem primi capi. ita mediis et postea. Ostendit
qd circa medius copiam iurisdictio romani potest
a solo deo dependeat.

Capitulū VII & VIII

Ex scripta pu

ta p opinionem memorata et illa
qd dicta sunt. c. iii. clarescere vi
toria allegatione adductas. c. i.
exsufflari. Nam cu pmo accipit qd coitas volē
rūm cōmunionē habere adiuicet in qua oēs
vel plurimi ad discordias dissensiones et lites
sunt. pni non ē ordinata nisi vni supimo rectori iu
dicti et capitā a quo iurisdictio oim aliorum de
pēdet sit subiecta. Dicit qd non ē necesse ad
coitatem optimē ordinatā qd omnis iurisdictio a
supimo rectore depēdet iusta illa qd cā sunt
supra. c. vi. 7. vii. En aut pbat gill. Prover. xi
vbi non est gubernator ppbus corrue. Rende
tur qd per hoc pbat qd totū genus humānū
non est simpliciter optimē ordinatū. nec sup ipm
est simpliciter optimē principatus institutus cum
non vni supimo principā sit subiecta a quo qd
libet alius in aliquo casu salte si delinqret sit
subiect? sed qd alii qd populi sint subiecti optimē
principatus non requirit qd omnī aliorum iurisdi
ctio a primo principate depēdet: qd aliquis pot
est excepis in omni casu a punitione inferenda
per principā supīmū rāq; per supīmū principā
tem totius coitatis. Per idē rāderur ad illū
io. et facit vnu ouile et vnu pastora quo cu alii
quis pot est excepis in aliquo casu in illo
deliqet cui excepio non derogat bono com
muni. Et cū similitudinē dī intelligi hlero. qd in
oi coitare dī esse vnu supīmū iudeo et recor
a quo in aliis derogatione optimē principat
pot aliis pī ad alii esse excepis. En autē
scda rone pbat qd oporteat vnu esse supīmū
a quo iurisdictio oim aliorum depēdet: qd si in
toto oībe non est vnu sic supīmū. ergo vltū
vel esse debet plures supīores non habentes qd
optimē videlicet regimini obuiare: qd aut pessime
cidet aut diversis quoq; verius esse inconveniens
videt. Rāderur qd si totus modus optimo pri
cipatu regere quis non esset neesse quoniam. s.
supimus sit a quo psum ad institutionem et co
missionem aliorum ois iurisdictio depēdet. oport
eret in qd est supimus principatus cui in princi
pianti supimo ois alius casualiter rone alicui
delicti esset subiectus quis non rone cuiuslibet
et non in omni casu. etiam non essent plures super
iorum non habentes si vnu esset simili primi
respectu oim pfectio diversi pot diuersimo
de esse sibi subiecti: qd vnu illo pot esse in
multis excepis ab eo periculo boni eis et alii
tali exemptione carere valerent. Ille etiam
vnu excepis posset absq; prejudicio boni
communis magnam pratem bre etiam coactuas a
simili supimo principate reglaris nullatenus

Questio tertia

depēdente: cui sufficeret rone alicui delicti
et illi supimo tanq; principati subiectus: et ita
non essent plures simpliciter supīmū supīorem non
habentes: qd rō adducta ad pbādū qd optimē
principatu cuiusq; coitatis repugnat qd in eas
dem coitatem sunt plures supīore non habentes
sunt pfectio eiusdem siue diuersis: sibi illū modus
dicēdī non procedit. Sed in pterariū forte obī
cet aliquis qd ymaginatio illa ideo cōtra mo
dui hic opin. id procedit: qd si est vnu supīmū
sunt et habet multos pfectē etiam coactuā
predictus excepis a supimo et subiecti illi etē
pro sūt excepis a iurisdictione illius supīmū aut
no: si sunt excepis a iurisdictione ipsius supīmū pī
cipans: ergo supremus nequaq; oibus pī
cipatur: et per cōsequēs respectu totius coita
tis no: est optimē pfectus. Si autē no sūt
excepis a iurisdictione principatis supīmī pro
cedit ratio supradicta qd poterit cōtingere qd
supīmū pfecto et ille excepis codē tempore
coitē subiectos ad tribunalia sua vocabūt si

Capitulū VIII

supīmū punire qd. oēs alii deficerent et con
cio seu punitio pfectatis supīmī no possit si
ne periculū totius recipitē sub silentio vel
dissimulatōe transfi. Rāderet qd magis eē sic
exemptus pfectati supīmū subiectus qd econ
seruo: qd pīmū pfectas bīter punire sic exē
ptum no solū de necessitate deficētibus om
nibus sibi subiectus sed etiam rone pfectatus
supīmū sic aut excepis et sola necessitate non
rone officiū sibi deficētibus omnibus aliis
corrige pfectantē supīmū. En autē accipi
tur in minore allegatois pdicte qd iste vnu
pīmū iuder seu pfectas no dī esse aliis qd sibi
pīmū pontifer. qd si vivi ueritas mortalium eē
optimē ordinata et pfectati optimē eē sub
iecta stante ordinatōe pīpī qua disponit pōtē
fīcēm supīmū ceteros clericos negotiis scens
laribus ettra casum necessitatē nullatenus impli
cari tle vnu supīmū pfectas siue iuder no
deberet esse supīmū poterit fī pīceps pīpī
secularis et laycus. Mēm laycus esse deberet et
no supīmū pontifer nec clericus pbat pīcē
quod pbat sūta. q. i. v. pbat qd clerici ettra
casum necessitatē et ueritatis qd necessitatē valeat
cōparari debet esse a negotiis scelēribz alieni
Mēt deberet esse pīpī pīpī pīpī: qd alī er
bītū cōc spūiale no fouere sed destruere nō
retur. quod optimē pfectatus vnu ueritatis
mortaliū obuiat et repugnat. En no de qd
iurisdictio supīmū pōtē pīfīt in his que
ad fidē et religione pīpī pīpī spectat a solo deo
depēdet. Rāderet qd quē admodū episcopus vocat
supā baptismū et alia facta dī pēdēt a solo
deo diuersimode pot intelligit. Bītū ad pīs
triplē. Uno mō qd supīmū poterit absq; misle
rio bīano accipiat iurisdictōe suā a deo in
nullo casu neq; istituī neq; destitui debet ab
boīe et sic no depēdet iurisdictio eiā a solo deo
qd nullū post petrū absq; electōe fuit ad papā
assūptū. Alii pot intelligi qd bmo iurisdictio
depēdet a solo deo qd ad instonē bmo
misterio. Electōe canonica pīfītē. et sic pē
dit ista opinio qd iurisdictio pape quābēt ex or
dinatōe pīpī depēdet a solo deo. Tertio qd non
solū sic fī et qd tū ad destitutōe a solo deo de
pēdet ut papa a nemī i quocūq; casu nisi a
solo deo possit destitui et sic no depēdet a solo
deo: qd ipēmet scīpm destitutū. nī tā pīpī
ē bereticā qd pīrenūciationē spōrancā scīpm
destitutē pī. Potēt et ab boīe accusari de quo
cīq; crīmī si notoriū sit ide scīdālizēt ecclē
sia et iōmībēt sit ut notar in gl. di. cl. sup. c. si
papa. ita pot iā bmo ab boīe iudicari et de
stitui et depōmi. Mis cīm accūsatio est corā ius
dice faciēda. Nec de hoc debet papa geurbari

En iurisdictio re
mani pontificis
a solo deo depē
det

Questio tertia

ne pessime nō possesse querere videat: ne contra doctrinā xp̄i ap̄lis p̄ se & pro platis ecclie eradicā velit tanq̄ sal infatuati mīti foras & ab hoībus p̄culari: ne cōtra p̄ceptū eiusdem velit p̄ salutē eius corporis mīstici ut membri p̄tūdū ap̄putari: ne desideret ip̄e p̄tatem quae ex caritate correptū quis etiā eccliam nō audiret tanq̄ etiā publican? non finat se ut eamē putridas ressecari: & vt ouē scabi osam repellendū a stabulis: & expurgandū vē fermintū q̄d totā massā corrūpit: sed velit vē sibi peccātū vniuersa ecclia ad interitū adducatur q̄ oīa a desiderio pape q̄ aīam suam netur p̄ subditio ponere p̄uenit exulari. papa ergo fīm op̄inōnē istam licet in hīs per q̄ basbet oīm saluti p̄spicere ne a quoq̄ in eis valeat retardari a p̄tate & iurisdicōe p̄cipātis summī non imerito sic sit etemptus: p̄tra quā exemptionē supremus p̄cipatu: si p̄dēsse cu pit non p̄esse nō mō attētare sed laudare tenet cū rōne delicti non cu uscūq̄ nature ipsius auēras cōtēp̄ibilis videat: & ne p̄go cōmīsso forsanī eius dñatio ab vtilitate com muni valeat ip̄editi: sed ḡus & enōmis p̄sers̄i sep̄iterati & i discriminē notabile p̄cipue bo ni cōis editi. H̄expedit ut papa būano iudicio destitui valeat: & hoc matime si appearat in corrigibiliſ & de ip̄o scandalizē ecclia. Vidiāt aut̄ rōnabiliſ & vt bīmōi pape iudiciū spectaret primo ad aliq̄ certas p̄sonas de clero q̄b̄ deficiētib̄ siue per maliciā siue per negligentiam dñabilē ad p̄cipātē pertineat si fidei et xp̄ianae religionis sacerdos est & seruidus es mulator. ip̄o autē deficiente siue per maliciā siue per dñabilē negligētē deficieutio paspe vel saltem detentio aut prohibitio ne infōlescat optime p̄mit vel ad vniuersalē cōgregationē fidelium: vel ad quoscunq̄ fideles q̄ tantā super ip̄m xp̄alem habere valeant pos testarē: vt scilicet contra p̄tm cuiuslibet xp̄ia ni siue parui siue magni congruū remediuū in ecclia valeat reperiri. iusta illud apl̄i. prime ad corib̄. vi. Auferte malū a vobisip̄is. Qui etiam ait. Expurgate vērus fermentū: nō potestas deficiat xp̄alis in quo casu scrūndū est consiliū biero. quod habef. xi. q. i. c. q̄n iigitur sc̄i ut raceant xp̄iani etiā intelligētē atq̄ prudentes ne dent lētm̄ canib̄ & mītā mar garitas ante pōcos q̄ conuerſi p̄culcēt eas & imitentur bīremē dicētē. solus sedebaz q̄t amaritudine plen̄ crām. Signū autē quod ratione delicti papa in aliquo casu sortiatur forū p̄cipātis primi supremi qui debeat cē laycus et diuinis scripturis accipitur: in quib⁹ legimus xp̄m & apostolos cū essent de cri

Capitulū VIII

^{Si papa possit indicari}

minibus accusati a secularib⁹ iudicib⁹ etiā infidelib⁹ iudicatos: nec legim⁹ p̄fīns crīna imposta sibi negarent q̄ assēterēvel p̄testarē se in tali casu nō teneri cōzā bīmōi iudicibus respōdere: sīmo magis in tali casu sibi subiectos innuisse viderent. dixit em̄ t̄p̄s p̄lato ut legit̄ iobis. t̄r. Non haberes in me p̄tates vīlam nisi tibi datū esset desup. Quibus verbi t̄p̄s insinuasse videat q̄ pilatus in illo casu sup̄ cum ordinariā babuit potestatē sibi datam desup a deo fīm expositionē quoniam doctoz vel ab iudicatore fīm expōnem alioz q̄: super ipsum babuit pilatus in illo cāu nō p̄mis̄am & vīsuratā sed concessā & datā potestatē quod etiā de se apl̄is cum de crīmībus ac cōfaretur cōzā infidelib⁹ insinuas se videat ut legit̄ acruū. t̄r. vīb̄ dicit ad p̄fīdem. Et multis annis te iudicē buic genti sciens: bono aio pro me satissimā. Non dicit coram te non teneat respondere sed dicit p̄ me Calias p̄ me. Satissimā. quare videat facto et verbo recognouisse in illo casu iudicē sūn. Et hoc habef. ca. t̄r. eiusdem vīb̄ dicit p̄fīdi. Ante tribunal cesaris sto: abi me op̄z iudicari. in deis nō nocui sicut tu melius nosti: si cī nocui aut dignū morte aliqd feci nō recuso mori. Si vero nibil est eoz que bīj accusant: nō pōne illis donare. L̄esarem appello. Quibus verbis Paulus tam festum q̄ cesarem suum iudicem recognovit. cum ergo nephias sit discere paulum facto vel verbo suis mentitum vere cesar erat iudex Pauli. Sed forte diceret aliquis q̄ ex hoc manifeste absurditatis se queret q̄ sc̄i imperator etiā infidelis in causa fidei esset iudex pape: quia causa pauli que etiam iudice tractabat erat causa fidei. nam ppter xp̄ianam fidem accusabatur a iudeis. Hic respondeat q̄ causa fidei etiā iudicatore fidelis deficienteib⁹ alijs esset rite tractāda. q̄ ut habef distin. xvi. c. Elbinaz. questio fidei non solū ad clericos veriū ad laycos & ad omnes pertinet christianos. Loram autē imperatore infidelis causa fidei nō inquantū respiceret solūmodo veritatē reuelaram sed inquitū posset tangere mores reipublice derogare etiam bono cōmuni aut alicui p̄sonae iniuriā irrogare: videat posse tractari. Quorum virtus p̄udētē innuisse videretur. p̄consul Achæus Gallio qui ut dicitur Actuū. xviij. c̄i Paulus accusaretur a iudeis dicit ad eos. Si iniquum quidem esset aliquid aut faciat pessimum viri iudei: vos recte sustinemet. Si vero questiones sunt de verbo et de nominib⁹ bus legis vestre vōsp̄i videritis. Iudei ego hōrum nolo esse. Sic ergo dicit q̄ in casu ras

Questio tertia

tione delicti papa iudicato est subiect⁹. Ad om̄s vero canones & auctoritates altas et q̄bus colligīt q̄ papa est a nemine iudicādus. Dicit q̄ nō debent intelligi sine oī exceptionē sed cum exceptionib⁹ suis: quē admodū aliae regle in iure & etiā auctoritates q̄ plurime diuine scripture quis nō solūmodo indissimile: sed etiā in verbis generalibus & cū signis vniuersalibus sint plate debet intelligi. vnde et glo. ix. q. i. sup. c. nō. mō. aliquas exceptiones enumerat. si in submitit se. vt. q. i. q. vñ. nos si. et cū submittit se cōfessori suo & etiā in cāu beatis & banc vītimā ponit glo. dī. t̄l. sup. c. si papa. addēs alia comp̄bēdētē innumerā de q̄ dictū est superius. sī cōfīmētē quodētē esse notoriū & ip̄e. incorrigib⁹: & de eo sc̄andalizētē ecclia. Sed inter exceptionē de heresi & alijs crīmībus est magna differētia attendenda q̄ ppter heresiū q̄tūcūq̄ occulta est ip̄o iure sit sine om̄i sentītia humana papatu & om̄i ecclasticā p̄latione p̄uāt̄: tanq̄ de aggrega tione fidelū fīm veritatē & merito q̄ numero p̄cēsūt̄ existēt̄: licet fīm op̄inōnē nesciēt̄ iūlū ip̄sum cē hereticū caput ecclie reputatur: imo q̄ plus est ip̄o iure cēcōnis sententia & alias penas om̄is a sacris canonib⁹ et pontificib⁹ p̄bereticos presertim ep̄os indistincte platas incurrit. hīc dicit gl. t̄r. q. i. c. achabius. H̄est casus in quo papa papa ligare pōt̄: in quo papa in canonem late sententie iuravit. nec hīc obuiat regula illa: q̄ par p̄parē sol uere vell̄ ligare nō pōt̄. q̄ si papa hereticū ē in eo q̄ hereticus: est minor quolibet catolico: q̄ lex factum notat etiā sine sententia. Sed ppter alia crīmībus papa non est ip̄o iure p̄p̄t̄ p̄uāt̄: sed per sententia est p̄uāndus.

Cap̄l. ix. evl̄tūm̄ tertiū questionis responderet ad rōnes sup̄positos cap̄lo secundo. pro approbatione se eundē opinionis post p̄cipiū cap̄lū.

Iso quomodo

v
b̄z op̄inōnē supra. c. i. recitatā rīdef ad allegationē adductā p̄mo cap. Evidēt̄ est quomodo rīdef fīm p̄mā op̄inōnē ad illa q̄. p̄sc̄dā op̄inōnē. c. i. allegant. Ad p̄mū cū dicit q̄ mīperator: est dñs sup̄mī p̄tūfīcīs. dī. q̄ nō est vere rum q̄ papa nō est vasallus iudicato nec ei de iure tributū debet nisi forte. ppter scandālū cuiusdam. Alij autē clerici habentes ab iudicatore p̄dīa villas & sup̄abūdātes possēsūt̄ iudicato sunt subiecti ut dī. pallegato. h. c. q̄n sic intelligit̄ decretum vīb̄. xxiij. q. viij. c. tribūrum. cum aut̄ dicit q̄ aliqui sup̄mī p̄tūfīcīs iudicatores dominos suos appellauerunt. dicit q̄ ex būmilitate hoc fecerunt.

Capitulum IX

^{Ad secundū} Ad secundū cum dicit q̄ res transit cum one re suo. Respondet fīm illos qui dicit q̄ papa habet illā plenitūdīnē p̄tētātis: de qua ea crīz est supra. q. i. hoc est vītū quādō res tran sit de domīnō in domīnum: vel de iure in ius nouū alterius. Sed illo modo nulla res tēpōtālīs p̄tēt̄ transfīre in domīnum pape: q̄ p̄pa est dominus omnīū temporalium rerū cuius iūscūcī que de permissione ipsius possident: & ideo fīm op̄inōnē istam nullus iudicato aut ret aut alius p̄tēt̄ p̄p̄ie loquendo dare possessionem vel rem quācūq̄ sup̄mī p̄tūfīcī possident: sed si rem de permissione pape possident resignare p̄tēt̄ eidē: quemadmodū fīm. In no. iiii. Constatīnus illam iusdinatā p̄tētātē tem quā fortassis antea illegitīme vrebatur: būmilitate resignavit. fīm vero illos qui illā plenitūdīnē p̄tētātis negant a papa: sed illā quā possit om̄ia que necessaria sunt p̄ cōmūnitātē fidelius gubernāda sibi attribuit. Respondet q̄ res transit cum onere suo nisi in favore cōfīmēt̄ pape aut ecclie aut alicuius alterius specialiter a suo onere libere: quēadmodū servus p̄b̄syter in favore clericalis ordīnis liberat: ita in vt peculii amissiōe mulierē dī. l. iii. et antiquis. Cum aut̄ accipit̄ q̄ religio christiana neminem a servitute liberat. dicit q̄p̄t̄ hoc nō est verum. Cum vero dicitur q̄ in favore ecclie nibil iniūstū statuitur concedit: sed dicit q̄ nō est semper iniūstū & iniquum q̄ aliquis sine culpa p̄iuēt̄ iure suo quādō subest causā: et quādō iūs būmilitatiē totaliter in p̄tētātē superioris: quemadmodū dum om̄ia iura sua sunt in p̄tētātē pape. Ad auctoritates gelasīi respondeat q̄ gelasīi intendit seruos gelasīi. dominorū: suō iūra sub obtētū religiōis fūgere non debere absq̄ auctoritate sup̄mī p̄tūfīcīs: & ita hoc iure canonico est statutum.

Ad cōfirmatōes

gēlātū

Questio quarta

um gubernāda: respondetur q̄ iura canonica
leges seculares & iura secularia tollere possit
ex causa sed non absq; cā rōnabilis & manifesta
electione.

Questionis quarte capitulo primo, proponit ipsam questionem: et circa eius solutionem primo incidentaliter disquisitur an inter impiorum et regem romanorum sit distinctione. Et ponit diversas opes, prius bicephaliam et aliarn causam, secundum. Ad prius autem probationes rindebitur capitulo vii. Secundo, videlicet proceditur ad principalias questiones decisiones.

Quæstio quarta.
Caplin. I

— 10 —

Opinio prima quod stionis icidētalis

Probatio pma.

Confirmation

Barto queritur

q Elitrum electio alicui? in regem
romianor vel imperatorem sibi det
plena administratione ex quo sua
potestas est immediate a deo. Hec ostio quandaz
aliam videt supponere q inter regem romanorum
et imperatore sit aliquod distinctio. Circa quaz
sunt opiniones diuersae: quarum una est q inter
regem romanorum et imperatorem real' est distinctio
et q' primo est electus rex romanorum q' sit impera-
tor. Nam rex est postea in imperatore promos-
uend'. Di. xxiij. in no[n]e dñi. et c' de electione. ve-
nientib' qd non esset rex si non eet realis dis-
tinctio inter regem romanorum et imperatorem sed
nobialis timido qd videt absurdus. q' tunc lex
eet imposita nobis et non red' et distinctio no-
minu no declararet distinctionem recti qd eet
per iura di. xxi. Di. g' q' promotio ad impium
que fit per vunctionem et coronationem imperialē
non fit ppter nomine imperatorū timido cōle-
qdū: sed imperator post vunctionem et coronatio-
nem consequitur potestate imperialē in omnibus re-
gnum et etiā in populis. plerim occidentalib'
q' non fuerit sub iurisdictione et potestate Ea-
roli magni ante tēp' translationis iherip' et ad
huc sunt sub potestate imperialē: et de facto in italia
et in alijs terris et princijs q' ante vunctionem
et coronationem imperialē subiecte erant Carolus
magno primo h' rex romanorum candē p̄tatem
ante vunctionem imperialē quia eft postea habitu-
rus: et ideo imperator non tenet a papa priuincias
et terras subiectas regno et impio q' tenet
ut Carolus sicut iure hereditario sicut iure bellis
ante translationem impij in ipsum factā p̄t pa-
pam. Sed imperator tenet a papa nomine impa-
toris et iura imperialia seu p̄tatem imperialē in
alijs priuincias et terris que non erant sub p̄tate
Caroli ante tēp' translationis impij: et ratione
illius nos impij ac iuriū homin' recipit ab eis
vunctionem et coronationem imperialē. Sic etiam
potestas c' gendi imperatorem ut electus ab eis con-
quat nomine imperatoris et potestam imperialē se
potestas actus imperator reservatos exercēdi in
alijs priuincias et terris q' non subsunt regno
impio romanorum et q' nos habuit Carolus tp

Capitulū I 7 II

translationis imperij puenit ad principes ele
ctores p ecclesiast. q uo ad ista plequenda ret
romanorum petere pluerunt a papâ: et romana ec
clesia post electionem suam sibi vunctionem et co
ronationem impendi.

*Capitulum secundum recitat cōtrafā fere opinionē
opinioni capituli p̄ceccātis.*

Lia cſt opinio

3 que videt dicere optimū principatum germanie de quo noratur extra de verb. sic. sup q̄busdā hoc

velle. q̄ inter regem romanorū et imperatores
seu inter regnum et imperium solummodo est nō
balis distinctio: ut sint diversorum nominum sed
eiusdem officij et potestatis: quē admodū dicitur de
primatibus et patriarchis. dicitur prouincie. vnde
de imperatores antiquitus antequam esset aut du-
bitatio aut distinctio inter regem romanorum et im-
peratores: alioquin vocabant reges: alioquin impato-
res et eorum dominum: aliquā regnum: aliquā impium vo-
cabatur: sicut patet ex lib. iudic. c. i. t. i. hoc libro
gari. In initio imperii romanorum et per longa tem-
pora post initium imperatores et regem illos: seu
inter imperium et regnum romanorum nulla erat di-
stinctio: sed ista erant noia eiusdem potestatis
ergo et haec sunt noia eiusdem praetatis. ans non vi-
detur aliqua probatio inde indigere. nam in novo te-
stamento in quo semper de regno romanorum et im-
perio fit mentio nec in scripturis alijs terrena-
q̄ ad tempora moderna nulla insinuat nec im-
plicite nec explicite inter impium et regnum ro-
manorum distinctio. nec legitur in antiquis scri-
pturis de hoc dubitatione etiam modicā fuisse
motu. p̄na probatur. q̄ reges romanorum et impe-
ratores posteriores usque ad tempora ista fuerint suc-
cessores eorum qui primo non solummodo reges
imperatores romanorum facti fuerint: sed iulij ce-
sariorum: Augusti et ceterorum qui ab illis vocaban-
tur cesares et augusti. Et in signum q̄ sunt illo-
rum successores omnes isti successores usque ad
tempora ista augusti et cesares vocabantur: et
omnes scripsierunt se augustos. Rex autem qui
alteri regi in regno aliquo succedit eodem iu-
re quo ille vti debet. extra de regu. iuris. si q̄s
lib. vi. Alter enim successor minus haberet q̄
precedens: et sic non esset vera successio ut au-
gustus glo. in simili casu. extra de constitutōbus
sup ca. cum oēs. quare multi reges romanorum
vni fuerunt omni iure in temporalibus: quo i-
mperatores postunctionē et coronationē vtiſ. et
regū qui fuerint primi imperatores fuerint nō su-
cessores obtinuerint oēm prāte et bēbāt quan-

Questio quarta

Sparos habet post **F**raternitatis **v**unctionem et **c**oronationem

Capitulum tertium deducit predicas opifis ostendens in quo discordantes quid veritatem studinis habeant. Abule
proterea de regno francie an usurparitum sit infernum.
Et dictorum opinionis discordia tertius ostendit. Et quod fin
sed cum opifimperium romanum non distinguunt a regno
romanorum. Domini etiam exceptiones quidus gerentes
falsa bella non efficiuntur domini expugnatorum.

Capitulum II

est allegatio adducta in precedenti capitulo
regis imperatores et reges romanorum: nescio magis
stabilitatem et vigorem habere videntur quod per hoc
sunt successores Caroli magni. Ratio est quod
magis notus est quod insideles erat regis imperatores
et reges romanorum. Et Carolus fuit vir
rurus imperator et rex romanorum: quia de illo ve
ro imperio sive regno testimonium magis hab
imus: cum testimonium dei maius sit quod testimoni
um hominum: ut habeat in Job. nam de non si
perio sive regno illorum imperator infidelium
habemus testimonium Christi sive spiritus sancti quod
Job baptista et Luca euangelista loquebatur
apostolis. dicit enim Christus de Tiberio cesare. Reddi
que sunt cesaris cesari. non dicit: reddite que
sunt dicte esse sua: sed dicit que sunt cesaris. I
bannes et baptista: ut legitur in libro iii. dicit publicanus
et militibus qui officiis et stipendium
Tiberio cesare accepérunt. nihil amplius fac
tis quod statutum est vobis. Earenti estote stipendi
dij vestris. Et quibus colligitur quod iste Tiberius
et rex romanorum erat et verus imperator. Et
Octavianus vero primo Augusto dicitur in libro euangeli
ista euangelii sui secundo. Exigit edictrix a cef
re Augusto ut describeretur universus orbis.
Et de alio quodam loco videtur per dictum canonica
sua. c. i. Subiecti estote omni honori
ne nature sive regi. sicut precellenti. Et iterum
gem honorificare. Et beatus Paulus de ne
ne acutum. trv. ait ad tribunal cesaris sto:
opo: nec me iudicari. et iterum Cesarez appelle
lo. Tantum autem testimonium non habemus de
Carolo magno: sed longe minus devero imperio
sive regno quocunq; ipsius habemus plerumque
quod ad regnum Francorum. Unde etiam
dam et historias et chronicas conant probare
quod non est verum regnum sed tantummodo usurpa
cum primi reges Francorum in quo locum si
cessit Carolus Magnus civitatem regni fuerit
invadentes qui successores eorum qui terras eius
dem regni aut pruincias Job obedientiam quod
imperator debebat sibi coronaciter usurpar
verunt. Nam legitur in chronica Eusebii quod si
bri qui a quibusdam proflugis traxerunt or
nem ppter victoriam quaz habuerunt de a
mianis: de valentiniano imperatore per dec
annos facti liberi omni tributo: et francobri
ceti post expletum decennium tributus solu
reculantes missos ab imperatore ad recipi
dum tributum occiderunt: et postea ab imp
ratore et exercitu rebellares venerunt in tu
gium et primo post rhenum transgressi romani
qui eo tempore in gallia per suos magistris
visus ad rheni fluuium impabantes bello aggredi
si partim ipsos occiderunt et partim fugaverunt.

Regnū frāchorū
Wō
Frāchord reg
Frāchord

Questio quarta

Postea capitis viribus tornaco et cameraco atq; paulatim aggressi et regressi remis fuerit one aurchianam et coloniam q; dicebat tunc agripina et treuerum ac postremo totam galliam ab aquitania usq; ad banariam sibi vendicant atq; subiectum. Et hi q; nixi sit cu theutonicis populo vocabulo franci qui vero per cœubia et gallis sunt geniti francigeni appellari sunt. Primus aut rex francoe fuit pharamundus ne pos suam sub quo et cu duce suo antenore fuit predicta victoria de alemanis et regnum iste anno dñi.cccc. et vi. et ab illo tpe germani vocantur. franci vero a tpe predicti pharamundi fuerunt reges francoe usq; ad tpa bidericis regis qui fuit ultimus de gen illo quo deposito pipin pater Caroli magni substitutus est eidem. Et quo p; regnum fraco; et tyranno incepit initio et videt salte anteq; Carolus magnus factus est iperator: nūq; fuit rex et iustus regnum frano; et usurpatu q; si factu fuit legitimus iustu et veru regnum aut hoc siebat per prescripti oni aut electione et consensu seu voluntate populi fraco; aut per substitutionem pipini biderico rege iā deposito. Non p; prescriptione legitima. Cum q; possessor male fidei nullo tpe prescribit. et de re. iu. possessor. li. vi. et de prescr. vigilanti. franci autē in principio bonā fidē ac quirendo sibi regnum nūm habuerunt cu pervolentia terras subiectas impio iuaserunt et possederunt. q; origo prescriptionis et titulus virio facit per pscqns prescriptio vera non fuit. Tu q; ptra consuetudine vel subiectionem contra publicā utilitatē ptra res principis non currit prescriptio: sed franci constituedo sibi regem inobedientes iperatori fuerunt et contra publicā utilitatē f; erunt ins ipem quod est tam publicū et utilissimum minuendo ac res ac terras principis scz iperitoris sibi usurpando iuste q; regnum fraco; p; prescriptione legitimā factu non fuit verū regnum. Nec per electionē et consensu seu voluntatē populi franco; potest fieri verum regnum: q; quis populus non habens superiorē regem si careat rege possit constituerre regem propriū de iure gentium: nam populus habens de iure quis non de facto superiorē seu regem non potest constituerre alii regem. populus autē fraco; de iure habuit superiorē scilicet imperatorem cuius est reges constituerre in terris subiectis impio. Habuerunt etiā regem scz imperio: ergo populus franco; absque auctoritate imperatoris non poterat constituerre sibi regem: ita regnum franco; non fuit de iure verū regnum et per voluntatē populi franco;. Nec fuit verū regnum per substitutio nem q; aut illa substitutio facta fuit a populo

Capitulū

III

francorum aut a papa. Si a populo francoz nulla fuit: quia licet populus francoz potest sibi constituere regem: non tamen potest alii quem substituere alteri in regem. Sed populus francoz ut probatū est ppter hoc q; de iure subiectus fuit imperatori non potest sibi cōstituere regem: ergo nec substituere. Si autē illa substitutio fieret a papa de iure nulla fuit. Tum q; sicut papa tollere iura imperatorū non potestata nec exercere ut papa testaf. extra iudicij. nouit. Tu q; de secularibus negotiis se intromittere non debet: iusta illud apostoli. h. Tbi. q; Nemo militas deo implicat se seclariis negotiis. Tum q; cōsimili ratiō posset in quocunq; regno cōstituere regem: et ita imperatores ad quos solūmodo pertinet cōserre regiu dignitatē sibi usurpare non possent: cuius cōtrarium habet actu. vi. Sed forte ali quis dicere q; licet papa regulariter non possit cōstituere regem: por tamen casualiter scz in casu necessitatis qualis fuit quādo pipin fuit cōstitutus rex francoe. Vnde dici posset pfecto q; papa possit in casu necessitatis cōstituere regem: tamē non possit in p̄cūdūm illius vel illorū ad quem vel ad quos spectat cōstitutio regnū: p̄ferrim illo vel illis inconsulto vel incōsultis. hoc etiā non potest q; p̄ alius modū possit pericula p̄caveri: ut si eos vtilitas mīc procurat: ita cōcurrebat q; pipinus factus fuit rex. quia institutio tūc p̄tinebat ad imperatorem: q; etiā fuisse negligē tamē p̄tēta auctoritatē apli p̄ collegatā et canones sacros se nō dī implicare secularibus negotiis: sed devoluebat ad romanos: si autē ipsi fuerint negligētes devoluta fuisse ad francoe in casu necessitatis: qbus omnibus deficiētibus devoluta fuisse ad eos q; in casu necessitatis sup̄plicere possent negligētā eoru ad quos prius p̄tinet potestas aliquid faciendi. Temp̄lū aliū modū q; institutio regem q; inter actus reseratōs imperatorū vel romanis deficiente iperatore videt esse principius vel de p̄cipiis poterat in terris francoe p̄ illos p̄caveri et p̄curari vtilitas cōis. Igitur tunc non fuit casus in quo papa habuit p̄tētē cōstitutio regē. Sane predicta de regno francoe fin opiniōem secundā tantimodo allegādo fuit arguēdo sūdicta: q; opinio secunda hec teneret: h̄c dīcat eo q; imperatores magis gloriari possunt esse imperatorū successores et regnū romanorū qui tempore xp̄i et apostolorū eius fuerū q; caroli magni pp̄ testimonia xp̄i et ap̄lor intelligēdo de vero regno et imperio eoz non de mons etorumdē quibus debet succedere nō in infide

Obiectio

Discordia opinio
rum

Sedē opinionis
p̄positio

Sententia
mīc

Questio quarta

litate et prauis morib; in ipsali sue regia potestate non pmissa tūmodo sed concessa et a deo p; pace publica ordinata: qd etiam illeret magnus artaxerxes q; quis infidelis sensisse videt cu ve habet bester vltimo dicat. matimi semper viuēris dei cui beneficio et patrib; nos tristis et nobis regnū est traditū usq; hodie cu stodif. Quib; nōbis et illis que habent bester. xii. ca. infiuauit q; traditū esset sibi regnū dicens. cu plurimis ḡtibus imparē: et universum orbē me ditioni subingass: volui neq; abutri potentie magnitudine: sed clemētia et lenitatem gubernare subiectos: ut absq; villo terro vīa silentio trāfigentes optara cunctis mortalib; pace fruerent. Sed forte ali q; ptra ista obijceret dīces q; imperatores fideles iniuste glorarent in autē se esse imperatores infides liū successores illoz. scz qui nūb; possent possidere: cu apud infideles nullū sit iustū dñm. Sed quō sit isti mīndū fin opiniōē ista potest studiosus colligere et bijs q; tractata sit sup̄ius. Et aut discordēt opinio prima et secunda et hoc p; q; opinio prima tenet sicut p̄ p̄ recitari est supra. i.e. q; rex romanorū ante vncionē et coronationē imperialē candē p̄tētē nō bz in oībus terris et p̄uincias quā bz impator: post vncionē et coronationē imperialē. q; an coronationē imperialē vncionē licet et electione p̄ncipium eandem habet potestatē quam habet imperator in italiam et in aliis etiam terris subiectis hodie regno et impio: tamē non habet eandem potestatē quam habet imperator: in omnibus regnīs et p̄uincias p̄ferrim occidentalibus que sub potestate La roli magni non erant ante tempus translatio nis imperiū in ipsum et adhuc non sunt sub potestate imperiali: de facto imperatores post vncionē et coronationē imperialē in huiusmodi regnīs potest spurious legitimare: quo ad temp̄lū alia infames ad famam restituere: leges condere: et in bijs consimilia facere que de iure sunt solis imperatoribus reseruata. Itēz potest a regibus et p̄ncipibus corundem regnū et p̄uinciarum subiectōnē exerceere qd ante vncionē et coronationē imperialē facere non poterat nisi in bijs terris et p̄uincias que erant sub dñm dicti Caroli ante tēp̄ dicte translatiōs et que adhuc hodie subiecte sunt imperio: in bijs autē p̄tētē imperialē exercere et p̄missa facere ante vncionē et coronationē imperialē saltem virtute p̄fuerūt et iure quo illud potuit Carolus. Secunda autē opinio distinguens inter regnum romanorū et regnum francoe et inter regem romanorū et regem francoe: um tenet q; licet predicta sal

Capitulum III

tem pro parte veritatem possent habere de re ge franchoy: et de Carolo in quantum fuit rex franchorum: tamen veritatem non habent de rege romanorū: nec de Carolo in quantum fuit rex romanorū. Carolus enim ante coronationē et vncionem imperiale et translationem impetrū in ipsum fuit rex francoe: patritius romanorum: sicut pater distin. lxxviii. ca. adrianus et cap. in synodo. nō fuit autem rex romanorū: et in quantum iam rex romanorum omnes in potestate habuit quos habuit in quantum impetrator: nec ante fuit rex romanorum q; impetrator. Ergo successores eius non altiam potestarem habent in quantum reges romanorum: et in quantum imperatores: sicut nec Carolus magnus habuit aliquam potestatē in quacunq; terra in quantum erat imperator: quā non habuit in eadē in quantum rex romanorū: quia q; ad ipsum nec quantum ad rem: nec quantum ad appellationē: ut scz prius vocaret rex romanorum q; impetrator: aut prius nominasetur electus in regem romanorum q; in impetratorem: aut q; aliqua solemnitas fieret spe cialis circa ipsum in quantum erat rex romani noui. nam in quantum imperator nulla fuit distinctione. igit̄ et in successoribus eius quātū ad potestates nulla debet esse distinctione inter regem romanorum et imperatorem. Sed forte dicere aliquis q; salte quantum ad terras quas obtinuit anteq; esset imperator: et quantū ad alias aliquas debet esse distinctione: q; habuit regis potestatē in illis terris et p̄uincias anteq; esset imperator: ergo etiā successores eius anteq; sint imperatores: in p̄uincias quas tenuit Carolus anteq; esset imperator habent regiā potestatē. Hic respondet fin opiniōē secundam q; Carolus anteq; esset impetrator aliquas terras et p̄uincias occupavit in quantum rex francoe bereditario iure: et alias occupavit in quantum expugnator: et debellator detētorum iniustorū quartūdam p̄uinciarū et terrarū que ppter tyrannides et iniurias quas ptra in nocētes potentes exercerbat digni erat a quo cōq; temp̄lū ipse alē potestatē lictor bello p̄vari et penitus extirpari. In quibus terris et p̄uincias Carolus habuit regias p̄tētē illo iure quo alii reges in regnis suis q; potestate regia decorant. In illis tamen terris et nonnullis appareat Carolus anteq; esset imperator: nō habuit regiam potestatē. Licet em iusta bella gerentes sepe faciat sua quecunq; capiunt ab hoste vel adiutoribus suis: tamē illud nō est vniuersaliter verū cu aliquas exceptiones habeat. Quarā prima est fin quodam q; cum babens iustum bellum tantū accepit ab dñi

Obiectio

Responsio

p̄ama exceptio
qua gerente be
la nō efficiat dñi

Questio quarta

Secunda
Tertia

Quarta

Quinta

hostibus q̄ sibi bona conscientia est sibi satiſ factū de omni dato dāno et labore et opib⁹ tā ſus q̄ ſuſū. Alia eſt quādo ille contra queſ gerit iuſtū bellum offere ius et vult ſatiſfaceſ re. Alia eſt q̄ qui gerit bellū iuſtū non habet iurisdictionē ſuper illos quib⁹ ingerit bellū iuſtū ſed tāmodo pugnat et alij cū inuaſant, tunc c̄m licet nec bona nec personā aduersam capere nec inuaſorem derinere: ſed p̄t ille qui iuſte pugnat res quibus ſpoliatuſ eſt vendicare et recuperare. Alia pōt eſſe q̄i ba‐ bens iuſtū bellum capite rem alteri ab hoste inuſte derentā. Reſ c̄m vel ſeruſ innocentia aut etiam innocens homo ſi detineſ ab hoste et poſt capiatur a iuſte pugnante nō tranſit in dominiū capientiſ. Alia pōt eſſe q̄i ſubditi vel vasallū alicui⁹ dñi et cauſa ſue auſte dñi pugnat contra inuaſores vel detentores terū ſue ſint mobilia ſue imobilia aut hoſes dominiū ſui: et capiunt reſ et hoſies dñi ſui de manu detinentiū ſue occupantiū. Non enim tale bellum iuſtū babentes faciunt ſua illa q̄ capiunt, q̄ per hoc dñs eoz non pōdīe dominiū rex ſuari et hominū. Carolus itaq̄ licet p̄ bella iuſta occupauit multas pūncias et terras non potuit per buuſmodi bella iuſta facere eao ſuas: q̄ perrinebant ad dominiuſ et ſuſ imperatores. Et forte aliq̄e illarū ad ius et dominiuſ alioi⁹ qui non poterant per Caroli priuari iure quod babebat in eis: veritāmen Carolus poterat illas terras līcīte occupare: et fructus accipere quoſiſ ſibi ſatiſfactum eſſet de labořib⁹ et expenſis et operib⁹ ſuis et ſuom: pſertim ſi veri dominiū illarū terrarū ipſas modo debito minime repetebam. Sicut aut per hīmoi⁹ occupationē nō potuit illorū dominiuſ acquirere ſaltem principale: ita nec per eā in eis potuit dignitatē regiam adiūpici: ſed poſt q̄ fuit imperator nactus fuit in eis imperiale et regiam poſteſtatem: quāo rem q̄ imperatores ſuccesſores Caroli nō ſucceſebant Carolo inq̄tū erat rex francoſum nec inq̄tū per iuſta bellā terras aliquas oceupauit: aliquas assignauit imperio ut imperator: ſuccesſor ſimis omnes illas eodem iure poſſideret. Aliquas autem attenlit cuidam filio ſuo aut nepoti: ideo imperatores romanorum ſeu ſuccesſores Caroli eodem iure vel diuerſo poſteſtare omnem terram ſibi ſubiectas quo poſſidebat Carolus inq̄tū imperator erat: et quas poſſidere debent in qua tū re ges ſeu imperatores romanorum. Ut autem ſciatur quare dicitur eodem iure vel diuerſo. Eſt notandum q̄ Carolus ſicut et quidam alius imperator non babebat omnino idem

Capitulū III

ius ſeu poſteſtatem in omnibus terris ſibi ſubiectis. Quedam enim erant ſolummo et modo imperij non alienius alterius regis aut principis aut domini: que quidē quā ſi p̄pendia erant impatoris quas p̄ imperialibus laborib⁹ ac etiam pro biſ exequendis que ad imperiale ſpectant officiū assignauit de quibus babebat poſteſtate faciēdi quecumq; volebat: preſeruq; vbi videret reipublice expedire: et in deſtructionē ſeu muſilationē aut diminutionē imperij nullatenus redunḍare. Alie vero terre erant aliquoꝝ regū vel principiū ac domiñorū: in quibus coq; alij reges et p̄ncipes ac dñi nō erant ſeruſ impatorio: ſed erant liberi ppter quowmidam alioꝝ utilitatem: imperium ſi erat optimus principatus ſic principaliter institutus nō habuit tantā poſteſtatem ultra illud qđ erat cōſtitutū facere poſter de eis et in eis que velle: quia ſi imperium fuit optimus principatus ſeculari ultra debitus ordinatuſ non poterat de iure accipere ali quid ab inimicis: niſi p̄o utilitate publica p̄ curanda. Et quibus colligif q̄ Carolus ante q̄ eis imperator nō habuit regulares in italiā poſteſtate: et ideo italiā nīq; fuit a dominio regni germanie regnū quā ſi accessionū p̄ncipali pſertim ſi italiā cōprehendit etiā romam que eſt caput imperij: ſed alioꝝ tempeſtaz italiā q̄ germania ſuit predictis cauſis imperio deputata ad onera imperij ſufferenda.

Ca. III
Obiectio

Et quā ſi in eis ſolutoe oſtendit an regnū francoſum in Carolo magno deſi: et qui fuerunt eiusdē ſuccesſores,

Ed adhuc dicet

aliquis cōtra iſlam ſecundā op̄i. q̄ ſi illā ſequereſ q̄ regnū francoſum nullus ſibi ſuccesſit niſi imperator. Et ut dicit opinio p̄dicta nullus ſuccesſir predicto Carolo in qua tū erat rex francoſum: ſi ſolūmodo in qua tū erat imperator: ergo regnum francoſum tunc ceſſat. bic respondet q̄ illud regnum francoſum qđ ſic primiſus vocabat: cuius caput et principiū fuit in theutonia: et ſuper qđ primo ante q̄ eis imperator: fuit Carolus rex poſt mortem Caroli deſi: et inde per multa tempos poſteſtare nullus fuit ſfrancoſum rex. Carolus enim non ſolum regnum francoſum: ſed etiā imperij p̄ parte diuifit (alij dimiſe) Nam ut in chronicis nonnullis habetur. Carolus magnus dum morbo et ſeneceute aggrauaretur: congregatis ſolenniter de toto regno francoſum proceribus Ludouicū ſilium ſuum ac

Questio quarta

qui erat: enq; cunctoz cōſilio cōſortem ſibi totius regni ac imperialis nominiſ beredē ſub anno domini octingenteſimo vigefimo tertio cōſtituit: impositoꝝ capiti eius dyadema ſte impatorē et auguſtū appellari iuſſit. Poſt hoc ille ludouicus mortuo patre ſuo generali cōuentum aquigranī ſub anno domini octingenteſimo. xxvii. babens ſilium p̄ mogentium Lorbarium nonniſ atq; imperij pſorū cōſtituit et ceteros reges appellaſos vnu aquitanie. I. pipinuſ alteru bavarie. I. Ludouicū p̄feciit: quarto vero filio ſez Carolo alemanīa greciā et burgundiā poſt concesſit. Idēz vero lorbarius poſt mortem Ludouici impatoris aſſumpto ſibi pipinuſ filio fratris ſui pipinuſ cū ludouico et fratribus ſuis occaſione diſcordie inter ipsos ſuper diuisione regni francoſum ſuborte ſub anno domini octingenteſimo. xli. apud pagum altisiodi cōſecrati in loco qui dicitur fonchaich bellum grauifimum cōmitit: cum Ludouicū et Carolus ſine graui diſpensatio ſuop̄ vicerunt. Poſt hoc aut bellum ſupradicti fratres inter ſe pacificati imperium et regnum francoſum ſub anno domini octingenteſimo. xlii. diuiferunt hoc modo. Carolus habuit regnum occidentale francoſum a britānia maiore vſq; ad molam fluuium: et vocatus fuit rex gallie. Ludouicū habuit orientale regnum francoſum: ſez totam germaniam vſq; ad rhēni fluuium: et nonnullas ciuitates cum adiacentiibus pagis trans rhēni: et vocatus eſt rex germanie et pannonicie pollonie bohemie et moravia incluſis. Lorbarius vero p̄mogenitus: imperator: vocabatur, et a mola vſq; ad rhēni fluuium belgicam galliam: quā ſi mediua inter duos incedens ſortitus eſt que vſq; bodie Lotheringia et ciuitas nomine ſortita eſt nomē. habuit etiā prouincias et omnia regna italiæ cū rube romana: ſed pipinuſ predicto filio fratris ipſorum aquitania ceſſit. Non becvero lotbarius imperator: predictus cōvocatis priuatis regni ſilio ſuo Ludouico ſub anno domini octingenteſimo. lv. Italiā tradidit: et imperatores cōſtituit. Lorbarius vero fratri regnum lorbarie quod et nomine ſuo ſic vocatur concesſit. Et bis alijſ ſpluribus colligitur: et regnum francoſum ceſſauit eſſe regnum et q̄ terre que immediate erat ſubiecte Caroli tam ut imperator q̄ ut regi ſfrancoſum multis modis diuifit: et ideo nec in regno francoſum nec in aliqua eius parte aliq̄ ſucessit Carolo inquaſtū Carolus fuit rex francoſum: ſed vnu ſilio ſuorum ſuccesſit ei in quaſtū erat imperator: in partem imperij: et in regnum vel in partem regni francoſum: non tamen voca

Capitulum V

batur rex francoſum: ſed tantūmodo impator vel iam impator: iaz rex acquitaniæ propter hoc q̄ prius fuerat rex acquitaniæ q̄ impator. Alter vero fili⁹ Caroli vel nepos ſuccesſit Carolo in partem que fuerat impérii in quaſtū Carolus erat impator: habens poſteſtare ſe parandi partem impérii ab império et que non immediate ſed mediate eſſer ſubiecta impator. Italiā vero que prius erat pars impérii ſed ſubiecta impatoris nullum aliuz re gem habens dominium: tunc fuit data bernardo boſoniſ nepoti Caroli qui fuit rex ſuper italiā conſtitutus. Poſteā vero regnum francoſum fuit alijs modis diuifum ſicut pater p̄ predicta: ita tamen q̄ in multis annis poſteā nullus vocabatur rex francoſum: et italiā que prius fuerat a terris impatoris immediate ſubiectis ſeparato: poſteā fuit unita. Cap. v. mouet et ſoluit treſ quæſiunculas incidentes et dictis in ſuperioribus capitulis.

Caplin V
Prima quæſio
incidentia

Secunda
Tertia

Solutio prime

Secunda
questionis

UNIVERSITAS
DE SALAMANCA

Bneftio quarta

¶ plurimi successores eorum quandoque filios
suos: quinque alios fecerunt interdum successores
et non unquam cōsortes imperij. Ex quo enim trans-
latum fuit imperium inter germanos et personam
Carolus magnus omne ius et omnem potestatem quod
et quamcumque primi imperatores habuerunt et Carolus
magnus. Etsi dicas quod imperium romanum non fuit
translatum in Carolo magnus: quod si fuisse translatum
remansisset apud grecos: quod tamen non remansit
apud eos. Unde et in quadam chronica sic legis-
tur. Imperatores constantinopolitanici nichil
fons michael et leo ultra amicitiam et societatem
eius expertentes coplures ad eum misere lega-
tos coquenteres ipsum suspectum a se impera-
torem nominari. Et ob hoc quasi imperium eius
capere vellet cum babere suspectum: cum quibus
tamen fedus firmissimum statuit ut nulla inter
pres cuiuslibet scandali remaneret occasio. et
infra de eodem sic babetur. Romanum veniens
et Carolus magnus propter recuperandum quod
minus circa ecclesie statum ibi byzemis tempore
regerat: quo tempore imperatoris et augusti
nomen accepit. Quod primo tamen auerteretur
est ut affirmaret se eo die quo primo festivitatem
esset ecclesiastici non intraturum regnum. Et paulo post
Inuidiam tunc suscepit nomen: illis romani
imperatoribus super hoc indignibus
magna tulit patientia: vicitque eorum contumeliam
magna virtute qua eis proucul dubio
longe prestatior erat mirendo ad eos crebras
legationes: et in epistolis eos fratres appellando.
Et hoc videtur haberi quod imperatores qui
in constantinopoli morabantur: non solum fuerunt
imperatores constantinopolitanici sed romani im-
peratores postquam Carolus factus fuit imperator
et per sequeens romanum imperium non fuit trans-
latum de grecis in Carolum: quod transferre ab
uno non manet post translationem apud illum de
quo transmittitur. Respondeamus quod imperium roma-
num fuit vere translatum de grecis in Carolum
et ideo Carolus fuit postea verus imperator ro-
manus et non grecus: licet forte aliqui nominem
non re fuerunt postea imperatores romani:
ideo imperatores priores predicta translatio
ne privati fuerunt iure et potestate quam primi
imperatores habuerunt in universo orbe: et Carolus
per dictam translatiōnē ius et illam po-
testatem adeptus fuit. And illud quod adducitur
per chronicā supradictam de amicitia so-
cietas et confederatio Caroli cum imperato-
ribus constantinopolitanis siue romani: et de
crebris legationibus inter ipsos. Respondetur
quod Carolus propter scandala et inconvenien-
tia multa visitanda tolerauit constantinopolitanos
in grecia immo greciam possidere et vocare

Objectives

Capitulum v

re imperatores romane. Et propter hanc causam voluit cum eis amicitiam et societatem habere; cum ipse solus sit verus imperator: romanus habens omne iura et potestatem quae est quam habuerunt primi imperatores et alii successores eorum ante Carolum. Si queratur auctoritate cuius facta sit huiusmodi translatio. Respondeatur quod circa hoc sunt opiniones diverse. Una est quod dicta translatio facta fuit a papa a quo autem papa fuit sunt diverse opiniones. Hec opinio fulcitur per decretalem venerabilem. ettra de electione. Alij autem dicunt quod translatio ista fuit facta principaliter a populo romano cuius papa est pars et eius causa quod quedam chronica insinuare videntur in qua sic legitur. Illa die sacratissima natalis domini: cum rex missam ante confessionem als confessionem Sancti petri apostoli audisset et ab oratione surgeret: Leo papa coronam capiti eius imposuit: et a cuncto romano populo acclamatum est Carolus strenuissimo aucto- deo coronato ut pacifico imperatoru vita et Victoria. que verba videntur innuere quod Leo papa Carolum coronauit de voluntate et ordinatione populi romani ad quem spectabat de imperio ordinare: et sic translatio imperij de grecia in germanos facta fuit a populo romano: non exclusis papis et cleris. Unde taliter videbitur posse probari. Ad illos spectat translatio principes paliter imperij si transfertur debet a quibus fuit imperium institutum: sed a romanis et non a papa fuit imperium institutum: ergo a romanis et non a papa: nisi quod a parte quanto esset pars romanorum debet fieri imperij translatio: quod ad potestatem pertinet temporalem. papa autem in quantum papa de temporalibus sicut regulariter se intromittere nullatenus debet ne videoque iuribus derogare. quis ergo papa re- neatur deficientibus romanis: vel si nolle transferre possit imperium: tamen ubi ipsi romanis et necessitate essent prompti per bonum coniungi transferre imperium non debet: sed una cum alijs romanis in quantum romanus possit transferre imperium. Cum igitur ut patet et preallegata chronica: romani tunc fuerunt parati imperium transferre: papa tunc auctoritate propria imperium transferre non potuit.

Erad decretalem venerabilem. Respondeatur quod illa verba innocentij. inquit et alia plura bona eius ibi et alibi sunt expontenda ne verbis eius in alijs contraria demonstrentur. Postea itaque dicit quod ideo dicitur quod apostolica sedes romanum imperium in personam magnifici Caroli a grecis translatis in germanos: quia papa auctoritate romanorum coronauit

Enfoque geográfico

Questio quarta

Carolū imperatorē: vel q̄ populus romanus pape tanq̄ eminētiori glōne inter eos p̄tātē tribuit ad transferendū, vel q̄ papa t̄ cleris cum alijs romanis trāstulerit imperiū, vel q̄ papa p̄suasit t̄ cōsluit trāslatiōnē illā fieri in germanos. Quare aut̄ facta fuit dicta translatio nō est tractandū. quis aut̄ fuerit effectus dicte trāslatiōnis nō op̄z mō exēstis disquire re sed sufficit nunc fm opinōnē illaz breniter dicere q̄ p̄ dictā trāslatiōnē Carolus nō solū exēptus fuit ab obediētia t̄ subiectōe impato rīs p̄decessoriis suis: cui? obediētia t̄ subiectōne q̄ uis nō habuisset cum p̄ supiore: m̄ nō fuit exemptus: q̄ nō habere supiorē pro impatore nō erit aliquid a subiectōne: sed etiā si filius sit dñs ip̄hus qui impator fuit ante eū t̄ oīum regnoꝝ terrarūq; t̄ provinciarū quarti domini fuerint illi qui tenuerit monarebiā impes rī: t̄ ideo Carolus per talēm trāslatiōnēm ba buit potestatē de iure licet nō de facto in omnib; que octauio augusto subiecto fuerit: et in puincib; etiā quas ante per bella licta sub iugauit habuere p̄tātem impialem. In quibus paucis de iure nec impiale nec regalē p̄tātes habuerat. In terris aut̄ t̄ puincib; quas ex suc cessione paternā possidebat nactus est p̄tātē impiale: sed antea solāmodo habuere p̄tātes regalē. Pro omnib; illis vna videſ allegatio talis que et p̄cedentib; implicite p̄t̄ additi. Atq; Carolus fuit ad impiale fastigium sub limatus nequaq; fuit romanū imperiū conse cutus: sed tale fuit nactus imperiū quale ip̄z p̄cessit. Alter imperiū nō fuisse de aliquo nec de aliquib; trāslatū in ipsuꝝ: ergo oīem potestatē in q̄buscunq; terris quas habuerit p̄decessores suscipere per talēm translationēm ob tinuit: q̄ in vniuerso orbe impialem p̄tātes acquisiuit. **S**ed forte alijs quereret quo fuit i periuꝝ translata in germanos: nō sic q̄ nullus habere: eē imperator: nisi germanus. Hic respondeſ q̄ sicut romanū imperiuꝝ nō fuit trālatū de grecis sic q̄ nulli nisi greci debeat esse imperator: sic etiā nō fuit sic translatū in germanos q̄ nullus deberet esse imperator: nisi germanus. Tolis em ordinatio seu translatio op̄timo modo p̄uidendi impio de impatore ob viaret ac p̄tāti imperatoris nō modicūz deroga ret: q̄ tūc nō habuisset Carolus potestatē nec alijs alius p̄mouendi aliū in impatore q̄ germanū: cum m̄ de facto aliqui alii q̄ germani electi fuerit. Kēl cī berel regis anglie p̄ anī Erbrardi q̄modo regnat in anglia electuꝝ t̄ coronatus fuit in regem romanorū seu impatorē. Alphonsus etiā rex castelle fuit electus: quorū neuter fuit germanus: sed translatū fui

Capitulum V

in germanos: q: Carolus q: tunc fuit imperator:
factus erat natus germanus. Ad tertiam q:
stionem propositam in principio istius capituli
Dicit q: si predicta opinione quilibet impera-
tor: successor: Caroli eandem habuit praeceptum quam
habuit Carolus vel quiscumque predecessor: Caro-
li: Cum q: cum ad dandum aliquam partem imperii
alij dummodo remanerent impij sufficietes ter-
re et paucie ad omnia onera imperii sustinen-
da. Cum q: cum ad potestatem constituerendi si-
lium suum vel alium imperatores. Utrumque p/
barur per allegationem que ad aliam questionem
adducta est. Nam qui in ius succedit alterius
eodem iure quo ille uti debet: aliter enim non
est vera successio. ergo quilibet imperator suc-
cessor: Caroli: tam q: cum ad illa duo sicut q:
cum ad alta quecumque potest uti eodem iure
et potestate quo et q: Carolus vel quicunque pre-
decessor: suis usus sunt. Et specialiter probat de
potestate constituerendi imperatores per hoc q:
sepe de facto quod per rationem reprobari non
potest successores Caroli tam ante institutio-
nem principum electorum q: post filios suos et
alios constituerant imperatores sibi successores im-
perij vel successores: sicut in chronica ottonis:
et in alijs quibusdam gestis imperatorum usq;
post fridericum ultimum legitur et habetur.
Nam Ludovicus pipini filius fecit lotharii
filium suum imperatorem: et idem Lotharus
Ludovicum filium suum constituit imperatorem
qui simul fuerunt Augusti: ut habeat di. lxxii. in
rubro Conrardus omnium electioe septuagesi-
mus monachus. Ab augusto: regimen. s. romano:
rur accepit: et Henricus dux saxonie filius ot-
thonis ducis in regnum prouebit. Item de ot-
thono primo legitur sic: otto p^m ab augu-
sto. lxxix. filium suum ottonem impuberib^m an-
nis regem constituit. Item de quodam alio con-
tardo sic legitur. Conrardus. lxxv. ab augusto
secundo regni sui anno filium de iure rege se-
xit. Item de Henrico sic legitur. Henricus
Conradi tertij Imperatoris filius: dudum
patre vivente rex Constitutus octuagesimus
sextus ab augusto patri succedit: filius quoq;
suum Henricum romani pontificis cunctorum
pontificum et principum regni electione regem
constituit. de henrico quarto sic legif. Henricus
quartus henricum filium suum regem constitui-
fecit. Item de quodam Conrado. cc. ab augus-
to legitur q: et filio suo sedem regni reliquit. de
friderico primi sic legitur. Fridericus prim^m
nonagesimus prim^m regnum accepit. ma-
gis ex delegatione patrum sui q: et electioe pri-
cipum qui filium Henricum suum designauit
sibi imperatorem qui de consensu principum coro-

Questio quarta

nari aquisgrani incepit. Ista bcc. percurat p̄n cipes alemanie pene oīz parvūlū ipsius. s. f. redierūt adhuc in cunis vagientes in regno als sumperūt & ei fidelitatē iurauerūt. vn postea h̄c̄ pes alemanie rex videlicet bohemie: dux haustrie: dux banarie & lantrgrauus turingie & alij q̄plures comites eundē frēdericū regem s̄ci lie elegerūt imperatōrē coronandū cui etiā oīm cū adhuc in cunis esset iuramentū & fide liratē fecerūt. de henrico filio frēdericī sc̄ le gitur. Henricus vñicus filius frēdericē circū octo annos habens quo: uindā ministraliū & aliorū principiū interueni a patre suo & prīcipib⁹ rex constituitur aquisgrani corona cum parte suo imperiū adepturus. Et bis col ligitur q̄ imperatores post Carolū alios crea verunt imperatores tanq̄ babētes eandē po testatē in omnib⁹ quam habuit Carolus magis & predecessores sui q̄ q̄plures imperatores fecerūt. Nam ab imperatorib⁹ fuerunt infra scripti imperatores reges cesares & augusti creari. Octauianus dicāt octauianus q̄ fuit dominus augustus; anthoniūs; lepidus; drusus; Laius piso; lucius marcus; lucius cōmo dus; anthoniūs; alexander; decius; volusianus; galienus; comelius; claudius cornutus; matis miannus; constantinus; galienus marinus; seue rius; cōstantinus; lucius crispus; lixianus; ma xentius; cōstantinus dalmatius; gallus vita; lianus; valerius; gratianus; valentinianus; leo; anthoniūs; theodosius; martianus; iustinianus; Tiberius; cōstantinus; mauritius; germanus; theodosius; tiberius; gatianus; tiberius. Quibus ergo imperato si est venis imperato romanorū imperio succedens primis imperato bus: et nunc tale imperium quale ad initio fuit alios pōt̄ creare imperatores vel ut secus regnent & imperato: vel ut sine solūmodo successores: & vtrōq̄ modo fuerint per impa toros alij imperatores constituti.

Cap. vi. quarte. q̄ cōtra ea que in superiori. t.e. dicta sunt dñs obiectio & solūt̄ in quā solutione inquiritur an imperato possit per successiones fieri: & an possit ordinari a apostolicā sedem

Capit. VI
Obiectio prima

dicit duplicitē obiect. primo quia s̄m ista imperatores fues re per successōnem & non per electōnē: quod repugnat optimo principatiū in prouidendo: & per cōsequens repugnat optimo principatiū prouidendo de imperato: & per consequens repugnat optimo principatiū cui qualis debet esse principatus imperialis. Secundo obiect. q̄ s̄m ista imperato: pos

Obiectio secunda

Capi. VI VII

set ordinare apostolicā sedem & facere papaz et archiepiscopos & episcopos: quia illam pos testatē babuit Carolus magnus. ut di. lxiiij. c. adrianus. Ad primā istarum obiectōnē res pondetur s̄m opinionē lecūda q̄ optimus modus prouidendi simpliciter de imperatore est per electionē & nō per successionem: & ideo non legitur q̄ aliquis suent aliter q̄ p̄ electio nem cōstitutus impago. Unde etiā filii imperatorū p̄ electionē facti fuerunt imperatores: sed nō semper per electionem illoꝝ quibus re gulariter data erat eligendi potestas vacante imperio: sed semper per electionem ipsouꝝ imperatorū. Nam ipsiū imperatores habētes potestatē eligendi: elegerunt sepe priors filios vel alios: quia nō minorē habet imperator potestatē eligendi q̄ quicunq̄ alij inferiorēs eo. Ad secundam obiectōnē dī u: simodē r̄spondetur. dīcīt enī m̄ uno modo q̄ quilibet imperator: post Carolū & post ot ibonem p̄ m̄ habuit potestatē eligendi sum mun pontificem: q̄ potestas ordinandi apostolicā sedem pertinet ad ius publicū: sed ius publicū est in sacris & sacerdotibus & magistratibus: per sequens in imperatorib⁹ q̄ inter magistratus supremū locū obtinere noscuntur: sed iuri publico derogari nō potest: neq̄ potest quis renunciare iuri publico. Et iuri de fōto compē. si diligēti. quare imperatores posteriores tali iuri minime renunciare potuerunt. Alter dicitur q̄ illud p̄uilegium Caroli & otib⁹ suis personale: vel saltē q̄ imperatores poterant renunciare p̄uilegio illi. Si nāliter dicit q̄ nec Carolus nec otib⁹ habuerunt potestatē eligendi supremū pontificem inquantū erant imperatores: quia primi imperatores quomodo Carolus & otib⁹ fuerūt successores: potestatē illam nullatenus basuerunt: & ideo potestas eligendi papaz: non cōperiuit cōsūmū inquantū erat imperatores: sed inquantū romani christiani ipsiā cōmiserunt vices suas. Eodem modo dicit de inuestitura episcopoz & archiepiscopoz q̄ specialiter s̄m opinionem quandā veritatem habet qualiter ad collationem temporale quam facere habaz imperator: p̄ssettū in terris immediate sibi subiectis & nō papa. Que istarum responsionū maiorem evidentiam habeat nō est dicendū ad p̄fēns: quia magna⁹ requirit discussionē. Cap. vii. ponit solutiones qua illi de secunda op̄. dāt ad argūmenta facta: p̄ prima op̄. superius. c. primo.

A multis alijs
op̄. prima & secunda superius re citate discordat de quib⁹ nō

Ad primā obiectōnē.

Ad probationē
primā primi cap.

Ad secundam

Questio quarta

est nūc tractādū: licet de quib⁹dam eorum in posterū dicūtē tractaturus. Adodo autem sufficiat dicere quomodo opinio se cunda respōdeat ad ea que superius p̄mo capitulo p̄ op̄inione prima sunt adducta. Sū cū dīcīt q̄ rex romanorū est postea in imperatorem p̄mouendus. Dicitur q̄ hoc nō est p̄p̄te dictum. Sed ideo dīcīt q̄ rex romanorū est imperator: postea appellandus: cut' appellationē & p̄fēnsionē nō multū rōnabili ante vñctionē & coronationē posteriorib⁹ temporebus & nō ab initio fuit admissa. Primi enim imperatores et successores eorū vñg ad multa tempora post Carolū magnū nō vocabant reges romanorū p̄nq̄ imperatores. Quare aut̄ postea ceperunt p̄r̄ reges romanorū q̄ ipēratores appellari forte nescīt: et iō sup̄sedēdū est ad tollendū dubitatores p̄iculosa q̄ ex buisimodi appellatioib⁹ erōri valerēt. Multa cū sunt cōstitutionē ut scribit Aug. & habet di. xiiij. c. omnia Iquoy omnino vit aut nōq̄ in uenī cause possint quas in eis p̄stitūēdī bo minos secuti sunt: queb⁹ facultas tribuitur si ne alij dubitatores estimat resecaā. Concludit ergo q̄ p̄p̄te loquendo rex romanorū est imperator: licet nō sic appelleat semper. Quid igit dicitur. di. xiiij. c. in nomine. de rege Henrico romanorū q̄ futurus sperabat imperator intelligi debet q̄tū ad appellationē ut sic cōmuniter appellaref qualiter tunc nō appellabatur cōmuniter nō quantū ad aliquas potestatē iurisdictionis vel ius de nouo accipi endam vel accipiendo. Quidammodum electus in papā si anteā fuit episcopus et ipa ele ctione ante omnē int̄brōnisationē seu coronationē & omnē potestatē ferendaz: postea circa ipsum omnē potestatē & iurisdictionē basbet quas per int̄brōnisationē in apostolicā se dem vel coronationē aut quācunq̄ alia solennitatem adepturus est. Nā papa nō nisi duplē cēm potestatē habet. s. rōne ordinis & rōne potestatis ut innuit glo. dist. xiiij. in noīe. sed papa si prius est ep̄s per coronationē nibil iurisdictionis seu potestatis cōsequit̄ q̄uis anteōcerur electus. quod etiā probatur per hoc q̄d beatus petrus statim q̄n fuit factus a t̄po pa pa omnē statim babuit potestatē nec aliquā de nouo post accepit. Sed electio pape de nouo respectu successoris petri succedit in locū institutionis petri a t̄po sine omni ministerio humano. ergo papa si est ep̄s quemadmodū petrus fuit. Ante q̄ papa per electionē omnē babuit potestatē quā babuit post. Si aut̄ ali quis qui nō est sacerdos vel ep̄s eligatur in papam: oportet q̄ cōsecetur in sacerdotē vel

Capitulum VII

in episcopū ante q̄ habeat potestatē q̄tū ad illa que ordinis sunt. Rex igit̄ romanorum nō est p̄p̄te in imperatore promovendus: & ideo promovit talis magis verbalis q̄ realis est. Et si dicatur q̄ hoc videtur absurdum & rē dūcūlosus. Respōdetur q̄ non: quemadmodū multa sunt q̄ magis ad solennitatem spectat q̄ ad veritatē: sicut patet in matrimonio. et tra de sponsalibus. cap. primo. Et in ordinib⁹ clericorū & in cōsecrationib⁹ episcoporū & etiā in missa & in multis alijs: que tamen non sunt absurdū & ridiculos: quia facere in talibus p̄ter illa que sunt de substantia rei aliqua que sunt ad solennitatem & decorē & ad ipsam ma gnificandam in mentibus eorum: ut in maiori admiratione: veneratione: deuotione et reverentia habeantur: nō est absurdum & ridiculos: sed sepe necessariū utile & decorū: q̄tū s̄m op̄inione in casu presēnti est utile & expediens: q̄ dimissā dilatōe imperialis non minis rex romanorū statim titulum imperialē assumeret sine mora: p̄ imperatore se gereret ne aliqui ambitiosi bene cōmuni priuatū p̄ferentes honore et dilatione buisimodi occa sionem accipiāt in damnū reipublice: ascendo q̄ rex romanorū nō statim habet imperialis plenitudo p̄t̄ris. Et cū dīcīt q̄ tunc let eff̄imposita s̄bī & nō rebus: & distinctionē nō minū nō declararet distinctionē rem. Respōdet q̄ nōnq̄ noīa ipounf nō ad declarādū differentiā s̄bam rei: sed ad declarādū solēnitatē vel differētias solēnitatū q̄ sunt cīc s̄bam rei: sicut p̄t̄ de papa q̄ cum habeat causam potestatē primo vocat se electum: & postea ipse vocat papa. Sic et imperatores vocati sunt primo reges romanorū: postea non s̄p̄t̄ imperatores: postea etiam aliquando augusti: ali quando cesares appellantur. Et ista nomina nullam differentiā potestatis habent: quare potius mens cōsideranda est q̄ verba que de seruit intentioni & non conuerso. etra de verbo. signi. intelligentia. Licet rex romanorū nō statim vocetur imperator: nulla est sibi offrenda potestas: quia sic rei lex imposta est nō verbis. Et sic intellegenda sunt verba ut res verbis non p̄cet sed valeat: quia non sermo ni res sed rei debet esse sermo subiectus. ut extra de verborū significatione. c. intelligētia. & ideo: quia non mediocriter petret res publica si rex Romanorum non statim esset imperator: propter hoc q̄ p̄p̄te se vocat regem q̄ imperatorem ex consuetudine quadam forte mis nus rationabili. Non est dīcendū q̄ quācū ad rem sit differentia inter regēm romanorū & ipatoem. Et sic de q̄ principalē est dicēdū

Quæstio quarta

Cap. viii. redit ad discussionem principalius questionis in principio propositae. Circa quam recitatius diuersio opinionebus probat secundam.

Capitulum VII

Buc tractādū

est utrius electio alicuius in regem romanorum vel imperatorum sibi de plenaria administratione: ex eo quod illa potestas est immediate a deo. Circa hec est opinionis diversitas. Quorum una tenet partem negatiū, ppter hoc quod ipsa ponit potestatem regis romanorum seu imperatoris non esse immediate a deo: quia tenet quod potestas sua est a papa sicut et opinio que recitata est. h. q. c. v. t ideo huius electio non habet plenaria administratione: sed oportet quod confirmetur a papa. Secunda opinio de qua modo tractari est: que videretur dicere quod electio alicuius in regem romanorum dat sibi administrationem in italia et alijs terris et prouinciis quod subiecte fuerunt Carolo anteunctione et coronatione imperiali. Et hoc quod potestas sua in alijs terris est immediate a deo: quod romanorum illas prouincias et terras non teneret a papa: sed electio alicuius in regem romanorum vel imperatorum non dat sibi plenaria administratione in prouinciis que non erant subiecte Carolo magno ante coronatione imperiali. Quia alias terras et prouincias teneret a papa: et quod ad alias tacite illo facto confirmatur a papa: et eos quod papa ipsius vngit et coronat. Non quia illa opinio declarata est a quadam reverendo doctore transco ad opinionem secundam que era etata est supra. c. h. que sic dicit. Inter reges et imperatores seu inter regnum romanorum et imperium nulla est difia: ita etiam teneret quod potestas regni seu imperioris immediate est a deo de quo dicitur est. h. ca. quod admittitur papam immediate est a deo. Nec enim romanorum seu imperatorum in quibuscumque terris vel prouinciis nullum superiorum habet in temporalibus: nec quascunq; terras seu prouincias tenet ab alio quod a deo: et ideo dicitur quod electio alicuius in regem seu imperatorum dat sibi plenaria administrationem quod sibi competit de iure in quibuscumque terris et prouinciis. Non enim candide plenitudinem habet in omnibus terris et prouinciis: quia de iure pleniori habet et administrationem immediate in terris subiectis imperio quod in alijs. sic et primi imperatores pleniori habuerunt potestatem et administrationem in terris immediate sibi subiectis que ad imperium deputare erant ad onera imperii perferenda quod in alijs terris. Pro ista assertione predicte opinionis secunde potest sit et allegari sicut allegatur est prius. Quia illi qui alteri in imperio vel regno succedit eo

Opinio prima

Secunda opinio

Probatio prima

Capitulum VIII

dem iure quo ille uti debent: sed electus in regem seu imperatorum succedit imperatoribus: qui fuerant tam ante Carolum magnum quod etiam Constantium: ergo eodem iure quo illi uti debent. Electio autem dedit illis imperatoribus plena administrationem que competebat eis de iure in quibuscumque terris et prouinciis ergo et modo electio dat plenaria administrationem electo in regem romanorum seu imperatorum. Alterum enim vel regem romanorum seu imperatorum non esset successor: imperatorum illorum seu regum aut modo per electionem non succederet in ius electionis vel electionum priorum. Sed forte diceret aliquis quod ista allegatione supponit falsum, scilicet imperatores semper fiant per electionem: cum multi fuerint imperatores per successionem generis tam ante Carolum magnum quod post. Hic respondet quod nunc aliquis fuit factus imperator: romanorum nisi per electionem: non proprie loquendo per successionem generis. Illi enim imperatores qui facti videntur imperatores per generis successionem: per electionem prius uox vel aliorum ad imperium fastigium promoti fuerunt. Unde Ludovicus Caroli filius non iure primogeniture nec aliquo iure proprio sed per electionem patris fuit factus imperator. Unde si pater decessisset et nullum ad imperium elegisset ludovicus si fuissest primogenitus: quod quis habuisset ius vindicandi regnum francorum iure primogeniture: quo iure in regnis occidentalibus succedunt primogeniti patrum: non tamquam habuisset ius vindicandi imperium seu regnum romanorum. In hoc enim quod imperium seu regnum romanorum nemo assequitur per successionem sed per electionem: ipsius optimo modo regalis magis approquinatur quod regnum quod per generis successionem queretur. Secundo ad predictam questionem taliter allegat. Imperator tenet a papa quod non erant subiecte Carolo magno anteunctione imperiali ipsius et non alia. ergo iste terre et non aliae sunt subiecte iurisdictioni et potestatis papae: non iure naturali: quia una terra iure naturali non est magis subiecta pape quod alia. Iure enim naturali omnia sunt communia et communis omnis possessio est et omnia est una libertas eius est ius naturale. Nec iure divino aliqua terra sunt magis subiecte pape quod alia. Tum quia sicut dicit Augustinus super Iohannem 18. quod iure. Iure divino: dominus est terra et plenitudo eius: pauperes et divites una terra porratur: rum quod ius divinum in scripturis dividitur habemus. dicitur. quod iure in scripturis autem divinis nullatenus invenit: quod deus magis subiungauerat iurisdictioni pape terras quod non erant subiecte Carolo ante coronationem

Obiectio

Responso

Probatio secunda

Obiectio

Prima ratio.

Quæstio quarta

impiam quod alias: tamen quod plures illarum nec de suorum nec de facto nunquam transierunt: fuerunt quod incole eorumdne nunquam fuerunt conversi ad fidem: et per consequens papa super ipsos nullam habuit iurisdictionem iuxta illud apostoli primo ad corinthios. V. Quid ad nos iudicare de his qui foris sunt nec iure humano terre ille magis sunt subiecti iurisdictioni pape quod alie. Nec iure civili: nec iure canonico. Non de iure civili: quia de hoc in iure civili nihil habetur. Nec iure canonico quia papa cuius est condere canones non habet potestatem ut huius regna et provincias possit sibi subiungere. Tunc enim posset quodcumque regnum subiungere iurisdictioni sue et omni regnum iura patrum sue subiungere: et sic omnia iura et regna turbare quod tamen non debet. et de iudicio. et nouit. Item ille terre que non erant subiecte Carolo an coronatione imperii nec iure scripto nec non scripto erant subiecte iurisdictioni patrum. Non non iure scripto pater: quod rale ius scripto prius minime inuenit. Nec iure non scripto seculorum suetudine rationabiliter ac approbat aut scripta: quod super haec nulla consuetudo precessit. imperatores enim predecessores Caroli non magis recognoscabant a papa illas terras que non erant subiecte Carolo quod alias. Nec inuenitur quod aliquas tenuerint a papa: quod minus videntur quod tenuerint alias a papa terras que non erant subiecte Carolo magno quod Italiam et alia occidentalia regna que erant subiecta Carolo: quod capitulo illud constantini dicitur pape filiastro et successoribus eius omnia Italiam et occidentalia regionum prouincias et ciuitates et loca et non orientalia regionum: quod si predecessores Caroli tenuerunt a papa potissimum Italiam etiam occidentalalia regna debuerunt tenere a papa. Sed forte dices quod virtute translationis imperii in Carolum magnum per papam Carolus tenuit a papa illas terras que prius non erant sibi subiecte et id in illas habuit solummodo patrem imperiale per translationem imperii factam a papa et non in alias. Hic diversimode responderetur. Uno modo quod illa translatione non fuit a papa sed a romanis quod ab initio fuit imperium et a quib; imperatores primo accepit imperium: qui omnem suam potestatem regendi ppter bonum commune transmiserunt in imperatores non tamquam in ipsius patrem dominandi seu regendi despoticam nec a se absidicaverunt omnem potestatem casualiter disponendi de imperio. Si enim hoc fecissent seruos se fecissent imperatores strictissime accipiendo voluntabili seru: et reuera nullatenus liberi remanserent: et per consequens imperator non habuisset principatum regale sed pure despoticum: quod sicut

istud responsum imperator: virtute illius translationis imperii nullas terras teneat a papa.

Responso secunda

Capitulum VIII

istud responsum imperator: virtute illius translationis imperii nullas terras teneat a papa. Alterum respondet quod est quod illa translatione sit a papa: tamen ex hoc non sequitur quod imperator quascunq; terras ab illo debeat tenere: quod sicut opinantes: sicut papa transalpum imperium de grecis in Carolum ita transalpum regnum francorum de hyldericu in pipinum patrem Caroli: quod videlicet illus de posuit et istum substituit: et tamen non obstante talis translatione regnum francorum non teneat a papa. ergo similiter ppter translationem imperii a papa non est dicendum quod imperator quascunq; terras teneat a papa. Sed diceret aliquis omnis transalpens de iure recte aliquam de uno in aliis habet de iure patrem aliquam super eandem rem: ergo papa de iure ipse regnum transalpum de grecis in Carolum magnum: habuit aliquam potestatem de iure super imperium: quare Carolus debuit recognoscere imperium a papa: et per hanc tenuit aliquas terras a papa.

Responso

Hic inde quod ois transalpens de iure casualiter vel regulariter habet aliquam potestatem super eandem rem: et ideo si papa transalpum imperium basiuit saltem casualiter aliquam potestatem super imperium: sed ex hoc non sequitur quod imperator debeat tenere imperium vel alias terras a papa: quia ita potest res transalpens de uno in aliis vel a transalpente minime teneat postquam transalpata est de uno in aliis. Sicut patet de venditione et donatione: per quam sepe translatione terrarum fit: et iurius que poslea a transalpente non tenetur. Si ergo papa fecit debitam translationem Carolus debuit recognoscere imperium a patre: etiam ab illo a quo primo habuit imperium: non tanquam ab illo a quo tenet imperium vel alias quas terras eius: quemadmodum donatus si vult esse gratius teneat recognoscere et donat a donatore: et sic non valer illud ultimum: et per consequens questionis principalis taliter confirmatur. Clericum indistincte prolatum generaliter debet intelligi et non est aliqualiter restricendum. dicitur. si romanorum. sicut in chronicis et in decretis extra de electio. venerabiliter in diffinito dicitur est quod imperium transalpum est de grecis in Carolum magnum: ergo generaliter debet intelligi ut non restricendum ad modum translationis transferendi in aliquas terras et prouincias quod imperator a papa non teneat alias: ergo imperator vel omnes terras imperii teneat a papa: vel nullas sed non omnes terras ergo nullas. Sed aliquis diceret quod non solum verba indistincte prolatu sed etiam generaliter prolatu debent restringi: sicut non solum per iura civilia et canonica: sed etiam per scripturas divinas possit aperte probari: quare verba de transalpante

Confirmatio opinionis

Contra confirmationem copi.

Questio quarta

Responsio,

Obiectio

Responsio.

Capit. IX

latioē impī indissimite, plāta debet restriŋti. Iſti possunt dicere q̄ h̄uis verba etiā plāta ḡnialiter debet sepe restriŋti tamē q̄ fauores cōuenit ampliari, c̄t de regiū iuri. c. odia. li. vi. super re fauor: abili prolatā indissimite magis ampliari debet q̄ restriŋti nisi restrictio p̄ ratiōne vel auētem quam negare non licet possit evidēter ostēdi. Imperiū autem est res fauora bilis que ad utilitatē omnī mortaliū instituitur: quare verba indissimite prolatā in fauore imperiū ampliari debent non restriŋti. Et si dicat quis q̄ talis restrictio p̄bari potest per rationē: q̄ aliter p̄motio ad imperiū ēēt verbalis. Respondeſ q̄ esto q̄ rex romanorū q̄n coronat corona imperiali nisi aliquā p̄atem de nouo acciperet h̄mōi promotio c̄t tantus verbalis nō tamē ex hoc posset p̄bari q̄ Caro lus magnus aliq̄s terras tenebat a papa an̄tē eſſi imperator: q̄ non prius fuit rex romā nor q̄ imperator.

Et ap̄l. it. et vteinū huius qū arte questionis ostendit q̄ potestā consequatur electio in romanū regē. ponit argumenta quoniam solvēt ad superiora remittuntur capitulo.

Enet itaq̄ op̄i: nō ista q̄ quis nō sit necesse de natura electionis cuiuslibz q̄ electores etiā modicā dent admīstrationeē nēdum plēna. Nam multi electi etiā canonice atq̄ ante confirmationē nullam administrationē habent oīno. Et ideo poterat ordinari q̄ electio aliquius in regē romanorū vel in imperatore nō dare sibi plēnas administrationē immo nullā: sed q̄ approbas̄to expereret alīcū? vel aliquorū qui vim confirmationis habent vel q̄ ante certū tempus electus non adipisceretur administrationē vnde et nōnulli imperatores aliquos vidētur ad imperiū elegisse sic tamē q̄ eis succedērent et eligentibus viuentibus nullā administrationē haberēt. Tamē q̄ non habeat nec cōstat q̄ electio et p̄tās eligendi regē romanorū seu ipsoē p̄ncipibz electoribz tali mō data fuit vel concessa: sed q̄ absolute et indissimite fuit eiſ eligendi data potestas. ideo dicit ista op̄io q̄ cuī p̄tās regi romanorū seu imperator sit immediate a deo isto mō tamē q̄ imperiū testetur a solo deo ita q̄ in temporalibz supiorez nō habet. Ideo electio alīcū? in regē romanorū vel imperatore dat electio plēna administrationē isto mō q̄ electus statim cū legitime constituit se c̄ electi abīcū alia cōfirmatiōe vel approbationē vel examinationē aut corona tione seu vñctione bz plēna p̄tātē adminiſtrandi q̄ regi romanorū vel imperatori post quā

Capitulū IX

cunḡ vñctioneē seu coronationem de iure debetur: instantis q̄ nulla p̄uerudo in Selecto derogare valeret: quin de plenitudine potestatis sic posset de iure talē cōsuetudinē auferre et venire cōtra eam. Nec est distinguendus inter terras et p̄uincias sibi subiectas vel inter terras sibi v̄l imperio immediate subiectas quin omnēm habeat potestatē administratōris quā de iure habet imperator: postq̄ vñctio nem et coronationē suscepit: tamen potestatē maioriē habet electus in terris immediate subiectis imperio q̄ in alijs: quia plura potest de fure in illis terris q̄ in alijs que regibus et alicijs principibz ac dominis sunt immediate subiecte pro eo q̄ reges et alii principes sunt liberi et non sunt puri serui imperatoribz. Immo fin nōnullos si principatus imperialis est sit pure regalis principatu despotico et omni alii p̄ncipatu humanitus in studio taliter imperans: nullum purum seruum cum quilibz esset liber. Haberet: nisi aliqua fieret seruus eius ppter culpam: quis haberet multos seruos dictos a seruendo seu ministrando: de q̄ seruitute loquit̄ Arist. primo politi. cum dicit quodā esse naturaliter fuos. Ergo electio alicius in regē v̄l imperatore aliquo modo de electo plēna administrationē multis mōibz vide posse probari. primo sic: verbis indissimite prolatā vel cōcessis est interpretatio rōnabilior et cōmodior: seu utile applicāda. Tum q̄ sicut benigniora sunt preferenda. s. de reg. ii. I. semper. sic etiam rōnabiliora et utilea sunt preferenda. Tū quia in obscuris sic fieri dī interpretatio ut proposit presertim bono cōmunit: sed rationabile est et utile ut electio alicui? in regē romanorū: seu imperatore sic fiat ut electus nō habeat superiorē in temporalibus: quare rōabile est ut aliquid speciale cōstituitur circa electionē ipsius: ut sc̄ ipse elec̄tū nullā confirmationē indigeat: sed statim habeat plēna et liberā administrationē: quemadmodum ppter hec cū papa nō h̄eat superiorē ad quez possit haberē recursus: statim cum est electus debet pontifex romanus haberet extra de electionibz. c. licet. Hoc enim cōmodum est ex utile ne propter expectationē confirmationis approbationis vñctōris et coronatiōis dissensiones et guerre vel alia mala p̄ouentiant in quacunq̄ parte imperij: que si electus statim plēnam potestatē haberet vel cessarent totaliter: vel possent facilius et cito et rapidi vel sedari. Per ipsius etiam electi prouidentiam possent multa utile procura: ri: que per tales expectationēs aut impiē direntur omnino: aut necesse esset ea sepe pes-

Questio quinta

ticulose differri. Quia igitur non constat q̄ electoribus sit data limitata eligendi p̄tātē ut electus non habeat statim plēnam administrationē: ideo intelligenda est eis cē data ellē gēndi potestas ppter utilitatē cōmunitē electus statim habeat plēna administrationē. Et firmatur hec allegatio: q̄ non minus plena ē interpretatio fundata in idēgēis seu concessionibus seu p̄uilegiis que ppter bonū comūne p̄cedunt q̄ in bñficiis: sed in bñficiis ē plena interpretatio facienda. Et de donationē? cū dilecti. q̄ p̄uilegiū p̄incipū electorū quo cōcessum est ut ppter bonū comūne ius habeat eligēdi regē romanorū aut imperatore est plena interpretādum ut sc̄ ius habeat istā electionē facienda. cum qua electiōe def̄ plena administrationē. Secundo ad idē etiā sic allegat. Rex romanorū seu imperator: fidelis nō debet cē dēterioris cōditiōis q̄ fuerit rex romanorū seu imperator: infidelis cui succedit: sed imperatores fideles statim facta electiōe habebat plēna administrationē: q̄ et imperatores fideles statim habebat plēna administrationē. Item nō min⁹ bat electio imperatori q̄ successio q̄nīs que dat alijs regibus plēna administrationē. Et rōra p̄dicta multa possit opponi: s. quō ad ipsa ista op̄io secunda responderet patere p̄t̄ et his que dicta seu recitata sunt secunda questionē specia litter caplo. vi. et sequētibus. et. q. iii. ca. iii. et quibusdam sequentibus.

Prūm caplo. v. q. prop̄posita questione recitat etiā duos articulos p̄incipales de quoniam primo qui in tres partes diuiditur. tractat in quarto: prima caplo. Nā hoc primo recitat circa primū articulum partialē prima op̄i. ad cuius probationē respondēt caplo. iii. De secundo autem articulo p̄incipaliter vide caplo. vii. et sequentibus.

Vñctio queritur.

q. Ut rōr bereditarie succedens accipiat aliquā p̄tātē sup̄temporalia et eo q̄ a persona eccliasitica inungit cōsecratur et coronat: vel soluz et hoc aliquā cōsequat grātiaz domi spiritualis. Istā questionē articulos duos p̄incipales includit. Primus est de p̄tātē sup̄temporalia. Secundus est de grā doni spūalis. Circa p̄mū posunt somari tres articuli: quoz primus est. An rōr bereditarie succedens aliquā p̄tātē accipiat sup̄temporalia et eo q̄ a persona eccliasitica inungit. Secundus q̄ et eo q̄ cōsecrat. Tertius an eo q̄ coronat. Circa p̄mū evna op̄io q̄ rex bereditarie succedens aliquā accipiat p̄tātē sup̄temporalia et eo q̄ a persona eccliasitica inungit. Pro qua op̄ione p̄t̄ talis allegari. Sic se bz vñctio regalis ad regē fuit

Capitulū I 7 II

vñctio sacerdotalis ad sacerdotē: et ep̄alis ad ep̄m: sed per vñctionē sacerdotalē et ep̄alem aliqua potestas acquirit. ergo per cōsequens etiam per vñctionē regalem: sed nō p̄tā sp̄is ritualis: per tñm sp̄alis. ergo rex eo q̄ sic inungit accipit aliquā p̄tātē sup̄sp̄alis. Item sicut natura nōibil facit fruſtra: ita rōnobilit̄ operā nōibil facit fruſtra: sed fruſtra fieret et ridiculose: nisi rex per ipsam aliquam p̄tātē accepit super temporalia: ergo te.

Cap. ii. recitat secundā op̄i. contraria p̄t̄me: cuius duas conclusiones ponit et probat: quārū p̄bationibz respondēbitur capitulo. iii. huius questionis.

Lia est op̄io

Capitulū II
Op̄io secunda

q̄ rex hereditarie succedens nō accipit aliquā p̄tātē sup̄sp̄alis et eo q̄ a persona eccliasitica ē inungit que duas conclusiones tenet. quarū p̄t̄ma est hec. Rex nō accipit aliquā p̄tātē sup̄sp̄alis et eo q̄ inungit. Secunda q̄ non et eo q̄ coronat a persona eccliasitica sine consecratur.

P̄o prima taliter allegat. Omnes reges in eodem regno hereditarie sibi succedentes h̄nt eandem super temporalia potestatē in eodem regno. Alter cū vñctio nō eſſi versus successor et versus heres alter: sed in multis regnis fuerunt sibi plures hereditarie succedentes: quoz aliqui fuerunt infideles et pagani qui non fuerunt inuncti: quia reges pagani nō inunguntur. ergo per hoc q̄ hereditarie rex succedens inungit non recipit super temporalia potestatem. Et nō et eo q̄ a persona eccliasitica inungit taliter allegat. Eadē vñctio a quoq̄ cōferat haberet cūndē effectū: sicut baptismus sive cōferat a persona eccliasitica sine a laico: sive etiā a muliere habet cūndē effectū: ergo vñctio regalis habet cūndē effectū sine cōferatur a persona eccliasitica sine ab alia. ergo vñctio et hoc q̄ cōfert a persona eccliasitica nō habet vñctus aliquā sup̄temporalia potestatē. Sed forte dicet aliquis q̄ vñctio regalis nō potest conferrī nisi a persona eccliasitica: sicut nec vñctio sacerdotalis vel ep̄alis.

No secunde con clusionis

Hic forte diceref q̄ vñctio regalis potest cōfert a persona nō eccliasitica: quia vñctio regalis introducta est ex veteri testamēto, in veteri autē testamento aliquando vñctio regalis p̄ferebatur a sacerdote vel leuita tantū quibus in novo testamēto succedunt p̄sonae eccliasitice. Nā samuel q̄ fuit leuita vñctis de p̄cepto dei saulē: et dauid in regē: et sadoch sacerdos vñxit in regē salomonē. Nonunḡ nō vñctio regalis siebat ab alijs. p̄ceptus em̄ fuit belye ut vñgeret azael regē sup̄ syriā et iebu si

Obiectio
Responsio

Questio quinta
Capitulū I

Prūm articulus
questionis
Secundus
Tertius
Op̄i. prima etiā
primo articulum.
Ratio prima.

Quæstio quinta

luz nam si regem sup israel. Quidā etiā adole
scē puer, ppbete legit. iiiij. re. it. vnit̄ iebu re
gē sup bierusalem q̄tē t̄ nūc posset a psona nō
ecclasiastica ret̄ inungī.

Cap. tertii r̄ndet̄ rōbus pro prima opione capitu
lo primo facit.

Sta opio respō

dēt ad motinā prime opionis. dī
cit nāc ad pēm q̄ nō ē necesse q̄
tū ad oia q̄ ita se habeat vncio re

galis ad regē & vncio sacerdotal' ad sacerdotē
& epal' ad epm. Vncio em sacerdotal' & epal'
est et institutione dina. Vncio nō regalis l̄
fuerit in veti testamēto ex institutione legis in
nouo tū est ex institutione humana. & ideo nullā
prātem sup tpalia dat vncio nisi hoc p̄ volunt
atē humā fuerit volūtarie ordinari. q̄ si or
dinationē humā nō est sic istituit̄ vt vncio
regalis der prāte sup tpalia nullā sibi dabit.

Ad scđm dī: q̄ vncio regalis nō sit frustra q̄
uis nullā der sup tpalia prātem sicut nec illa q̄
sit solūm ad solēnitāte sit frustra: q̄uis nullā
cōferat prātem: p̄t em fieri vncio regalis vt
rex maiori veneratiōe & reuerētia habeat q̄ē
admodū in vncio & coronatione fuit p̄uia
magna & solennitatis magne. vt reges in ma
iori amore habeant̄ & vt regalis magnificētia
ostēdaſ sicut rex assuerunt̄ bēf̄ bēſter p̄mo fe
cit grāde p̄uiu vt oñderet dītias glie regni
sui ad magnificētia arq̄ iactātiā potētisue.
Ca. viij. r̄nd̄ ad motiuā ea scđo. p̄ scđa opio adducto.

Ecūdū opionez

primā m̄def ad motiuā adducta
caplo scđo. p̄ opione scđa. Ad
primū em cu accipif̄ in multis
regnis fuit p̄les reges sibi succedētes quowz
aliq̄ fuerūt vnci & aliq̄ nō fuerūt vnci. R̄n
det̄ diversitatē. Unomō em dī: q̄ reges pa
ganī q̄ nō fuerūt vnci nec fuerūt reges veri.
q̄ vt dicit inno. iij. c̄ eccliam nō est dīnū nec
p̄t̄s prātas ordinata & p̄cessa ls p̄missa tm̄mō
Aliē dī: q̄ reges pagani q̄ nō fuerūt vnci fue
rūt veri reges q̄: sicut pagani nō tenēt̄ ad cō
stitutiōes ecclasiasticas. c̄ de diuorthis. c. gaude
mus: sic etiā p̄suetudinib̄ regū tpianor̄ nō ar
tan̄: t̄n̄ tpiani nō p̄nt fieri veri reges nisi vn
ganī: q̄ et co q̄ sūr tpiani ad p̄suetudines tpia
nō obligāt̄ sūr p̄suetudines ecclasiasticas ser
uare tenēt̄. Ad scđm q̄n̄ p̄baſ q̄ rex heredi
tarie succedēs nullā b̄ sup tpalia prāte et co
q̄ a psona ecclasiastica iungit̄ p̄ b̄ q̄ vncio re
galis p̄t̄ p̄ferri ab alia psona q̄ ab ecclasiastica.
Dī q̄vncio regalis nō p̄t fieri ab alia psona
q̄ ab ecclasiastica: q̄ illa q̄ sunt p̄p̄a legi dīne

Cap. IIII

Ad primā

Prima r̄nd̄.

Secunda

Ad secundum

Cap. III III V & VI

nō debēt fieri nisi a ministro legis diuine. cu
iūmodi fuerunt sacerdotes & leuite in veteri
testamento & psone ecclasiastice in novo. Et q̄n
dī: q̄ belias debuit vngere aliquos in reges &
& filiē filī p̄p̄ete q̄ nō erat sacerdos nec le
uita vnit̄ Iebu regem sup israel. R̄ndetur q̄
nō haberur in canōe biblie belyā & filī. p̄p̄e
te supadicti nō fuisse sacerdotes nec leuitas
Cap. quinti ostendo cur de secundo articulo partia
li p̄t̄ sūr decendus, de tertio articulo recitat & probat
prīma opio iūdem.

Ecūdū arti

culus circa primā partē q̄oīs
principal' est an rex hereditarie
succedens aliquā percipiat su
per temporalia potestatē et eo q̄ cōsecratura
psona ecclasiastica: circa quē fuit diuersē opis
iones: sicut circa primū que fere eadē & cōsider
millia motiuā possunt habere. Propter q̄d
ad tertii articulū qui ē an rex hereditarie sue
cedens aliquā percipiat sup temporalia prātez
et eo q̄ a psona ecclasiastica coronatur. Duri
breuiter h̄ trascendū: q̄ videb̄ habere difficul
tatem p̄p̄er hoc q̄ reges nō soluz tpianī & fuit
deles coronāt̄: sed etiā pagani & infideles.

Circa quē articulū est opinōnū diuersitas
quarū prima est: q̄ rex succedens hereditarie
accept̄ aliquā potestatē sup tpalia et hoc
q̄ a persona ecclasiastica coronatur. Pro quo
p̄t taliter allegari. Ut̄ maior est dignitas:
tanto in adēptione eius dīz adhiberi maior so
lemnitas sine qua haberī nō p̄t: sed dignitas
regalis est maior q̄ milītia: circa aut̄ milītiam
qn̄ quis adipisc̄it eam dīz aliqua solēnitās ad
hiberi sine qua nullus p̄t esse milēs. ergo mul
timagis q̄n̄ quis sit rex aliqua solēnitās de
bet fieri circa eūz sine qua nemo p̄t esse rex.
Illa aut̄ solēnit̄s est coronatio: q̄ sola coro
natio videb̄ illa esse solēnitās que est cōis om
nibus regib̄s que exhibet sibi cōtra oēs pa
ganos. ergo et eo q̄ aliquis coronat̄ aliquā ac
cipit potestatē sup temporalia.

Cap. vi prosequit̄ tertii articulū minō principales
recedendo secundā etiā op̄. circa etiā de diuersitate
succedēt̄ et de fute eius multa disquiruntur.

Lia est opinio

q̄ rex hereditarie succedens:
nō necessario aliquā prātem
super tpalia b̄ ex hoc q̄ coro
nat̄ a persona ecclasiastica quasi et hoc acci
peret aliquam prātem super tpalia. Ad cuius
evidentiā dic̄ fesse sciendū q̄ licet sint dīcē
si modi principatus regales: sicut docet Aris
to. in politi. Nullus tamen principatus rega
lis ab ecclasiastica: q̄ illa q̄ sunt p̄p̄a legi dīne

Quæstio quinta

Iis assimilatur in multis principatū naturali
De differentia aut̄ principatū patet: q̄ qdā
legum facti institutione diuina: quidā nō hu
mana. De diuina aut̄ institutione legitur in li
bris regum. vnde. i. Regū. viij. habemus q̄ de
us p̄ samuelē instituit̄ principatū regalem:
pandendo q̄d deberet esse ius regis q̄ p̄stitut̄
dus erat. De humana p̄ tam in veteri testa
mento q̄ in alijs historijs atq̄ gestis in q̄bus
legis q̄ multi fuerit per voluntatē boī: facti
reges: p̄pter q̄d ad sciendū qualiter et quādo
& vnde rex hereditarie succedens sup tempor
alia habeat prātez: cōsiderandū est si est pos
sibile quomodo principatus regalis ab initio
institutus fuerit. Nam si sit memoria de insti
tutione laudabilz nō iniqua: tūc ea debet ser
uari in succendentibus. Si vero non est memo
ria q̄oī bmoī regnū fuit ab initio institutus
addenda est cōsuetudo de qua est memoria: et
illa est seruanda: dūmodo vt prius nō sit iniq
nec cōtra leges superior̄: ad quas p̄seruādas
rex huiusmodi teneb̄. Si vero ex aliquo cōtētu
ignorarec̄ bec̄ cōsuetudo: vel etiā prius rex
morerec̄ anteq̄ p̄ constitut̄ onē ab initio con
stituēt̄ legem p̄ se & suis hereditib̄: si modo
licet acquisiuit̄ regnū: vel anteq̄ ordinass̄
quem modū rex hereditarie succedens fuare
deberet: accipendū & seruandū esset illudiq̄
rationabilius et utilius esset p̄ bono cōmuni
totius regni. Quia sicut benigno: a & utilio
ra ita rōnabilit̄a in bmoī sunt p̄ferenda: nisi
forte rex hereditarie succedens vellet & poss̄
cedere iuri quod poss̄t rōnabilit̄ vendicare.
Et isto habetur q̄ ad principatū regalem bus
manitus institutum: cuiusmodi est omnis p̄n
cipatus qui in politica habet: qui pendet & p̄
redit ex ordinatione humana: qui ex causa ra
tionabili variari potest: non est necesse q̄ rex
hereditarie succedens aliquam percipiat sup
temporalia potestatē et hoc q̄ coronatur fī
ue a psona ecclasiastica sicut ab alia.
Tripli cōsiderēt̄ enim potest principatus regalis institutū
Uno modo per voluntatē & ordinationem po
puli: quia quilib̄ populus carens rege p̄p̄o
qui nō est subditus imperatori vel alteri regi:
potest de iure gentium cōstituere sibi regem.
Alio modo potest institutū principatus regalis
per imperatorē vel regem qui diuersos popu
los habet sibi subiectos. Imperator: em potest
nouos facere reges in p̄uincia que nō habet
reges. Rex etiā babens sub se diuersas p̄
uincias sic per ordinationem latuam populi
vel p̄decessoris sui minime prohiberi potest
creare nouos reges. Tertio modo potest insti
tui principatus regalis per acquirentē plenū

Capitulum VI

dominiū super regionē que cōuenienter pos
set habere regē. Si enim aliquis potens p̄ em
ptionem vel bellum iūstum vel alio modo ac
quirit dominū sup provinciā aliquā si per su
periorem iūz minime probibet potest sibi no
men & rem regis assumere super eandē provin
ciā vel alteri dare. Si primo modo institutē
principatus regalis: sicut in voluntate popu
li est ordinare an reges sūt p̄ generis successi
onē an per electionē: sic in voluntate ipsiū po
puli si ordinauerit regem hereditarie successi
onē est ordinare q̄ defuncto rege filius succes
sorū statim ante omnē coronationē vel quā
cungs solēnitatē habeat omnē debitāz super
temporalia potestatē: vel q̄ solummodo bmoī
potestatē accipiat per coronationē vel aliam
solēnitatē fiendam circa ipsiū cuius corona
tio est: quia quilibet in traditōne seu donatō
rei sic potest imponere pactus vel legē quam
vult: quia in re p̄p̄ia quisq̄ ē moderator & dis
positor & arbiter. I. in re mandata. C. mandati.
ergo instituentes voluntate principatū rega
lem ac sponte se subdentes regi & successorib̄
eius possunt ponere leges quā volū: dūmodo
nō sit irrationalis & iniqua nec cōtra iūs su
perioris: q̄ populus subdēs scipium alicui re
gi & hereditibus suis potest imponere legē q̄ q̄
libet rex hereditarie successus statim defun
cto p̄decessore habeat omnē quā habiturus ē
sup temporalia potestatē absq̄ omni solēnni
tate. poterit etiā ponere legē vt rex heredita
rie successus nō habeat sine coronationē sup
temporalia potestatē. Et p̄pter eandē rōnē di
citur q̄ siue aliquis cōstituat̄ in alio regno re
gēsive acq̄rens sup aliā regionē dominū: le
gitime p̄t̄ imponere successorib̄ vñā legē vel
aliam: vt sibi rex hereditarie succedēs statim
babēt̄ omnē quā habiturus est sup temporalia
potestatē. Et ita per coronationē vel mediātē
coronationē p̄t̄ cōferrī: vt p̄t̄ nō cōferrī os
liquā potestas sup temporalia. Et si ipsiū co
ronationē nulla cōferrat̄ p̄t̄: tunc ipa non
fit nisi ad solēnitatē vt rex in maiori honore
z amore habet. hoc probat̄: q̄ semine coronā
tur sicut regine: & tamen p̄ huiusmodi corona
tio nō nullam recipiūt sup temporalia potestatē
ergo nō est de natura coronatōis q̄ p̄ ipsiū de
tur aliqua p̄t̄s sup tpalia. Et p̄ idem p̄bat̄
q̄ p̄ vñctionē & coronationē seu cōseccrationē
nulla daf̄ potestas sup tpalia: quia regine vñ
guntur & cōseccrantur: & tamē p̄ vñctionē & co
ronationē & cōseccrationē nullam recipiūt po
testatē sup temporalia. immo similes ab om
nibus q̄buslibet officiis etiā publicis sunt res
mote. vnde nō possunt esse iudices nec magis
eciū

Questio sexta

Si non ponebat obicem: maxime infidelitatem
Vel contemptum properet quod reges fidèles
Consequerentur diuini modi gratiam et non
infideles.

Capitulū primū q̄d̄is sette p̄pos̄is q̄d̄ recitat &
p̄bat circa eam p̄mā op̄inōē.

Exto queritur

Vt̄us rex hereditarie succedēs
fir corātori in aliquo subiect?

Līcā quā possunt esse opinōes
nē cōtrarie. quā p̄mā est q̄ rex hereditarie
succedēs suo coronatori in aliquo est subiect?

Pro qua potest taliter allegari. Rex hereditarie
succedēs est in aliquo subiect? ei ad quē
spectat examinatio ipsius regis. quia etamis
natio p̄sonē alicuius nō spectat ad inferiorez
nec ad parem sed ad sup̄iorēz: examinatio autē
regis seu p̄sonē regie hereditarie succedētis
pertinet ad coronatorē. restē. Inno. iij. qui vt le
gitim⁹ etrā de elec. c. venerabilē: ait. Est enī
regulariter ac ḡnialiter obseruatū: vt ad cum
exāatio p̄sonē p̄ciat ad quē impositō man⁹
cum igit ad ip̄m spectet examinatio persone
sequit per p̄sequēs q̄ bmoi rex suo coronatori
aliquo modo est subiectus.

Ca. ii. recitat p̄bat sc̄am op̄inōē.

Lia est opinio

q̄ rex hereditarie succedēs suo
corātori in nullo est subiect?

Pro qua p̄t taliter allegari.

Illi rex hereditarie succedēs in nullo est sub
iectus qui nibil iuris aut potestatē tribuit re
gi hereditarie succedēt: sed coronator est hui
usmodi. ergo re. Item rex hereditarie succe
dens nō tenet regnū suū a coronatore suo. Lī
q: nō est vasallus suus cum nō p̄st̄ sibi iura
mentū bomaḡ. Tum q̄ p̄decessores quibus
tales reges hereditarie succedunt in plurib⁹
regni fr̄ancorū anglicoꝝ et alijs multe alijs
nō tenebant regna sua ab aliquo coronatore
q̄ne isti. Alter enī nō essent veri successores
pm̄iū et dēterioris p̄ditionē: essent reges si
deles q̄ infideles. q̄ hereditarie succedētē
in nullo sunt subiecti coronatorib⁹ suis. Item
nullus est subiectus illi a quo subiectos et in
delitatis recipit iuramentū. Coronator autē
regis hereditarie succedētis sicut ceteri ep̄i
eūdē regni iuramenti subiectōis et fidei ita
tis p̄ temporalib⁹ que a rege tenet p̄stant ipsi
regi. ergo rex coronator: suo in nullo est subie
ctus. Item coronari nō est magis subiectōis
q̄ vngi cōsecrari et ordinari que nō sunt subie
ctionis p̄batio: q̄ papa si nō est sacerdos vel

Questio sexta
Cap.

Op̄inō prima

Probatio prima

Cap. II
Op̄inō secunda

Probatio p̄mā

Secunda

Tertia

Quarta

Capitulū I T II

ep̄us quādo eligit postea vngi et consecrat
coronat et ordinat: et nō p̄secratoz suo in nullo
est subiectus. Ille metropolitanus etiā p̄secrat
et suffraganeus suis quibus non est subiectus.

Multe etiā clericī habētēs līas dimissōriās
ab illo ep̄o suo et a nō ep̄o suo ordinantē cui nō
sunt subiecti. Pueri seu liberi regnū et alioz rā
nobiliū q̄ nō nobiliū baptizant et vngiunt a
p̄būis quibus nō sunt subiecti. q̄ multomaḡ
coronari nō est subiectōis p̄batio. Item int̄
peratores multi sunt coronati a suis inferiorib⁹
bus quibus nō erant subiecti. ergo per hoc q̄
rex hereditarie succedēs ab aliquo coronatur
nō p̄t probari q̄ eidē sit subiectus. Item
min⁹ iuris et p̄tāris tribuit coronator: regi co
ronato q̄ electores electo: et faciētēs impera
tores aut regē impator: sed q̄uis elector nō
babeat ius nisi p̄electores: in nō est eos subie
ctus. Non em papa qui nullus ius haberet nisi
eligit canonice electoribus est subiectus. Si
militē ep̄us vel alijs p̄la: us vel p̄tās seclā
ris sepe aliquod ius nō habēt nisi eligit: nō
et tū electoribus minime sunt subiecti. Impa
tor: etiā inq̄tūm pp̄lō transfluit suā p̄tāē nō
babet ius impiale nisi a poplo: et tū pp̄lō non
erit subiectus. Sunt p̄mī reges dūniorū re
gnoꝝ qui a populo voluntarie facti fuerint re
ges nō babuerūt ius regale nisi a poplo. et tū
postea pp̄lō suis nō fuerūt subiecti. q̄ multo
minus immo nullaten⁹ rex hereditarie succe
dens coronatori suo est subiectus.

Capitulū primū q̄d̄is sette p̄pos̄is p̄ponit primo que
stionē deinde resolutē cātū cūs p̄mā op̄inōē reci
tat et finaliter condē p̄bat.

Ep̄tia questio

Vt̄ si talis rex coronat ab alijs
quo alio archiep̄o q̄ ab eo qui
antiquitus coronare consuevit
vel sibi p̄si coronā imponeret p̄ hoc p̄deret ti
tulum vel p̄tāem regalē. Questio ista solū
modo est an rex si coronaret ab alio q̄ ab eo q̄
consuevit coronare ip̄m ip̄o facto absq̄ sente
ria p̄dat titulū vel p̄tāem regalē. Līcā quā
sic intellectu nō videf esse tanta difficultas:
q̄ta esset si quereret an p̄pter hoc deberet v̄l
merere p̄linaz p̄dere titulū vel p̄tāem regalē.
Et ideo vt inuestigāde veritātē maior: detur
occasio inuestigandū est an p̄pter talem cul
pam esset rex talis dignus p̄uari titulū vel po
testate regali. Et est una opinio q̄ sic. Pro q̄
p̄t talis allegari. Qui nō p̄ ostiū ad aliquā
dignitatē ascēdit nibil iuris acq̄nt. vñ symo
naci symoniace dignitates ecclesiasticas adi
p̄scētēs q̄ nō intrā p̄ ostiū nibil iuris habēt
sed qui coronat ab alio q̄ ab illo qui antiqui

Op̄inō prima
Ratio prima

Op̄inō prima

Questio septima

coronare p̄stituit vel p̄suevit nō p̄ ostiū ad res
giam dignitatē ascēdit. q̄ nibil iuris h̄z: et per

Fō sc̄a
Tertia
Cap. II
Op̄inō secunda

p̄p̄s q̄ de fcō p̄ rege se gerit de fcō d̄ regia di
gnitate p̄uari. Item si q̄s aliqd̄ de iure ecclē ali
nare tētauerit d̄ bonus sui amissionē mul
ctari. xvij. q. iij. qui cīq̄. sed talis rex aliquid
alienaret de iure ecclē illi⁹ archiep̄i a quo co
ronari cōsuevit: q̄ tolleret illud ius ecclē. q̄
d̄ bonus sui amissionē mulctari. Itēz qui
p̄petua d̄ dānari infamia et in carcerari et in
exiliū deportari p̄dere d̄ titulū vel p̄tāem re
gale. sed rex talis cū sit sacrilegus iura ecclē
minuēdo aut auferēdo d̄ p̄petua infamia cō
dēnari et in carcerari et in exiliū deportari. xvij
q. iij. atēdēndū. xvij. q. iij. q̄cīq̄. q̄ d̄ p̄dere
titulū vel p̄tāem regalem.

Cap. ii. vlt̄mū h̄z se p̄mā primo ponit
secundā opt. p̄ cuius declaratioē delude ponit tres dis
tinctioēs. post quas vlt̄mū loco p̄cedēt p̄ quāmor
articulos sane diligētē notandos.

Lia est opinio

q̄nō dicit ita distictē tales re
gēs post bmoi factū esse dignū
p̄uari titulū v̄l p̄p̄tate rega

Prima distinctio det ad q̄nēm p̄positā. Prima distinctio est

q̄ archiep̄s alijs aut coronat aliquē regēs de
iure aut de pura grā. Hez distinctio p̄batur p̄
hoc q̄ archiep̄m aliquē coronare regem que
cīq̄ nō competit sibi ex iure diuino vel iure
naturali: q̄q̄tū ad ius diuiniū omnes ep̄isco
pi sunt pares et equales. Ius etiam natura
le cōmune est omnibus. dī. i. ius naturale. Ju
re aut diuino q̄d̄ est in scripturis sacris inter
ep̄m et archiep̄m non repert̄ distinctio. Et si
alijs archiep̄s coronat līcētē aliquē regem
aut haberet a se aut ab alio: nō a se: q̄qua rōe
vnus archiep̄s hoc posset facere eadē et alijs
q̄ nō est maior rō de vno q̄ de alio: cum omnes
archiep̄s (presert̄ si non vnus est sub alio) sunt pares. Si autem hoc haberet ab alijs: sive
hoc haberet a rege coronato vel coronando vel
a populo regni sive ab imparote v̄l ab alio re
ge. sic rex coronatus in hoc sit subiectus: sive
a quoq̄ bomine vel populo seu collegio v̄l
vniuersitate vel cōmunitate hoc habere p̄t
de pura grā q̄a ad libitū. Hec dēt̄is valeat
reucari. Si tamen cōcedētē bmoi ius ut nec ipse nec
successor valeat reucari. Līcā h̄z em̄ possim̄
esse opinōes presert̄ de imparote et papa
quia bmoi vñā opinōē nec imparote nec pa
pa potest concedere alicui aliquod p̄uilegiū
sive vel libertate: quod successor reucare nō
possit. Sedz alia opinōē sicut impator: simi

Sc̄unda distinctio

Tertia distinctio

Primus articulus
est an si rex coronaretur ab alio archiep̄o fab

ee v

Capitulū I T II

liter et papa potest res temporales dare quas
successor reucare non pot: sic non pot conces
dere p̄uilegia et libertates que et quas succes
sor reucare non pot. Siue igit̄ ius vel auctor
itas coronandi regē sic possit dari alicui q̄ ab

nullo valeat libere reucari sive non possit sic
dari: sic tamē pot̄ dari q̄ ab nullo inferiorē do
nante pot̄ reucari et absq̄ noua donationē vel
grā tempore oportuno pot̄ ut bmoi donationē
ne nisi a cōcedente prohibeat tali modo q̄ nō
pot̄ dicere se debere coronare regē et tūc no
na gratia indigeret. Et sic nō obstante vanes
tate opinōū de p̄tāe concedendi ius coro
nandi regē patet p̄dicta distinctio. q̄ sc̄ilicet ar
chiep̄scop⁹ coronat regē de pura grā v̄l de
ture. Sc̄da igit̄ distinctio q̄ rex talis coro
natus ab alio tali ep̄o q̄ ab eo qui antiquitus
coronare cōsuevit vel sibi coronā imponētē
sic coronari sine culpa vel cū culpa. Hez disti
ctio patet et p̄cedēt: q̄ si talis archiep̄us
et pura grā et donationē regū coronatoꝝ mas
sumētē cōmētē p̄tāe cōueniētē p̄missa: vel etiā
am ex pura grā imperatoris vel populi aurip
ius q̄d̄ de coronatiō habet ordinare reges p̄
cedētēs coronauit: rex succedēs pot̄ sine cul
pa ab alijs coronari. Item si non esset ampli
talis sedes archiep̄s: vel sedes vacare et nō
pot̄ de archiep̄o conuenientē tpe p̄uidet̄:
vel archiep̄us etiā absens vel infirm⁹ vel alio
impedimento legitimo impediet̄ q̄ non possit
cōgruo tpe coronare regē: pot̄ rex absq̄ cul
pa ab alio coronari. Non em̄ in fauō archie
scop⁹ deberet coronatio regis per temp⁹ ni
miū plū diffiri maxime si etiā rex q̄ an
te coronatiō suā nō pot̄ p̄tāem regalē et
erēt̄: q̄ talis fauō etiā iniquus et iniustus et
republice periculosis ac p̄niciolus: quare de
iure concedi non pot̄: sine culpa aut talis
rex posset ab aliquo alio coronari. Si vero ar
chiep̄us habet ius coronātē ip̄m et non appa
ret ratio q̄re potestate coronandi regē etiā il
la vice priuari deberet tūc rex non etiā cul
pa si ab alio coronaret̄. q̄ nō est sine culpa qui
sine culpa et absq̄ causa priuari aliquem iure
suo quod maxime non est ab ipso priuantē.

Tertia distinctio est q̄ rex talis qui non fine
culpa coronat ab alio q̄ ab illo archiep̄scopo
qui antiquitus coronare consuevit aut est in
corrībilis aut corrībilis. Juxta istas dis
tinctioēs possunt formari diversi articuli de
quibus habet dicere quid sibi videtur ista ses
cunda opinōē.

Primus articulus
est an si rex coronaretur ab alio archiep̄o fab

prīmū articulus
questio.

UNIVERSITATIS
DE SALAMANCA

Questio septima

Responso

Ilo qui antiquitus de pura gratia et non de iure coronare consuevit per hunc potest vel dignus esse pateretur titulum vel patrem regale. Ad quod dicitur quod non: quia cum denegat alicui illud quod habuit de gratia ducatur; poterit res et iura donata revocare propter certas culpas. Si autem archiepiscopus non habet ius coronandi a regibus talis regni: sed ab imperatore aliquo cui tales reges sunt subiecti: rex non potest ius hominis revocare sed imperator vel alius suus regis tali propter culpam potest homini ius revocare. Et consimiliter et causa potest a rege vel imperatore vel ab alio superiori regi revocare ius coronandi: quia sicut aliquis propter culpam priuatis iure suo: ita etiam ab aliis culpa et causa priuatis quod iure suo: sicut in legibus et canonibus christi habet. Ad allegationem secunda opinionem prescripta adducam cuiusque qd sacrificatus est qui vult revocare ea que ecclesiis sunt concessas: varijs modis respondeo.

Secundus articulus

potest esse: si aliquis archiepiscopus de iure beatum coronare tales reges an pro culpa an ex causa possit priuare archiepiscopum tali iure coronandi. Et circa hoc potest esse opinionem diversitas. Una est quod rex pro culpa et causa potest priuare archiepiscopum biniusmodi iure coronandi: quod propter culpam. Probabat hoc modo. Id est ius videlicet esse de reuocatione iuris donati et de reuocatione rei donatae: quod eadem ratio est de utroque: ubi autem est ea dem ratio ibi debet esse idem ius: ut notat et de istis translato. sed res donata alicui proprietae culpaz et ingratitudinem revocari potest. extra de dona. et. vlti. igitur similiter ius coronandi propter culpam et ingratitudinem potest revocari a rege. Alia est opinio quod ius biniusmodi revocari non potest a rege. Quia sacrificatus est qui revocare vult ea que ecclesiis sunt concessas. xvij. q. viii. sunt qui et ea sacrificatus. Alia opinio responderet per distinctionem quod aut archiepiscopalis habet ius coronandi regem a regibus predecessorum: talis regis aut a populo vel a superiori scilicet imperatore vel ab alio cui tales reges sunt subiecti. Si igitur ius coronandi a regibus eiusdem regni rex pro culpa archiepiscopi plerumque pluribus episcopis vel archiepiscopis iterata maxime si ex aliquibus appearat probabiliter quod successores erunt culpe predecessorum imitatores poterit archiepiscopum biniusmodi iure priuare: ius hominis quod a predecessore suis est oblatum liberaliter revocando: plerumque successores regis potestatem revocandi ius

Capitulum II

coronandi in papam vel in aliis transferendo a se nullatenus abdicauerit: quia si priuatus potest rem donata revocare: propter certas culpas: multo magis rex qui est in summa dignitate seculari post imperatore poterit res et iura donata revocare propter certas culpas. Si autem archiepiscopus non habet ius coronandi a regibus talis regni: sed ab imperatore aliquo cui tales reges sunt subiecti: rex non potest ius hominis revocare sed imperator vel alius suus regis tali propter culpam potest homini ius revocare. Et consimiliter et causa potest a rege vel imperatore vel ab alio superiori regi revocare ius coronandi: quia sicut aliquis propter culpam priuatis iure suo: ita etiam ab aliis culpa et causa priuatis quod iure suo: sicut in legibus et canonibus christi habet. Ad allegationem secunda opinionem prescripta adducam cuiusque qd sacrificatus est qui vult revocare ea que ecclesiis sunt concessas: varijs modis respondeo.

Ad allegationem secunda opinionem prescripta adducam cuiusque qd sacrificatus est qui vult revocare ea que ecclesiis sunt concessas: varijs modis respondeo.

Respo. prima

Secundus articulus
quodcumque.

Respo.
Opusio prima

Op. secunda
Probatio.
Op. tertia.

Questio septima

culpam potest perdere priuatum suum cum multo magis sit quis priuatus iure suo propter culpam quam propter bonorum aut favoris alteri. Si enim locupletari non debet aliquis cuius alterius in iuria vel iactura extra de regis iuri locupletari. li. vi. Et si non potest alteri subueniri nisi alter ledatur: comedius est neutrux iuriari quam gravari alterius. trij. q. vi. deniq. et nullus est cu alterius iniuria consulendum. trij. q. vi. c. i. Sicut cuius alterius debonari non est alius honorandus: quia licet non obstante quod nec ecclesia nec persona propter favorem alterius debet regulariter priuari iuribus et priuilegiis: tamen casualiter priuari debet: multo fortius tamen regulariter priuende sunt culpe et non solitudo casualiter ergo ecclesia propter culpam possunt licite argubent in casu priuari priuilegiis iuribus et libertatibus sibi concessis. Item illis sunt priuilegia detrahenda qui precepit superiorum obviare non timent extra de priuilegiis. c. dilecti. vbi dicit glo. supradicto decurtabimus: non sunt ei iura sua seruanda qui ius alienum violare non metuit. ecclesia ergo propter culpam inobedientie et irreverentie priuari possunt priuilegiis sibi concessis. Item communis secularis propter culpam priuari potest iuste priuilegiorum bonorum sibi concessis. Eiusmodi em propter occisionem episcopi suorum priuatur dignitate episcopalis. trij. q. vi. Ita nos in quo casu etiam ipsa ecclesia priuata sicut honore episcopali non propter delictum ecclesie cathedralis sed propter delictum ciuitatis. ergo multo fortius ecclesia propter delictum priuatum potest priuari sibi concessis. Item frustra petit debitum qui quod debet non impedit: ut allegando dicit glo. dist. rev. esto. Ad quod per bandum diversos canones allegat. Sic ecclesia laici si non impendunt quod debet frustra perunt ab eis iura sua seruari. Item laici persertim reges imperatores principes ac personae aliae eminentes qui ecclesiis honoribus priuilegiis et libertatibus illustrarunt et sola dominatione non magis quam ad ius ecclesiis sunt subiecti propter subditum dominum suum: quod ecclesia non dominans biniusmodi laicis iurta illud petri. non dominantes in clero. et per consequens minus in populo: sed ut dicit glo. trij. q. vltima. super de forma fidelitatis. in fine. Eadē fide tenetur quis subditus suo sicut subditus domino. ut rev. dist. esto subiectus. extra de iure iurado. peruenit. et trij. q. vi. nihil iniquius. et si non fecerit priuatis illo dominio quod habet in vasallo: et transit feudum ad superiorum: ut in lib. de feudis. qualiter feudum amittat. ergo misteria ecclesie si non fuerint fideles laici qui eis bonores iura libertates et priuilegia concesserunt

pnt iure priuari et iuste sibi concessis. Item hosti non seruanti fidem non est fides seruanda. cum etiam ei fide seruata contra idem verset. c. de iure iurando. puenit: si igitur ecclie non seruando fidem laycis incipiatur hostiliter pse qui: eis non est fides seruanda: et per consequens priuari pnt illis quod sunt concessa sibi. Sed aliquis vnonom illis oibus rindebit dicens quod quis personae ecclastis: ce pnt committere culpam in ecclie non possunt aliquam culpam incurrire: quod scilicet ecclia non potest clara aliqua iurari cum sit sine macula malitia et sine dolo. Sed becero impugnat quod quis ecclia universalis que est congregatio generalis ecclesiarum fidelium non sic possit errare contra fidem nec culpa maculari mortali ut nullus omnino sit in vera fide et caritate: tamen ecclie particulares pnt taliter contra fidem et bonos mores errare ita etiam ut sint a catholicis deserende testis beato ambrusio qui ut beretur. trij. q. i. c. que dignior ait: si qua ecclia est quod fidem respuat vel apostice predicationis fundameta non possidet nequam labore perfidie possit aspergere deserenda est. Ecclie igitur propter culpam possunt priuari eis quod concessa sunt eis. Altero dicitur quod licet nulla ecclia debeat priuari eis que concessa sunt sibi tamen que liber persona de ecclesia propter culpam debet priuari ius que ecclie sunt concessa. et ideo qui libet archiepiscopum propter culpam potest priuari iuste prae coronandi regem. licet ecclesia binius potestate priuari non debet.

Ecclesie

Reputatio.

Responso secunda.

Tertius articuli dubitatio

Responso.

Capitulum II

pnt iure priuari et iuste sibi concessis. Item hosti non seruanti fidem non est fides seruanda. cum etiam ei fide seruata contra idem verset. c. de iure iurando. puenit: si igitur ecclie non seruando fidem laycis incipiatur hostiliter pse qui: eis non est fides seruanda: et per consequens priuari pnt illis quod sunt concessa sibi. Sed aliquis vnonom illis oibus rindebit dicens quod quis personae ecclastis: ce pnt committere culpam in ecclie non possunt aliquam culpam incurrire: quod scilicet ecclia non potest clara aliqua iurari cum sit sine macula malitia et sine dolo. Sed becero impugnat quod quis ecclia universalis que est congregatio generalis ecclesiarum fidelium non sic possit errare contra fidem nec culpa maculari mortali ut nullus omnino sit in vera fide et caritate: tamen ecclie particulares pnt taliter contra fidem et bonos mores errare ita etiam ut sint a catholicis deserende testis beato ambrusio qui ut beretur. trij. q. i. c. que dignior ait: si qua ecclia est quod fidem respuat vel apostice predicationis fundameta non possidet nequam labore perfidie possit aspergere deserenda est. Ecclie igitur propter culpam possunt priuari eis quod concessa sunt eis. Altero dicitur quod licet nulla ecclia debeat priuari eis que concessa sunt sibi tamen que liber persona de ecclesia propter culpam debet priuari ius que ecclie sunt concessa. et ideo qui libet archiepiscopum propter culpam potest priuari iuste prae coronandi regem. licet ecclesia binius potestate priuari non debet.

Tertius articulus p

esse an rex talis qui non absq; culpa sua coronare ab alio archiepiscopo quod ab eo qui antiquitus coronare consuevit: sibi ipsi coronam imponens propter dederit vel dignus est pateretur titulum vel praetatem regale: quis obstinatus et etiam incorrigibilis in episcopate nullatenus appareret. Et tamen p dicit opio quod non: quod talis culpa regis est facilius legi non quod est ron: pone quod sacrificatus omittit quis cum verberat aut occidit clericum vel resligiosam personam sibi solitudo sacrificari ron: iuris publici: quod si talis rex in hoc facto est transgres sor iuris publici quod consistit in sacrifici et sacerdotibus. di. i. ws publici quod videlicet auferret archiepiscopo quod consuevit coronare regem ius suum. pena autem binius sacrificari negat: fini leges negat fini causiones est depositio a regno: igitur rex talis si est corrigibilis non est dignus propter hominem culpam retitulum vel praetatem regale sicut nec propter aliquas species vel modos sacrificij est dignus maxima et grauissima pena.

Quartus articulus

potest esse: an rex propter biniusmodi culpam

Quartus articuli dubitatio

Questio octava

Opio prima et p^o bario eius.
Si est incorrigibilis sit dignus bmoi pena. Et est una assertio q^o sic p^o quis potest taliter allegari. Ut d^r glo. d^r. l. sup caplo si papa. Si notoriū est crīme eius qdūq^o t inde scandalizet ecclia et incorrigibilis sit inde accusari pot. et per cōseqns si pot accusari sic ut criminalis accusatio q^o ad diminutionē cap*t*. i. ad degradatio nem intēdit: nisi legitima precedat inscriptio nullatenus dimittat. ex de accusatorib^o q^o litter et q^o multo mag^r q^o libet alius sive regali sive q^o cuius alia dignitate p^o fulget. p^o quoq^o crīme si est incorrigibilis est dignus a dignitate deponi. Ex quo concludit q^o rex tal^r p^o bmoi sacrilegio si est incorrigibilis dignus est perdere titulū vel potestate regale: q^o sequitur q^o quilibet sive laicus sive clericus et cuiuscunq^o fuerit status etiā papa ppter heresim est a dignitate sua deponēd^r. de aliis ei a papa dicit glosa ex de hereticis sup. c. excommunicamus. Pap a ppter heresim pot deponere omes tā laycos q^o clericos a dignitatib^o suis. Et rex talis ppter bmoi sacrilegiū est excommunicat velexoicari pot si est incorrigibilis: et si in excommunicatione ex annū persistat: postq^o fuerit inter hereticos cōputand^r p^o certum si fuerit excommunicatus a papa et sit incorrigibilis inter scismatics erit cōputand^r. Scismatic^r autem in scimate perseverans cōsecat hereticus ut ex glosa colligitur. xxiij. q. i. sup caplo p^o in fine vbi dicit: eadē dic de scismatico maris mecum scisma non possit eē sine heresi nisi forte in summo pontifice: ut si duo crearent et vterq^o credicer eccliam apud se eē. Vnde videtur esse beati biero. intentio qui ut habeat eadem causa. q. iij. c. inter scisma sit. Nullū scisma est nisi si sibi aliquā heresim cōfingat ut recte ab ecclia recessisse videat. vbi dicit glosa. Potest dici q^o hec sit differentia iter heresim et scisma que est inter dispositionē et habitū. Primo em d^r scisma: sed cu post temp^r p^o in aciter adhescerit sive secreta dicit heresim. d^r etiā glo. assignat rationē quare ut dictū ē p^o quoq^o crīme notorio si inde scandalizet ecclia et sit incorrigibilis pot accusari: nā p^o umacia d^r heresim. Et quibus collig^r q^o talis rex p^o bmoi sacrilegiū si fuerit incorrigibilis et in excommunicatiō p^o certum lat^r a papa p^o sterit est iter hereticos p^o utād^r. Hie dign^r eē pdere titulū vel p^o tatem regalem. Alia est opinio q^o rex p^o tal^r sacrilegio q^o quis sit incorrigibilis nō potest pdere titulū vel potestatem regale. Pro qua pot taliter allegari. Talis rex incorrigibilis absq^o gravissimo scandalū eius deponi nō p^o a dignitate sua: sed p^o scandalū evitādo cessat rigor: indicet cu etiā ppter scandalū sit desistend^r de iure. extra de

*Opino secunda
quarti articuli
Probatio*

Capitulum I

scriptio. nūl. Cū ppter hoc etiā scandalum fugiendū cibis qui magis necessarius est q^o vt talis rex incorrigibilis pdet titulū vel potestates regalē sit dimittend^r. dicēt aplo. i. corin. viii. Si etiā scandalizat fratre: nō mādu cabō carnē in eternū ne fratre meū scandalizet ergo q^o quis talis rex esset dignus titulū vel bo^r testatē regalē pdere: ipsum enī pdere non d^r. Sed forte hic aliquis respōdebit dicens q^o qn^r scandalū nascit nō et ignorāria vel infirmitate qd^r est scandalū pūsilloz: sed et malitia qd^r est scandalū perfectoz: nō sunt temporalia ppter scandalū dimittenda. Nam ppter scandalū qd^r est malitia ouā non est rigor iusticie dimittend^r: q^o hoc nocaret bono communī: dare malis audaciā delinquēdi. Nā facilitas venie incētuū tribuit delinquēdi. extra de vita et honestate clericor. c. et clericor. S^r si talis rex esset incorrigibilis scandalū aliquid et malicia oris: q^o tuc non esset talis punitio emitēda. Sed ista rāsio impugnat: q^o ve h^r di. l. vt p^o suucret. vide qvbi. p^o graves dissensionū scissuras nō hui^r aut illi^r bois pūculū: sed pploz strages iacet detrahendum est aliquid severitati ut maiori^r malis famādis caritas sincera lubentiat: sive g^r scandalū et ignorāria et illimitate sive et malitia ouā severitas punitioz d^r dimittit. si ergo pploz strages iacet q^o magis debemus diligere vitam poploz q^o vnius mali punitioz vel pauca vel parua re pūtalia bona. illud aut qd^r min^r diligendū est est dimittend^r. ppter illud qd^r magis ē diligēdū qn^r simul b^r nō p^o. Si inq^r ex depositione talis regis a titulo vel p^o tate regali emmiret pploz strages ppter scandalū q^o tucūq^o ex malitia ouā talis severitas dimittenda est.

Ex primū octauē et ultime questionis pponit ips^r questionē circa quā recitat et p^obar primaz op. et duos eius modis ponend^r quos etiam p^obar: ad quorum p^obatōnes respondet et ordine cap. v.

Ctatio et Ultimo

o querit vtrū canonica electio primū cipum electorū seu eligentiu ex natura rei tantū d^r electo in regē romanoz q^o dat legitima successio regi bereditarie succedēti. Quantū ad ista questionē que multā videat esse vicina questionē quarte est opinionum diuersitas. Una est tenens partē negatiuā circa quam sunt diversi modi ponēdi. Unus est q^o canonica electio primū cipum electorum illius non dat electo in regē romanō: tantum quantum dat successio regi bereditarie succedēti: quia bmoi electio nullam dat electo administrationē: nisi per papalem confirmationē vel cōprobationē seu

*Questio. viii.
Cap. 1*

*Opino prima
Primo modis
ponendi*

Questio octava

nominatiōne vel coronationē. Ad fulcimen tum istius modi deduci possunt multe allegatoz que hic solūmō sunt cāgēnde. p eo q^o qua liter cōfirmari et declarari potest studiose et p^oce dētibus q^ostionibus appere poterit. Ergo nō electio sed p^ofirmatio vel approbatio noīatio aut coronatio a papa adhibenda d^r admīstrationē electo in regē romanō. Paret p^omo et b^r q^o electus bmoi est vasall^r pape et eiū rāmentū fidelitatis et homagii p^ostare tenet. Itē p^o hoc q^o imperiū est a papa. S^r iliter p^o hoc q^o elect^r in regē romanō nūl potere renēt a papa. Itē p^o hoc q^o papa pot deponere impator et p^ons cōstituere: q^o i^r aliq^o pot solum aliquid dare honorē qui cu nō posset solū auferre. extra de trāstatōe. inter corporia. tā q^o potest auferre honorē pot dare endē. Itē p^o hoc q^o papa pot in vniuerso mūdo d^r vñ caput a quo oīs iurisdictio et potestas dependeat: qd^r nō est aliud nisi papa cu ipse a solo deo h^r p^ortē. Itē p^o b^r q^o papa b^r vtrumq^o gladii. s. spinales et p^oalem. Ali^r mos d^r ponēdi ista negationē dicit sic q^o canonicā electio p^oncipū electorū nō dat tām electo in regē romanō q^o dat legitima successio regi bereditarie succedēti: q^o p^oas eligēdi d^r ta est electorū a suprō p^ortice. et de elec. c. venerabilē. et ideo sicut inspiciēd^r sunt pūiles gloria ad h^r ut sciat quā p^ortē habeat sive qd^r cōstineat in eis. ex p^ole p^olegis. c. p^oro. t. c. reces pūmus: ita ut sciat quā p^ortē eligēdi habeat electores et quā p^ortē et eoz electōe p^osequāt inspiciēd^r cēnt līc q^o data ē electorū p^oas eligēdi q^o si nō repūnif ipsi^r summī p^ortificis ē declarare quā p^ortē et eoz electōe elect^r obtinet: q^o eius est interpretari legē: cu^r est p^oderē et de priu. si papa. in. vi. papa nō b^r alios iudiicare. et de iudicis. cu^r venissent. cu^r p^opa^r declararet q^o elect^r in regē romanō. b^r electo etiam nā p^opa^r: et p^ons declarat q^o et sola electōe nō est aliq^o rex romanō aut impator: sequit p^o eligens nō dat electo in regē romanō plena administrationē nec regalem titulū vel p^ortē impialem q^o omnia: ramen dat legitima successio regi bereditarie succedēti. Pro isto modo ponēdi ista negationē que fundat principali^r ter in h^r q^o electio p^oncipū dat tantū p^ortē elecro quantam papa vult per cā sibi dari potest multiplicitē allegari. Et primo specialiter quo ad regna et p^ouincias que de facto regiro manoum seu imperatoriō obediunt. Nam papa sup omnia regna occidentalia quōq^o aliqua imperiori sunt de facto subiecta b^r eandes potestat ē quā babuit p^ostantinus magnū sup to-

Capitulum I

Capitulum I

tius ī imperiū monarchiā: q^o ipsa constantinus magnus reliquit filiastro et eius successorib^o disponenda. d^r. tcvi. c. cōstantinus. p^ostantin^r aut p^o sue voluntatis arbitrio potuit ampliare et restringere p^otem electorū ut electio ab eis facta legitime maius vel minus daret electo: ergo et papa hoc pot saltem quo ad occidē talia regna. Amplius: qui pot regez alicui^r Secunda regni vel regnor deponere: et fideles ipsius a iuramento fidelitatis absoluere: et quib^o vult in eligēndi regem: et eiusdem regni vel regnorū dominia tribueret: et regem cōstituere his iusmodi etiā quānū electio alicuius ī reges debeat dare electo pot instituere: papa autes omnia sup: adicta pot specialiter q^orum ad occidentalia regna: quia nō videat q^o neq^o a deo: neq^o ab homine habeat maiorē p^otem super regnum francor. q^o sup alia regna occidentalis p^oscripta: pot aut exercere primo sup regnum francor: et omes p^ouincias ab aquitania usq^o ad bavariā cōpribendit namq^o illas p^op b^r dericum als. Ildericū regem francor: tam orientaliū lez germaniarū q^o occidentalium: et regem deponit et sibi subiectos iuramento fidelitatis absoluīt: et pipinū patrē Caroli magni in eius loco substituit. tv. q. vi. alius. Elecrobus etiā regis romanorum ius tribuit eligēndi. etra de elec. venerabilē. ergo papa pot instituere q^ortū talis electo dare debeat electio. Tertius qui pot alicui regi p^otem dare eligēndi sibi successoriē: b^r statuere qn^r et quā electus habere debeat administratiō: an mortē op^r alterius expectare. papa autē p^o de regi romanorū seu imperatoriō p^ortē eligēndi ī patrē successoriē quo ad regnū yrāle. dis. tcvi. in synodo. et sili^r rōe quo ad alia regna. s. occidē talia: ergo p^o statuere qn^r et q^ortū electio dare debeat electo. Itē electio illa que indiget sibi matrē ad hoc q^o electus habeat administratiō nem nō tām dat electo q^ortū legitima successio regi bereditarie succedēti: q^o rex hereditarie succedens nulla indiget cōfirmatione ad hoc q^o electus habeat administrationē. Itē illa electio vtrumq^o eius electus nō est rex nō dat tām electo q^ortū legitima successio dat regi bereditarie succedēti. ideo p^o electio cōfirmatione ad hoc q^o electus habeat administrationē. Quarto

Quinta

Quarta

Tertia

Secunda

Prima

Dilectio octaua

batio nō scit primere: electio p̄dicta neq̄ ap-
probata nec eius admissa psona sicut vulgaris
fama innoverat et publica facti evidēria ma-
nifestat: nō querēs ut d̄beret p̄ ostiū regni seu
imp̄i cōscendere dignitaris fastigii sed poti-
us aliud nescim⁹ quo duxit seu poti⁹ seduct⁹
p̄ filio p̄fati nomē sibi et titulu regis usurpauit
quis p̄mis̄ alterius eorū p̄ sede aplica⁹ fuisse
approbata psona vel reprobata: neutri electo-
rū ipsorum assumere licuit nomine vel titulu preli-
batū: cū nec interim romanorū reges et iterit
sed in reges electi nec sine babēdi p̄ regibus:
nec reges etiā nominādi zc. virtute nō success-
fūdū legitime hereditarie succedēs in aliquo
regno statim est rex: nec psonae ipsius examina-
tio approbatio vel admissio spectat ad papā:
ergo electio in regem romanorū nō dat electo-
tantū quantu⁹ dat legitima successio regi be-
reditarie succedenti. Alie plures allegatiōes
ad predictā assertionē p̄nt adduci: de quibus
in discussione istarū forte tangetur.

Lia est opinio
dicitur q̄ canonica electio p̄s
cipuz electoz t̄m̄dat electo in
regē romanorū in terris & pro-
vincijsque subiecte erāt Lārolo magno ante
coronatōnē impialē q̄tū legitia successio dat
regi b̄ditarie succedēti. Prima ps illi op̄i.
p̄bat sic. Electio q̄ dat electo in aliq̄b̄ regnis
& provincijs sine terris plenā administrationē
virtute cui⁹ l̄ electo nomē regis assumere: t̄m̄
dat electo in terris illis q̄tū dat legitia succes-
sio b̄ditarie succedēti: q̄ legitia successio non
pl̄ dat regi b̄ditarie succedēti: nisi q̄ p̄t li-
cite sibi nomē regis assumere ac iura & boare
gni administrare. Et canonica electio dat electo in
regē romanorū seu imperio in provincijs & terris
q̄ erāt subiecte Lārolo magno āte coronatōz
impialē plenā administrationē & virtute electōis
elect⁹ p̄t sibi nomē regis assumere: sicutur ac.
maior ut videat p̄batō nō indiget. minor ē p̄-
bat q̄dā doctor venerabilē quo in p̄cedentib⁹
bus fctā est mētio: cui⁹ verba q̄uis fint plēta:
absq̄ om̄i imitatōe pp̄t reuerentiā dicent: q̄
solo sincero vītatis & iusticie amore ut arbi-
tror. Exq̄stius q̄ multi alij conat⁹ est iura ipo-
rh declarare: duxi p̄sentib⁹ inferenda et breuitate
practāda: ut ex ipsa discussiōe vītas elimi-
nari discutātur vel intelligat: q̄t querēdo: opponē-
do & solvēdo: ac diuersas artes & mētodes reci-
tādo meli⁹ vītas inuenit: & q̄d a plurib⁹ querē-
tur facili⁹ inuenit, dicit p̄t c. de qb⁹, dicit iḡ p̄d.

Capitulum II

etius doctor: in hec yba. Elec*t* in reg*e* sive imp*o*tor*e* in p*ro*cordia pr*o* stat*e* et ip*a* elect*o*e nom*e* reg*is* assum*e*re et iura et bona reg*n* et imp*io* in y^{er}al*ia* et in alijs p*uinc*is*e* adm*is*trare. ad bu*is* articuli approbat*o*s p*ro*mit*o* q*uod* Carol*o* mag*is* rex franco*x*: vt pr*o* et bis q*uod* dicta sunt in p*ro*mo.ca.bul*o* tractat*o*: fraco*x* reg*n* q*uod* p*re*cede*b*af ab a*gr*an*ia* v*is*q*ue* bauaria*h*abuit et success*o*n*e* p*ri*ma more et p*ro*uetudin*e* q*uod* g*ra*ni*al* o*im*ai*lio*^r reg*no* occid*et*ali*u* q*uod* r*u*c*it* sicut et n*u*nc per succession*e* g*ra*ni*us* ut plurim*u* deb*eb*at*o*: et in bre*g*no sibi suis*g* success*o*n*e* y*er*al*ia* et multas as*li*as, p*uinc*ias*g* et terras p*o* bell*u* l*icit*u*m* ac*q*s*ui*te*o*: ex eo videl*z* q*uod* reg*es* et p*ncip*es*g* et poss*ess*ores il*lari*u*m* p*uinc*iar*u* ec*cl*as*g* p*ri*anas*g* m*lt*imodas ut ex diversis hist*o*ri*s* et chronic*s* apparet ty*ran*ides suis*g* sp*ib* et er*ec*eb*at*: et h*o* poterat face*re* id*e* Carol*o* de iure gent*iu* et quo bella s*u*t induct*a*: vt p*z*.ff. de iust*i*. et iur*o*. et h*o* iure*o*. iust*i*. de iure*na*. gen*o*. et ci*o*. h*o* us*aut*. et h*o* us*genti*u*m*. et et p*nti* p*uinc*ias*g* tras h*o*m*oi* cod*e* m*o* fec*it* suas*g* ea em*q* in bello iusto cap*im* iure*genti*u*m* r*u*ta*h*uit. vt p*z*.ff. de ac*qr*edo ret*u* d*n*io. l*o*. natural*o*. h*o*. vi. iust*i*. de ret*u* d*n*io. h*o*. it*ez* ea q*uod* et bo*st*ibus*g* ad id*e*.xxiiij. q*uod* v*o*. dic*at*. et q*uod* vii. si q*uod* de reb*o*. et p*o* dic*at* Carol*o* cl*ap* sis*g* plurim*u* an*is*. vt p*z*.v. c*o*. i*o*. v*nc*it*o* et coronat*o* fuit in ip*ato*r*e* rom*ao*^r. v*n* notat*o* in p*ost*one f*rederici* imp*ato*r*is* bac*edi*. h*o* ini*uria*. in glo*sm* leges*g*. coll*o*. x. q*uod* Carol*o* st*et*it*o*. x*o*. an*is* rex fr*ac*ie et l*ob*ardie ant*e*c*p* h*o*ic*o* imp*io*: nec reg*is* nisi fec*iss*e*o*. ix. leges*g* in lombardia p*re*nt*as* pos*it*q*ue* fuit imp*ato*r*e*: vt ib*o* notat*o*: q*uod* Carol*o* reli*qt* reg*n* et imp*io* cu*m* p*uinc*is*g* licite ac*q*s*ui*te*o* v*tu*te*o* dic*te* g*ra*ni*al* p*ro*uctudin*is* filio*o* suo Ludouico recept*a* y*er*al*ia* qu*uod* reli*qt* her*nardo* nep*ot*is*o* suo: et sic deinceps reg*es* imp*ato*res de g*ra* dict*o* Carol*o* et i*nt*eres*o* h*o*ic*o* p*o* success*o*n*e* reg*n* fraco*x* seu part*e* ei*us*d*e* reg*n* p*o* di*u*ision*e* ei*us*d*e* cu*m* y*er*al*ia* et imp*io* cod*e* iure*o* et i*tu*lo quo illa Carol*o* tenebat*o* v*is*q*ue* ad t*pa* lud*o* uici*o* tri*o* cui*o* t*pe* y*er*al*ia* d*fec*er*it* a fidelitat*e* sua*o* Reg*na* aut*o* germanie h*o*ic*o* n*o* reg*es* de g*ra* di*ct* eti*o* Carol*o* descend*entes* au*o*us*g* def*ec*er*it* genus*o* vel salt*e* pot*est*ia*o* g*ra*ni*is* ip*so*z*o* in d*co* reg*no*: quo*o* g*ra*ne*o* def*ici*er*it* p*ncip*es*o* et nat*u* maiores*o* fraco*x* alem*ano*^r bauar*o*^r et saxon*u* q*uod* rep*nt*ab*at* eos*o* tu*pp*lin*o* germanie eleger*it* henric*u*duc*o* saxon*u* in reg*e* germanie ac*fr*aco*x*: vt ex p*u*is*o* dic*at* in.c.i*o*.app*et* q*uod* fac*ere* pot*er*at*o* ex iure*genti*u*m*: et quo*o* iura*o* et reg*na* cod*ita* sunt*o*: scilicet*o* q*uod* quis*o* lib*et* pop*u*lus*o* pot*er*at*o* sibi elig*ere* reg*e*: vt pat*z* et bis que*o* leg*unt*ur*o* not*ant*ur*o*. ff. de iust*i*. et iure*o*. Lex hoc*o* iure*o*: et deinde orebo prim*u* fil*o* eius*o* dem ben*ic*i*o* (vt eti*o* v*is*um*o* est superius*o* in co*dem* cap*itu*lo) recuperavit*o* y*er*al*ia* ip*si* reg*no*

Buctio octaua

germanie: a quo & a cuius societate defecerat & factus fuit postea imperator: & iterato incepit regnum cum ytalia & imperio deberi ex successione generis usq; ad tpa orthbonis tertii cuius tpe fuit institutus q; per certos principes germanie. s. p officiatoris impij eligeref imperator: ut etiā et superi? dictis plane ptes. His ita q; pmissis pboveritatē dicti articuli gñaliter de administratōe oīm puinciarū regni et impeni. Scđo pncipalit de administratōe regni germanie. Primū sic. pbaſ: q;libet pp'l's carēs rege pot sibi regē eligere de iure getiū: et quo sume regna cōdita sunt. vt. s. dictū est p.l. et b. iure. ff. de iusti. & iur. & er p̄nt p̄ electus talis eodē iure et tali electōe populi regnare noīet re: qđ nō est aliud q; nomē regis assumere bona & iura illius regni. administrare vt de se p̄ p̄ in regno & impio cū nō habeat locū hodie successio gñis) mortuo rege & imperatore populus germanie ytalie & aliarū puinciarū regni & impij carentium rege: & pncipes & electores iam dicte institutiōis bñt eligere regē seu imperatore rep̄ntates oēs pncipes & pp'l'm germanie ytalie & aliarū puinciarū & terrarū regni & impij quasi vice oīm eligēdo: vt et dicendis infra. c. pti. clarius apparebit. igif concludit q; electus p eos cōcordis ex electōe bmoi pot de iure gentiū līcite noīe & re ipsa regre quod nō vident alius q; nomē regis assumere ac iura & bona regni & impij administrare: vt p̄diti. & et bis iuregentiū credo verificari dictum beati biero. di. q; exercit? facit imperatore: vt p̄ i casione. tciij. dist. legimus. q; exercitus seu romanus pp'l's eo tpe rep̄sentabat totū pp'l'm romaniū impio subiectū. vn facere poterat imperator: rēsicut hodie pncipes electores ratione insti turōnis pp'l'm bmoi rep̄sentant. Scđo p̄ idē p̄bari aliinde sic. illud qđ subrogat & succedit in locū alteri? rei dīz recipie & imitari ius & naturā illius rei in cui? locū succedit & subrogat. vt p̄. ff. de p̄di. & demō. l. filie. ad idē et de vo. & vo. redēp. magne. de baptismo. ma: o: es. cu: suis p̄cordatijs. & H etiā cū sit certū iure canonicō & ciuili satis dictat rō naturalis: apud oēs em nō p̄ dici al: qđ pprie succedere in locū alterius rei si nō biet ius & naturā illi? rei in cuius locū succedit & subrogat vt de se notū est. & sic illid videſ esse de iure gentiū. qđ em rō naturalis dictat apud oēs idē est. vt. ff. de iusti. & iur. l. oēs. instit. de iure na. gen & ciui. s. qđ vo. sed electio regis et imperatoris q; sit p̄ pncipes electores succedit & est subrogata in locū successionis gñis q; p̄ multa tpa fuit in regno & imperio dicta est. s. m. ca. n. retinebit g; illa elec̄tio ius & naturā successiois gñis que p̄ multa

Capitulum II

tpa fuit in regno et impio: sicut filius statim mons
tuo pere et ipsa genitrix successione assumpsit nomen
regis: et administravit bona et iura imperii in italiam
et in aliis pueris regni et imperii: immo inde filius cum
pere administravit ex ipso patris dispositio et ex
superius dictis in c. i. p. 3. vel si non esset filius regis
aut imperatoris: tunc eo decederet alius de genere
decedentis succedebat eidem in regno et imperio
nomine regis assumendo et bona et iura ipsius imperii
et regni iure praestudinum generale alioque regnos
non occidentalium: in quibus hec locum successio genitrix
in administrando etiam ex superius dictis satis posse
igit filius et nostro tempore electus a principib[us] electo
rib[us] praeorditis ex tali electio[n]e quod subrogata est de re
gno et imperio loco successio[n]is genitrix per statim licite
cite nomine regis assumere ac iurare bona imperii
administrire. Deinde illud probabo sparsus de admini
strando regni et imperii in germania. scilicet quod ea pos
sit electus a principib[us] in praeordia et electio[n]e bimotu
licite administrare dato sicut non concessum quod in yta
lia hec non possit: et hoc modo non appetit et praedictis
chronicis oibus quod postquam fecit successio genitrix
Caroli magni in regno germanie henricus primus ex electio[n]e p[ri]ncipalium et natu maior germanie
statim assumpsit nomine regis et administravit bona et
iura dicti regni. Post hanc iterum deficitatem successio[n]e
eiusdem henrici in regno germanie instituta certis principib[us] ad electionem reges: henricus
eius fundator sedes ecclesie bambergenensis ex electio[n]e
principalium sic assumpsit statim nomine regis et administravit
iurare bona dicti regni. Post hunc est de
inceps ut et chronicis praedictis p[ro]p[ter] id ipsum po
tuerunt alii eum de regis successores in reges a
principib[us] electi praeordines assuptri. Præterea satis
poterat praedictis quod germania post divisionem reg
ni et imperii fracteretur: de quod sicut in causa iuris dictum est: fuit
regnum sicut regnum gallie occidentalis: quod ho
die regnum fracie nuncupatur: et est regnum p[ro]p[ter] se: et h[oc]
regnum germanie ludovicus frater lotbarus impera
toris et Caroli regis gallie in portio beredica
tis obtinuit: et post mortem eius filii sui tres: Caro
lus magnus: Ludovicus: et Carolus: quoque vero sicut
Carolus regalis et impius et post eius armulphus
filius caroli magni praedicti regalis filius cum imperio ob
tinuit: quod regalis orto primo rex germanie p[ro]p[ter]
berengaria tertium postea recuperauit eam ad portio[n]em
regni germanie reducendam: et imperator factus est
ut visus est in d[icitu]r. et hoc anno non debet esse de
terior: praeditio regni et imperii in germania: quod te
ges ipsius fuerit regalis et imperialis assecutus: sed
melior: ut utibus enim reges ipsius permanuerint
impius poterit autem p[ro]mis debetur in C. S. statu.
et yma. l. vi. et ff. de iusti. et iuri. l. Impiu[m] autem dis
pedia et h[oc] sequitur non debet: ut et fidei usque p[ro]p[ter]
estat si electus ad imperium non posset administrare

Questio octaua

bona et iura impiorum et regni in germania statim ex ipsa electione sed baberet rōne italie et spe etare coronationē nominatōnē et approbatio nez ecclesie romane q̄ ipsi⁹ germanie et consti tūtio sacra ytalie preges frācorū dēteriorēss. magna em̄ possent dispensia pplo germanie et tali exspectationē p̄ guerras: et quibus solent sequi cedes hominū rapine et incēdia: genera ri que per administrationē regis de facilis celi far posse: ut d̄ se notū exsistit. quare cōcludi tur q̄ electus concorditer a principib⁹ darto etiā q̄ in italia non posset administrare: id tñ in germania facere poterit et debebit nec ob stat si iure p̄missam suppositionē dicat q̄ si et electus in regē a principib⁹ possit admi nistrare in germania. q̄d̄ fideleata ipsa germania p̄ se: et hoc ex electione principū electorū: tñ cū ytalie accedere videat germania: hoc nō pote rit ex electione bmoi: sed potius ex ecclesiē ro manie approbationē: ut sic accessoriū sortiat na turā sui principalis. et de reg. iur. accessionum. lib. vi. et cū cōcordantib⁹ ibi notariis. Unde et hoc electus a p̄ncipib⁹ nō rex germanie sed rex romanorū appellat quod fieri videat ratio ne ytalie in qua sita est roma. Quia ad hoc re spondendo dicat q̄ germania seu regnum ger manie nō fuit accessoriū regno ytalie. Regnū enim germanie etiā post diuisionē regni fran coū: cū adhuc regnū germanie erat de gene re Caroli magni obtinuerunt duo reges ger manie. s. Carolus tertius et Arnulphus ipsum q̄ regnū ytalie ortho primus aliquid regno germanie vi ablatū recuperavit: ut pat̄ et di critis. s. c. h. Reges vero ytalie qui ante tempo ra Caroli magni fuerū longobardū: nū regnum germanie et francorū sibi: ut ex supradi citis chronicis patet subiugasse noscūtur. Et aut̄ electus a p̄ncipib⁹ in regē rex romanorū appellat: illud nō est factum rōne ytalie: cū ipsa regno germanie accesserit ut est dictu: s. credo q̄ illud introductu: est: tñ pp̄f reveren tiā sacrosancte romane ecclie que oīum ecclie sianū primatū et magistratū obtinet: ut p̄z. dis. xvi. qm. xii. di. c. i. t. h. extra de summa trini. et si de carboli. damnamus. cum filiis. ut et imperator asserit papaz senioris rome esse primum oīum sacerdotū. in auten. de eccl. et. in p̄nc. collati. It. Tum etiā ppter bonoē vībis roma ne cuius populus oīum tenuit monarchia et im perii: sed post q̄ translatu: est imperiu: ipsuz im peratorē cōfirmauit: ut p̄z. ff. de origi. iur. l. h. h. nouissime. et insti. de iure natu. gentiū et ciui li. sed et qd̄ p̄ncipi. Id aut̄ quod dixi de admini stratione regni et imperii in germania: idem dico de administratione regni et imperii in gal

Capitulum II

lia belgica seu regno quondam Zothari fito in ter mosam et rhenum fluvio: de quo regno fit mentio in canone. Itri. di. porro. hoc em̄ lotha ri seu lothariense regnū post mortem lothari regis filij lothari imperatoris: de quo multos dies fit mentio in decretis: vñ dixi sup. c. h. Zu douicus secundus rex germanie: et Carolus rex gallie occidentalis fratres inter se equaliter an no dñi octingentesimo. Itri. di. diviserunt. Post vero ludouici morte varijs cōtentib⁹ suis per codem regno inter regem germanie et regem gallie habitis ludouicus et Carolus adole scens regis Caroli predicti nepotes in pos tione dicti regni lothari ludouicus regi occidentalib⁹ francie filio regis ludouici iam dicti et integro successerūt. Postea nō deficien te genere Caroli in regno germanie qdāz rex gallie occidentalib⁹ Carolus nōs benrico qui primo de genere satoni cepit regnare in ger mania cōfederatus: eidē benrico sub anno do minii noningētesimo. Itri. reddidit dictū regnū: de post morte eiusdem henrici varijs discordiis cōtra otthonē primū filii dicti henri ci p̄ regno lothari habitis tandem regnū lo thari totū suit ad dictū regem otthonem cō uersum: omnes reges theutonici belgicā gal liam ac regnum huiusmodi sine cōtradictione qualibet renuerūt: pur in p̄dictis francorū et godefredi chronicis plenius enarrat. Idē eti am ex causa prius dicta et omnib⁹ alijs prouinciis et terris que tempore diuisiōis fuerunt ad iuncte regno germanie vel que post diuisionē regni francoz p̄dicto regno germanie in mō tanis partibus accesserunt intelligo reperten dum. Hec sunt verba p̄dicti electoris q̄bus p̄ bat et declarare conat: q̄ electus in regē seu im peratore romanorū a principib⁹ electorib⁹ in cōcordia p̄ statim et ipsa electione licite nomen regis assumere: et iura et bona regni et imperii que erāt subiecte Carolo magno an coronationē impiale administrare videat posse. p̄bari. p̄niciatio p̄ncipū germanie. s. q̄ rex romanorū post electionē co rūdē p̄ncipū vel a maiori parte ep̄p̄ de se fa etā b̄z eandē p̄tātē oīo et simp̄lī quā b̄z ipa tor. Nā q̄lib⁹ pp̄los careat rege p̄t̄ sibi rege eli gere de iure gētiū. et quo iure regna p̄dīta sūt ff. de iusti. et iur. l. et h. iure. et p̄nti p̄t̄ elect⁹ ta lis eodē iure et tali electōe pp̄li regre noīe et re qd̄ nō est aliđ q̄ nomē regi assumere et bona iura ipsi⁹ regni administrare. s. in regno et in im perio cūn̄ beat̄ locū successio ḡnis: mortuo re ge et im peratore pp̄ls germanie italie nō die p̄sidie africe grecie et aliarū p̄niciariū q̄ de iure regē et igio rōnorū sūt subiecte: carz rege sup̄mō et im peratore illo. s. q̄ solus super omnes populos predictarū p̄niciarū debet eē rex et ipa tor. et p̄ncipes electores rōne instōni q̄ illru ti sūt electores sup̄mī regē et im periorū babēt eligere im peratore rep̄tātēs in hōmes p̄ncipes et pp̄lm germanie italie inde africe grecie et

Capitulum III
Opacum.

si electus in regē romanorū virtute electōnis ius b̄et tñ in illis terris et p̄nicihs q̄bz b̄z rex hereditarie succedēs virtute successionis legitime tunc p̄motio regis in im peratore esset verbalis et nō realis sicut dicitur est questione quarta. c̄it.

Cap. iii. ponit tertii opinionē et eius motus de q̄ bus videbis co. ultimō.

Lia est opinio

que videt sūisse opinio p̄ncipū germanie p̄niciario q̄ rex rōno: et post electionē p̄cordē p̄ncipū vel a maiori parte illo de facto b̄z eandē po testatē omnino et simp̄lī q̄bz im perator: et q̄ electio canonica p̄ncipū electorū tñ immo plus quo ad aliđ dat electo in regē romanorū q̄bz legitima successio regi hereditarie succedēt. Primo em̄ sic dicitur p̄bare conatur q̄ p̄niciatio p̄dicta p̄ncipū germanie est p̄so na vītate qd̄ q̄uis liqat ut videat et bis q̄dcā sunt. q. viii. c. h. t. iii. t. x. vbi. p̄batū est q̄m̄ re gem romanorū et im peratore nulla est real dīa et q̄ electio alicui⁹ in regē romanorū dat sibi plena administrationē et q̄ im perator nullas ter ras tenet a papa. sive nō ē dicēdū im peratorez alijs terrarū ab eo tenere: tñ nūc q̄s replicādo p̄plā q̄ tacra sit ibi dicēdū est quo p̄iudamēt̄a p̄bationē quid p̄fat̄ doctor: conat̄ p̄bare: q̄ elec̄t̄ in regē seu im peratore a p̄ncipib⁹ ele ctoz regē et im perii in cōcordia p̄t̄ statim ex ipsa electōe nomē regis assumere: et iura et bona regni et im perii q̄. s. erāt subiecte Carolu magno an coronationē ipiale qd̄ nō ē p̄sonū dicti isti⁹ doctoris. Itē q̄rōne pp̄lōs germanie ytalie et aliarū p̄niciariū erāt subiecte Carolu magno an corona tionē ipiale p̄t̄ sibi eligere regē de iure gētiū q̄n̄ careat rege eadē rōe residua p̄s mūdi q̄ ē i tē poralib⁹ maior: q̄ germania ytalie et alie p̄niciarie q̄rāt̄ subiecte Carolu magno an corona tionē ipiale mortuo rege sup̄mō eoz et im peratore p̄t̄ de iure gētiū sibi eligere regē et im peratore q̄ poti⁹ taq̄ elect̄ a maiori p̄e erit rex et im perator rōno: q̄ elec̄t̄ ab illis. i. ḡr̄ duo p̄nt̄ eligi in re ges rōnorū et im periorū qd̄ ē absurdū. q̄re relin quis q̄nisi p̄ncipes electores rep̄tātē p̄ncipes et pp̄lōs vniuersitatis subiectos rōno ipio nō p̄nt̄ eligere im peratore rōno ipi⁹. videat i. ḡr̄ cō cludēdū q̄ p̄ncipes electores rep̄tātē p̄ncipes et vniuersitatis pp̄lōs subditos vniuersitatis rōna no ipio vel romanos et q̄ caput oīm alioz. et sic iferē q̄ electio bmoi nō p̄t̄ dat electo admis trationē in illis p̄nicihs q̄ in alijs p̄nicihs q̄n̄ erāt subiecte et. Sic i. ḡr̄ p̄ fundamētū p̄ me allegationis p̄fati doctoris videat posse p̄bare q̄ rex rōno post electionē p̄cordē b̄z cā dē p̄tātē oīo et simp̄lī quā b̄z ipa tor: et b̄dez

Euanio.

Reprobatio

Capitulum III

aliarū p̄niciariū q̄ de iure regno et im pio rōna noz sūt subiecte q̄si vice cīm eligēdō. q̄ elec̄t̄ p̄ eosdē cōcorditer ex electōe bmoi p̄t̄ de iure gentiū noīe et re ipa regre. quod nō vide tur aliud nisi nōmen regis assumere ac iura et bona regni omnī p̄niciarū que sūt de iure subiecte romanorū im perio administrare q̄ re p̄dicta p̄niciario p̄ncipū germanie conti nct̄ vītate. Sed forte huic allegatioi dicetur q̄ p̄cipes electores nō rep̄tāt nō p̄plōm germanie ytalie et aliarū p̄niciariū q̄ subiecte erāt Carolu magno an coronationē ipiale: et idō electio in im perio fortute electōis nō b̄z cā dē p̄tātē oīo quā b̄z ipa tor: nec b̄z admis trationē nō in illis p̄nicihs q̄rū p̄ncipes et pp̄lōs rep̄tāt. Sed hec b̄z rōno repugnat: q̄ illi q̄ rep̄tāt solū p̄t̄ alicui⁹ p̄pli marime si rep̄tāt quā p̄t̄ alicui⁹ p̄pli nō possunt eligere regē seu im peratore nō in illū p̄plōm quē rep̄tāt. alit̄ em̄ sc̄t̄ q̄ rep̄tātēs p̄ncipes et pp̄lōm vel partē cuiuscūq̄ p̄pli possēt eligere regē seu im peratore sup̄ rōtu mūdi. Si i. ḡr̄ p̄nci pes electores nō rep̄tāt nō p̄plōm germanie ytalie et aliarū p̄niciariū q̄ erāt sub iecte Carolu magno an coronationē ipiale: se quis q̄ p̄ncipes electores p̄nt̄ eligere solūmō regē seu im peratore sup̄ illas p̄niciias et nō sup̄ ali as p̄niciias. Et etiā qdā doctor tenet q̄ p̄nci pes electores nō b̄n̄t̄ eligere im peratore rōno: s̄ quēdā aliđ q̄ de iure nō ē p̄sonū dicti isti⁹ doctoris. Itē q̄rōne pp̄lōs germanie ytalie et aliarū p̄niciariū erāt subiecte Carolu magno an corona tionē ipiale qd̄ nō ē p̄sonū dicti isti⁹ doctoris. Itē q̄rōne pp̄lōs germanie ytalie et alie p̄niciarie q̄rāt̄ subiecte Carolu magno an corona tionē ipiale mortuo rege sup̄mō eoz et im peratore p̄t̄ de iure gētiū sibi eligere regē et im peratore q̄ poti⁹ taq̄ elect̄ a maiori p̄e erit rex et im perator rōno: q̄ elec̄t̄ ab illis. i. ḡr̄ duo p̄nt̄ eligi in re ges rōnorū et im periorū qd̄ ē absurdū. q̄re relin quis q̄nisi p̄ncipes electores rep̄tātē p̄ncipes et pp̄lōs vniuersitatis subiectos rōno ipio nō p̄nt̄ eligere im peratore rōno ipi⁹. videat i. ḡr̄ cō cludēdū q̄ p̄ncipes electores rep̄tātē p̄ncipes et vniuersitatis pp̄lōs subditos vniuersitatis rōna no ipio vel romanos et q̄ caput oīm alioz. et sic iferē q̄ electio bmoi nō p̄t̄ dat electo admis trationē in illis p̄nicihs q̄ in alijs p̄nicihs q̄n̄ erāt subiecte et. Sic i. ḡr̄ p̄ fundamētū p̄ me allegationis p̄fati doctoris videat posse p̄bare q̄ rex rōno post electionē p̄cordē b̄z cā dē p̄tātē oīo et simp̄lī quā b̄z ipa tor: et b̄dez

Quesitio octaua

Digitized by srujanika@gmail.com

Enseñanza

Impugnatio.

Capitulū III

tu: vñ successit illi electionis: iñg̃ retinuit ius et
naturā illi⁹ electionis q̃ fca fuit antiqua p̃plo
romano vñ exercitu. Et illi⁹ doctorē electio q̃
modo fit p̃ principes electores recipit insti-
turā successionis g̃nis in cui⁹ locū subrogata
ē successio g̃nis fm illi⁹ doctorē ex quo h̃z ipm
successio g̃nis subrogari p̃t in locū electiois
illī⁹. Et quo sequit⁹ p̃ sicut p̃dicit⁹ ē in p̃cedē-
ti allegatoe p̃ principes electores q̃ mō sunt non
tūmō rep̃ntat p̃ principes & p̃p̃l̃m germanie ita
lie & aliarū puinciarū que erāt subiecte rōno
imperio ante coronationē imperialē sed etiā
representant populos et principes aliarum
provinciarum que non erant subiecte Carolo
magno ante coronationē imperialē f̃erāt sub-
iecte romano simp̃o. Nam p̃ principes q̃ mō sunt
electores q̃uis nō immediae tñ mediate in eli-
gēdo succedit p̃plo rōno vñ exercitu. q̃ in eli-
gēdo retinēt ius & naturā illi⁹ p̃pl̃. s. rōni vel
exercit⁹. Et eligēdo & fm prātē ei⁹gēdi rep̃nta-
bant totū p̃p̃l̃m rōno impio subiectū: ut etiā
dicit iste doctor: iñg̃ & p̃ principes electores nūc
rep̃ntant totū p̃p̃l̃m rōno simp̃o subiectū. Et
quo p̃z q̃ sic antiqua ipato: elect⁹ p̃ p̃pl̃z rōnu
vñ exercitu habuit plenā prātē supra totū im-
perium & nūc bēat cādē prātē oino & simple
inq̃ptū reet rōno & inq̃ptū impator. Tertio p̃
sūdamēti motui quo p̃bat iste doctor: q̃ p̃ elec-
t⁹ p̃ p̃ principes ex ipa electōne statiz p̃t licite
assumere nomē regi in germania ac iura & bo-
na regni germanie administrare p̃bat q̃ quo ad
aliā puincia elect⁹ p̃ p̃ principes electores h̃z oino
cādē prātē inq̃ptū reet inq̃ptū ipato: & statū p̃
iuraz bōa puincie eiusdē mō cōp̃terēt sibi: me-
diatevel immediae administrare. Nā nulla est p̃
uincia sive regnū q̃ vñ qd̃ ahi⁹ ecē rōnu impiu-
nō habuit regē vñ ipato: q̃ statū p̃ possit ecē
ret p̃stitut⁹ sive p̃ electoz sive p̃ successionem
h̃iet prātē administrādī mō cōp̃terēt sibi iura &
bona puincie eiusdē sive regnū. s. et h̃z q̃ cādē
puincia subdebat rōno ipio nō debuit ecē dete-
rioris deditōis. s. nec deditio regni & imperij i
germania fm illi⁹ doctorē ē deterior: ex h̃z q̃ re-
ges ipi⁹ assēcuti fuerūt italiā & ipi⁹: s. si elect⁹
p̃ p̃ principes electores ad rōnu ipiu nō possit sta-
ti mō sibi cōp̃terēt immediae vñ immediae ad
ministrare bōa & iura ipi⁹ puincie sive regnū. s.
expectare oportet corādōez ipialē q̃ ex cāu-
lōgo tpe diffēri valeret: deditio puincie ecē de-
terior: ex hoc q̃ effet subiecta rōno ipio: q̃ p̃p̃f
bmōi expectationē p̃ guerras & discordias pos-
sent mala q̃pluria puencire q̃ p̃ administrōez
electi cessare valēt. Relinq̃t iñg̃ q̃ electus in
ipato: ne deditio regni alienū vñ puincie fiat
deterior: p̃p̃f h̃z q̃ est subiecta rōno ipio: statiz

Digitized by srujanika@gmail.com

Questio octaua

bz de iure administrationē sibi cōpētēt. sc
mediatā vel imediata. videt igis q. pñūciat
pñcipū germanie q. l. ret rōnoz p. electione
candē bz prātē oino quā bz ipatoz a vītate
discrepat q. statī vīture electojoz bz in puich
rōno ipio subiect. administrationē cōpētēt sibi
mediatā vel imediata. Qd adhuc tali mō
bat. Eadē res d̄z eodē iure cēseri lz bñm diuer
fas pres posset diuerso iure cēseri. vt l. rōnum
impiū est vnūz idē lz hēat diuersas ptes. gl.
diuerso ptes imperiū rōni possent diuerso iure
cēseri vt l. electus in ipatoz ī invna pte īmpē
idē hō pñus hēat sup illā prātē regalez postea
prātē īmpiale: qre ret rōnoz bz oino eadē pe
tem quā bz impator sup totū impiū lz nō bēat
eandē prātē quā bz impator sup totū impiū
z lz nō bz eandē prātē oino sup vñā pte quāz
bz sup alia. Dicē itaq. bñm istā opī. ne oportet
at cocedere q. Carolus magn⁹ fuit fact⁹ ipa
tor sup nouū impiū vt antiqui rōnu impiū
pñmis impatoribus et successorib⁹ eoz possent
nō fuit trāslatū in ipm: t q. Carol⁹ magn⁹ nō
babuit oēm peatē īpiale quā babuerit an ī
periu impatoes rōni. t q. rōnu impiū ab illo
tp̄ quo mñd⁹ fuit sibi subiect qd fuit tpe na
tiuitat xp̄i p eo q. rūc tota vīltas mortalium
vni regi seu impator subdebat qd est vñi de
potissimum q. ad pñcipatū optimū reqrñt. nō
poruit de iure distrabī nec diminui nec p. pre
scriptionē nec p. pluerudinē nec p. diuisionē
nec p. trāslationē nec p. aliquā ordinatioz bu
manā nñf̄ forte singuli mortales bñmōi distra
ctionivel diuisioni pberēt. sensuz; nec poruit
puideri de impatore alif q. p. electionē: q. mo
dus. puidēdi p. electionē portioz ē t melior: q. p.
gñis successionē: t iō pñcipes cñ ctoz morta
liu p. elecrōnē nō p. gñis successionē debet pñ
cipatū supmū adipisci. Jus autē p. tñas elige
di supmū pñcipē vñiuersito mortalib⁹ pñcipalit
ē apud impatorē: q. pp̄ls bñmōi ius t. prātē co
dēdi leges trāstulit in ipatoz. vñ t. pñcipio
rōni imph et p. multa tpa post impator. elegit
pñtētē imph vel successore. Sic igis impator
babuit ius eligēdi alteri cōmitrendi ius eli
gēdi qñ ipemēt nō eligeret. si autē ipatore mor
tuo t. nō substituto p. ipm impatore cuz nulli
vel nullis cōmittit in spāli ius impatorē eli
gēdi popl̄s rōn⁹ vel exercit⁹ rōn⁹ tanq̄ caput
toti⁹ imph h̄bet ius eligēdi ipatore q. nō solus
posset tuc eligeret impatorē: b. etiā alis vices
suas cōmittere: quā cōmissionē rōnoz pōt impa
tor elect⁹ tñc approbaret. pñfirmaret illi tā
q̄ repñtates vñiuersitatē mortalium bñt ius
eligēdi impatorē qñ ipator nullū elegit. Im
patore ius sup bñc bz prātē vt possit dividere im

Capitulū III.

perit nō quidē separādo vnā pte ab impio vt
nō subfit impio vel ipator: s pōt dividere i
piū in illā pccē impī q̄ immediate subiecta ē ipa
tori q̄ deputata est ipator ad onera impī
sustinēda vt aliq̄ ps illi p̄tis nō ipator sed
alicui inferiori ipatore fit immediate subiecta et
ipator solūmō mediate ita q̄ talis diuīsio nō
redūdet in detrimētū enorme ipi. Et sic p̄t ra
li mō diuīdere impī ita pōt trās regna q̄ er
cāu desinūt b̄c iusta regē t dñm applicare et
adiūgere impio b̄ est illi p̄t ipi q̄ deputata ē
ipator ad onera coia ipi p̄ferēda: q̄ etiā pos
set regna fras et puic̄ias q̄ et q̄s habuit iuste
a n̄q̄ cēt ipator adiūgere et applicare tali mō
ipio. Pro illis oib̄ et singul̄ poss̄ allegari ml̄
tipl̄ s̄ cā breuitatis trāleo. Juē ista d̄: q̄ ista
q̄ narrat capla chronice et bystorie q̄s sepe
dicit doctor allegat̄ vā sit. S̄z d̄: q̄ qdā eorū
pnt male intelligi. verū em̄ ē q̄ Carol⁹ magn⁹
reliq̄ regnū et ipi. Ludouico filio suo sed nō
v̄tute suuetudis regno occidēt alii q̄ p̄ ḡnis
successionē debent: s̄ v̄tute p̄tē ipial q̄ potu
it sibi successorez sun̄ eligere vel p̄sorte impī:
q̄ p̄tē italiā separauit ab alijs prib̄ q̄s depu
tauit ipatorib̄ p̄onerib̄ impī p̄ferēdis. ita
en̄ q̄ ipator nō immediate k̄ mediate cēt subie
cta. vñ q̄ Carol⁹ magn⁹ tūc volēs et iusta cou
sa b̄c pacē cū ḡred q̄ occupabāt fras plures
et fere oēs q̄ crāt subiecte immediate ipatorib̄
successorib̄ suis fras oēs p̄ter italiā q̄s habu
it cū cēt ipator subiecit immediate ipator p̄o
onerb̄ impī p̄ferēdis. iō ille t̄c et puicie nō
erāt de regno franco. p̄tūc. s̄z de regno seu
ipio rōnoz. s̄z qdā ps illarū frārū postea p̄ im
patore b̄nt ipiale p̄tē eandē quaz habuite
Carol⁹ magn⁹ facta fuerit regnū p̄ se vocatus
lothariē. et qdā ps alia fuit vocata regnum
germanie quēadmodū boemia quā tenuit car
ol⁹ magn⁹ q̄ rūc nō erat regnū p̄ se modo ē re
gnū p̄ se. Et sic illa fetā fuerit de fr̄is immedia
te subiecti ipatoris. ita nūc cōfilia fieri possent
et cā de fr̄is immediate subiecti ipatoris. Et d̄ bis
q̄ desinūt b̄c dños p̄p̄os immediatos dūmodo
nō cēt in detrimētū enorme ipi: s̄z de fr̄is im
mediate subiecti ipio q̄ b̄nt dños immediatos
alios nō poss̄ b̄ facere ipator: nisi p̄ culpavet
et cā rōabili appeteti p̄p̄ bonū coe poss̄ p̄i
uare dños fr̄is b̄mōi. q̄ quis oia sint ipato
ris tayḡ sup̄mī dñi. tñ nō oia sunt ipatoris isto
mō quo bōa fui sunt dñi. quia subiecti impe
ratoris nō sūt fui ipatoris. s̄z sūt liberi p̄p̄ v̄t
litarē et cōmodū etiā p̄ncipat̄ ipial si ē vere
regal̄ p̄ncipal̄ instiūut̄. Sicut aut̄ fili⁹ Loro
li magni successit Carol⁹ magno in ipio non
v̄tute suuetudinis regno occidēt alii que

Questio octaua

Capitulii. iiiij. Non optima tertio recitatâ dat solutio[n]e
ad principale quoniam tunc omni uerbi p[re]statio[n]e cōditio[n]es
beat[us] an elect[us] in reg[no] an hereditarie succedet[ur]

Iso quomodo

v opinio recitata sup*ri* ea. pcedē
ti pp*re* motiva a*ndicti* doctoris
sicut, pp*re* q*uo*d*a* alia quo*rum* aliq*ue* b*er*
reticent n*on* sol*it* t*z* q*e* elec*t* in rege seu iparote
rōam*u*a p*ri*ncipib*us* electorib*us* p*er* er*ip* a*electio*
stat*is* nom*e* reg*is* assumere et iura ac bona reg*is*
et imp*er*ii*m* italia*r* in ali*is*, p*u*nch*o*s eiusde reg*is*
q*u*erat subiecte. Carolo magno an*no* coronato*e*
ip*ial*e administrare. s*z* etia*r* t*z* q*e* p*ot* stat*is* nom*e*
reg*is* assumere nisi forte sit sol*itum* p*pter* aliq*ue*
sc*ad*al*u* cui*dam* ac iur*at* bona tot*u* imp*er*ii*m*

Capitulū III

italia.grecia.francia.india alijs p[ro]p[ri]e t[er]ritoriis
man[us] imp[er]ij mō cōpetēti subiecti ipsiati p[re]tari
mediate vel immediate de iure administrare p[ro]p[ri]e
qd[am] p[ro]nūciatione[bus] p[re]scriptā p[ri]ncipū germanie
arbitrari p[ro]sonā vītati. Tidēdū ē quō ista
opio r[es]ūdet ad formā p[ro]posito q[ui]onis. d[icitur]: ig[ue] q[uod]
canonica electio p[ri]ncipū electorū ex natura
rei electōis q[uod] est ordinata p[ro]uis min[us] rōabilis
possit alia ordinari dat electo in regē rōanomū
in frist. p[ro]p[ri]e t[er]ritoriis q[uod] tpe electōis sūt immediate
subiecte impio quecumq[ue] sūt ille p[ro]tū dat les
gitima successio regi hereditarie succedent[ur].
p[ro]sertis si regnū regi hereditarie succedēt, nō
plus suo mo deficiat ab optimo modo monar
chie regal[is]. vel ei p[ro]p[ri]e appropinquet q[uod] regnū regi
p[ro]electione succedentis p[ro]uta si subiecti bmoi
regi hereditarie succedēt sūt hui ei vel mag[is]
appropinquet p[ro]ditōis hui[us] q[uod] subiecti ipso q[uod]
illo mo sūt liberi quo subiecti optimo mo mo
mareb[us] regal[is] sūt facti liberi: vel min[us] approp
inquet conditōis hui[us] q[uod] subiecti bmoi regi
tūc canonica electio p[ri]ncipū electorū p[ro]tū ad
aliqd daret min[us] electo in regē rōnorū q[uod] legi
timā successio regi hereditario succedēt ino
p[ro]tū ad aliqd daret sibi min[us] q[uod] dat legitimā
successio militi vel alicui bñti buis p[ro]cos be
reditario iure. q[uod] p[ro]p[ri]o i m[od]is despotes seu
dñs sup[er] fuos: q[uod] q[ui]dā acqrut dñs suo acqrut
et dñs p[ro]libito suo p[ot] eos de iure dare vēdes
ret legare modisq[ue] alijs alienare q[uod] no possit
impat[er] sug sibi subiectos: si q[ui]dē impiū cōris
nef sub optimo mo monarchie regal[is] et optimi
p[ri]ncipat[er] natura q[uod] in h[ab]itū p[ro]sticu[us] q[uod] p[ro]sticu[us]
p[ro]p[ri]e cōe bonū subditox: et nō p[ro]p[ri]e vēlitatē et
gliam p[ri]ncipat[er]is nisi forte et p[ro]tī et scđario. et
iō p[ro]tō subiecti gaudēt maiori lib[er]tate q[uod] nō
est corruptio tranquillat[er] et pacis nec repug[n]et
bono cōi subiectox: et p[ro]tō p[ri]ncipat[er] ē melior et
nobilior. vñ ipator vel rex optimo p[er]mittit. h[ab]it
subiectos cō liberōs ut ipsi d[icitur] iure absq[ue] culpa
coz nisi cā fuerit manifesta nō possint priuari
reb[us] et libertatib[us] suis vel iuriib[us]: nec q[ui]dācō
rūt regi vel iparon acqrut sic vt p[ro]libito mo d[icitur]
iure possit talis acqrutū accipere et retinere vel da
re cui sibi placuerit: quis en scđario et cāu m[od]is
ta p[ot] q[uod] dñs p[ot] sug eos q[uod] sibi sūt p[ro]ditōis hui
li subiecti. verūt h[ab]itū obilitate canonica ele
ctio p[ri]ncipū electorū p[ro]p[ri]tū ad aliqd dat electo
in regē rōnorū q[uod] dat legitimā successio regi he
reditarie succedēt ēt si regnū rōnorū nō sicut
aliud regnū p[er]ineat sub optimo mo monarchie
regal[is]. et h[ab]itū supposito q[ui]dā regnū sit subiectū
reg[is] seu ipso. q[uod] m[od]is cāc in reg[is] hereditarie suc
cedēt g[ener] appellatoe[bus] vel alio mo posset defer

Riffo ad p̄t.

Questio octaua

ad ipato: in qbus impator: seu elect: in reg: rono: b: p: t: iudicadi: non rex bereditarie succedet: si tales cae in tris immediate subiectis ipso no possent ouiri ita ipse p: t: ad p: t: hmoi electio canonica p:ncipii electo: pl: dat electo in reg: rono: q: legitima successio regi bereditarie succedet: p: t: b: q: rex rono: no b: supio: et rex bereditarie succedet b: superiore sup: se: p: t: no ad tris q: s: immediate subiecte impator: electo: in reg: canonica electio p:ncipii p: t: ad aliqd min: dat electo: in reg: rono: q: legitima successio regi bereditarie succedet: et p: t: ad aliqd dat sibi pl: min: e: sibi dat p: t: ad administratione bono: et iur: aliaru: fraru: q: p: s: istut: in recipie: is fructibus earu: in institu: cdis iudicib: officialib: ei: ciss: p:ferendis et alijs pl: b: ad iurisdic: et p:ncipatu: regal: et ier: spectatibus: p: t: ad aliqd pl: b: dat electio canonica p:ncipii electo: in reg: rono: q: dat legitima successio regi bereditarie succedet: cu: dicti sit q: ipato: seu ele: et: in reg: rono: b: p: t: diffini: cdis i: ipo: reg: reg: bereditarie succedet: q: no p: o: diffini: re: ipo: rex bereditarie succedet: p: o: et electus: in reg: rono: quosd: actus refutatos ipato: exercere in tris no sibi immediate subiectis quos no p: o: exercere rex bereditarie succedet: nisi ex p:cessione impatoris vel p:fectudie collata ab ipatore q: p: t: ad hmoi act: refutatos imperatoris ipa electio canonica plus dat electo: in reg: romanu: q: dat legitima successio regi bereditarie succedet.

*Ea. v. ponit solutioēs ad p̄bātōe positas p̄ta. p̄ p̄m̄a op̄i. quo ad v̄trīq̄ modū ponēdi. de-
recitat errorēs in erratavagāb̄d̄. Iō. xxii. positos.*

Capitulū v

pa. Rñr q elect' nibil tenet petere a papa de
nccitate. s tñ tenet seq̄ informaçōes ei' cōso-
nas fidei xp̄iane & misstrare sibi carnalia ne-
cessaria sibi. Ad qrtū tñ d: q papa p̄ deposito-
nere ipatoz d: q nō p̄t regulr deponere im-
patore. s i ipato: deponēdus est h̄e p̄ illos q̄
rep̄ntat pplos rōano ipio subiectos sive sint
rōani sive sint p̄ncipes electores sive q̄cunq̄
alij casuallr aut possit papa deponere ipatoz
deficiētib: oib: alij ad quos p̄s depositio i-
patoris spectaret: l: si ipato: et deponēd: et
illi ad quos p̄tinet depositio ei' deficiēt sive
p̄igratiā sive p̄ malitiā aut p̄ negligētiā dam-
nabilē rex q̄cunq̄ ali' bñs p̄tēt q̄palē sufficien-
te in aliquo. cāu lucite ipm deponeret. Licens
etia alicui nulla pdito dignitate occidere ta-
lē ipatoz in aliquo cāu. Nō est autvñr sine oī-
ceptoē verū q̄ p̄t aliquē depōtere de aliq̄
dignitate p̄t sibi candē restituere. Nā ipatoz
& sifz papa p̄t scipm deponere de dignitate
ipatilivel papali & tñ nō p̄t scipm instituere.
Sifz archiep̄s in cā p̄t alicui ep̄o plaro infe-
tior auferre olaturā ouāt̄ sibi nō cōferte

Ed quarter

Copy

Ed primaria

24 secund

20

Is opinioni

b bus recitat, ut eas rindēdūs ē
ad allegatōes q̄ō eas militare
vident. Primo autē vidēdū est
quō p̄ istā op̄i. rindēt ad ea q̄ supera p̄mo cap. p̄
p̄ma op̄i. adducta sunt. Tēn ad p̄mū cū p̄bat
q̄ nō electio s̄ cōfirmatio vel approbatō seu
noiatō vel corōatio a papa bñda dat administratiōne
electo in regē rōnoꝝ cū sit vasallus
pape et ei iuramētū fidelitatis et bomagij p̄stare
teneat. Rñr negādo assūptū. nō em̄ ē vasallus
pape nec p̄stare tenet bñdi iuramētū. **¶** Si p̄
staret sibi fidelitatis et bomagij iuramētū co ipso
faceret se nō ipatore rōni. q̄ nō posset vti et o
siure quo poterat vti atiq̄e ipatores rōani ꝑ p̄
hīs et tuc nō deberet reputari successor eorum.

inē Elīquint

ido
ib?
'03 दृष्टिमा

10

Ed Septim

100

Questio octaua

Capitulū V

neccitate vñ eiudētēi utilitate pōt papa aliquo
 mōg se vñg alios vti vtroq; gladio. nec mirū
 q̄ et casualis possz rustic⁹ vti gladio materialis
 ḥ ipatoꝝ regul⁹ igr⁹ ex ordiātōe tpi papa gla
 diū materialē nō bz s̄bz eu a negocis secula
 rib⁹ abstinenere. ita etiā et ordinatōe tpi iura et
 libertates quoniamq; nō bz diminuere vñ tur
 bare nec ēt de reb⁹ eoz vltra neccitate sua. p
 viciu t vestitu t p exerceādo suo offō vēdicare
 bz p bmoꝝ pōt t bz de illeb⁹ q̄s layc involvēt
 ad pdcā deputare: dñmō ip̄i pape neccitatib⁹
 satisfit. Hia aut̄ q̄ vltra illa q̄ s̄bz neccaria sunt
 possidet. s. ciuitates castra ap̄las possidēt:
 t supabūdātes t iurisdictōez tpalē q̄cūq; s̄c
 t oēm gliam mūdanā q̄ papa mūc rutilat vel
 bz et largicāte ipatoꝝ regū vel alioꝝ fidelius
 vel sibi tyranicez dānabit̄ t dēt̄ rōes ac bo
 nos mores vsurpat. vñ in his q̄ licite possidet
 nō perto bz iurisdictōe aliis ipatoꝝ ac regib⁹
 talis fidelib⁹ q̄ pape becculēt succedit nō
 tñ sic succedit eisve tanq; plenū ius in reb⁹ t
 iurib⁹ sibi dat̄ possideat: s̄c illi q̄ dederūt. q̄a
 res supra basiūtutes ex pura largicāte fidelis
 sibi neccias tenet de neccitate salutis ad iterōez
 dātū dispēfate. Et si dispēfauerit aliis cōmit
 tēdo furtū imo peculatū si bzvñ ad restōnē te
 nef. Hec t q̄plura alia ad materiā illiā spectā
 tia vident manifeste. pbari p bēm bēm. q̄ lib.
 de pside. ad Eugenii papā ait. In criminib⁹ nō
 in possidōib⁹ est p̄tās vñ. p̄p̄ illa siqdēt nō
 p̄p̄ has accepistis claves regni celoꝝ. Et in
 codē ait. qd̄ tibi alind dñmisiſ Petr⁹: nisi qd̄
 bēo in q̄b⁹ tibi do. Quid illiō suit scio nō ē au
 rū t argētū: cū ip̄e dicat aurū t argētū nō est
 mibi. Et s̄t̄r̄t̄ alia q̄cūq; rōe bz tibi vēdices sed
 nō aplīco iure. Nec ei ille dare tibi potuit qd̄
 nō babuit. dedit sollicitudinē sup ecclias nū
 qd̄ dñationē. Audi ip̄um. Nō dnantes ait in
 clero bz forma feti gregēt aio. Et ne putes bz
 dñtū sola būlūtate nō in dñtate: let est dñt in
 euāgel. reges gētū dñanf cop: t q̄ prātē bñt
 bñfici vocant. vos aut̄ nō sic. Planū est igi q̄
 aplis infidit dñationē eoz: quōd̄ ḡt̄ vñfurpas
 re audeas aut dñat̄ aplat̄ aut aplat̄ dñatuz:
 planū ēt ab vtroq; s̄lphib⁹. s̄lvt̄nū s̄l'bre
 voleo pdes vtrūq; alioq; nō te exceptū illoꝝ
 nūcō putes. de qd̄ p̄q̄t̄ de. Ipsi regūt̄ t
 nō er me. p̄cipes etritefr̄ t ego nō cogui eos
 si infidit bēm: audiam edictū. Qui maiot
 ē vñm s̄t̄ sic mōz. t q̄p̄cessorest sic q̄ misstrat
 s̄forma ap̄lica bz dñatio infidit p̄cedit ad
 ministratio. H̄t̄ i codē ait. Erras s̄t̄ supmā
 ita t sola iuriscurā a deo vñz ap̄lica prātē eri
 stimas. si bz sens̄ dissent̄ ab eo q̄ ait. Nō ē p̄t̄ res
 nisi a deo. ad Rō. tri. qd̄ sequit. Qui prātē res

Questio octaua

Capitulū V

babeat. Et h̄voluit fñ istos) Bem. di. foy
 ma ap̄lica bz dñatio infidit t c. H̄t̄ nobis
 sentiam ministeriū nō dñum datū. Et q̄ di
 cit dñari ne affectes osbus boib⁹. sed t sic ins
 telligēda sunt fñ illos vñba bz petri nō dñan
 tes in clero. verūt̄ ne istos dñanare oporteat
 oīs summos pōtificis q̄ ml̄tū de p̄ncipatu
 despotico habuerūt nec oēm p̄ncipatu despo
 ticiū abdicauerūt. q̄ in bz bēm petrū t quodā
 alios p̄ncipales nequaꝝ imitati fuerūt. Di
 cunt q̄vba beati bernardi p̄dicta t s̄lla tam
 ipsius q̄ alioꝝ p̄m sicut vñba scripture dñe
 in q̄bus fundant. sane debeat intelligi ut s̄c
 xps iſtituerit p̄dicta ap̄lici statū t p̄ncipatu
 vt summi p̄tifices qui ip̄o in sua p̄tate absq;
 si pm̄tioē cuiuslib⁹ alteri p̄ncipat̄ vellente
 eēt̄ t̄t̄ laudēt gliam ac q̄rerēt singularem t
 essent remunerādi in vita bz p̄mio sp̄ualit̄: q̄
 aut̄ nollēt ad hoc nō essent astricti: t q̄tū ad
 illos q̄ se ad illud neqq; voto astriñterit magi
 est lex cōsiliū q̄ p̄cepti: q̄ quis t̄p̄ nullū p̄n
 cipatu despoticiū imponerit vicario suo non
 tñ sibi q̄ p̄ceptū ineditū sed sub p̄dictōe. s. in
 hoc cūs velleb̄t vñare cōsiliū. Et sic p̄t̄ intelli
 gi illud vñba bz bernardi. Dñatio interdicit
 fez volētib⁹ t̄q̄ p̄llū tpi t ap̄los q̄ se sp̄ote in
 iurauerit ad dictū cōsiliū imitari chislum.
 Sedz isthā op̄i. m̄def etiā ad mortua adducta
 supi ca. p̄mo qd̄ p̄baf q̄ elec̄to p̄ncipū ele
 ctō dat electo in regē rōnoꝝ tātā p̄t̄tē q̄tā
 papavult p̄cā sibi dari t nō maiot̄. Ad p̄mū
 qd̄p̄sistit in bz q̄p̄papa sup oia reg occidētalia
 bz cādē p̄t̄tē quā babuit ztātū magnū sup
 monarcib⁹ totū imp̄. Aut̄ q̄ p̄statū nō de
 dīt̄ tātē p̄t̄tē pape sup reg occidētalia sic dis
 etum est supria. q.i.c. tñ. nec etiā dare potuit si
 bi tātē p̄t̄tē sup occidētalia regna. quis em̄
 impator posset dare pape sicut alteri persone
 p̄t̄tē eligeāti impatorē sup totum imp̄ium:
 quis etiā impator posset facere impatorē de
 putando sibi imp̄i administrationē q̄dū im
 perato: esset nō tñ posset alicui cū successione
 absq; si noua electio dare alioꝝ p̄t̄tē imp̄i ita
 ve obtinēt̄ cā sit verus impator: quis em̄ im
 pato: si nō redādaret in detrimentū imperi:
 forte cēt ad utilitatē tpi: q̄ sic bz i auf. vt iu
 di. fine quoquo suffragio. coll. n. ip̄i abunda
 bitvñt̄ subiect̄ locupletib⁹ sic p̄fles rōs ip̄iū
 ēpōt̄s vñt̄ subiect̄ potētib⁹. Ipos̄ dare ali
 cui p̄sōe. p̄s̄t̄ filiis suis alioꝝ regnūt̄ ēt̄ imedi
 ate subiect̄ ip̄o nō tñ poss̄t̄ ordilare q̄ tal̄ re
 tñ successioē gñis sui teneret ip̄iū: q̄ bz optio
 modo. p̄uidēt̄ ip̄o. s. p̄ electionē repugnaret
 Ad sc̄d̄ moriūt̄ bñdē adductū d̄t̄ p̄papa nō
 depoluit regē frācoꝝ nec aliū eidē substiuit

Ad tertiam

Ad quartam

Ad quintam

Erroris Jobis

Primes

Second.

Tertius

Blestio octaua

Quarto. *Quarta est quia ius vēdēdi non potest in reb⁹ vsuōsū p̄tib⁹ ostium vel bēri. Quarta est quod vsuō facti in reb⁹ vsuōsū p̄tib⁹ bēri non potest quod nullus talis act⁹ bēri p̄t. hāc ponit in eadē decretali sub bīs r̄bis. p̄terea quod simplex vsus rei sine iure utrum p̄tib⁹ bēri nequat sic p̄bat: si enim bēri possit vi⁹ tal aut omni ip⁹ actu que in ip⁹ actu aut post p̄pletū actu bū⁹ bēret. Et autem bēri nequat fieri ex lecan⁹ exercitat vel postquam fact⁹ est in rerū natura act⁹ ip⁹ q̄s facultatē bēat⁹ ip⁹ exercēdi post bēri in act⁹ ip⁹ in rerū natura nisi in potētia non est istud. cū enim act⁹ est in fieri nec adhuc est in rerum natura quod p̄ficitur significare. Quidam est in fieri non potest actu p̄uenire. q̄d enim de actu quod est in fieri p̄eſt in reb⁹ q̄d autem sit ista cāneū seu momētane magis intelligit q̄d sc̄lū ḡcipi potest adhuc post actu res ipsa sc̄lū bēri valeat. Factū tamen ip⁹ q̄d ita trā sit non bēf. **Secunda.** Secunda est quod hereticū est dicere quod scriptura dīne ērit tpm⁹ et ap̄los non habuisse in reb⁹ q̄d bēbant ius vēdēdi donādi et ip̄is alia acq̄redi. **Septima.** Septima est quod act⁹ vēdēdi non est nisi nisi habeat ius vēdēdi donādi et ip̄is alia acq̄redi. et has duas ponit in decretali sua cū iter nōnullos: sub bīs r̄bis pertinacē affirmare quod redēptori non p̄dicere eiusq; aplis in bīs q̄ eos habuisse facit scriptura testat nequod ius vēdēdi p̄operierit: nec ip̄i illa acq̄redi q̄ tamen ip̄os de p̄missis fecisse facit scriptura testat seu ip̄os potuisse facere suppōit exp̄se cū tal assertio ip̄os v̄lū et gesta evidenter indicat in p̄missis non iusta quod tamen de v̄lū gestis sicut facit redēptoris nři dei et bonis sentire ne p̄ba ē et scripture sacre ērit et doctrinae catholice iunctum: assertionē ip̄as p̄tinacē censēdā merito hereticā censem⁹ de fratrū cōndē p̄cilio decep̄a erroneā declarari. **Octauia.** Octauia est quod oīo fratrū minorū rōe p̄filii veſisti dicunt orthodoxi ecclia tamen vniuersalē p̄ particulari ac quecumque cōitas vniuersitas instituto aut collegiū non potest aliquē actu realē bēre vel exercere. **Nono.** Nono est quod persona ymaginaria rep̄tata potest bēre ut vēdēti si non facti v̄isti: idco est quod oīo fratrū minorū et rōe p̄filii orthodoxa ecclia et oīis persona ymaginaria est rep̄tata et ymaginaria. **Decima.** assertioēs ponit in decretali sua quod quoniam edita est appellatioē dñi ludouici de banan supradicti dicēs sic: cū enim dicatur in decretali supradicti quod oīo v̄lū rerū bēbat p̄missarū ylsum iuris necesse est hoc referri: facta siq̄d*

Capitulū V

q̄ singulorū sūt psonā et iugū verā et requirunt.
D̄o aut̄ vera psona no est: f̄ rep̄ntata et yma-
ginaria pot̄ est cēsanda. q̄re q̄ sc̄ti sūt sibi cō-
uenire nequeunt h̄z ei p̄t aḡtuere que sunt iūn̄ Decimus
Decima est q̄ b̄c iūs pp̄terat et dñi seu aliq̄
in cōi quō b̄z aliq̄ cōitas sp̄l̄q̄ est solūmō p̄s
toti? Aggregatiois fidelium n̄ diminuit de altissi-
ma paupratre. Undecima est q̄ regle et statu
ro fratrū minoz nō repuḡt nec obstat b̄c alt
qd̄ in cōi pp̄nū sibi. Duodecima ē q̄ nō b̄n̄ dī
xit Iano. v. dicēdo altissimā paupratre esse q̄
nibil b̄z in h̄ mūndo nec in p̄po nec in cōi. has
tres assertōes pōit in decretalu p̄dicta q̄: quo
rūdā in h̄vba nec b̄. b̄c in cōi ēt quo ad p̄pe
tarē aliquā derogat iūt vīctū greg. it. p̄dicti
altissime paupratre q̄ in qdā sua decretali dīc
exp̄s̄. ex de excel. pla. c. nimis praua. p̄dicatores
tores et minores in altissima paupratre r̄po fa-
mulari. et tñ cōstāt ip̄os p̄dicatores b̄c in cōi
quo ad p̄petrātē aliqua eoz regle et statuto nō
repuḡt. Et ita no obstar qd̄ dicēt Iano. v. p̄de
cessorē n̄r̄ dixisse altā paupratre cē b̄c pauca
p̄pa pp̄ter dēm̄ altiorē q̄ nullā b̄z p̄pa tñ b̄z in
cōi: altissimā q̄ nibil b̄z in h̄ mūndo nec in cōi
nec in p̄po. dicim̄ em̄ q̄ b̄ dixerit nō vt papa
si ut p̄t de carētā in qdā postilla sua q̄re
dcā p̄missorū pontificū sūt p̄ferēda. Decima
tertia est q̄ dom̄ agri et q̄cūs imobilia q̄ cre-
dētes de q̄bus Act. ii. 7. iiii. sit mentio in sp̄lī
vēdebat p̄ fidelib⁹ suscētādis p̄sūq̄ vēdeban-
tur fuerūt effecta toti? cōitas credētū iure p̄
prietatē seu dñi qd̄ possessores eoz in eis ba-
bebāt. hāc ponit in decretali sua q̄ icipit. D̄i
vir reprob̄. sub his vñbis. Illis. l. credētibus
oia q̄ possidebat erāt cōia int̄ eos. et q̄ cōia q̄
ad dñiu seu dñi p̄petrātē intelligi debeat et eo p̄
q̄ illō qd̄ p̄us an̄ p̄uerſionē eoz ip̄is fuerat p̄
p̄nū postq̄ credētes facti sūt fuit int̄ eos cōis-
catū. Lōstāt aut̄ q̄ illa q̄ possidebat an̄ cōuer-
sionē erāt il̄ cōtū ad dñiu. p̄po. alif em̄ illa cōt-
care nō poterāt. q̄re sequit̄ q̄ fuerūt quo ad p̄
p̄petrātē seu dñiuz int̄ eos cōicata. q̄ de reb⁹ nō
p̄sūptibilis scriptura p̄dcā Aef. viii. apte dīc
nisi violēta sibi fiat: cu em̄ dixerit. Nec q̄s p̄
eoz q̄ possidebat aliqd̄ cē suū dicebat s̄ erāt
eis oia cōia. Ex quo sequit̄ q̄ nec q̄s p̄ egens
erāt int̄ ip̄os: et bñmōi volēs reddere roez sub-
dit. Quotquot c̄hi erāt possessores agroz aue-
domoz vēdētes afferebat p̄cia eoz q̄ vēdebat
et ponebat an̄ pedes apl̄oz. Lūiḡ p̄us dicit
q̄ inter credētes erant omnia cōia et post sub-
lungit q̄ agrivendebant et dominis euidenter
apparet q̄ illa cōia anteq̄ vēderent erāt esse
eta. Alter em̄ se queret q̄ remāissēt eoz quo
nū p̄us fuerūt pp̄ia. et p̄ consequēs q̄ ipsi post

Quesitio octaua

Decimusquartus. illorū vēditionē remāsisset p̄petari. cuī tñ
rū dīc sc̄ptura p̄dicta cū dicit. nec q̄sq̄ e-
rū q̄ possidebat aliqd suū cē dicebat. Decia-
q̄ta ē q̄ apli post missionē sc̄p̄tis p̄ aliquo
tpe h̄cūtū p̄dia in iudea quoad dñi uiz seu p̄-
etate in cōi: t̄ q̄ licuit eis postea habere t̄ re-
nere p̄petatē agros seu p̄dior. Hac ponit
in decretali p̄dicta sub his vñbis. Si q̄raf q̄
agros apli nō tenebāt t̄ domus in iudea s̄ p̄-
ti vēdīc illib̄ebāt p̄cia in cōi. R̄ndet melchib-
des p̄ ad h̄ dicēs futurā. i. r̄sistitū ecclaz a
gētes apli p̄uidebāt idēco p̄dia iudea mīm
sūt adepti. Et si dicat q̄ melchibades vñ suppo-
nere q̄ credentes etiā an vēditionē p̄dior illi
neq̄p̄ b̄uerūt in cōi: cuī dicat q̄ illa in iudea mīm
nīm sit adepti. Dicim⁹ q̄ melchibades p̄ r̄a
dicit aplōs in iudea nō cē adeptos p̄dia q̄ nō
adepti fuerūt illa ve ea sibi int̄ederēt retinerē
t̄ideo q̄ nō retinebāt nō videbāt ea suisce ade-
pti: cuī is qui r̄e adipiscit ve eā incōtinēti ad
dicare debeat adept⁹ p̄p̄ nō dicat. Et p̄di-
c̄t p̄ aplis fuit līcītū in iudea si voluisset p̄di-
retinere: nec voto p̄p̄lūtū sur q̄ illa nō retine-
Decimusquintus. rūt s̄ voluntate p̄p̄a q̄ se nō extacturos mora-
s̄ trālituros p̄uidebāt ad gētes. Deciaq̄nt
ē q̄ beat⁹ petr⁹ t̄ apli post missionē sp̄isscti si-
enit p̄petari b̄ntes in sp̄ali p̄petatē seu do-
mīni pecūiarū t̄ altiarū rerū. hac ponit in de-
cretali p̄dicta sub his vñbis. videf etiā q̄ p̄b-
abiliter poss̄t dici q̄ post distributionē bonorū
vñ sp̄issibilis q̄ hebat iter aplōs t̄ credētes
vēdi act. ii. 2. iii. c. q̄libz portionis sibi assig-
nata p̄petari t̄ dñs poss̄t dici. cuī h̄ sc̄ptura actu-
videf exp̄sse supponere cū dīc. Nec q̄sq̄ egē-
erat in illos: t̄ q̄re h̄ redditōe dicēs. Quo-
quot em̄ possessores agros t̄ domos erāt ve-
dētes afferebāt p̄cia eōp̄ t̄ ponebāt an pedes
aplōr. diuidebāt aut singul̄ put cuiq̄ op̄ cē-
lū. Igit̄ daref ab illi q̄ dare poterāt sc̄z aplis: e-
illis q̄ recipie poterāt ea q̄ ad vite būane su-
tētationē primebāt videf q̄ q̄libz fuerit dñs
ei⁹ portiois q̄ sibi fuerat assigta. alit̄ nō vide-
vñz q̄d d̄: q̄ egētes nō essēt nisi post divisionē
b̄nt p̄petatē in assigta sibi portioe: p̄terere
p̄stat q̄vestimēta quotidiana iter res vñsu cō-
ptibiles p̄putat̄ p̄ cōclonē nūc p̄dictā in q̄ s̄
mētio in dctō. ca. ac. iii. Itē in actib⁹ legit c̄
āgel⁹ petro dīrit. p̄cigere t̄ calcia te caliga-
tuas. Itē dīxit ei. circūda tibi vestimēta tun-
tē. vbi clare suppōit āgel⁹ q̄ calige t̄ vestimē-
tu assigta petro p̄p̄a quo ad dñi uiz erāt petr⁹
q̄re peccātā panis vñm t̄ res alie sp̄issibile
disim p̄ vite subst̄tatiōe assigta simp̄l̄ ei⁹ e-
sent. Deciaseret q̄ volūtas viuēdi fine p̄p̄
nō se extēdit ad illa q̄b⁹ nēcio indigz vita bū-

Ca.pitulū v

^{11.}a. hæc ponit sub eiusdem ybis in decreto sibi pdcā. Decimaseptima q̄ rps inq̄tū bō viato: passi-
bilis & mortalē nō solū paucari & puerū vilius
rerū in spālī dñiū būit seu p̄petatē s̄ ēt in spā
lī regni tpaſt̄vſr oīz tpaſt̄lī rerū. Decigocausa
est q̄ rps fuit dñs oīm rerū tpaſt̄lī inq̄tū cuius-
cifit. Decimanona est q̄ tpi regni est vle
dñiū. dñs enī ille fuit inq̄tū de⁹ ab etno eoip̄o
q̄ deus p̄i genuit ipm inq̄tū bō er tpe. sc̄ ab
istātī p̄ceptōis sc̄ et dei dono. Eligesima ē
q̄ tps nibolomin⁹ habuit dñiū aliq̄n rerū nō
ab instanti sue p̄ceptōis s̄ postea successiue mo-
dis alij vtpote et collatōe fideliū & temptōe
acq̄sitarū. Eligesimam̄ma est q̄ rpus no po
tuī renūciare reg ac dñiū rerū tēpalū: q̄ si b
fecisset: ordinatiōne p̄tis fecit. Eligesima
sc̄da est q̄ nō carētia dñiū fecit rpm egenum &
paupē sed pot̄ carētia fruce⁹ & obuētōis rex
q̄n dñs erat. Eligesimam̄tra erat q̄ mūdo do
minū separātū i pp̄etū ab oī p̄ceptōe cōmodi
rerū bñte nō fecit diuītē. Eligesimam̄q̄ta est
q̄ dñiū oīm tpaſt̄lī ab oī p̄ceptōe cōmodi tpaſt̄
in pp̄etū separātū est inutile reputādū. Elige-
simam̄q̄nta est q̄ rps quo ad p̄ceptōes fructū
regni & tēpalū rerū in q̄busdā palā gessit se p
rege & dñō. Has assertiōes q̄n aliq̄s dicit p
dicti inf̄ se repugnē dic̄t. I. trij. i decre. pdcā
q̄ vir in hec yba. Sc̄do q̄nī vtrū rps alicui⁹
rei tpaſt̄ habuit dñiū & qlc. Et aut̄ dñiū rerū
tēpalū bñit sāc scriptura tā in veteri testō
q̄ in nouo mult̄ loq̄ testāt̄: multi qđē enī rege⁹
futurū pp̄fli israeliticū: & p̄tis bñt̄ regi dñiū p
phetart dic̄t̄tes. Ecce dñs iudet n̄ ipē vēict̄
& salvabit nos. & ita cū pilat̄ interrogaret vtrū
ēt̄ ret̄ iudeoy. m̄dit̄ regnū meū nō ē binc: nō
dīc̄nō ē b̄ s̄ dīc̄nō ēt̄ binc. q. d. regnū meū a
mūdo nō bēo s̄ nec bēbat imo a deo sicut agē
lus c̄l̄ gēitrici p̄diterat di. Lu. i. Dabit ei dñs
sedē dauid p̄tis ei⁹: & ita cū ret̄ & dñs fuerit fa-
ctus inq̄tū crucifit⁹: & crucifit⁹ fuit inq̄tū
bō. seq̄ q̄ regnū & dñiū inq̄tū bō de⁹ sibi co-
cessit: & ita iur̄ pmissa p̄z q̄ regnū vle dñiū
habuit dñs iesus inq̄tū de⁹ ob etno eo ipo q̄
de⁹ p̄i genuit. filī ip̄tū bō et tpe. s. ab instanti
sue p̄ceptionis ex dei dono & nibolomin⁹ bñit
dñiū aliq̄n rerū tpaſt̄lī n̄ ab istātī p̄ceptōis s̄
postea successiue mōis alij vtpote et oblatōe
fideliū vle p̄ceptōe acq̄sitarū: & ita cū et his euīdēt̄
appet ip̄s reḡt̄ dñio n̄ renūciasse p̄dict̄ imov̄
q̄ nō poruiss̄ renūciare & feciss̄ ordinatiōne
p̄tis dic̄dū ē q̄ n̄ carētia dñiū sc̄ enī paupē &
egenū s̄ pot̄ carētia p̄ceptōis fruct̄ & obuē-
tōis rerū q̄n erat dñs. Nudū ei dñiū separātū
in pp̄etū ab oī p̄ceptōe cōmodi rerū. bñt̄ n̄
fecit diuītē: cū sit inutile reputādū. ynde bñs

Questio octaua

tale dñmūz pōt e gen^r t paŋp merito reputari
Et ita ips rex regūz dñs dn̄antū quo ad per
ceptōne fruct^r regni t rerū tpalii nisi i valde
paucis p regez t domino se non gessit. propter
quod merito pauper dici potuit voluntarius
t egen^r nō pp̄t dñi carētiā sive regni h̄z pp̄t
ea q̄ se fructib^r rep^r t p̄tētib^r nō intromitte
bat. Vigesimaliter assertio ē q̄ r̄pus nō alia
legē viuedi dedit aplis q̄ q̄bulētis alis disci
pul̄ suis sive viris sive mulierib^r. Hāc ponit i
decretali p̄dicta in h̄z oba. De discipul^r aut̄ cō
stat q̄ babuerint aliq̄ tpalia. de ioseph ab ari
matbia legiō iob. 9. xix. q̄ erat discipulus ibu.
amatb. aut̄. xvij. dī q̄ erat diues bō t discipul^r
ibu. Itē p̄stat q̄ symo lepros^r erat discipulus
ibu t tñ legiō matb. xxvij. q̄ ibs erat iu bethas
mai i domo ev. Itē lazar^r martha t maria mag
dalena q̄ erat discipul^r ei^r bēhāt m̄la bona. vn
de cis legiō io. xi. q̄ castrū dictū bethania erat
marie magdal. t martbe; t q̄ in bethania fece
rūt sibi magnā cenā i q̄ martha misstrabat. la
zar^r aut̄ erat vn^r de discipulētib^r cū eo: maria
nō accepit librā vnguēti nardi pistici t vnit
pedes ibu t terfūt capillis suis pedes ev. Tha
bita aut̄ q̄ in sp̄caſ docebas quā petr^r suscita
uit a mortuis: legiō act. ix. q̄ erat discipul^r t ple
na bonis opib^r t elemosinis q̄ faciebat illis
docebas. Et q̄b^r p̄z nō obstat q̄ ista cēt discipul^r
pula tñ tpalia bēbat de q̄b^r faciebat elemosini
nas p̄dictas. nec repim^r q̄ ibs dñs n̄f alia legē
viuedi discipul^r suis dederit t alia aplis suis:
simo beat^r clemēs in qdā ep̄la sua cīm^r ps reci
rat. xij. q. i.e. dilectissimis. crp̄sse dī q̄ eadem
erat aplor^r t discipulor^r vita dicens. L̄ oīs vita
oib^r ē nēccia t mat imē bis q̄ vitā aplor^r imita
ri t eoz discipulor^r vo'unt. nec cū ipos aplos
et discipul^r fecit videt eis iditisse vitā altiam q̄
hus buerūt h̄z p̄tā: ē alia eis tribuisse. vn̄ cum
aplos eos ordinant legiō mat. x. sic ditisse. Et
p̄udcat. xij. discipul^r dedit illis p̄tētē spūuz ic

Cap. vi. pmissa detestatione, eonū q̄ Iō. xiiij. ad bere
bāt. penit alios errores ab eo in alijs opib⁹ ei posito

Æ assertiones

b q̄s p̄dicti erroneous arbitrantur
in eiusdē decreta lib̄ p̄tinēt et m̄
te alie q̄s nō min̄ erroneous est cu
pabiles existimāt ut dicūt. q̄ nūq̄ videat ali
quā scripturā assertive plāta neq̄ paganorū n̄
q̄ bereticorū in q̄ pauce vñtates falsitatis lib̄ n̄
esset admittere. Reputat c̄m q̄ in oib̄ decretis
lib̄ supradictis paucissima vñba dicētis sūt c
sona vñtari pp̄f qđ mirāt q̄ m̄ltitudo xpian
rū et magis virorū latorū p̄cise in iure canon
co et theologia ipsas approbat et p̄firmat: cu

Capit. VI

Capitulū vi

finis taz fantastica et absurdia quod esto non essent
fidei et bonos mores vilipendi omo deberent.
Sed bti pauli sententia nunc locum huius q. i. thimo,
iij. ait. Et tempore eius sanâ doctrinâ non sustinuit
nebantur ad desideria sua coaceruabant sibi ma-
gistros puritatem auribus et avitatem quod auditum
auertit: ad fabulas autem concerterentur. Quid: ubi de
prate vel etiâ devolutate pape sit falso non cu-
rante episcopani scire bis dieb? quod tempore docuit nec
quod apostoli senserunt et sancti presbiteri: quis ratioe
manifesta hoc doceret: sed quod pli pape timore
vel amore aut cupiditate carnis appetientur
et ad fabulas quae somniauerunt scripturas et pre-
phetias studient trahere repugnantes. et sic ad
papam transittere evidenter bonificientiam creatoris
fidei episcopanam et apostolicam sapientiam vel potius voluntate
pape non voluntate scripture ponentes: cum dicatur
isti se leguisse in bystem et chronicis fidei dignis
circiter triuin. a tempore bri Silvestri sedem apostolicam
occupasse quod non solum dicunt. Iohannes xxiij. in predicto ex-
rassit fidei et bonos mores. huius est et dicitur ipse iter
hereticos copuradus et aliquis alius posset ea
erronea opinari absque quod esset hereticus iudicatus:
per eo quod ea sub bulla redigendo et per totam
episcopatam promulgando coactus est cogere precepit
et ministrum viuierlos episcopatos ad ipsa primacis de-
fendenda. sic errori suo primaciam adiungendam cum
eis non errore remittitur huius est per auitatem hereticam in
currendo. Primum autem istas assertiones quae Iohannes xxiij.
in suis decretalibus affirmavit. quae isti esse sunt nec
erroneas dicuntur isti ipse etiam alios predicasse errores
propter quos est hereticus est iudicandus. Quorum pri-
mum est ut dicatur Iohannes a scoto in celo non vident
nec videbant diuinam scientiam vestrum ad diem iudicij
genitalem. Secundum est quod aie dicatorum nec sunt nec erunt
in inferno nec cruciabuntur pena eterna vestrum ad
diem iudicij. Tertium est quod demones non puniuntur
nec puniunt an diem iudicij. Quartum est quod de
potestate absoluta non potest aliud facere nec
aliter quod facit. Quintum est quod tempore non regnabit
post ultimum iudicium. Propter ista et alia dicuntur
sepe isti isti esse inter hereticos innumeradum. nec certe
dicunt potest excusari de heretica prauitate si dicatur
quod ista dicitur solummodo proferendam recitationem quod
ut affirmatur si fieret debita inquisitio inueniret
per testes legitimos et legitima documenta quod
ista dicitur asserendum. Nec iterum ut dicatur Iohannes
istis et aliis qui in decretalibus suis inservit excusari
potest hoc quod in fine vite sue reuocavit quod
quod male dixisset. cum quod illa reuocatione fuit editio
nam quod faceret quibus hereticus quod nunc peccat
tum quod quis fuisse sufficiens reuocationem per dominum et
census enim de heretica prauitate per prefatam reuoca-
tionem et ex tunc non fuisset reputandum hereticus
tempore precedenti dictam reuocationem ipsum

Esp. V

Cap VAI

Ed p:lm5

Questionis octauæ

nullaten*reexcusass*; qun*dicēdūs* ēēt bereticū
an*dīcīj* reuocationē. De Jo.*trij.* 7 assertio-
bus confl*s*ut hab decēdert serati solerter legērēs pro-
opuscūlū diligēcer aduertat an impugnāt
decretales predicas sint bereticū aggregādi
an*pcessus illi* Jo.*trij.* a tepo quo primo edicer
decretalē de predica materia quincipit. ad 2
torē contra dominū loudiū contra de bauaria 7 alio
principātes sunt conflēndi de iure tenere; 7 sunt
cipiēdi vel allegādi tanqa pro vero 7 catboli
papa compōsiti atqa facti.

Cap.vii.pausa que scđam op̄i.positā.c.ij.respi
unt tangit nibil discutiendo.

Enêtes opinion

¶

Item p̄dictā nō estimant q̄ e
op̄oportet ad motiuā scēdē op̄
adducta supra. c.iij. r̄ndere. N.
Ex ip̄os motiuā p̄ p̄ma pte eiusdē op̄i. secūdū
verū cōcludit q̄. s. elect̄ in regē romanor̄ p̄
statim ip̄a electōe nomē regis assumere t̄bō
t̄ iura regni t̄ imperiū in italia t̄ in alijs p̄u-
c̄hs q̄ erāt subiecte. Carolo magno an corona-
tionē imp̄ialē administrare. t̄m b̄m illā vltima
op̄ionē vt patere et fundamēt̄ motiuō illo
videt: p̄t p̄cludi q̄ p̄vture electōis p̄dicte p̄
sit elect̄ in regē rōnōz in oībus tr̄s t̄ p̄uic̄
q̄ an̄t post coronationē imp̄ialē erāt subiecte
Carolo magno t̄ p̄decessorib̄ ei. Ad motiuā
p̄ scēdā pte eiusdē q̄. s. elect̄ in regē rōnōz n̄
poterit vtute electōis illa statim in alijs tr̄s
q̄ nō erāt subiecte. Carolo magno an corona-
tionē imperialē r̄nsum est supra. q.iij. c.vi. Re-
fōnes aut̄ p̄ scēdā op̄i. ad ea q̄ d̄cā sunt t̄ addi-
cta ab op̄ione p̄ma t̄ tr̄ia q̄ d̄paz militare v-
dent: q̄ ip̄i? auero: sup̄stes est t̄ bō nō medi-
tr̄s scie decreui ip̄i? iudicio relinq̄re. Suffi-
ens em̄ ē ad suā op̄inōē ē h̄as defendēda.

Cap. viii., ter veritatis octa*n*e ter ultime quodonis respond*o*
rum huius Lettero ter ratio cap*i* pos*it*is

Duo tenentes

Popinione p̄mā sunt multi q̄ er-
site ad illa q̄ adducta sūt p̄ op-
scđa; et terris diuersimode m̄de-
rēt & forte nullaten? ecordarēt, p̄ide aliq̄s ri-
flones ad ipsas q̄s ipsi vel aliqui ipsorum ut al-
cogitare p̄nt breui re citabo qd de ipsis s̄t
ad p̄nū mime exph̄medo. Ad p̄mū em̄ motiu-
p̄ op̄i scđa adductū c.i.j.cā dīc q̄ q̄libet pp̄l
cares rege p̄t sibi regē eligere de iure ḡctiu-
et quo iure regna p̄dita sunt. Sforte aliq̄ m̄de-
rēt q̄ B̄ intelligif de pp̄lo nō habēre sup̄iorē
ad quē spectat p̄stituere regē sup̄ pp̄lin. si f̄
it de mult pp̄lis anq̄ m̄ndus b̄ret verū dñiu-
tūc em̄ p̄tinebat ad pp̄lī sup̄ se p̄stituere regē

et ultime finis

Sed post papa factus est dñs totius mundi bñs plenitudo præf. tñ in tpa lib. qd in tpa lib. nō est verum; qd ex tunc nō ad poplñm carcerem rege; sed papam pñtinuit pñstituere regem super poplñ. Ad legem adductam dicere aliq. qd nulla lex potest derogare plenitudo præf. papal. Ad scdñ cuius dicere qd tpe successiois gñsis in regz et ipso filio statim mortuo pte ex ipsa gñsi successioe assumpit nos me regz et administravit bona et iura impij. Possit aliquis mendere qd hoc fuit ex permissione pape; qd placuit pape et qd electio regz et ipatoris qd fit pñncipes electores succedit et subrogata est in locu pñdicto successiois gñsis. Si pñp. pape dñe electo administratorem pñdictam pñtatem assumendi nomine regz et si non pñp. pape non dabit electo ad ministratorebus em ius et naturam illi successiois cuius natura fuit qd dedit pñdictam qd placuisse pape et si non placuisset non dedit. Et quod inservit qd successio pñdictam dabit illi ius pñuerendum regnoz occidentalem non bis ym nisi qd sciens tolerat a papa qd qd pñctudo nibil iuris dari; si ipam papa bis plenitudo præf. in tpa lib. revocaret. Per pñdictam potest mndari ad tñcū. Et bis pñ quo mndari potest ad illa qd c. in. pñ op. ultima inducuntur qd in qd tñcū sit pñ op. pñmaz non alia difficultate brevi videntur qd illa qd allegata sunt pñ op. scdñ ad qd rñsum est c. pñcedenti.

२८ लिंग

Edemitt

*Opitum excepimus.
ratio auctoris.*

Hec bieuit p̄ erigētia materie p̄ferēdo al-
legādo t̄ dispūtādo de pdictis sui dcā: nō vt
aliqua certa vītas in dubiis renocet. s. pp̄ exers
cituū ut aliquib⁹ bēat⁹ occasio q̄ly valēat vītas cō
firmanit falsitas cōfutari. Quid aut̄ sc̄tiā de
pdictis nō exp̄ssi: q̄b⁹ vt puto Ineq̄vītati
pdēficit: t̄ si credere q̄vītati quā reputo non
noceret b⁹ p̄mīre vt q̄s non dīsc̄rre. Illū aut̄
dñm mibi q̄plurimū venerādū q̄b⁹ opus xpo
nece suis p̄cib⁹ me idurit rogo t̄ obsecro: mi
bi indulgeat si p̄scriptas q̄ones ad int̄c̄tionē
suā sim mīme, p̄secur⁹: q̄reas dīsc̄utiēdas v̄
luit: mibi tradidit t̄ ponevit. Et si qđ invenie
rit et quo valuerit occasionē indagādi vel in
telligēdi veritatē accipe deo grās agat: q̄ aut̄
cōfule: obſcure vel alit inordinate, plāta com
perit nō malitie s̄ imp̄tie mee: aut̄ si digna
bit benigni⁹ exculare distractioni mēris vel
festinatiē aut̄ māsiaduertētic deputet t̄ ascri
bat. Et sic finis bujus negoti⁹.

o gracias.

Impressum est hoc opusculū quāta maxima
perēplariorū penuria atq; mendositate fieri
potuit diligētia. M. Iohānis Trechsel ale-
māni in ciuitate Lugdunē. Anno salutis mī-
litatis Mccccxvi. die vñ octauo octobris. Euina
aa.bb.cc.sunt quaterma.cc.dd.ff.terna.

UNIVERSITATIS
DE SALAMANCA

UNIVERSITATIS
DE SALAMANCA

G
o
o
s
é
e